

MINISTERSTVO VNITRA
ČESKÉ REPUBLIKY

MUNI

PROPORCIONALITA KRIZOVÝCH OPATŘENÍ OMEZUJÍCÍCH SVOBODU POHYBU

Souhrnná výzkumná zpráva zpracovaná v rámci projektu
Omezení svobody pohybu: technologické možnosti
a ústavněprávní limity (VI04000096)

Ladislav Vyhnánek, Anna Blechová, Michael Bátorla, Jakub Míšek,
Tereza Novotná a Jakub Harašta

Masarykova univerzita, Právnická fakulta

prosinec 2021

Tato souhrnná výzkumná zpráva byla vytvořena v rámci řešení projektu „Omezení svobody pohybu: technologické možnosti a ústavněprávní limity“ (VI04000096), který byl podpořen Ministerstvem vnitra ČR z Programu bezpečnostního výzkumu České republiky v letech 2015 až 2022.

Dostupnost zdrojů byla ověřena k 30. 11. 2021, pokud není u konkrétního zdroje uvedeno jiné datum.

© Masarykova univerzita, 2021

Publikace podléhá licenci Creative Commons:

CC BY-NC-ND 4.0

Uveďte původ-Neužívejte komerčně-Nezpracovávejte 4.0 Mezinárodní

Dostupné z: <https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/deed.cs>

Obsah

Manažerské shrnutí	3
O projektu	5
Předmět zprávy	7
1. Úvod	8
1.1. Metodologie	11
1.2. Limity	12
2. Přehled opatření v rámci stálých členů G20	14
2.1. Argentina	14
2.2. Austrálie	19
2.3. Brazílie	26
2.4. Čínská lidová republika	30
2.5. Evropská unie	35
2.6. Francie	39
2.7. Indie	45
2.8. Indonésie	50
2.9. Itálie	54
2.10. Japonsko	60
2.11. Jihoafrická republika	63
2.12. Kanada	68
2.13. Korejská republika	74
2.14. Mexiko	80
2.15. Německo	84
2.16. Ruská federace	90
2.17. Saúdská Arábie	96
2.18. Spojené království	100
2.19. Spojené státy americké	106
2.20. Turecko	111
3. Ústavní mantinely omezení svobody pohybu	116
3.1. Omezení svobody pohybu v úzkém slova smyslu	117
3.1.1. Proporcionalita zásahu do svobody pohybu	121
3.1.2. Zákaz (omezení) vstupu na území ČR	123
3.1.3. Lockdown jako omezení osobní svobody	125
3.1.4. Další ústavněprávní problémy spojené s omezením svobody pohybu v užším slova smyslu	128
3.2. Omezení pohybu v širokém slova smyslu	128
3.3. Právněstátní (procedurální) aspekty omezení pohybu	131
3.4. Odůvodnění omezení pohybu	132
3.4.1. Zákaz diskriminace jako implicitní ústavněprávní příkaz	138
4. Závěr	140
Reference	145

Manažerské shrnutí

Tato souhrnná výzkumná zpráva představuje první výstup projektu Omezení svobody pohybu: technologické možnosti a ústavněprávní limity (VI04000096), který se zabývá omezeními svobody pohybu, ke kterým dochází v rámci omezujících opatření směřujících ke zvládnutí krizí způsobených biologickými agens a toxiny. Tyto nefarmakologické intervence představují užitečný nástroj, nicméně vzhledem k jejich možnému zásahu do práv a svobod jednotlivců se při jejich implementaci nelze omezit pouze na hodnocení jejich efektivity. V úvahu je nutné brát také jejich ústavněprávní a lidskoprávní dopady. Cílem této výzkumné zprávy bylo zmapovat trendy v omezujících opatření v návaznosti na řešení krize způsobené šířením koronaviru SARS-CoV-2 v rámci stálých členů G20 v období od 1. ledna 2020 do 30. června 2021. Klíčovou metodou byla komparace narativních případových studií. V návaznosti na tyto narativní případové studie jsme následně identifikovali obecné trendy a poukázali na jejich ústavněprávní a lidskoprávní limity.

Hlavním závěrem je, že ačkoli se zkoumané země lišily v mnoha aspektech, docházelo v jejich rámci k omezování svobody pohybu v porovnatelných situacích a podle porovnatelných schémat. Rozsah omezení byl navázán na fáze (časové úseky), ve kterých se stát v rámci pandemie nacházel. V prvním časovém úseku šlo především o zamezení či pozdržení importu nákazy, docházelo tedy k omezení vstupu do země. Ve druhém časovém úseku již došlo k importu nákazy do země a hlavním cílem bylo lokalizovat nákazu uvnitř státu nebo minimalizovat či pozdržet její další šíření. Jedním z hlavních prostředků tak byla regionální opatření v podobě uzavření oblastí s vysokou mírou nákazy. Ve třetím časovém úseku již dochází k nelokalizovanému šíření nákazy. V tuto chvíli jednotlivé státy přistupovaly k plošným omezujícím opatřením v podobě uzavírání obchodů či služeb, zákazů vycházení či uzavření vzdělávacích zařízení. Za poslední časový úsek je pak možné označit období, kdy se státy pozvolným rušením omezujících opatření vracejí k běžnému chodu společnosti.

Tyto fáze jsou důležité i pro posouzení ústavněprávních a lidskoprávních dopadů omezujících opatření. Omezující opatření totiž musí být navázána na legitimní cíle a k těmto cílům musí být v racionálním vztahu. Následně musí projít testem nezbytnosti a také vyvažováním (testem proporcionality v užším slova smyslu). Jak je zřejmé ze shora

uvedených časových úseků, posuzování se neděje ve statickém, ale ve vysoce dynamickém prostředí. Navíc je zatíženo empirickou nejistotou – na počátku ohledně vlastností šířícího se koronaviru a v dalším průběhu eventuálně ohledně vlastností jeho nových mutací. Ústavněprávní přezkum je schopný tolerovat poměrně vysokou míru empirické nejistoty, takže není nutné usilovat o volbu „perfektních“ omezujících opatření. Nicméně omezující opatření musí být založena (kumulativně) na racionálních úvahách a dostupných datech.

Ve zkoumaném vzorku nebyl stát, který by nevyužil nějakou formu technologie při snaze zvládnout šíření SARS-CoV-2. Technologické nástroje tak mají v mixu opatření nepochybně své místo. Jejich nasazením je možné mírnit tenze v rámci opatření omezujících svobodu pohybu, jejichž existenci konstatujeme v rámci výzkumné zprávy. Způsobu nasazení technologických nástrojů a jejich dopadům bude věnována druhá souhrnná výzkumná zpráva plánovaná na druhou polovinu roku 2022.

O projektu

Projekt Omezení svobody pohybu: technologické možnosti a ústavněprávní limity (VI04000096) se, v nejširší rovině, zabývá omezeními svobody pohybu, ke kterým dochází v rámci opatření směřujících ke zvládnutí krizí způsobených biologickými agens a toxiny.¹ Omezení svobody pohybu totiž představuje základní nefarmakologický nástroj, který má stát ve vztahu k těmto hrozbám k dispozici.² Cílem těchto opatření je zamezit jednotlivcům ve vstupu do vymezené oblasti, vymezenou oblast opustit nebo se v jejím rámci pohybovat (například stanovení zákazu opouštět obydlí).

Takováto omezení jsou při zvládnutí krizových situací účinná.³ Představují však zásah do práv a svobod jednotlivců, kterých se týkají. Při přijímání opatření tak je nutné, kromě jejich faktické účinnosti, vést v patrnosti také ústavněprávní a lidskoprávní rozměr. Snaha o rychlé a efektivní zvládnutí krizové situace skrze přijímání omezujících opatření bude s největší pravděpodobností vždy do určité míry v konfliktu s běžně dodržovanou úrovní lidských práv.⁴

Celosvětové šíření koronaviru SARS-CoV-2 od počátku roku 2020 poskytlo rozsáhlou datovou bázi pro komplexní zmapování opatření směřujících k omezení pohybu v různých zemích. Některé státy mají z minulosti zkušenosti s nutností řešit šíření různých

¹ Tyto termíny jsou pro potřeby českého právního řádu vymezeny v §2 písm. a) (biologické agens) a písm. b) (toxin) zákona č. 281/2002 Sb., o některých opatřeních souvisejících se zákazem bakteriologických (biologických) a toxinových zbraní.

² Český pandemický plán explicitně zmiňuje, že nefarmakologická opatření je nutné zařadit vzhledem k možné omezené kapacitě a problematické časové dostupnosti farmakologických metod. Jakkoli je pandemický plán zaměřen zejména na chřipkové viry, sleduje stejnou logiku. V nefarmakologických opatřeních (důsledné mytí rukou, dobrovolná izolace nemocných, efektivní zjišťování kontaktů, omezení cestování hromadnými prostředky, omezení masového shromažďování lidí) spatřuje zejména nástroj pro získání času v úvodní fázi nastupující pandemie – tento čas má být využit k získání více údajů o průběhu a chování onemocnění způsobeného pandemickým virem a k vývoji pandemické vakcíny.

Viz Pandemický plán České republiky, 2011, s. 11.

³ Viz například DEHNING, Jonas, Johannes ZIERENBERG, F. Paul SPITZNER a kol. Inferring change points in the spread of COVID-19 reveals the effectiveness of interventions. *Science*, 2020, sv. 369, č. 6500, eabb9789 nebo FLAXMAN, Seth, Swapnil MISHRA, Axel GANDY a kol. Estimating the effects of non-pharmaceutical interventions on COVID-19 in Europe. *Nature*, 2020, sv. 584, s. 257–261. Také PERRA, Nicola. Non-pharmaceutical interventions during the COVID-19 pandemic: A review. *Physics Reports*, 2021, sv. 913, s. 1–52.

⁴ V nejobecnější rovině k tomuto směřuje i český pandemický plán, který požaduje zajištění etičnosti pandemické odpovědi. Viz Pandemický plán České republiky, 2011, s. 6.

biologických agens, zejména s přihlédnutím k šíření koronaviru SARS-CoV, paramyxoviru spalniček nebo filoviru ebola. SARS-CoV-2 se stal biologickým agens, který nám umožňuje zkoumat rozdíly v přístupech k řešení rozsáhlé krize prostřednictvím omezování svobody pohybu a také využívání technologií ke kontrole a vynucování těchto opatření.

Hypotézou projektu je, že vhodným využitím technologických prostředků (například nástrojů pro vyhodnocování rizikových kontaktů nebo neinvazivní sledování pohybu) a cílených (místně lokalizovaných) opatření lze pnutí požadavku na efektivní zvládnutí krize a požadavku na dodržování standardu lidských práv zmírnit. Cílem projektu pak je identifikace technologických možností využitelných k zajištění souladu opatření směřujících k omezení pohybu s ústavním pořádkem.

Předmět zprávy

Tato výzkumná zpráva představuje přehled opatření omezujících svobodu pohybu v návaznosti na prvotní rozšíření a následné šíření koronaviru SARS-CoV-2. Ve výzkumné zprávě si klademe za cíl poskytnout přehled přístupů k omezení svobody pohybu ve snaze zabránit šíření SARS-CoV-2 v rámci stálých členů uskupení G20. Dále budeme identifikovat ústavněprávní a lidskoprávní rámec pro tato opatření. Kromě toho hraje zpráva v projektu širší úlohu nástroje pro identifikaci vhodných případových studií pro hloubkové zpracování s důrazem na technologické nástroje využitě v komplexu opatření směřujících k omezení pohybu.

Současný stav poznání v České republice je logicky omezený zejména nedostatečným časovým a emocionálním odstupem od pandemie. Podobný dopad pak má absence racionálního zahraničního srovnání. Opatření, která byla v České republice vyhlášena, se bezprostředně dotýkala každého z nás. Diskuse o vhodnosti a účinnosti právních opatření (například zákaz pohybu usnesením vlády č. 85/2020 Sb.) i případných technologických nástrojů (například soubor opatření v rámci tzv. Chytré karantény) tak často probíhaly bez jejich zasazení do širšího (globálního) kontextu.

Klíčovou metodou využitou v rámci přípravy této výzkumné zprávy je komparace případových studií opatření omezujících svobodu pohybu stálých členů G20 při řešení krize způsobené šířením SARS-CoV-2 v období od 1. ledna 2020 do 30. června 2021. Zkoumanou populaci tak tvoří Argentina, Austrálie, Brazílie, Čínská lidová republika, Evropská unie,⁵ Francie, Indie, Indonésie, Itálie, Japonsko, Jihoafrická republika, Kanada, Korejská republika, Mexiko, Německo, Ruská federace, Saúdská Arábie, Spojené království, Spojené státy americké a Turecko. Poznatky z těchto případových studií následně zobecňujeme do podoby trendů a posuzujeme nároky na ně kladené z pohledu ústavněprávních a lidskoprávních limitů.

⁵ Členství Evropské unie je specifické z mnoha důvodů. Jedná se však o stálého člena G20 (zejména s poukazem na výrazné ekonomické aspekty existence jednotného vnitřního trhu).

1. Úvod

Referenčním rámcem pro krizová opatření byly v rámci české legislativy historicky zejména povodně. To ostatně explicitně zmiňuje i důvodová zpráva, která návrh krizového zákona (později vyhlášeného jako zákon č. 240/2000 Sb.) v roce 1999 na jeho cestě legislativním procesem doprovázela.⁶ Nouzový stav byl podle krizového zákona vyhlášen do začátku roku 2020 pouze čtyřikrát. Z toho třikrát právě v souvislosti s povodněmi a jednou v souvislosti s orkámem. Povodně vedly k vyhlášení nouzového stavu v období od 12. do 31. srpna 2002 (20 dní), od 2. do 19. dubna 2006 (18 dní) a od 2. do 29. června 2013 (28 dní). V souvislosti s orkámem pak byl nouzový stav vyhlášen od 25. ledna do 5. února 2007 (12 dní). SARS-CoV-2 v tomto směru představuje důležitou změnu referenčního rámce české krizové legislativy. Od počátku roku 2020 byl v souvislosti se šířením koronaviru vyhlášen nouzový stav postupně od 12. března do 17. května 2020 (67 dní), od 5. října 2020 do 14. února 2021 (133 dní), od 15. do 26. února 2021 (12 dní), od 27. února do 11. dubna 2021 (44 dní) a konečně od 26. listopadu do 25. prosince 2021 (30 dní).

Tato rozsáhlá krize v oblasti veřejného zdraví si, kromě bezprecedentní frekvence a délky využívání institutu nouzového stavu, vyžádala také podobně bezprecedentní využívání omezujících opatření podle § 5 a § 6 zákona č. 240/2000 Sb., krizový zákon (dále jen "KrizZ") a také mimořádných opatření podle § 69 a § 80 zákona č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví (dále jen "ZOVZ"). Nedostatečnost existujícího právního rámce se pak projevila i v nutnosti přijmout zákon č. 94/2021 Sb., o mimořádných opatřeních při epidemii onemocnění COVID-19 (tzv. pandemický zákon, dále jen "PanZ"). Jakkoli není možné mluvit o tom, že by pandemie byla na konci roku 2021 definitivně za námi, je možné z této krize postupně čerpat ponaučení pro další postup, ať už pro řešení pandemie covidu-19 v rámci dalších vln či obecně pro zvládnutí biologických agens a toxinů.

Jedním z hlavních nástrojů ke zvládnutí šíření SARS-CoV-2 a zmírnění dopadu, který měla nemoc covid-19 na zdravotnický systém v České republice, byla série opatření výrazně omezujících pohyb v rámci České republiky a v určitém období také zakazující pohyb přes

⁶ Sněmovní tisk 447/0, Vládní návrh zákona o krizovém řízení, volební období 1998-2002, s. 46.

hranice. Tato opatření přinesla zcela zásadní ekonomické následky,⁷ rozsáhlou veřejnou i odbornou kritiku a zdánlivě nekončící sérii soudních přezkumů. Na jaře 2020 představovala pandemie bezprecedentní situaci, na kterou bylo nutné reagovat. Zásadní hodnotou byla rychlost a rozhodnost v přijetí krizových opatření za účelem zamezení šíření viru a ochrany populace. To vše se navíc odehrávalo v prostředí značné nejistoty o vlastnostech šířícího se koronaviru SARS-CoV-2 nebo o otázce dlouhodobých následků nemoci covid-19. Nebylo zcela jisté, jakým způsobem se koronavirus přenáší. Nejistota panovala také o způsobu infekce organismu, typických příznacích, době infekčnosti před rozvojem příznaků, schopnosti koronaviru přežít na povrchích předmětů a dalších parametrech.⁸ Všechny tyto informace se postupně potvrzovaly či vyvracely a formovaly tak odpověď státu na šířící se pandemii.⁹

Dne 12. března byl vyhlášen první pandemický nouzový stav. Následně pak 16. března došlo rozhodnutím Krajské hygienické stanice Olomouckého kraje k uzavření Litovle, Uničova a nedalekých obcí.¹⁰ Byla vyhlášována další opatření až do podoby toho, co v textu označujeme jako tzv. lockdown. Jedná se o rozsáhlá omezení pohybu navázaná na uzavření obchodů, služeb a školních zařízení. K těmto omezujícím opatřením – jinak také souhrnně nazývaným nefarmakologickými intervencemi – nesáhla pouze Česká republika, ale v určité formě většina států světa.

Omezující opatření měla na průběh krize značný dopad, k čemuž již máme dnes velké množství dat. Flaxman a kol. předpokládají, že rozsáhla omezení svobody pohybu vedla

⁷ Vláda nad ekonomickými následky v první fázi téměř neuvažovala (nebo jen velmi málo). Za otevření polemiky tímto směrem je možné považovat text *Máme na to, zachraňovat životy za každou cenu?* (Tůma a Hampl, Hospodářské noviny, 20. března 2020).

Viz KUBAL, Michal, Vojtěch GIBÍŠ. *Pandemie*. Praha: Kniha Zlín, 2020, s. 372–374.

⁸ Viz KUBAL, Michal, Vojtěch GIBÍŠ. *Pandemie*. Praha: Kniha Zlín, 2020, s. 159–160.

⁹ Některá opatření na první pohled téměř nedávala smysl. Například závod Světového poháru v biatlonu, který se jel v Novém Městě na Moravě dne 8. března 2020 se musel obejít bez diváků, zatímco paralelně probíhající fotbalové derby pražské Sparty a Slavie omezené nijak nebylo. V tomto směru však byl mezníkem až 9. březen, kdy se začíná od importovaných případů pozornost obracet k možnostem komunitního přenosu. V době důrazu na importované případy byl rizikovějším podnik Světového poháru než derby české fotbalové ligy.

¹⁰ Veřejná vyhláška opatření obecné povahy, nařízení mimořádného opatření při epidemii ze dne 16. 3. 2020, Krajská hygienická stanice Olomouckého kraje se sídlem v Olomouci, č.j. KHSOC/09068/2020/RED.

na jaře 2020 v Rakousku, Belgii, Dánsku, Francii, Německu, Itálii, Norsku, Španělsku, Švýcarsku a Spojeném království k prevenci 2,8 až 3,5 milionu úmrtí.¹¹ K podobným závěrům dospěla také práce Hsianga a kol., kde autoři uzavřeli, že v ČLR, Korejské republice, Itálii, Íránu, Francii a Spojených státech zabránila opatření 61 milionům potvrzeným případům. To v období jara 2020 zabránilo následné nákaze téměř půl miliardy osob.¹² K podobným závěrům vedou studie od Lai a kol.¹³, Li a kol.¹⁴, Dehning a kol.¹⁵, Haug a kol.¹⁶, Manica a kol.¹⁷ nebo Perra.¹⁸ Na nejvyšší úrovni abstrakce je tedy možné vyjít z toho, že opatření omezující pohyb mají netriviální dopad na schopnost zmenšit dopady pandemie na veřejné zdraví. Nicméně efektivita opatření není jedinou hodnotou, kterou musíme vést v patrnosti. Opatřeními v takovém rozsahu totiž došlo, zcela nepochybně, k omezení lidských práv a svobod.

Za účelem získání potřebného odstupu od českých pandemických opatření předkládáme výzkumnou zprávu, která obsahuje přehled omezujících opatření v zemích G20, a objasňuje některá východiska pro obecné hodnocení ústavněprávní a lidskoprávní konformity omezujících opatření. Po úvodní části, která v kapitolách 1.1. a 1.2. obsahuje metodologii výzkumné zprávy a popisuje její limity, následuje část věnovaná přehledu opatření ve stálých členech G20 (kap. 2.) a ústavním mantinelům omezení svobody

¹¹ Viz FLAXMAN, Seth, Swapnil MISHRA, Axel GANDY a kol. Estimating the effects of non-pharmaceutical interventions on COVID-19 in Europe. *Nature*, 2020, sv. 584, s. 257–261.

¹² Viz HSIANG, Solomon, Daniel ALLEN, Sébastien ANNAN-PHAN a kol. The effect of large-scale anti-contagion policies on the COVID-19 pandemic. *Nature*, 2020, sv. 584, s. 262–267.

¹³ Viz LAI, Shengjie, Nick W. RUKTANONCHAI, Liangcai ZHOU a kol. Effect of non-pharmaceutical interventions to contain COVID-19 in China. *Nature*, 2020, sv. 585, s. 410–413.

¹⁴ Viz LI, You, Harry CAMPBELL, Durga KULKARNI, a kol. The temporal association of introducing and lifting non-pharmaceutical interventions with the time-varying reproduction number of SARS-CoV-2: a modelling study across 131 countries. *The Lancet Infectious Diseases*, 2021, roč. 21, č. 2, s. 193–202.

¹⁵ Viz DEHNING, Jonas, Johannes ZIERENBERG, F. Paul SPITZNER a kol. Inferring change points in the spread of COVID-19 reveals the effectiveness of interventions. *Science*, 2020, sv. 369, č. 6500, eabb9789.

¹⁶ Viz HAUG, Nils, Lukas GEYRHOFER, Alessandro LONDEI a kol. Ranking the effectiveness of worldwide COVID-19 government interventions. *Nature Human Behaviour*, 2020, roč. 4, č. 12, s. 1303–1312.

¹⁷ Viz MANICA, Mattia, Giorgio GUZZETTA, Flavia RICCARDO a kol. Effectiveness of regional restrictions in reducing SARS-CoV-2 transmission during the second wave of COVID-19, Italy (preprint). *MedRxiv*, 2021, 2021.01.10.21249532.

¹⁸ Viz PERRA, Nicola. Non-pharmaceutical interventions during the COVID-19 pandemic: A review. *Physics Reports*, 2021, sv. 913, s. 1–52.

pohybu (kap. 3.). Následují závěry zprávy diskutující logiku při přijímání omezujících opatření s přihlédnutím k jejich ústavněprávnímu a lidskoprávnímu rozměru (kap. 4.).

1.1. Metodologie

Výzkumná zpráva je zpracována metodou komparativních případových studií, které jsou strukturovány narativně dle jejich časového vývoje v období od 1. ledna 2020 do 30. června 2021 s důrazem na zavedená omezující opatření a využití technologické nástroje. Komparativní přístup jsme zvolili z důvodu, že SARS-CoV-2 je, vzhledem ke globálnímu rozšíření a nutnosti reakce v rámci mimořádného (krizového) vládnutí, vhodným předmětem zájmu při snaze identifikovat různé pohledy a přístupy k omezování pohybu v souvislosti se šířením biologických agens a toxinů. Narativní styl byl pro komunikaci opatření přijímaných jednotlivými státy zvolen ve snaze usnadnit zachycení širšího kontextu ve smyslu epidemiologické situace konkrétní země a také celkového společenského kontextu. Jednotlivé státy ve zvolené populaci jsou tak zachyceny formou souvislého textu. Jedná se o přístup čistě kvalitativní. Nejde nám tedy primárně o zachycení konkrétní epidemiologické situace (zohledněné například počtem případů, mírou positivity testů, sedmidenní či čtrnáctidenní incidencí) a vazby této situace na přijatá opatření, ale o zachycení celkového vývoje omezujících opatření v jednotlivých zařazených zemích. Jakkoli se soustředíme na kvalitativní pojetí, je možné říct, že poznatky této výzkumné zprávy jsou do jisté míry zobecnitelné, protože uskupení G20 obsahuje státy, které mají dohromady významný podíl na světovém HDP, významný podíl na světovém počtu obyvatel, a zároveň je v následujících naracích zachycena řada různých přístupů k omezujícím opatřením ve státech různých forem vládnutí.

V rámci zpracování narací pro jednotlivé země a pro následné závěry o proporcionalitě opatření směřujících k omezení pohybu jsme zkoumali omezující opatření s přihlédnutím k požadavkům právního státu a k požadavkům proporcionality. Zajímali nás tak zejména rozsah přijatých omezujících opatření a jejich odůvodňování ve vztahu k vývoji faktického poznání o šíření SARS-CoV-2, dále pak povaha výjimek z těchto opatření, jejich trvání, nebo proces odvolávání a znovuzavádění v reakci na epidemiologickou situaci. U jednotlivých států ze zkoumané populace nás tak zajímaly zejména odpovědi na následující otázky:

- Byla přijata opatření omezující vstup do země? Jakých jednotlivců se týkala (například cestující z určité země nebo přilétající z vymezené oblasti)?
- Byla přijata opatření omezující možnosti vycestování osob ze země?
- Byla přijata opatření omezující vnitřní pohyb? Zamezovala tato opatření jednotlivcům pohyb napříč kraji, okresy nebo obcemi (nebo jejich ekvivalenty v dané zemi)? Stanovovala tato opatření pro volný pohyb pouze určitý vzdáleností vymezený okruh od bydliště?
- Byla přijata zvláštní karanténní či izolační opatření pro některé oblasti?
- Byla opatření kritizována veřejností (například prostřednictvím demonstrací) či politiky (například starosty a primátory či parlamentní opozicí)? Byla opatření napadána u soudů?
- Došlo v rámci opatření nebo paralelně s nimi k využití technologických nástrojů, jako jsou například (avšak nikoli výhradně) mobilní aplikace pro usnadnění trasování či technologie pro rozpoznávání obličejů?

1.2. Limity

S přístupem, který jsme zvolili při zpracování této výzkumné zprávy se pojí hned několik limitů.

První skupina limitů se přímo týká použitých metod. Pro narativní přístup je nutná určitá míra abstrakce a zjednodušení s ohledem na rozsah a také na možnost následného srovnání případových studií. Tento limit dle našeho názoru v podstatě není možné mitigovat. S využitím kvalitativního přístupu se pak pojí problematická zobecnitelnost a také vysoká závislost na kontextu. Tento limit částečně mitigujeme vysokým počtem zařazených států. Ty jsou navíc poměrně diverzifikované v rámci politických, ekonomických, právních, geografických a populačních faktorů.

Druhá skupina limitů se týká výběru případů. Skupina stálých členů G20 je přes svůj relativně široký záběr a reprezentativnost – co do podílů největších ekonomik, světového HDP a zahrnutého obyvatelstva – nedokonalým proxy celkové výzkumné populace, tj. všech států. Omezením na tuto skupinu mohly být vyloučeny státy, které mohly přistupovat k nefarmakologickým intervencím výrazně odlišně. Ať již vlivem specifických faktorů na rozhodnutí jejich vlád, technologické (ne)pokročilství či jiných intervenujících

proměnných (například probíhající ozbrojené konflikty či humanitární katastrofy). Eliminování tohoto limitu by bylo zcela mimo záměr této výzkumné zprávy i celého projektu.

Nad rámec je ještě nutné uvést, že zařazení EU je velmi specifické – sice se jedná o stálého člena G20 a zařazením dochází ke zvýšení podílu zkoumané populace na světovém HDP i počtu zemí, nezkoumáme však každý členský stát zvlášť. Soustředíme se primárně na mechanismy vnitřního trhu a na koordinační roli EU.

Třetí skupina limitů se pojí s daty využívanými pro přípravu jednotlivých případových studií. Ačkoli byl kladen důraz na využívání zdrojů relevantních pro danou zemi, bylo čerpáno hlavně z anglickojazyčných zdrojů. Ty nemusí obsahovat všechny informace nebo v nich tyto informace mohou být z nejrůznějších důvodů zkreslené.

Nad rámec shora uvedených limitů je také nutné uvést, že výzkumná zpráva se týká záležitosti (tedy pandemie covidu-19), která se stále vyvíjí. Námi sledované období zahrnuje časový úsek od 1. ledna 2020 do 30. června 2021. Míjí tak dopad, který mělo šíření koronaviru SARS-CoV-2 varianty Delta ve 2. polovině roku 2021 nebo varianty Omikron od prosince 2021. Stejně tak je složité předjímat, jakým způsobem budou české soudy přistupovat k některým ústavněprávním a lidskoprávním otázkám v rámci budoucích přezkumů. I toto je tak nutné považovat za výrazný limit této výzkumné zprávy a v ní formulovaných závěrů.

2. Přehled opatření v rámci stálých členů G20

2.1. Argentina

První potvrzený případ nemoci covid-19 byl v Buenos Aires oznámen 3. března 2020. Pouze o několik dní později, 12. března, vydal argentinský prezident Alberto Fernández dekret č. 260/2020, který opravňoval argentinské ministerstvo zdravotnictví k vydávání opatření ke zvládnutí pandemie.¹⁹ V rámci tohoto dekretu byly členské státy Evropské unie a země zařazené do Schengenského prostoru, Spojené království, USA, Korejská republika, Japonsko, ČLR a Írán označeny jako rizikové země. To mělo za následek přerušování letecké dopravy na následujících 30 dní.²⁰

V návaznosti na přibývající počet případů a tím i zhoršující se epidemiologickou situaci došlo 16. března k uzavření hranic. V rámci tohoto opatření bylo povoleno překročení hranic pouze občanům a rezidentům Argentiny, kteří se ale následně museli podrobit čtrnáctidenní karanténě. Opatření bylo původně přijato pouze na 14 dní, nicméně bylo opakovaně prodlužováno,²¹ a nakonec trvalo nepřetržitě až do 1. září 2020.²²

Následně byl 19. března vyhlášen lockdown. Také toto opatření bylo původně vyhlášeno na limitovaný časový úsek, konkrétně s účinností od 20. března do 31. března. I zde však došlo k prodlužování opatření a k postupnému rozvolňování začalo docházet až na konci dubna. Podstata argentinských opatření spočívala v uzavření většiny obchodů a služeb (resp. všech, které nebyly označeny jako „nezbytné“), přerušování provozu zařízení poskytujících všechny úrovně vzdělávání a povinné izolaci obyvatel v jejich domovech.²³ Výjimka pro pohyb mimo bydliště byla udělena pro pracovníky ve zdravotnictví, osoby

¹⁹ Viz *Decreto de Necesidad y Urgencia 260/2020*.

²⁰ Viz ALZÚA, María Laura, Paula GOSIS. Social and Economic Impact of COVID-19 and Policy Options in Argentina. *UNDP LAC C19 PSD*, 2020, č. 6, s. 6.

Dále BESTANI, Elías F., María Victoria Rodríguez MAMBERTI, María Mercedes QUESADA. Restrictions on Air and Sea Transport due to Coronavirus. *Marval O'Farrel Mairal*, publikováno 14. 8. 2020.

²¹ Viz Argentina to close borders for non-residents to combat coronavirus. *Reuters*, publikováno 16. 3. 2020.

²² Viz GARRISON, Cassandra, Marcelo ROCHABRUN. Argentina imposes toughest travel ban in the Americas, sparking outcry. *Reuters*, publikováno 27. 4. 2020.

²³ Viz Comenzó la cuarentena anunciada por Alberto Fernández y se extenderá hasta el 31 de marzo inclusive. *infobae*, publikováno 19. 3. 2020.

zaměstnané v prodejnách prodávajících základní potraviny a pro některé zaměstnance ve státní správě (zaměstnance bezpečnostních sborů nebo provozovatelů poštovních služeb).²⁴ Tito zaměstnanci museli získat zvláštní povolení, které jim umožňovalo využívat veřejnou dopravu a navštěvovat místo výkonu zaměstnání.

Omezení pohybu bylo v tomto období velmi přísné. Obyvatelům bylo povoleno vzdálit se z místa svého bydliště pouze do vzdálenosti 500 metrů a pouze na jednu hodinu denně. Tuto dobu mohli využít pouze k nákupu potravin, léků nebo čistících prostředků. Bylo zakázáno provozovat organizované sportovní aktivity, stejně jako bylo zakázáno provozování venkovních individuálních sportovních aktivit včetně běhání či jízdy na kole. V ulicích a na dálnicích byly rozmístěny policejní hlídky, které dohlížely na dodržování těchto opatření.²⁵

Ke zmírnění opatření došlo 26. dubna, kdy oblasti s malým počtem nakažených mohly od přísných opatření (zejména zákazu vycházení) upustit. K další výrazné změně došlo 10. května, kdy byla zrušena přísná opatření (zákaz vycházení) pro všechny oblasti s výjimkou metropolitní oblasti Buenos Aires.²⁶ Od tohoto data pak postupně docházelo k rozvolňování přijatých opatření. Ačkoli nový režim zatím neumožňoval větší shromáždění ani znovuotevření kin, divadel, klubů a škol, bylo postupně možné provozovat volnočasové aktivity mimo domov (běh, jízda na kole atd.).²⁷ Zároveň bylo umožněno, za splnění hygienických norem, znovuotevřít obchody a služby.²⁸ Prezenční

²⁴ Viz BABIERI, Rodrigo, Rodolfo P. CANESE MENDEZ. Argentina – Mandatory Quarantine Imposed Due to COVID-19. *KPMG*, publikováno 30. 3. 2020.

²⁵ Viz BEVILACQUA, Mercedes Balado, Analín DURÁN. Argentine measures around Covid-19: protection of risk groups and work sources. *International Bar Association*.

²⁶ Viz HEATH, Maxmilian. Argentina extends quarantine for capital, relaxes elsewhere. *Reuters*, publikováno 26. 6. 2020.

²⁷ Viz MONAGAS, Magdalena Rochi, Nahuel MAISLEY, Maricel ASAR a kol. Argentina: Legal Response to Covid-19. In: KING, Jeff, Octavio FERRAZ (eds.). *The Oxford Compendium of National Legal Responses to Covid-19*. Oxford University Press, 2021, odst. 76.

²⁸ Viz Coronavirus en la Argentina: mantienen sin cambios la cuarentena en la Capital Federal y en la provincia de Buenos Aires. *Clarín*, publikováno 8. 5. 2020.

Viz také *Decreto 408/2020, Aislamiento social, preventivo y obligatorio*.

výuka byla navázána na pravidla pro bezpečné znovuotevření škol ze dne 7. června 2020.²⁹ První oblastí, která kritéria splnila, byla provincie San Juan, která žákům prezenční výuku umožnila od 12. srpna 2020.³⁰

Výjimkou z tohoto obecné trendu, jak bylo uvedeno výše, byla metropolitní oblast Buenos Aires, kde žije více než 30 % obyvatel Argentiny. Tato oblast měla být uzavřena a podrobena přísným opatřením až do 17. července. Teprve po tomto datu docházelo k postupnému rozvolňování.³¹ Omezení vydržela (jak v oblasti prodeje a služeb, tak v podobě uzavření škol a vzdělávacích institucí) výrazně déle než ve většině Argentiny.³²

Významný vliv na fungování země mělo v rámci první vlny restrikcí uzavření obou komor parlamentu. Všechna opatření ke zvládnutí nastupující pandemie nemoci covidu-19 tak byla vyhlášována prezidentskými dekrety. Menšinové parlamentní strany se proti tomuto postupu intenzivně ohrazovaly.³³ Nakonec došlo k otevření parlamentu v hybridním režimu, kdy část poslanců byla v budově přítomna fyzicky a část se připojila online.³⁴

Ještě v září to vypadalo, že se situace bude stabilizovat a další opatření tak nebudou nutná. Optimismus však vzal za své ve druhé polovině října, kdy byl vyhlášen lockdown pro oblasti s nejvyšším počtem nakažených. Jednalo se o provincie Córdoba, Santa Fe, Tucumán, Mendoza, Neuquén, Río Negro, Chubut, San Luis a také o metropolitní oblast Buenos Aires. Znovu tak došlo na uzavření obchodů, služeb a školských zařízení,³⁵ tentokrát do

²⁹ Viz MONAGAS, Magdalena Rochi, Nahuel MAISLEY, Maricel ASAR a kol. Argentina: Legal Response to Covid-19. In: KING, Jeff, Octavio FERRAZ (eds.). *The Oxford Compendium of National Legal Responses to Covid-19*. Oxford University Press, 2021, odst. 102.

³⁰ Viz San Juan, la primera provincia en volver a clases: cómo es el protocolo que se aplicará desde hoy. *infobae*, publikováno 10. 8. 2020.

³¹ Viz JOURDAN, Adam, Nicolas MISCULIN, Eliana RASZEWSKI, Maxmilian HEATH. Argentina tightens Buenos Aires lockdown as coronavirus cases surge. *Reuters*, publikováno 26. 6. 2020.

³² Viz MONAGAS, Magdalena Rochi, Nahuel MAISLEY, Maricel ASAR a kol. Argentina: Legal Response to Covid-19. In: KING, Jeff, Octavio FERRAZ (eds.). *The Oxford Compendium of National Legal Responses to Covid-19*. Oxford University Press, 2021, odst. 67.

³³ Viz SERRA, Laura. Fuerte polémica por los superpoderes en la primera sesión virtual en Diputados. *La Nación*, publikováno 14. 5. 2020.

³⁴ Viz ALONSO, Laura. Argentina Under Covid-19: Extreme Lockdown, Rule by Decree and Judicial Politicization. *Americas' Global Role*, publikováno 27. 5. 2020.

³⁵ Viz Alberto Fernández sobre la nueva fase de la cuarentena: „Vamos a concentrar los esfuerzos en las ocho provincias que concentran el 55 por ciento de los contagios". *PAGINA12*, publikováno 26. 10. 2020.

21. prosince 2020. V návaznosti na zvýšené kontakty v průběhu adventního období³⁶ došlo v prosinci k dalšímu nárůstu počtu nakažených. V lednu 2021 stát přistoupil k omezení pohybu obyvatel v nočních hodinách, kdy bylo obyvatelům zakázáno opouštět bydliště mezi 23. a 6. hodinou.³⁷

O druhé pandemické vlně se v Argentině začalo hovořit v dubnu 2021. V metropolitní oblasti Buenos Aires se začal záchyt nemoci covid-19 výrazně zvyšovat a již 14. dubna byla opět zavedena restriktivní opatření. Došlo k uzavření školských zařízení, zákazu kulturních, sportovních a náboženských akcí a byl také přijat zákaz nočního vycházení mezi 20. a 6. hodinou.³⁸

S jistým časovým odstupem od nárůstu počtu případů v metropolitní oblasti Buenos Aires se situace začala zhoršovat i v jiných oblastech. S účinností od 22. května bylo přistoupeno k novému celostátnímu lockdownu. Supermarkety a klíčové podniky zůstaly v provozu, opět ale bylo nařízeno uzavření škol.³⁹ Restaurace měly v tomto období povoleno fungovat pouze prostřednictvím rozvožů a výdejních okének. Vycházení bylo omezeno časově a vzdáleností od bydliště, ve které se lidé mohli pohybovat. Zákaz vycházení platil v čase mezi 18. a 6. hodinou.⁴⁰

V této době Argentina znovu uzavřela své hranice. Osoby s povoleným vstupem do země, tedy argentinští státní příslušníci, rezidenti a cizinci se zvláštním povolením, museli 48 hodin před cestou vyplnit čestné prohlášení a předložit negativní PCR test provedený nejdéle 72 hodin před cestou přes hranice.⁴¹ Omezení pro vstup do země byla postupně

³⁶ Které bylo navíc doprovázeno rozvolněním opatření od 21. 12. 2020.

Viz MONAGAS, Magdalena Rochi, Nahuel MAISLEY, Maricel ASAR a kol. Argentina: Legal Response to Covid- 19. In: KING, Jeff, Octavio FERRAZ (eds.). *The Oxford Compendium of National Legal Responses to Covid-19*. Oxford University Press, 2021, odst. 80.

³⁷ Viz Argentina to introduce night-time curfew to reduce Covid-19 infections. *Buenos Aires Times*, publikováno 7. 1. 2021.

³⁸ Viz RASZEWSKI, Eliana. Argentina closes schools, imposes curfew in Buenos Aires as COVID-19 cases spike. *Reuters*, publikováno 15. 4. 2021.

³⁹ Viz MISCULIN, Nicolás. Argentina announces „circuit-breaker“ lockdown as pandemic rages. *Reuters*, publikováno 21. 5. 2021.

⁴⁰ Viz Covid: Argentina starts new lockdown as cases soar. *BBC News*, publikováno 22. 5. 2021.

⁴¹ Viz Argentina: Authorities extend international and domestic COVID-19 restrictions through April 9 /update 29. *GardaWorld*, publikováno 13. 3. 2021.

prodlužována až do 9. července 2021 s tím, že docházelo k jejich zpřísnování co do omezení počtu vstupujících osob. Do 25. června bylo možné, aby denně na území Argentiny vstoupilo maximálně 2000 osob. Následně však byl tento počet omezen na maximálně 600 lidí denně.⁴² Všechny osoby, které překročily hranice, se následně musely podrobit desetidenní karanténě.

V průběhu pandemie byla opatření k jejímu zvládnutí podrobena kritice ze strany opozičních politiků, veřejnosti i soudů. Některé projevy nespokojenosti je možné vysledovat ke konkrétním provedeným opatřením. V květnu 2020 například argentinská vláda z důvodu rychlého šíření covidu-19 ve věznicích přistoupila k propuštění vězňů do domácího vězení. Nejednalo se však pouze o propuštění vězňů odsouzených za méně závažnou trestnou činnost. Do domácího vězení zamířilo také značné množství osob odsouzených za korupční jednání, vraždy a další závažnou trestnou činnost.⁴³ Ve stejném období se pak v metropolitní oblasti Buenos Aires odehrála řada demonstrací zejména proti trvajícím omezujícím opatřením, zatímco ve zbytku země docházelo k postupnému rozvolňování. V červenci 2020 proběhla rozsáhlá protestní shromáždění u příležitosti dne nezávislosti.⁴⁴ Podobná nespokojenost pak byla spojena i s říjnem 2020, kdy docházelo v souvislosti s podzimním nárůstem záhytu covidu-19 ke znovuzavádění a zpřísnování omezujících opatření.⁴⁵ Rozsáhlé demonstrace se odehrály také v únoru 2021, kdy se veřejnost dozvěděla o prioritním přístupu k očkování pro nerizikové osoby napojené na vládu.⁴⁶ V souvislosti s dalším uzavřením škol v květnu 2021 v metropolitní oblasti Buenos Aires odehrály rozsáhlé demonstrace. Postup prezidenta Fernándezé kritizovala také opozice a Nejvyšší soud nakonec jeho dekret o uzavření škol zrušil.⁴⁷

⁴² Viz DÍAZ, Pablo. Argentina strengthens travel restrictions and imposes full quarantine on arrival. *Aviacionline*. publikováno 16. 6. 2021.

⁴³ Viz Nuevo cacerolazo en rechazo a la liberación de presos en varios barrios porteños y del conurbano bonaerense. *infobae*, publikováno 3. 5. 2020.

⁴⁴ Viz Anti-government protesters rally against quarantine on 9 de Julio. *Buenos Aires Times*, publikováno 10. 7. 2020.

⁴⁵ Viz Covid-19: Protests as Argentina's cases pass 900,000. *BBC News*, publikováno 13. 12. 2020.

⁴⁶ Viz Protesters in Buenos Aires decry COVID vaccine scandal. *euronews*. publikováno 28. 2. 2021.

⁴⁷ Viz NESSI, Hernan, Argentine court orders city schools in Buenos Aires to open despite COVID-19 surge. *Reuters*, publikováno 19. 4. 2021.

V Argentině bylo jako nástroje pro zvládnutí pandemie využito několika aplikací. Jedna z nich byla určena pro samo-vyhodnocování příznaků nemoci *Covid-19 CuidAR App*. Ta byla opakovaně kritizována opozicí pro nedostatečné zabezpečení osobních údajů. V rámci následného šetření se však ukázalo, že aplikace funguje v souladu s národní legislativou.⁴⁸ Zvažováno bylo také monitorování pohybu obyvatel skrze digitální karty pro veřejnou dopravu. Po kritice opozice bylo od využití tohoto technologického nástroje pro sledování pohybu obyvatel upouštěno.⁴⁹ Pro trasování kontaktů byla využívána aplikace *CoTrack*. I ta byla široce kritizována s poukazem na nadměrný zásah do soukromí spočívající ve využívání technologie GPS.⁵⁰

2.2. Austrálie

V Austrálii byl prvním potvrzený případ nákazy koronavirem SARS-CoV-2 oznámen již 25. ledna 2020. Jednalo se o muže, který se právě vrátil z oblasti čínského Wuhanu. V reakci na šíření nákazy byl od 1. února zakázán vstup všem osobám, které do Austrálie přicestovaly z ČLR. Následně země uzavřela své hranice pro cestující z rizikových zemí, jako byla Itálie, Korejská republika či Írán.⁵¹

K dalším restriktivním opatřením došlo společně s nárůstem počtu zachycených případů až v první polovině března. Austrálie od počátku přistoupila ke covidu-19 s důrazem na zabránění rozšíření v zemi. Prvním krokem bylo vydání doporučení zrušit všechny veřejné

Také GAGO Felipa. Corte Suprema de Argentina anula decreto presidencial sobre cierre de escuelas. *Republik*, publikováno 4. 5. 2021.

Dále Buenos Aires presentará amparo contra cierre de escuelas decretado por Alberto Fernández. *DW*, publikováno 15. 4. 2021.

Viz MONAGAS, Magdalena Rochi, Nahuel MAISLEY, Maricel ASAR a kol. Argentina: Legal Response to Covid- 19. In: KING, Jeff, Octavio FERRAZ (eds.). *The Oxford Compendium of National Legal Responses to Covid-19*. Oxford University Press, 2021, odst. 106–113.

Také viz Rozhodnutí Corte Suprema de Justicia de la Nación ze dne 4. 5. 2021 ve věci CSJ 567/2021.

⁴⁸ Viz GIAY, Gustavo P., Diego FERNÁNDEZ, Manuela ADROGUE. Investigation into App Cuidar Finds no Evidence of Breach. *Marval O'Farrel Mairal*, publikováno 21. 10. 2020.

⁴⁹ Viz ALONSO, Laura. Argentina Under Covid-19: Extreme Lockdown, Rule by Decree and Judicial Politicization. *Americas' Global Role*, publikováno 27. 5. 2020.

⁵⁰ Viz MEAKER, Morgan. Are Governments Sacrificing Privacy to Fight the Coronavirus Pandemic? *World Politics Review*, publikováno 14. 4. 2020.

⁵¹ Viz COVID-19 Pandemic in Australia. *Wikipedia: The Free Encyclopedia*, 2021.

akce s účastí nad 500 osob ze dne 13. března.⁵² O dva dny později se sešel nově ustavený tzv. národní kabinet.⁵³ Jím byla stanovena povinnost čtrnáctidenní karantény pro všechny osoby vracějící se ze zahraničí a doporučeno zrušení všech akcí s účastí nad 500 osob a dodržování společenského odstupu. Bylo zvažováno i vydání doporučení k uzavření školských zařízení a jiných vzdělávacích institucí, k tomu ale kabinet do konce sledovaného období nepřikročil.⁵⁴ Některé instituce se však po záchytu nakažených osob rozhodly uzavřít dobrovolně – například University of Queensland na týden přerušila prezenční výuku.⁵⁵

S účinností od 20. března byly uzavřeny hranice pro všechny osoby vyjma občanů a rezidentů.⁵⁶ Od 22. března byla zavedena pravidla pro dodržování společenského odstupu, kdy stát přistoupil také k uzavření všech obchodů a služeb, které nespadaly do kategorie základních.⁵⁷ Tato opatření měla zůstat účinná po dobu následujících šesti měsíců.⁵⁸ S účinností od 27. března také musely všechny vracějící se osoby podstoupit čtrnáctidenní karanténu v hotelu, který byl určen a hrazen státem.⁵⁹

Austrálie je federací a vyhlášení zákazu vycházení a dalších restriktivních opatření je v gesci jednotlivých států. Některé z nich k dalším opatřením přistoupily. Byla tak

⁵² Viz MORRISON, Scott, Greg HUNT, Brendan MURPHY. Joint Media Release: Advice on Coronavirus. *Parliament of Australia*, publikováno 13. 3. 2020.

⁵³ Jedná se o druh krizového štábu zajišťující koordinaci mezi federální vládou na jedné straně a státními a teritoriálními vládami na straně druhé.

⁵⁴ Viz CAMPBELL, Kelsey, Emma VINES. COVID-19: a chronology of Australian Government announcements (up until 30 June 2020). *Research Paper Series 2020-21, Parliament of Australia*, 2021, s. 17.

⁵⁵ Došlo k záchytu čtyř případů v době, kdy v celém státě Queensland úřady registrovaly 61 nakažených.

Viz DENNIEN, Matt, Toby CROCKFORD. UQ suspends teaching for one week amid escalating coronavirus concerns. *Brisbane Times*, publikováno 16. 3. 2020.

⁵⁶ Viz BURKE, Kelly. Australia closes borders to stop coronavirus. *7NEWS.com.au*, publikováno 19. 3. 2020.

⁵⁷ Viz CAMPBELL, Kelsey, Emma VINES. COVID-19: a chronology of Australian Government announcements (up until 30 June 2020). *Research Paper Series 2020-21, Parliament of Australia*, 2021, s. 23.

Také KNAUS Christopher, Calla WAHLQUIST, Amy REMEIKIS. PM announces pubs, clubs and cinemas to close, schools stay open in stage one measures – as it happened. *The Guardian*, publikováno 1. 7. 2020.

⁵⁸ Viz CAMPBELL, Kelsey, Emma VINES. COVID-19: a chronology of Australian Government announcements (up until 30 June 2020). *Research Paper Series 2020-21, Parliament of Australia*, 2021, s. 23.

⁵⁹ Viz CAMPBELL, Kelsey, Emma VINES. COVID-19: a chronology of Australian Government announcements (up until 30 June 2020). *Research Paper Series 2020-21, Parliament of Australia*, 2021, s. 26.

uzavřena například vnitřní hranice mezi státy Nový Jižní Wales a Viktoria.⁶⁰ Kromě toho bylo v Novém Jižním Walesu vydáno zvláštní opatření, které zakazovalo opuštění bydliště mimo vymezené vážné důvody.⁶¹ K podobnému opatření sáhl i stát Západní Austrálie, kde byla stanovena povinnost zdržovat se pouze v oblasti vlastního bydliště. Opatření bylo vyhlášeno 1. dubna a pro návrat do regionu, kde měli lidé místo svého bydliště, byl stanoven limit 48 hodin.⁶² Výjimkami pro opuštění domova byla cesta do zaměstnání, návštěva lékaře, návrat do místa bydliště, nákup potravin, účast na pohřbu, nezbytné péče o člena rodiny a podobně.⁶³ Pro obyvatele státu Viktoria byl pohyb povolen maximálně ve vzdálenosti 5 km od bydliště.⁶⁴

Nárůst počtu nakažených v květnu 2020 je v Austrálii označován za začátek druhé vlny. S ní byla spojena větší rychlost šíření nákazy, větší množství zachycených případů i vyšší úmrtnost. Epicentrem ve státě Viktoria se stalo Melbourne, konkrétně hotely vyhrazené pro absolvování čtrnáctidenní karantény vracejících se občanů a rezidentů v rámci programu hotelových karantén (*Hotel Quarantine Program*). V návaznosti na nepříznivý vývoj situace došlo 8. července 2020 v Melbourne k vyhlášení lockdownu. Omezení spočívala zejména ve stanovení povinnosti zdržovat se pouze v místě bydliště, ale také v uzavření obchodů, služeb a školských zařízení.⁶⁵ Vzhledem k tomu, že byl nárůst počtu případů navázán právě na opatření, která mu měla zabránit, byl celý *Hotel Quarantine Program* na začátku července podroben formálnímu přezkumu.⁶⁶ Cílem šetření kontrolní komise bylo zjistit, jaké podmínky byly v rámci programu dodržovány, jak byla zajištěna komunikace jednotlivých zapojených osob a orgánů veřejné moci, jakým způsobem byly

⁶⁰ Viz NSW border with Victoria to close from Wednesday as Daniel Andrews announces 127 new coronavirus cases in the state. *ABC News*, publikováno 6. 7. 2020.

⁶¹ Viz *Public Health (COVID-19 Northern Beaches) Order 2020*.

⁶² Viz LASCHON, Eliza. New COVID-19 restrictions on travel within WA as big queues form on WA/SA border ahead of closure. *ABC News*, publikováno 24. 3. 2020.

⁶³ Viz MOCHAN, Kit. There are eight reasons why you can still travel between WA's regions under new border closures. *ABC News*, publikováno 1. 4. 2020.

⁶⁴ Viz ELVERY, Simon. Measure what's within 5km of your Victorian address with our interactive map. *ABC News*, publikováno 4. 8. 2020.

⁶⁵ Viz MCGOWAN, Michael, Amy REMEKIS. Victoria announces Melbourne to return to lockdown – as it happened. *The Guardian*, publikováno 8. 7. 2020.

⁶⁶ Viz *Judicial Inquiry Into Hotel Quarantine Program*. *Premier of Victoria*, publikováno 2. 7. 2020.

zapojené osoby proškoleny a kdo nesl za jaké úkony v rámci běhu programu odpovědnost.⁶⁷ Šetření bylo uzavřeno s tím, že došlo k pochybení v oblasti řízení programu a nastavení jeho procesů. Opakovaně v rámci programu docházelo k situacím, za které nikdo nebyl formálně ani materiálně odpovědný a v určitých momentech běhu programu nebylo toto rizikové prostředí nijak řízeno ani kontrolováno.⁶⁸ Mimo jiné komise vedená soudkyní Jennifer Coate konstatovala, že dodržování podmínek karantény mělo být dozorováno australskou policií, k čemuž ale nedocházelo.⁶⁹

V návaznosti na zvyšující se počet případů došlo 6. července ke druhému uzavření hranice mezi státy Nový Jižní Wales a Viktorie. Stát Viktorie na mnoha místech přistoupil k vyhlášení tzv. hotspotů, v jejichž rámci byla stanovena přísnější omezení pohybu jako například zákaz opustit bydliště z jiných než nezbytných důvodů (zaměstnání, návštěva lékaře) a podobně. Tyto lokální lockdowny byly ve Viktorii vyhlášovány v rámci oblastí vymezených poštovními směrovacími čísly.⁷⁰ V říjnu 2020 se podařilo šíření covidu-19 téměř zastavit.⁷¹ Hranice zůstávaly uzavřené, nicméně země zavedla „bublinu“ s Novým Zélandem, aby nedošlo k dlouhodobému přerušení styku mezi těmito dvěma úzce provázanými zeměmi.⁷²

Výraznou změnu v dynamice pandemie v Austrálii v červnu 2021 přineslo šíření koronaviru SARS-CoV-2 varianty Delta. Australská vláda tak opět přistoupila k restrikcím. Hranice byly uzavřeny 30. června s tím, že jejich překročení je pro osoby, které nejsou občany nebo rezidenty Austrálie, možné pouze na základě individuální výjimky. Taková výjimka může být využita pouze osobami, které cestují v zájmu Austrálie, jsou klíčovými pracovníky nebo osobami, které cestují za návštěvou nemocného příbuzného. Hranice

⁶⁷ Viz COATE, Jennifer. *COVID-19 Hotel Quarantine Inquiry Final Report and Recommendations. Volume 1.* Victorian Government Printer, 2020, s. 12.

⁶⁸ Viz COATE, Jennifer. *COVID-19 Hotel Quarantine Inquiry Final Report and Recommendations. Volume 1.* Victorian Government Printer, 2020, s. 315–316.

⁶⁹ Viz COATE, Jennifer. *COVID-19 Hotel Quarantine Inquiry Final Report and Recommendations. Volume 1.* Victorian Government Printer, 2020, s. 23.

⁷⁰ Viz NALLY, Alicia. Victoria will enforce a local lockdown for 10 postcodes from Thursday. This is how it will work. *ABC News*, publikováno 30. 6. 2020.

⁷¹ Viz Coronavirus (COVID-19) at a glance – 31 July 2021. *Australian Government, Department of Health*, publikováno 2. 8. 2021.

⁷² Viz Covid: One-way „travel bubble“ opens between Australia and NZ. *BBC News*, publikováno 16. 10. 2020.

zůstala pro vstup do země otevřená pro občany a jejich nejbližší příbuzné a také pro rezidenty.⁷³ Zřejmě nejprísrnější opatření ke vstupu do země bylo směřováno na osoby, které pobývaly v Indii. V důsledku nepříznivého vývoje epidemiologické situace totiž Austrálie přistoupila k zákazu vstupu vlastním občanům, kteří jsou rezidenty v Indii.⁷⁴

Až na výjimky také stále⁷⁵ nebylo možné, aby australský občan nebo rezident opustil Austrálii. Pro vycestování bylo možné udělit výjimku. Žádost o udělení výjimky se podávala online a žadatel musel spadat do jedné z následujících kategorií: cesta byla součástí reakce na pandemii covidu-19 včetně poskytování pomoci; cesta byla vykonána pro zaměstnavatele; osoba se vydává na cestu za účelem naléhavého lékařského ošetření, které není v Austrálii dostupné; osoba cestuje mimo Austrálii ze závažných důvodů na dobu tří měsíců nebo delší; osoba cestuje na pohřeb; cesta je v národním zájmu.⁷⁶

V rámci lokálních ohnisek, ve kterých se výrazně zhoršovala epidemiologická situace, docházelo k restrikcím. Příkladem je Melbourne, kde byl již v květnu 2021 znovu vyhlášen přísný lockdown. Ve městě bylo stanoveno pět důvodů, pro které bylo možné opustit domov. Jednalo se o nákupy potravin a jiných nezbytných potřeb, v určitých případech o cestu do práce nebo školy, za péčí a ošetřováním, využití možnosti individuálního sportu a cestu za očkováním.⁷⁷ Toto opatření bylo navíc spojeno s povinností pobývat při těchto cestách pouze v okruhu 5 km od bydliště.⁷⁸ Tento okruh se následně rozšířil na 10 km a od 10. června 2021 až na 25 km.⁷⁹

⁷³ Viz COVID-19 and the border; Travel restrictions and exemptions. *Australian Government, Department of Home Affairs*, citováno k 11. 6. 2021.

⁷⁴ Viz DURAN, Paulina. Australia bans arrivals from India, says offenders face jail, fines. *Reuters*, publikováno 1. 5. 2021.

⁷⁵ Již od dubna 2020.

⁷⁶ Viz COVID-19 and the border; Leaving Australia. *Australian Government, Department of Home Affairs*, citováno k 11. 6. 2021.

⁷⁷ Viz Dan Andrews urges Victorians to „keep fighting“ as lockdown extended. *ABC News*, publikováno 2. 6. 2021.

⁷⁸ Viz ELVERY, Simon. Measure what's within 5km of your Victorian address with our interactive map. *ABC News*, publikováno 4. 8. 2020.

⁷⁹ Viz LAMA, Richard, Mark STEHLE. What's within 25km of your home in Melbourne? *The Age*, publikováno 9. 6. 2021.

Opatření se od úplného počátku pandemie setkávala s odporem veřejnosti. K prvnímu lokálnímu protestu došlo 7. dubna ve městě Coast ve státě Queensland. Protest vedl právník Arjay Martin, který využíval účelového výkladu vyhlášených opatření. Jedním bylo vyloučení cvičení venku z příkazů k dodržování osobní karantény a společenského odstupu v jednotlivých australských státech a teritoriích. Velké popularity se tak v tomto období dočkala aktivita *Exercising My Rights*, kdy prostřednictvím videa zveřejněného na sociálních sítích došlo ke svolání společného „cvičení“ před budovu parlamentu Nového Jižního Walesu.⁸⁰ K celostátním protestům proti přísným opatřením v rámci lockdownu došlo ve dnech 9. a 10. května. Hlavním cílem protestujících bylo zmírnění přísných pravidel. V některých státech protestující svých cílů opravdu dosáhli⁸¹ – na konci května 2020 došlo po protestech vedených Arjajem Martinem například k rozvolnění opatření ve státě Queensland.⁸²

Protesty a jejich organizování se setkala s odezvou australské policie. Na začátku září 2020 byla zatčena Zoe-Lee Buhler, která čelila obvinění z trestného činu za údajné organizování protestních akcí proti omezení pohybu na sociálních sítích. Zástupce australského policejního komisaře Luke Cornelius v návaznosti na to prohlásil, že je pobouřen tím, že v komunitě existují lidé, kteří považují za dobrý nápad opustit domov a hromadně protestovat v době probíhající pandemie.⁸³ V listopadu 2020 se proti omezujícím opatřením protestovalo především v Melbourne. Policie zatkla několik stovek demonstrantů.⁸⁴ Další protesty jsou spojovány až s dalším zhoršením epidemiologické situace po konci sledovaného období.

V Austrálii byla 14. dubna 2020 představena digitální aplikace pro sledování a vyhledávání kontaktů *COVIDSafe*. Aplikace je založena na protokolu *BlueTrace* a poprvé byla

⁸⁰ Viz *Protests over responses to the COVID-19 pandemic* (verze k 7. 6. 2021). *Wikipedia: The Free Encyclopedia*, 2021.

⁸¹ Viz WAHLQUIST, Calla, MCGOWAN Michael. Anti-lockdown protest in Melbourne as NSW and WA set to ease restrictions – as it happened. *The Guardian*, publikováno 10. 5. 2020.

⁸² Viz *Protests over responses to the COVID-19 pandemic* (verze k 7. 6. 2021). *Wikipedia: The Free Encyclopedia*, 2021.

⁸³ Viz *Covid: Australian anti-lockdown suspect's arrest draws controversy*. *BBC News*, publikováno 3. 9. 2020.

⁸⁴ Viz *Melbourne anti-lockdown protest sees around 400 demonstrators arrested and fined*. *ABC News*, publikováno 3. 11. 2020.

zpřístupněna ke stažení 26. dubna 2020.⁸⁵ Ačkoli byly do této aplikace vkládány velké naděje (a v důsledku toho i značné finanční prostředky) jednalo se nakonec o neúspěšný projekt. Na základě šetření úspěšnosti této aplikace bylo zjištěno, že za dobu provozu aplikace jí bylo identifikováno pouhých 17 rizikových kontaktů, které by jinak nebyly odhaleny manuálním trasováním. Přidaná hodnota používání této aplikace tak byla zcela minimální a většina států od jejího používání ustoupila.⁸⁶ Důvodem však nebyla ani tak nefunkčnost aplikace jako takové, ale celkový malý počet případů v Austrálii, který způsobil, že rozdíl mezi trasováním bez využití aplikace a s jejím využitím byl zcela minimální.

Za účelem zjištění obecné úrovně dodržování epidemiologických opatření poskytla telekomunikační společnost Vodafone Novému Jižnímu Walesu anonymizované provozní a lokalizační údaje milionů obyvatel. Výsledkem šetření bylo, že obyvatelé vyhlášená opatření k omezení pohybu dodržují – bylo například zjištěno, že mobilita v Sydney poklesla na 20 % běžného stavu.⁸⁷

Pro kontrolu dodržování vyhlášených opatření byly využity také bezpilotní prostředky. Za použití dronů byla například kontrolována uzavřená hranice mezi státy Viktorie a Nový Jižní Wales.⁸⁸ Drony byly také využívány policejními složkami Západní Austrálie – sloužily při doručování upozornění na porušení vyhlášených protiepidemických opatření, především při kontrole dodržování nařízeného společenského odstupu.⁸⁹

⁸⁵ Viz COVID-19 Update: NSW Businesses to use Service NSW QR Code. *Australian Institute of Food Safety*, publikováno 29. 12. 2020.

⁸⁶ Viz KEARSLEY, Jonathan. COVIDSafe app detected just 17 contacts after millions spent. *9News*, publikováno 27. 10. 2020.

⁸⁷ Viz SINGHAL, Pallavi. Sydney at 20 per cent of normal activity as other cities grind to a halt. *The Sydney Morning Herald*, publikováno 27. 3. 2020.

⁸⁸ Viz THORN, Adam. Drones to guard NSW-Vic border as Melbourne locks down. *Australian Aviation*, publikováno 7. 7. 2020.

⁸⁹ Viz WA police to use drones to enforce coronavirus restrictions. *9News*, publikováno 30. 3. 2020.

2.3. Brazílie

První případ onemocnění covid-19 byl v Brazílii zaznamenán 25. února 2020. Již v průběhu března se nemoc rozšířila do všech částí země a v červnu téhož roku země evidovala 100 000 pozitivně testovaných. Brazílie přijala 27. března opatření, kterým byl cizincům zakázán vstup do země.⁹⁰ Opatření však bylo brzy zrušeno – minimálně pro leteckou dopravu. Ta tak nadále nebyla žádným způsobem limitována. Cestujícím nebyla nařizována po příletu karanténa, a i v případě cestujících s příznaky respiračního onemocnění byla karanténa úřady pouze doporučována.⁹¹ Na druhé straně cestující, kteří při cestě do země využívali pozemní komunikace, čelili omezením. Pozemní hraniční přechody byly totiž zavřené pro všechny s výjimkou občanů a rezidentů Brazílie. Vycestování ze země nebylo brazilskými úřady žádným způsobem limitováno.

Opatření směřující k omezení vnitřního pohybu nebyla na celostátní úrovni přijata. V rámci rozhodovací praxe Nejvyšší soud opakovaně judikoval, že vlády jednotlivých států a oblastí mají silnější postavení než centrální vláda, která pandemii zpochybňovala. Široká karanténní opatření, povinné společenské odstupy a pozastavení společenských událostí tak vyhlášovaly jednotlivé municipality, které se chopily iniciativy.⁹²

V období od 17. března do 7. dubna byl vyhlášen nouzový stav v oblasti Santa Catarina.⁹³ Vyhlášení nouzového stavu bylo v této oblasti spojeno s uzavřením obchodů a služeb s výjimkou zdravotnických zařízení, lékáren a potravin, dále s pozastavením provozu veřejné dopravy, zákazem veřejných shromáždění, sportovních a náboženských akcí.⁹⁴ K podobnému kroku úřady přistoupily také v oblasti São Paula, kde byl nouzový stav vyhlášen na dva týdny s počátkem od 24. března, nicméně byl postupně prodloužen až do

⁹⁰ Viz Coronavirus: Brazil bans foreign air travelers. *The Mercury News*, publikováno 27. 3. 2020.

⁹¹ Viz Traveling to Brazil during Covid-19: What you need to know before you go. *CNN*, citováno k 10. 6. 2021.

⁹² Viz NEDER MEYER, Emilio Peluso, Thomas BUSTAMANTE. Judicial Responses to Bolsonaroism: The Leading Role of the Federal Supreme Court. *Verfassungsblog*, publikováno 16. 6. 2020.

⁹³ Viz MARTINS, Valéria. Casos de pacientes com coronavírus sobe para 197 em SC e governo prorroga quarentena. *G1*, publikováno 29. 3. 2020.

⁹⁴ Viz HOLLAND, Carolina, Joana CALDAS. Governo de SC decreta situação de emergência por causa do coronavírus. *G1*, publikováno 17. 3. 2020.

10. května. Došlo k uzavření všech podniků a služeb, které nebyly v opatřeních specificky označeny jako základní a nezbytné.⁹⁵

Období od května do září 2020 bylo v Brazílii nejprve spojeno s rozvolňováním a následně s absencí jakýchkoli opatření na národní úrovni. To vše navzdory tomu, že WHO označovala v té době Brazílii a potažmo celý kontinent za epicentrum světové pandemie.⁹⁶ V podzimním období došlo k dalšímu nárůstu případů, který byl následně umocněn výrazným rozšířením koronaviru SARS-CoV-2 varianty Gama. Tato nová varianta byla spojována nakažlivější a způsobila další zhoršení epidemiologické situace nejenom v Brazílii, ale ve značné části Jižní Ameriky.⁹⁷ Co do restriktivních opatření se však situace oproti předcházející vlně nijak zásadně nezměnila. Prezident i centrální vláda odmítali vyhlásit plošná opatření.⁹⁸ Centrální vláda se tak omezila na přerušení letů ze Spojeného království, Indie a Jihoafrické republiky, kdy argumentovala snahou zabránit importu nových variant koronaviru.⁹⁹ Vyhlášení dalších omezení tak bylo opět ponecháno v gesci vlád jednotlivých států.

Rio de Janeiro například v únoru 2021 přistoupilo ke zrušení známého karnevalu.¹⁰⁰ Od poloviny března pak byl ve státech São Paulo a Rio de Janeiro vyhlášen lockdown, který vedl k uzavření obchodů, služeb i školských zařízení. Na základě rozličných výjimek zůstala otevřená zdravotnická zařízení, lékárny a obchody s potravinami.¹⁰¹ Tento lockdown trval do 9. dubna, kdy Rio de Janeiro i São Paulo opatření i přes vysoký počet úmrtí na covid-19

⁹⁵ Viz Sao Paulo governor announces two-week quarantine. *Medical Xpress*, publikováno 21. 3. 2020.

FELICIANO, Dorah. São Paulo State Extends Quarantine to May 10th. *The Rio Times*, publikováno 18. 4. 2020.

⁹⁶ Viz BOADLE, Anthony. WHO says the Americas are new COVID-19 epicenter as deaths surge in Latin America. *Reuters*, publikováno 26. 5. 2020.

⁹⁷ Viz „Nakažlivější varianta se šíří po celém kontinentu.“ Epidemie covidu je v Jižní Americe na vzestupu. *iROZHLAS*, publikováno 1. 5. 2021.

⁹⁸ Viz BURKI, Talha. No end in sight for the Brazilian COVID-19 crisis. *The Lancet Microbe*, 2021, roč. 2, č. 5, s. 180.

⁹⁹ Viz COVID-19: Entry restrictions updated, flights from India suspended. *Berry Appleman & Leiden LLP*, publikováno 19. 5. 2021.

¹⁰⁰ Viz MCOWAN, Gavin. Samba and caipirinhas: how to celebrate Rio's cancelled carnival online. *The Guardian*, publikováno 12. 2. 2021.

¹⁰¹ Viz Covid-hit Brazilian cities back in lockdown. *Argus Media*, publikováno 23. 3. 2021.

zrušila.¹⁰² Při neaktivitě centrální vlády se přístupy jednotlivých států pochopitelně lišily, přesto však jednotlivé státy sahaly k podobné sadě opatření. Šlo zejména o zákazy nočního vycházení, zavírání obchodů a služeb, přijímání opatření směřující k omezení koncentrace osob v otevřených prodejnách potravin nebo rušení veřejných shromáždění.¹⁰³ Brazílie zůstala až do června 2021 v rámci pandemie jednou z nejhůře zasažených zemí.

Tento neutěšený stav je často připisován prezidentu Jairu Bolsonarovi a centrální vládě. V Brazílie byla totiž pandemie od počátku marginalizována a její rozsah či závažnost byla popírána. Jedním ze zajímavých milníků byla kampaň prezidentské kanceláře Jaira Bolsonaro na sociálních sítích s titulem *Brazil Cannot Stop*, která byla plánována na březen 2020. Cílem této kampaně bylo zdůraznit, že jakákoli opatření směrem k zajišťování společenského odstupu či omezení pohybu jsou nežádoucí. Kampaň se dostala před soud v Rio de Janeiru, který ji přikázal zastavit. V návaznosti na tento mimořádně rychlý zásah soudu tak kampaň trvala pouze jeden den.¹⁰⁴ Proti vládě se soudy vymezily také na počátku června 2020, kdy nový tajemník pro vědu a techniku brazilského ministerstva zdravotnictví zpochybnil pravost údajů a statistik o pandemii covidu-19, a nařídil jejich stažení z webu. Nejvyšší soud nařídil toto rozhodnutí zrušit a data o průběhu pandemie umístit zpět na stránky brazilského ministerstva zdravotnictví.¹⁰⁵

Prezident Bolsonaro tak našel v brazilské soudní soustavě významného protihráče, který po dobu celého trvání pandemie vytrvale mitigoval jeho činnost směřující k popírání covidu-19. Zejména Nejvyšší soud se kvůli tomu stal terčem demonstrací Bolsonaroových příznivců, kteří požadovali uzavření soudu armádou.¹⁰⁶ Bolsonaro se stal terčem odporu opozice i veřejnosti zejména kvůli svému rozhodnutí nevyhlásit celostátní opatření

¹⁰² Viz SIMÕES, Eduardo. Brazil's Sao Paulo, Rio de Janeiro ease restrictions despite record COVID deaths. *Reuters*, publikováno 9. 4. 2021.

¹⁰³ Viz Brazil: Authorities ease COVID-19 related restrictions in some states as of May 10 /update 34. *GardaWorld*, publikováno 10. 5. 2021.

¹⁰⁴ Viz RICARD, Julie, Juliano MEDEIROS. Using misinformation as a political weapon: COVID-19 and Bolsonaro in Brazil. *Harvard Kennedy School Misinformation Review*, 2020, roč. 1, č. 2, s. 2–3.

¹⁰⁵ Viz PHILLIPS, Tom, Caio BARRETTO BRISO. Judge orders Bolsonaro to resume publishing Brazil Covid-19 data. *The Guardian*, publikováno 9. 6. 2020.

¹⁰⁶ Viz NEDER MEYER, Emilio Peluso, Thomas BUSTAMANTE. Judicial Responses to Bolsonaroism: The Leading Role of the Federal Supreme Court. *Verfassungsblog*, publikováno 16. 6. 2020.

směřující k omezení pohybu. Již 18. března 2020 se v São Paulu a Riu de Janeiru konaly protesty, při kterých lidé za zvuku bouchání nádobí skandovali „Bolsonaro ven!“. Tyto protesty se s různou intenzitou opakovaly v jednotlivých státech a oblastech v průběhu celé doby trvání pandemie. V dubnu 2021 pak soudce Nejvyššího soudu Luis Roberto Barroso rozhodl, že se pod návrh na vyšetřování vládní reakce na pandemii podepsal dostatečný počet senátorů, aby bylo možné zahájit vyšetřování navzdory průtahům ze strany vedení Senátu.¹⁰⁷

Prezident však měl řadu příznivců, kteří se s jeho řešením pandemie ztotožňovali. Dne 19. dubna 2020 se Bolsonaro setkal s několika stovkami protestujících, kteří před velitelstvím armády ve městě Brasilia požadovali vojenský zásah proti omezujícím opatřením přijatým jednotlivými guvernéry. Menší protesty vyzývající k odstoupení guvernérů zodpovědných za přijímání omezujících opatření se konaly předcházející den v Riu de Janeiru, São Paulu a Brasílii a do určité míry se staly brazilským pandemickým koloritem. Na začátku května 2021 se po celé zemi konaly protesty na podporu prezidenta Bolsonara. Protestující požadovali ukončení omezujících opatření v jednotlivých oblastech.¹⁰⁸

V rámci technologické reakce na pandemii došlo v Brazílii k využití aplikací umožňujících vyhledávání rizikových kontaktů a trasování, a k využití agregovaných dat pro kontrolu dodržování opatření. Jednou z prvních aplikací, která byla využita, byla *Tô de Olho*. Ta umožňovala právě vyhledávání rizikových kontaktů a usnadňovala jejich trasování.¹⁰⁹ Za podobným účelem brazilské ministerstvo zdravotnictví spustilo aplikaci *Coronavírus-SUS*, která v případě pozitivního testu umožnila anonymně notifikovat další uživatele prostřednictvím nástroje *Apple/Google Exposure Notification*.¹¹⁰ V dubnu 2020 vláda

¹⁰⁷ Viz BRITO, Ricardo. Brazil top court to ok inquiry into Bolsonaro's handling of pandemic – source. Reuters, publikováno 12. 4. 2021.

¹⁰⁸ Viz Brazil: Protesters blame Bolsonaro for Covid crisis. *BBC News*, publikováno 29. 5. 2021.

Také REVERDOSA, Marcia, Rodrigo PEDROSO. Brazilians take to the streets demanding Bolsonaro's impeachment and better vaccine access. *CNN*, publikováno 30. 5. 2021.

¹⁰⁹ Viz Coronavírus: IMD e MP criam site para denunciar aglomerações durante isolamento no RN. *G1*, publikováno 7. 4. 2020.

¹¹⁰ Viz MARI, Angelica. Brazil integrates Apple-Google exposure notification tech into coronavirus app. *ZDNet*, publikováno 5. 8. 2020.

schválila zákon, který přikazoval telekomunikačním společnostem sdílet data s veřejnými institucemi. Tento krok federální vláda odůvodňovala tím, že chtěla spustit telefonická šetření s cílem získat informace o ekonomickém dopadu onemocnění covid-19. Zákon si vysloužil značnou kritiku ze strany odborné veřejnosti i opozice a v červenci 2020 jej Nejvyšší soud zrušil. Součástí rozhodnutí bylo i explicitní vyhlášení ochrany osobních údajů jako jednoho ze základních práv.¹¹¹ Brazílský startup InLoco v návaznosti na požadavky zastupitelstva města Recife vyvinul geolokalizační aplikaci, která umožňovala vyhodnocovat účinnost opatření směřujících k omezení pohybu. Zejména chudší vrstvy obyvatelstva totiž opatření z důvodu nedostatku prostředků a nutnosti zajistit živobytí často nedodržovaly.¹¹² Brazílské bezpečnostní složky pak ke kontrole dodržování omezujících opatření využívaly drony. Již v dubnu 2020 je implementovala například policie v Rio de Janeiru, která je využila jako informačního nástroje upozorňujícího na obsah vyhlášených omezujících opatření, a také k upozorňování občanů, kteří se účastnili zakázaných shromáždění. Drony byly opatřeny reproduktory a jejich prostřednictvím tak policie upozorňovala občany na nutnost zdržovat se ve svých domovech.¹¹³

2.4. Čínská lidová republika

Zřejmě neexistuje stát, který by byl v souvislosti s pandemií covidu-19 skloňován častěji než Čínská lidová republika (dále jen „ČLR“). Zatímco pátrání po tzv. pacientovi 0 stále pokračuje, existují záznamy o hospitalizaci většího množství pacientů s neznámým respiračním onemocněním ve Wuhanu v prosinci 2019.¹¹⁴ Podobně jako Japonsko či Korejská republika měla země zkušenost s koronavirem SARS-CoV mezi lety 2002 a 2004. Země tedy měla připravený právní základ i další mechanismy pro vypořádání se s výskytem nového koronaviru SARS-CoV-2.

¹¹¹ Viz SILVA, Ken. Brazilian court declares data protection a fundamental right in landmark decision. *Global Data Review*, publikováno 11. 5. 2020.

¹¹² Viz MARI, Angelica. Brazil introduces surveillance tech to slow the spread of coronavirus. *ZDNet*, publikováno 27. 3. 2020.

¹¹³ Viz Río de Janeiro usa drones con altavoces para dispersar las aglomeraciones durante la pandemia. *La Vanguardia*, publikováno 15. 4. 2020.

¹¹⁴ Viz Timeline: China's COVID-19 outbreak and lockdown of Wuhan. *AP NEWS*, publikováno 22. 1. 2021.

Významným datem je 23. leden 2020, kdy ČLR uvalila karanténu na Wuhan, tedy město s více než 11 miliony obyvatel. Následně, 26. ledna 2020, několik provincií aktivovalo své krizové plány a začalo přijímat omezující opatření.¹¹⁵ Podobné karanténě jako Wuhan byla následně podrobena i řada dalších měst v provincii Hubei. V ČLR se úřady snažily radikálními opatřeními zabránit dalšímu zhoršení situace.¹¹⁶ Obyvatelům bylo zakázáno vycházet z domovů a dodržování těchto opatření bylo kontrolováno mandatorně používanými technologickými prostředky a na řadě míst násilně vynucováno policií i armádními složkami.¹¹⁷

Epicentrum ve Wuhanu bylo postupně odříznuto od zbytku provincie Hubei opatřeními, která zakazovala cestu do města i z města pryč. Zákaz individuální dopravy doprovázelo i pozastavení provozu dopravy hromadné. Obyvatelům v epicentru bylo zakázáno opouštět domovy kromě stanovených výjimek. Postupně se opatření ještě zpřísnila – v závislosti na konkrétní části Wuhanu nemohli obyvatelé z domu vycházet vůbec nebo je mohl opustit maximálně jeden člen domácnosti. Tento člen domácnosti pak mohl jednou za dva dny nakupovat potraviny.¹¹⁸ Tento mimořádně přísný lockdown začal být postupně rozvolňován v dubnu 2020. Ačkoli již obyvatelé města mohli opustit svoje domovy např. z důvodu cesty do práce, zavřené zůstávaly školy, restaurace i většina obchodů.¹¹⁹

V reakci na pandemii ČLR uzavřela 28. března 2020 svoje hranice pro většinu světa. Toto opatření mělo hlavně za úkol zpomalit nárůst počtu případů v zemi a přispět ke zvládnutí pandemie prostřednictvím omezení re-importu případů ze zahraničí. Od 28. března 2020

¹¹⁵ Viz TAYLOR, Derrick Bryson. Timeline of the Coronavirus Pandemic. *The New York Times*, publikováno 17. 3. 2021.

¹¹⁶ Viz KUPFERSCHMIDT, Kai, Jon COHEN. China's aggressive measures have slowed the coronavirus. They may not work in other countries. *Science*, publikováno 2. 3. 2020.

¹¹⁷ Viz GUNIA, Amy. Would China's Draconian Coronavirus Lockdown Work Anywhere Else? *Time*, publikováno 13. 3. 2020.

¹¹⁸ Viz GRAHAM-HARRISON, Emma, Lily KUO. China's coronavirus lockdown strategy: brutal but effective. *The Guardian*, publikováno 19. 3. 2020.

¹¹⁹ Viz KUO, Lily. 'Lockdown is not over' for people of Wuhan, despite easing of restrictions. *The Guardian*, publikováno 11. 4. 2020.

tedy do země mohli vstupovat pouze občané ČLR.¹²⁰ K uvolnění tohoto pravidla došlo v září 2020, kdy mohli přicestovat občané cizích států s povolením k pobytu z důvodů osobních, pracovních nebo kvůli shledání s rodinou.¹²¹ Vycestování osob ze země pak nebylo přímo zakázané, ale bylo nemožné prakticky. Za prvé nebylo možné v důsledku přísného (a přísně kontrolovaného) zákazu vycházení vůbec dorazit na místo, odkud by bylo možné z ČLR vycestovat. Za druhé pak velká část světa přerušila přímé lety do ČLR – stalo se tak například v USA, Singapuru nebo Saúdské Arábii¹²² – čímž státy usilovaly o zamezení nebo zpomalení importu koronaviru z ČLR.

Další významné epicentrum nákazy se objevilo v červnu 2020 v hlavním městě Peking. V návaznosti na wuhanské zkušenosti došlo k velmi rychlé reakci v podobě izolace vybraných částí města. Obyvatelům v rozsáhlých obytných komplexech byl nařízen zákaz vycházení na základě několika zachycených případů covidu-19. V městských oblastech sousedících s epicentry nákazy došlo k uzavření školských zařízení, barů, restaurací a kosmetických salonů. Vzhledem k obavě z rychlejšího šíření nemoci došlo k prodloužení karantény osob s rizikovým kontaktem ze čtrnácti na dvacet osm dní.¹²³

S příchodem roku 2021 se v zemi objevila další epicentra nákazy. Stejně jako v předchozích případech byla reakce velmi rychlá a nekompromisní. V lednu 2021 muselo 22 milionů obyvatel zůstat doma a svoje bydliště mohlo opustit pouze v nejnútnejších a přesně vymezených případech. Nařízení se týkala například měst Š'-ťia-čuang, Sing-tchaj, Lang-Fang a opět částí Peking. Důležitost, jakou vláda přikládala potlačení nákazy v populaci, lze demonstrovat nejenom na zavřených školních zařízeních, obchodech, na zákazech konání svateb a pohřbů, ale především na zrušení sjezdu Komunistické strany

¹²⁰ Viz WANG, Zhiqiong June, Jianfu CHEN. People's Republic of China: Legal Response to Covid 19. In: KING, Jeff, Octavio FERRAZ (eds.). *The Oxford Compendium of National Legal Responses to Covid-19*. Oxford University Press, 2021, odst. 58.

¹²¹ Viz ZHANG, Zoey. China to Allow Entry of Foreign Nationals with Valid Residence Permits. *China Briefing News*, publikováno 24. 9. 2020.

¹²² Viz KIERNAN, Samantha, Madeleine DEVITA. Think Global Health: Travel Restrictions on China due to COVID-19. *Council on Foreign Relations*, citováno k 16. 6. 2021.

¹²³ Viz CAMPBELL, Charlie. China Appears to Have Tamed a Second Wave of Coronavirus. *Time*, publikováno 2. 7. 2020.

ČLR.¹²⁴ V květnu se objevil výrazný nárůst případů v Hong Kongu – tato vlna byla spojena s výskytem variant viru a také s nedostatečnou proočkovanosť obyvatelstva. Čínské úřady začaly rozdávat, ve snaze podpořit obyvatele v jejich rozhodnutí nechat se očkovat, speciální náramky, které jejich držitele opravňovaly pohybovat se bez ochrany dýchacích cest. Nositelé také mohli využívat určitých privilegií například v podobě možnosti navštívit restauraci či vyrazit za kulturou.¹²⁵

Postup čínských úřadů se přirozeně setkal s kritikou, byť postupně z různých důvodů. Výrazným kritikem byl v první fázi, kdy se čínské úřady snažili nákazu marginalizovat a zamlčovat, Li Wenliang. Ten otevřeně hovořil o nebezpečnosti nově objeveného viru a za svůj postoj byl perzekuován.¹²⁶ Je pravda, že počáteční reakce čínských úřadů byla velmi pomalá. Wuhanský institut virologie měl vzorky viru k dispozici již 30. prosince 2019 a o tři dny později se mu podařilo virus izolovat a genovou sekvenci poslat dál. Tento moment byl zcela klíčový pro brzký rozvoj testovacích metod pro detekci viru. Izolace viru však byla veřejně oznámena až 7. ledna a WHO dostalo genovou sekvenci k dispozici teprve 11. ledna.¹²⁷ Po úvodních zaváháních však byla reakce čínských úřadů směřující k realizaci politiky nulové tolerance velmi tvrdá. Takto nekompromisně realizovaná opatření se pak dočkala kritiky. Ve Wuhanu protestovali majitelé malých obchodů, kteří byli na základě opatření nuceni zavřít, před nedostatečnou ochranou před majiteli prostor. Protesty se odehráli před obchodním domem Grand Ocean, jehož majitelé i přes uzávěru požadovali placení nájmu.¹²⁸ Videá z demonstrace byla zveřejněna na sociální síti Sina Weibo, ale byla rychle stažena zásahem cenzorů. Za snahu organizovat protesty byli někteří občané stíháni za trestný čin vyvolávání hádek a provokace, který se v ČLR obvykle využívá pro perzekuci

¹²⁴ Viz MYERS, Steven Lee. Facing New Outbreaks, China Places Over 22 Million on Lockdown. *The New York Times*, publikováno 13. 1. 2021.

¹²⁵ Viz 'Reward bracelets' could overcome vaccine hesitancy in Hong Kong [online]. *South China Morning Post*, publikováno 21. 5. 2021.

¹²⁶ Viz YUAN, Li. Widespread Outcry in China Over Death of Coronavirus Doctor. *The New York Times*, publikováno 7. 2. 2020.

¹²⁷ Viz KUBAL, Michal, Vojtěch GIBIŠ. *Pandemie*. Praha: Kniha Zlín, 2020, s. 46.

¹²⁸ Viz Wuhan rent protest shows unrest brewing in China after lockdown. *The Economic Times*, publikováno 10. 4. 2020.

disidentů a sociálních aktivistů.¹²⁹ Vzhledem k tomu, že opatření byla mimořádně přísná, docházelo často k protestům skrze sociální sítě, zejména přes WeChat a Sina Weibo. Čínské úřady však i tyto iniciativy dostávaly zásahy cenzorů rychle pod kontrolu.¹³⁰

ČLR využila při své snaze zvládnout pandemii také technologické prostředky. Mezi nejznámější v zemi využívané aplikace patřila aplikace *Health Code*. Jednalo se o aplikaci usnadňující trasování osob, která ale také sloužila jako e-pas pro doložení aktuálního zdravotního stavu držitele. Občané byli do této aplikace povinni vyplnit historii pohybu, údaj o trvalém bydlišti a případně některé zdravotní údaje. Obecně byla aplikace povinná pro všechny obyvatele až na několik skupin, kterým byla udělena výjimka z používání. Takovou skupinou byli například senioři, nicméně vzhledem k množství služeb, které na QR kód byly navázané, se využívání aplikace stalo fakticky povinným i pro ně.¹³¹ Na základě poskytnutých údajů aplikace vygenerovala QR kód, který určil úroveň rizika spojenou s jednotlivcem jako červenou, žlutou nebo zelenou. Zeleně označený QR kód identifikoval zdravou osobu bez omezení pohybu, zatímco žlutý a červený QR kód znamenal, že osoba je ve středním nebo vysokém riziku nákazy. Byla tak povinna se izolovat. Zelený kód byl zároveň potřeba pro využívání veřejné dopravy, školy, letišť, restaurací, hotelů a obchodů s potravinami.¹³² V rámci další verze *Health Code* pak bylo také možné zkontrolovat, zda uživatel dodržuje nařízená karanténní či izolační opatření. Zjištění New York Times z roku 2021 indikují, že aplikace zpracovává osobní údaje ve větším měřítku – data jsou podle všeho předávána policii a mohou sloužit pro automatizovanou kontrolu pohybu a pobytu uživatelů aplikace.¹³³ V některých oblastech ČLR také docházelo k použití dronů pro

¹²⁹ Viz HUANG, Kristin. Chinese woman charged with organising protests during coronavirus lockdown. *South China Morning Post*, publikováno 19. 4. 2020.

¹³⁰ Viz China Covid-19: How state media and censorship took on coronavirus. *BBC News*, publikováno 29. 12. 2020.

¹³¹ Viz WANG, Zhiqiong June, Jianfu CHEN. People's Republic of China: Legal Response to Covid 19. In: KING, Jeff, Octavio FERRAZ (eds.). *The Oxford Compendium of National Legal Responses to Covid-19*. Oxford University Press, 2021, odst. 84–86.

¹³² Viz LIANG, Fan. COVID-19 and Health Code: How Digital Platforms Tackle the Pandemic in China. *Social Media + Society*, 2020, roč. 6, č. 3, s. 1–4.

¹³³ Viz TANGERMANN, Victor. In China, this coronavirus app pretty much controls your life. *Futurism*, publikováno 16. 4. 2020.

kontrolu dodržování vyhlášených opatření¹³⁴ nebo k implementaci kontrolních teploměrů vybavených technologií rozpoznávání obličeje v městské hromadné dopravě.¹³⁵

2.5. Evropská unie

Stejně jako v jiných částech světa byl pro Evropskou unii (dále jen „EU“) v návaznosti na šíření covidu-19 klíčový březen 2020. Od začátku roku do 17. března všechny členské státy evidovaly minimálně jeden zachycený případ. V návaznosti na silnou provázanost členských států měla EU snahu akce proti pandemii koordinovat a zastřešovat. Nicméně jednou ze základních zásad EU je zásada svěřením pravomocí, která vychází z článku 5 Smlouvy o EU. Důsledkem pak je, že EU nemá právní základ pro to, aby mohla plošně uzavírat školy, zavádět karanténní opatření či omezovat vnitřní pohyb v členských státech.

Jednou z prvních reakcí EU bylo svolání konference Evropské rady k 10. březnu 2020, kde byly stanoveny následující priority: omezení šíření viru, zajištění zdravotnických pomůcek se zaměřením na roušky a respirátory, propagace výzkumu včetně výzkumu vakcín a mitigace očekávaných socio-ekonomických následků.¹³⁶ V reakci na šíření onemocnění pak Evropská komise dne 16. března vydala doporučení pro koordinované uzavření hranice členských států pro cestující ze zemí mimo EU.¹³⁷ Toto doporučení bylo doprovázeno lokálními omezeními vycestování, které stanovovaly jednotlivé členské státy. Například ve Francii, Španělsku a Itálii v té době platila omezující opatření a lidé mohli opouštět svá bydliště jen v nezbytných případech.¹³⁸

Co se týče dodávek základních potravin a také ochranných pomůcek, EU si byla vědoma provázanosti jednotlivých členských států a důležitosti udržení chodu jednotného vnitřního trhu. Proto 23. března vznikly tzv. *green lanes*, které zajišťovaly zásobování

¹³⁴ Viz BURKI, Talha. China's successful control of COVID-19. *The Lancet Infectious Diseases*, 2020, roč. 20, č. 11, s. 1240.

¹³⁵ Viz GUZMAN, Joseph. China rolls out facial recognition thermometers on buses amid coronavirus outbreak. *TheHill*, publikováno 19. 2. 2020.

¹³⁶ Viz Video conference of the members of the European Council, 10 March 2020. *European Council*, publikováno 10. 3. 2020.

¹³⁷ Viz Sdělení Komise Evropskému parlamentu, Evropské radě a Radě. COVID-19: dočasné omezení cest, jež nejsou nezbytně nutné, do EU. *Evropská komise*, publikováno 16. 3. 2020.

¹³⁸ Viz STEVIS-GRIDNEFF, Matina, Richard PÉREZ-PEÑA. Europe Barricades Borders to Slow Coronavirus. *The New York Times*, publikováno 17. 3. 2020.

členských států.¹³⁹ Jejich podstatou bylo pro vybrané subjekty (zásobování) stanovení horního limitu patnácti minut pro překročení hranic. V praxi nebyli řidiči podrobeni žádné speciální kontrole (zejména izolačním opatřením). Pro překročení hranic jim stačilo potvrzení zaměstnavatele, řidičský a občanský průkaz.¹⁴⁰

Ke koordinovanému uzavření vnějších hranic Schengenského prostoru došlo 26. března společným prohlášením členů Evropské rady.¹⁴¹ Uzavření hranic mělo trvat 30 kalendářních dnů, nicméně bylo třikrát prodlouženo s účinností až do 30. června 2020.¹⁴² Ještě dříve využily některé členské státy možnosti dané článkem 28 Schengenského hraničního kodexu, který jednotlivým členským státům umožňuje na určitý čas uzavřít hranice.¹⁴³ V květnu 2020 začala Evropská komise vydávat specifická doporučení ohledně zvládnání pandemie pro jednotlivé členské státy¹⁴⁴ a k 1. červenci pak došlo ke koordinovanému rozvolnění omezujících opatření.¹⁴⁵

V rámci druhé vlny EU 13. října zavedla tzv. semafor. Podle něj byly jednotlivé členské státy označovány jako zelené, oranžové nebo červené v závislosti na průměrném podílu pozitivních testů a čtrnáctidenní incidenci. Na semafor byla navázána základní pravidla:

1. ze zelených oblastí je možné cestovat bez omezení;
2. vždy je možné vrátit se do členského státu, jehož je osoba občanem nebo tam má bydliště;
3. všechna restriktivní opatření musí být proporcionální a nesmějí úplně zamezit vstupu do země;

¹³⁹ Viz Delivering masks across borders: EU Single Market protecting citizens' health. *European Parliament*, publikováno 18. 3. 2020.

¹⁴⁰ Viz Coronavirus: Transport green lanes. *European Commission*, publikováno 23. 3. 2020.

¹⁴¹ Viz Joint statement of the Members of the European Council. *European Council*, publikováno 26. 3. 2020.

¹⁴² Viz Doporučení Rady č. 2020/912 ze dne 30. 6. 2020 o dočasném omezení cest do EU, jež nejsou nezbytně nutné, a o možném zrušení tohoto omezení.

¹⁴³ Viz European Union Agency for Fundamental Rights. *Coronavirus pandemic in the EU: fundamental rights implications – Bulletin #1*. Luxembourg: Publications Office of the European Union, 2020, s. 22–24.

¹⁴⁴ Viz 2020 European Semester: Country Specific Recommendations / Commission Recommendations. *European Commission*, publikováno 20. 5. 2020.

¹⁴⁵ Viz Doporučení Rady 2020/912 ze dne 30. 6. 2020 o dočasném omezení cest do EU, jež nejsou nezbytně nutné, a o možném zrušení tohoto omezení.

4. na osoby cestující z nezbytných důvodů (pohřeb, neodkladná lékařská péče) nemají být uvalována žádná omezující opatření.¹⁴⁶

Na jednání Evropského parlamentu došlo ke shodě, že členské státy musí harmonizovat svá opatření proti šíření covidu-19. Z jednání vyplynulo, že harmonizaci je nutné zajistit především:

1. přijetím jednotné definice pro nakaženého, zemřelého (z hlediska uvádění příčiny úmrtí) a vyléčeného;
2. vzájemným uznáváním výsledků testů na detekci koronaviru;
3. zefektivněním testování a rozšířením přístupu k němu;
4. sjednocením délky karantény;
5. koordinací cestovních omezení;
6. diskusí, jak co nejrychleji a nejefektivněji obnovit volný pohyb v rámci Schengenského prostoru.¹⁴⁷

Začátek třetí evropské pandemické vlny je datován na konec března 2021. Tato vlna byla spojena zejména s šířením koronaviru SARS-CoV-2 varianty Alfa a zahájením rozsáhlých očkovacích programů. V průběhu třetí vlny byl stále v platnosti tzv. semafor. Pro zjednodušení pohybu osob začaly státy jednat o digitálních certifikátech, které měly od léta 2021 usnadnit cestování po EU. Certifikátem byl jeho držitel schopný prokázat, že je očkovan, prodělal onemocnění covid-19 či má negativní test.¹⁴⁸ Tento projekt vešel v platnost 1. července 2021 v návaznosti na Nařízení EU o digitálním certifikátu EU COVID.¹⁴⁹ Využitím certifikátu nebyl volný pohyb osob po EU podmíněn, jednalo o hlavně

¹⁴⁶ Viz Coronavirus pandemic: A coordinated approach to measures restricting free movement in the EU. *European Commission*. 2020.

¹⁴⁷ Viz COVID-19: Member states need to harmonise health assessments and measures. *European Parliament*, publikováno 17. 9. 2020.

¹⁴⁸ Viz LEDSON, Alex. Third Wave Proving Hard To Stem: March EU Travel Restrictions, Covid-19 Test Requirements, Quarantine By Country. *Forbes*, publikováno 17. 3. 2021.

¹⁴⁹ Viz Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2021/954 ze dne 14. 6. 2021 o rámci pro vydávání, ověřování a uznávání interoperabilních certifikátů o očkování, o testu a o zotavení v souvislosti s onemocněním COVID-19 (digitální certifikát EU COVID) ve vztahu ke státním příslušníkům třetích zemí s oprávněným pobytem nebo bydlištěm na území členských států během pandemie COVID-19.

nástroj pro jeho usnadnění.¹⁵⁰ Rozšíření digitálních certifikátů na podmínku pro využití služeb (například návštěvy kina, bazénu či restaurace) se ale v některých členských státech setkala s odporem veřejnosti i částí politické scény.¹⁵¹

V návaznosti na zlepšení epidemiologické situace mělo v létě 2021 dojít ke koordinovanému znovuotevření EU pro cizince ze zemí mimo EU. Dle Mezinárodní asociace pro vzdušnou dopravu tento cíl nebyl naplněn, jelikož byl pohyb cizinců komplikován nejednotnými pravidly a nejasnými postupy některých členských států. Jednalo se zejména o (ne)uznávání určitých druhů testů, (ne)vynětí dětí z povinnosti testování či nedostatečné sjednocení formulářů.¹⁵²

Evropská komise hned na počátku pandemie spustila program pro sdílení dat o koronaviru. Tato datová platforma nazvaná *European COVID-19 Data Platform* sloužila především k ukládání a sdílení dat pro sekvenování vzorků, informaci z preklinických studií, informací o proteinových strukturách viru použitelných pro výzkum atd.¹⁵³

Spolu s postupným rozvolňováním opatření v polovině června 2020 EU spustila platformu nazvanou *Re-open EU*. Tato platforma byla zpracována i do podoby mobilní aplikace a jejím cílem bylo seznámit cestovatele s konkrétními omezujícími opatřeními ve vybraném členském státě.¹⁵⁴

V říjnu byl spuštěn celoevropský systém umožňující propojení trasovacích aplikací nazvaný *European Federation Gateway Service*. V rámci jeho přípravy byla přijata sada opatření, která měla zajistit společný přístup k těmto aplikacím v oblastech interoperability, technických specifikací a architektury. Aplikace zařazené do tohoto systému se také držely společných standardů v oblasti ochrany osobních údajů a bezpečnosti dat. Využívaly technologie Bluetooth a nikoli lokalizačních údajů.

¹⁵⁰ Viz EU Digital COVID Certificate. *European Commission*.

¹⁵¹ Viz Protests against COVID health pass held across Europe. *euronews*, publikováno 8. 8. 2021.

¹⁵² Viz IATA Calls on EU Countries to Harmonise Entry & Digital COVID-19 Certificate Requirements. *SchengenVisaInfo*, publikováno 3. 9. 2021.

¹⁵³ Viz Coronavirus: Commission launches data sharing platform for researches. *European Commission*, publikováno 20. 4. 2020.

¹⁵⁴ Viz web Re-open EU.

Podporované aplikace byly založené na decentralizovaném modelu v rámci nástroje *Apple/Google Exposure Notification*.¹⁵⁵ Mezi prvními zapojenými aplikacemi byla německá aplikace *Corona-Warn-App*, irská *COVID Tracker* a italská *Immuni*. Uživatelé mohli v rámci svých cest používat pouze jednu z kompatibilních aplikací při pohybu mezi členskými státy. Výjimkami byla například maďarské aplikace *VirusRadar* a francouzská aplikace *TousAntiCovid*, které v rámci aplikace využily s celoevropským systémem nekompatibilní centralizovaný systém trasování.

Systém byl následně adaptován také pro aplikace umožňující ověřování certifikátů o očkování, prodělání nemoci covid-19 nebo testování. Požadavky na interoperabilitu certifikátů byly vytvořeny v lednu 2021 pod označením *EU Digital COVID Certificate*. Certifikáty obsahovaly QR kód s digitálním podpisem každého vydávajícího orgánu (např. nemocnice nebo testovacího centra). Digitální podpisy byly uloženy v databázi příslušného státu a jejich verifikace probíhala právě skrze bránu Evropské komise. Komise také napomáhala členským státům s vývojem národního software a aplikací pro vydávání, ukládání a verifikaci certifikátů.¹⁵⁶ Postupně se do *EU Digital COVID Certificate* zapojily i země mimo EU, například Ukrajina, Gruzie, Nový Zéland či státy regionů Blízkého východu, severní Afriky a střední Ameriky.¹⁵⁷

2.6. Francie

Již 23. ledna 2020 pozastavila společnost Air France provoz letecké linky do Wuhanu a snížila frekvenci letů do Pekingu a Šanghaje. První případ covidu-19 byl zachycen v Bordeaux dne 24. ledna. Francie se 31. ledna připojila k ostatním zemím Schengenského prostoru a pozastavila vydávání víz čínským občanům. Doporučení ohledně chování však byla zavedena až na konci února – jednalo se zejména o zakrývání úst a nosu při pohybu na veřejnosti, zvýšenou hygienu rukou a sebe-izolaci při příznacích respiračních onemocnění. Pravidla a veřejná prohlášení ohledně nošení roušek se několikrát změnila

¹⁵⁵ Viz *How tracing and warning apps can help during the pandemic. European Commission.*

Také *Coronavirus: EU interoperability gateway for contact tracing and warning apps – Questions and Answers. European Commission*, publikováno 19. 10. 2020.

¹⁵⁶ Viz *EU Digital COVID Certificate. European Commission.*

¹⁵⁷ Viz *EU Digital COVID Certificate. European Commission.*

v závislosti na skladových zásobách a odborných doporučeních.¹⁵⁸ Další opatření doporučovala omezit mezinárodní cestování a společenské aktivity.¹⁵⁹

První celostátní omezení od počátku března 2020 cílila zejména na velká veřejná shromáždění. Byl zaveden limit na účast maximálně 5000 osob, který byl následně snížen až na účast maximálně 100 osob. Zakázány byly návštěvy v domovech důchodců zejména s cílem zabránit zavlečení koronaviru mezi jejich obyvatele. Od 18. března pak byl vyhlášen celostátní lockdown. Byly uzavřeny školy i univerzity a veřejná prostranství. Také došlo k uzavření obchodů kromě těch, které prodávaly nezbytné zboží. Byl zakázán pohyb obyvatel s výjimkou nezbytně nutných cest, například za nákupem potravin, do zaměstnání či zdravotnického zařízení. V rámci výjimek bylo také povoleno individuální cvičení po dobu maximálně jedné hodiny denně a ve vzdálenosti nejvýše jednoho kilometru od bydliště. Policie zavedla kontrolní stanoviště pro kontrolu čestných prohlášení (tzv. *attestation*)¹⁶⁰ dokládajících tyto informace, které byly z papírové podoby digitalizovány do podoby QR kódů. K posílení zdravotnických zařízení a bezpečnostních složek byli povoláni dobrovolníci a jejich bývalí zaměstnanci. Většina těchto omezení trvala do 11. května 2020.¹⁶¹

V rámci rozvolňování po tomto období byl zákaz provozu obchodů nahrazen mandatorním omezením kapacity a zpřísněnými hygienickými opatřeními. Znovu bylo možné navštěvovat veřejná prostranství, nicméně shromažďovat se mohlo maximálně 10 osob. Pohyb byl omezen do 100 kilometrů od bydliště – dále bylo možné cestovat pouze na základě písemného prohlášení, které zůstalo v platnosti do 2. června 2020. V tento den také otevřely dosud zavřené restaurace, bary a muzea. Rozvolnění bylo prosazováno zejména politickými špičkami země, v některých případech navzdory starostům, kteří jej považovali za předčasné. V Paříži trvala výše zmíněná opatření do poloviny června 2020.

¹⁵⁸ Viz Coronavirus: Abrupt reversals on face mask policy raise new questions. *France 24*, publikováno 5. 4. 2020.

¹⁵⁹ Viz OR, Zeynep. France's Response to the Coronavirus. *Cambridge Core Blog*, publikováno 6. 4. 2020.

¹⁶⁰ Viz YORK, Joanna. France lockdown: What form is required to go out? *Connexion*, publikováno 29. 10. 2020.

¹⁶¹ Viz Décret n° 2020-545 du 11 mai 2020 prescrivant les mesures générales nécessaires pour faire face à l'épidémie de covid-19 dans le cadre de l'état d'urgence sanitaire.

Francie od března do července uzavřela hranice osobám z mimoevropských zemí. Po 11. červenci byla zachována zejména omezení veřejných shromáždění na nejvýše 5000 osob, uzavření nočních klubů a povinnost nošení roušek ve všech vnitřních a některých vnějších prostorech.¹⁶²

Od poloviny července 2020 začal opět růst záchyt osob nakažených SARS-CoV-2. Na tento nárůst vláda reagovala zpřísnováním opatření. Prvním z opatření bylo zavedení povinnosti nosit roušky na veřejných prostranstvích. Opatření se zpříšňovala také na regionální úrovni v návaznosti na semaforový varovný systém. V srpnu 2020 bylo do červeného stupně semaforu zařazeno více než 20 území včetně hlavního města. Od 1. září byla zavedena povinnost nošení roušek na pracovištích a ve školách. Situace se však stále zhoršovala a několik velkých měst přikázalo uzavřít restaurační zařízení. Vláda ujistovala veřejnost, že celostátní lockdown podobný tomu jarnímu nebude zaveden.¹⁶³

V polovině října 2020 však situace dosáhla kritických rozměrů. V několika regionech byl v ohniscích nákazy znovu zaveden zákaz vycházení mezi 21. a 6. hodinou. Jednalo se zejména o Paříž a další velká města. Opatření byla vyhlášena na čtyři týdny. O týden později však byl noční zákaz vycházení rozšířen na dalších 38 regionů a přímo tak ovlivnil více než 67 % francouzské populace. Bylo také zakázáno konání hromadných akcí. Dne 30. října pak byl vyhlášen druhý celostátní lockdown s předpokládaným trváním do 1. prosince. V jeho rámci byly ponechány v provozu školy, avšak restaurační a jiná zařízení byla opět uzavřena. Zaměstnanci mohli na základě potvrzení zaměstnavatele dojíždět do

¹⁶² Viz Décret n° 2020-663 du 31 mai 2020 prescrivant les mesures générales nécessaires pour faire face à l'épidémie de covid-19 dans le cadre de l'état d'urgence sanitaire.

Také Décret n° 2020-724 du 14 juin 2020 modifiant le décret n° 2020-663 du 31 mai 2020 prescrivant les mesures générales nécessaires pour faire face à l'épidémie de covid-19 dans le cadre de l'état d'urgence sanitaire.

Dále Décret n° 2020-759 du 21 juin 2020 modifiant le décret n° 2020-663 du 31 mai 2020 prescrivant les mesures générales nécessaires pour faire face à l'épidémie de covid-19 dans le cadre de l'état d'urgence sanitaire.

Dále viz Décret n° 2020-860 du 10 juillet 2020 prescrivant les mesures générales nécessaires pour faire face à l'épidémie de covid-19 dans les territoires sortis de l'état d'urgence sanitaire et dans ceux où il a été prorogé.

Viz France to keep internal EU borders open but all arrivals face Covid-19 tests. *The Local*, publikováno 29. 10. 2020.

¹⁶³ Viz Coronavirus: 21 French departments now in the „red zone“. *Connexion*, publikováno 27. 8. 2020.

zaměstnání, bylo však doporučeno v maximálním rozsahu využívat práce z domova. Stejně jako v průběhu prvního lockdownu byl povolen pohyb venku maximálně na jednu hodinu a v okruhu jednoho kilometru od bydliště. Na základě opakovaných porušení byla opatření v Paříži na začátku listopadu zpřísněna a byla omezena otevírací doba obchodů ve večerních hodinách.¹⁶⁴

Celostátní rozvolňování začalo již 28. listopadu, kdy došlo ke znovuotevření většiny obchodů a služeb. Nadále však byly uzavřeny restaurace, bary a sportovní haly. Byla rozšířena možnost pohybu na dobu maximálně 3 hodin v okruhu 20 kilometrů od bydliště. V polovině prosince pak byla obnovena možnost volného pohybu bez časových a vzdálenostních omezení. Zachován byl noční zákaz vycházení mezi 20. a 6. hodinou, který byl v polovině ledna 2021 v souvislosti s dalším nárůstem počtu případů rozšířen na zákaz vycházení mezi 18. a 6. hodinou – tento zákaz vydržel až do března 2021. Od konce ledna 2021 pak bylo nařízeno uzavření obchodů s prodejní plochou nad 20 000 metrů čtverečních.¹⁶⁵

Situace se postupně opět zhoršovala a na konci února 2021 byla zavedena víkendová omezení pohybu v některých regionech, která měla zabránit přenosu nákazy z velkých měst do letovisek. Od 20. března 2021 byla omezení zpřísněna na denní zákaz vycházení v 16 regionech. Podobně jako v předchozích vlnách bylo vyžadováno písemné prohlášení pro cesty delších než 10 km od místa bydliště. Znovu byly uzavírány provozovny poskytující jiné než nezbytné zboží a služby. Výčet nezbytných služeb byl nicméně oproti předcházejícím vlnám rozšířený a omezení tak byla méně přísná. Noční zákaz vycházení byl celostátně sjednocen na zákaz vycházení mezi 19. a 6. hodinou. Pro celou zemi byl lockdown znovu vyhlášen od 3. dubna do 3. května 2021 a jeho součástí bylo uzavření školních zařízení. Po 3. květnu bylo povoleno cestování nad vzdálenost 10 km od místa bydliště a došlo ke znovuotevření škol. Později v květnu byly otevřeny obchody, kina, divadla a muzea. Restaurace, bary a kavárny mohly otevřít venkovní zahrádky a noční zákaz vycházení začínal 21. hodinou. Od 9. června mohla restaurační zařízení využívat 50 %

¹⁶⁴ Viz Coronavirus: Macron declares second national lockdown in France. *BBC News*, publikováno 29. 10. 2020.

¹⁶⁵ Viz HOUEIX, Romain. New Covid-19 restrictions 'only delaying the inevitable,' say French health experts. *France 24*, publikováno 31. 1. 2021.

své vnitřní kapacity a zákaz vycházení začínal až 23. hodinou. Do konce června 2021 pak byla zmírněna povinnost nošení roušek na veřejnosti a byl úplně zrušen zákaz nočního vycházení.¹⁶⁶

Opatření se setkala s odporem hned od března 2020, kdy bylo podáno několik stížností k francouzskému *Cour de Justice de la République*. Směřovaly zejména proti premiérovi a některým ministrům a jejich postupu při řízení pandemie, který byl také terčem několika trestních oznámení (např. pro trestné činy zabití, obecného ohrožení či neposkytnutí pomoci). Součástí vyšetřování byly také prohlídky v kancelářích klíčových vládních úředníků včetně premiéra a ministra zdravotnictví.¹⁶⁷ Od dubna 2020 pak probíhaly první protesty – některé z nich směřovaly proti opatřením, ale část se vymezovala vůči nedostatečnému financování francouzského zdravotnictví. V dubnu 2020 probíhaly na předměstích Paříže protesty a násilné střety proti nakládání policie s osobami z etnických minorit během lockdownu.¹⁶⁸ Ve více než 50 případech některá opatření upravila nebo zrušila Státní rada (*Conseil d'État*, ekvivalent českého Nejvyššího správního soudu), včetně regulace používání dronů policií či termálních kamer ve školách.¹⁶⁹

Ve Francii, podobně jako v jiných státech, došlo při snaze o zvládnutí pandemie k využití technologických nástrojů. V březnu 2020 byla v jihofrancouzském Nice vynucována opatření za pomoci dronů. Od května 2020 pak byl v Cannes zaveden kamerový dohled

¹⁶⁶ Viz Décret n° 2021-296 du 19 mars 2021 modifiant le décret n° 2020-1310 du 29 octobre 2020 prescrivant les mesures générales nécessaires pour faire face à l'épidémie de covid-19 dans le cadre de l'état d'urgence sanitaire.

Dále Décret n° 2021-384 du 2 avril 2021 modifiant les décrets n° 2020-1262 du 16 octobre 2020 et n° 2020-1310 du 29 octobre 2020 prescrivant les mesures générales nécessaires pour faire face à l'épidémie de covid-19 dans le cadre de l'état d'urgence sanitaire.

Viz také Décret n° 2021-541 du 1er mai 2021 modifiant le décret n° 2020-1310 du 29 octobre 2020 prescrivant les mesures générales nécessaires pour faire face à l'épidémie de covid-19 dans le cadre de l'état d'urgence sanitaire.

¹⁶⁷ Viz MARKOWICZ, Benjamin. Responsabilité pénale des Ministres devant la Cour de Justice de la République, l'« affaire du COVID-19 » : les dés sont-ils pipés ? *Village de la Justice*, publikováno 29. 4. 2020.

¹⁶⁸ Viz DODMAN, Benjamin. Violence flares in tense Paris suburbs as heavy-handed lockdown stirs 'explosive cocktail'. *France 24*, publikováno 21. 4. 2020.

¹⁶⁹ Viz A look in figures at the activity of France's Conseil d'État, the court responsible for urgent measures and freedoms. *Conseil d'État*, publikováno 21. 4. 2020.

Dále Coronavirus: French police raid ministers' homes in pandemic inquiry. *BBC News*, publikováno 15. 10. 2020.

pro kontrolu nošení roušek a dodržování rozestupů na veřejných prostranstvích a v prostředcích hromadné dopravy. Systém vyhodnocoval přítomnost roušek na obličejích a vzdálenost mezi osobami, ale nevyužíval technologii rozpoznávání obličejů, ani neukládal a dále nepřenášel obrazový záznam.¹⁷⁰

Na počátku června 2020 byla spuštěna mobilní aplikace *StopCovid*, která měla usnadnit trasování kontaktů. Za vývojem protokolu nazvaného *ROBERT* a za samotnou architekturou aplikace stále skupina výzkumníků a soukromých společností. Byla využita technologie Bluetooth a nebylo využito nástrojů vyvinutých za tímto účelem společnostmi Apple a Google. V případě pozitivního testu dostal uživatel přidělený QR kód nebo zvláštní heslo, které zadal do aplikace. Po zadání kódu aplikace upozornila osoby, které s pozitivně testovaným člověkem přišly v minulých dvou týdnech do kontaktu. Ze všech uživatelů pouze 68 lidí deklarovalo v prvních třech týdnech pozitivní test, což vedlo k mimořádně nízkému počtu 14 upozornění, které aplikace adresovala ostatním uživatelům. Do října 2020 zaznamenal *StopCovid* zaznamenal 2,5 milionu stažení, nízký počet ve srovnání s populací země.¹⁷¹ V říjnu pak byl nahrazen novou aplikací *TousAntiCovid*, kterou si v prvních dnech po spuštění stáhlo přibližně půl milionu osob. Aplikace využívala centralizovaného systému, který zasílal data z telefonů do vládou spravovaných systémů k párování kontaktů. Kromě toho aplikace obsahovala také informace o aktuálních omezujících opatřeních v oblasti, kde se uživatel nacházel, statistiky o šíření pandemie, přístup k poradenskému centru a podporovala také integraci s certifikáty pro cestování v oblastech s vyhlášenými zákazy vycházení. Aplikace byla průběžně rozšiřována o další prvky, například integraci testovacích a očkovacích certifikátů dle standardu EU. Na zabezpečení aplikace a její architektury se podílela také ANSSI, což je vládní agentura

¹⁷⁰ Viz Coronavirus France: Cameras to monitor masks and social distancing. *BBC News*, publikováno 4. 5. 2020.

Dále WOODHAMS, Samuel. COVID-19 Digital Rights Tracker. *TOP10VPN*, publikováno 20. 3. 2020.

¹⁷¹ Viz MAGEIT, Sara. France launches new contact tracing app, TousAntiCovid. *Healthcare IT News*, publikováno 26. 10. 2020.

Viz také DILLET, Romain. French contact-tracing app StopCovid has been activated 1.8 million times but only sent 14 notifications. *TechCrunch*, publikováno 23. 6. 2020.

Dále DILLET, Romain. France releases contact-tracing app StopCovid. *TechCrunch*, publikováno 2. 6. 2020.

pro kybernetickou bezpečnost. Do června 2021 byla aplikace stažena asi 17 miliony uživatelů.¹⁷²

2.7. Indie

První případ byl v Indii datován ke 30. lednu 2020. Jakožto federace nemá Indie jednotný zdravotní systém – zdravotnictví a zajišťování zdraví obyvatel je dle indické ústavy v gesci jednotlivých států. Neměla k dispozici ani právní nástroje pro nařízení celostátního nouzového stavu a řízení pandemie na úrovni federace. Legislativně byla pandemie řešena skrze *Epidemic Diseases Act* z roku 1897 a *Disaster Management Act* z roku 2005.¹⁷³ První zmíněný zákon umožňoval jednotlivým státům vytvořit si vlastní legislativu pro zvládání epidemií (což se také v mnoha případech stalo), a také jasně vytyčil pravomoci centrální indické vlády.¹⁷⁴ Druhý zákon pak měl spíše zastřešující funkci a jeho hlavním cílem byla prevence, plánování a připravenost.¹⁷⁵

V návaznosti na nepříznivý vývoj situace se v polovině března některé ze severovýchodních států rozhodly aktivovat vlastní epidemické zákony a zavádět restriktce pro omezení šíření onemocnění covid-19.¹⁷⁶ Vzhledem k neprovázanosti jednotlivých jurisdikcí se opatření po celé Indii velmi lišila. Příkladem může být limit na maximální počet osob, které se setkávají. Zatímco v Dillí bylo zakázáno setkávat se více než 20 lidem, v Jammu a Kašmíru bylo zakázáno již setkávání 5 a více osob.¹⁷⁷

¹⁷² Viz MAGEIT, Sara. France launches new contact tracing app, TousAntiCovid. *Healthcare IT News*, publikováno 26. 10. 2020.

¹⁷³ Viz Guest blog: India, Covid-19 and the rule of law. *The Bar Council*, publikováno 9. 7. 2020.

¹⁷⁴ Viz PATRO, Binod, Tripathy Jaya PRASAD a Kashyap RAHMI. Epidemic diseases act 1897, India: Whether sufficient to address the current challenges? *Journal of Mahatma Gandhi Institute of Medical Sciences*, 2013, roč. 18, č. 2, s. 109–111.

¹⁷⁵ Viz TREMBLAY, Reeta Chowdhari, Namitha GEORGE. India: Federalism, Majoritarian Nationalism, and the Vulnerable and Marginalized. In: RAMRAJ, Victor Vridar (ed.). *COVID-19 in Asia: law and policy contexts*. New York: Oxford University Press, 2021, s. 180–181.

¹⁷⁶ Viz TREMBLAY, Reeta Chowdhari, Namitha GEORGE. India: Federalism, Majoritarian Nationalism, and the Vulnerable and Marginalized. In: RAMRAJ, Victor Vridar (ed.). *COVID-19 in Asia: law and policy contexts*. New York: Oxford University Press, 2021, s. 181–182.

¹⁷⁷ Viz TREMBLAY, Reeta Chowdhari, Namitha GEORGE. India: Federalism, Majoritarian Nationalism, and the Vulnerable and Marginalized. In: RAMRAJ, Victor Vridar (ed.). *COVID-19 in Asia: law and policy contexts*. New York: Oxford University Press, 2021, s. 182.

Zlom přišel 24. března, kdy premiér Naréndra Módí vyhlásil celostátní lockdown, který byl nadřazený jednotlivým lokálním opatřením.¹⁷⁸ Lockdown byl vyhlášen na základě ustanovení z *Disaster Management Act* a vzhledem k povaze tohoto zákona se mezi odbornou veřejností objevila otázka, zda byl postup premiéra v souladu s právem či nikoli.¹⁷⁹ Lockdown byl účinný od 25. března a byl plánovaný na 21 dní. Došlo k zastavení veškeré hromadné i individuální dopravy, omezení cestování mezi městy a uzavření dálnic. Také bylo občanům zakázáno vycházet z domovů v jiných než závažných případech.¹⁸⁰ Byla nařízena práce z domova, došlo k uzavření školských zařízení a svatostánků. Byly také uzavřeny všechny obchody a služby s výjimkou lékáren, potravin, bank a jiných nepostradatelných služeb.¹⁸¹

Lockdown byl následně třikrát prodloužen a trval až do 31. května. Opatření byla prodlužována zejména s tím, že Indie neměla k dispozici žádná cílenější opatření, protože v této době podcenila rozvoj testovacích kapacit.¹⁸² V rámci prodloužení lockdownu ze dne 1. května 2020 indické ministerstvo vnitra vydalo pokyny pro regulaci omezujících opatření. Ministerstvo tímto rozdělilo celou zemi do třech typů barevných zón, které byly spojeny s konkrétními restrikcemi.¹⁸³ Zelená zóna označovala oblasti bez potvrzených případů onemocnění. Oranžová zóna označovala oblasti s potvrzenými případy, ale bez detekovaných hostpotů. Za červenou zónu pak byly označovány hotspoty s velkou koncentrací a explozivním šířením.¹⁸⁴

¹⁷⁸ Viz Coronavirus: India enters „total lockdown“ after spike in cases. *BBC News*, publikováno 25. 3. 2020.

¹⁷⁹ Viz GOWD, Kiran Kumar, Donthagani VEERABABU, Veeraiahgari Revanth REDDY. COVID-19 and the legislative response in India: The need for a comprehensive health care law. *Journal of Public Affairs*, 2021, roč. 21, č. 4, e2669.

¹⁸⁰ Viz TREMBLAY, Reeta Chowdhari, Namitha GEORGE. India: Federalism, Majoritarian Nationalism, and the Vulnerable and Marginalized. In: RAMRAJ, Victor Vridar (ed.). *COVID-19 in Asia: law and policy contexts*. New York: Oxford University Press, 2021, s. 175.

¹⁸¹ Viz Coronavirus: India enters „total lockdown“ after spike in cases. *BBC News*, publikováno 25. 3. 2020.

¹⁸² Viz TREMBLAY, Reeta Chowdhari, Namitha GEORGE. India: Federalism, Majoritarian Nationalism, and the Vulnerable and Marginalized. In: RAMRAJ, Victor Vridar (ed.). *COVID-19 in Asia: law and policy contexts*. New York: Oxford University Press, 2021, s. 173.

¹⁸³ Viz Press Information Bureau Government of India, Extension of Lockdown for further period of Two Weeks with effect from 4. May, 2020. *Government of India*, publikováno 1. 5. 2020.

¹⁸⁴ Viz THAKUR, Ramna. India's response to the coronavirus. *Cambridge Core Blog*, publikováno 6. 4. 2020.

Mimořádně tvrdá opatření byla postupně rozvolňována v měsíčních vlnách od začátku června 2020. Nejprve došlo ke znovuotevření obchodů, služeb a svatostánků. V další vlně pak k obnově vnitrostátních letů a vlakové dopravy. Školy byly otevřeny až v srpnu 2020.

Na jaře 2020 Indie zakázala vstup na své území cestujícím z Číny a Itálie, kteří se neprokázali negativním testem. To velmi komplikovalo návrat indických občanů, protože například v Itálii se kvůli nedostatečným testovacím kapacitám v té době testovaly pouze osoby s příznaky onemocnění covid-19.¹⁸⁵ V květnu 2020 zakázala Indie vstup do země všem osobám, které nebyly obyvateli nebo rezidenty, nebo jim nesvědčila některá z vyhlášených výjimek (obchodní cesta, cesta za lékařskou péčí).¹⁸⁶ Mezinárodní lety byly plně obnoveny až v srpnu 2020.

Šíření SARS-CoV-2 varianty Delta odstartovalo druhou vlnu v únoru 2021. Během této vlny již nedošlo k vyhlášení lockdownu centrální vládou.¹⁸⁷ Města v Maháráštre začala v období od konce února do poloviny března zavádět opatření omezující vycházení osob a příkazující uzavření obchodů a služeb. Stát Maháráštra zavedl kromě jiných opatření také víkendový lockdown a zákaz nočního vycházení. Do poloviny května 2021 zavedla nějakou formu celostátních či lokálních omezení většina indických států.¹⁸⁸ Opatření opět spočívala v uzavírání škol, obchodů a služeb. Přijímání opatření mimo úroveň federální vlády umožňovalo státům rozvolňovat s přihlédnutím k místním specifikům. Například Nové Dillí již 31. května zrušilo omezení týkající se sektoru stavebnictví a místních manufaktur, které jsou klíčovými pro tamní ekonomiku.¹⁸⁹ Vzhledem k tomu, že Indie byla v této době zařazena většinou světa mezi oblasti s rizikovou pandemickou situací, přes absenci zákazu vycestování ze země nebylo fakticky možné. V rámci druhé vlny byla

¹⁸⁵ Viz RELPH, Natasha Khullar. India's coronavirus lockdown has also hit Indians travelling overseas. *South China Morning Post*, publikováno 14. 4. 2020.

¹⁸⁶ Viz Advisor: Travel and Visa Restrictions Related to COVID-19. *Government of India, Ministry of Home Affairs*, citováno k 11. 6. 2021.

¹⁸⁷ Viz SANGAL, Aditi. India Covid-19: Calls are growing for another national lockdown. That's not realistic. *CNN*, publikováno 17. 5. 2021.

¹⁸⁸ Viz Covid-19 Second Wave: Here's a list of states that have imposed lockdowns. *The Indian Express*. publikováno 9. 5. 2021.

¹⁸⁹ Viz SCHMALL, Emily, Karan Deep SINGH a Harry KUMAR. Delhi Reopens a Crack Amid Uncertain Economic Prospects for India. *The New York Times*, publikováno 31. 5. 2021.

omezující opatření často ignorována a občané se srocovali na náboženských a politických akcích.¹⁹⁰ V červnu 2021 je tak druhá vlna označována za stále pokračující – na vině je dle některých zejména turismus, ale také tradice dlouhých náboženských poutí, při kterých je evidován častý výskyt tzv. superpřenašečů.¹⁹¹

Kritika postupu státu se ozývala z obou názorových táborů. Na jedné straně se konala série velkých demonstrací po televizních oznámení premiéra Narendry Módiho, že celostátní lockdown bude prodloužen nejméně do 3. května. Dalším příkladem protestů je protest z Bombaje z října 2020 také zaměřený proti omezujícím opatřením.¹⁹² Zejména druhá vlna a její devastující účinky na populaci vyvolaly naopak protesty proti nedostatečnosti vyhlášených opatření a přípravě federální vlády. Často se skloňovala nízká připravenost nemocnic (zejména malé zásoby kyslíku) a také pozdní reakce vlády spojená s neochotou vyhlásit další opatření před volbami, které se měly konat v některých státech. Indická vláda se v tomto období obrátila na Facebook, Twitter a Instagram s tím, že je nutné ze sociálních sítí odstranit příspěvky, které kritizují její postup.¹⁹³ Tento postup se setkal se značným odporem ze strany odborné veřejnosti a také opozice.

Některé protesty nebyly přímo vyvolány pandemií. Ta spíše zesílila některé problémy indické společnosti. Kontroverzní a dlouho odkládaná pozemková reforma z podzimu 2020 vyvolala sérii velkých protestních akcí, které se stát snažil omezit právě s poukazem na epidemiologické riziko.¹⁹⁴ Celostátní lockdown na jaře 2020 byl mimořádnou ranou zejména pro pracovníky migrující za prací mezi indickými státy. Ti často nebyli schopni dodržet omezující opatření, protože se nacházeli stovky kilometrů od svých bydlíšť. V Bombaji policie rozehnala demonstraci násilím. Desítky tisíc osob se pak často shromažďovaly na nádražích a požadovaly, aby jim bylo státem umožněno lockdown

¹⁹⁰ Viz What to Know About India's Coronavirus Crisis. *The New York Times*, publikováno 17. 11. 2021.

¹⁹¹ Viz ARORA, Neha, Ankur BANERJEE. India's COVID-19 infection rate edges up, with second wave yet to abate. *Reuters*, publikováno 15. 7. 2021.

¹⁹² Viz SARKAR, Gaurav. Mumbai: When can we return to our parks, asks Mira Bhayandar locals. *Mid-day*, publikováno 3. 10. 2020.

¹⁹³ Viz SINGH, Karan Deep, Paul MOZUR. As Outbreak Rages, India Orders Critical Social Media Posts to Be Taken Down. *The New York Times*, publikováno 25. 4. 2021.

¹⁹⁴ Viz YEUNG, Jessie. India urges farmers to call off mass protest due to Covid „super-spreader“ risk. *CNN*, publikováno 25. 5. 2021.

přerušit a vrátit se vlakem domů.¹⁹⁵ Otázka, zda má stát povinnost zajistit jim bezpečnou cestu a ubytování v případě, že jim omezujícími opatřeními zakáže volný pohyb, se dostala i k soudu.¹⁹⁶ Soud v tomto případě rozhodl, že vládou musí být přijata opatření, která mají zajistit zdravotní, potravinové a dopravní služby pro tyto pracovníky.¹⁹⁷ Často pak docházelo k protestům, kde dělníci tvrdili, že stát této svojí povinnosti nedostál.¹⁹⁸

Vzhledem k tomu, že oblast zdravotnictví spadá do gesce jednotlivých států, nebylo možné, aby federální vláda nařídila používání jedné aplikace. Povinně tedy byla aplikace *Aarogya Setu*¹⁹⁹ zavedena pouze pro všechny vládní zaměstnance a také pro osoby nacházející se ve vyhlášených červených zónách (hotspoty s explozivním šířením). Aplikace na základě sebraných osobních údajů a údajů o setkávání lidí predikovala riziko, že se uživatel nakazí a onemocní covidem-19.²⁰⁰ Aplikace představovala jednu z nejpopulárnějších na světě, stáhlo si ji přibližně 100 milionů osob.²⁰¹ Používání aplikace však bylo kritizováno politiky, veřejností i některými organizacemi, které se zaměřují na ochranu soukromí a osobních údajů. Shashi Tharoor, poslanec a předseda poslanecké komise pro informační technologie, používání aplikace kritizoval s tím, že v ní dochází ke zpracování zbytečného množství osobních údajů. Vyjádřil tak obavu, že se jedná o nástroj, kterým dojde ke snížení povědomí o hodnotě vlastního soukromí a v budoucnu k zajištění větší kontroly nad občany.²⁰²

¹⁹⁵ Viz MIGLANI, Sanjeev, Rupam JAIN. India extends world's biggest lockdown, ignites protest by migrant workers. *Reuters*, publikováno 14. 4. 2020.

¹⁹⁶ Viz Andhra Pradesh High Court – Amravati, K. Ramakrishna, s/o. K. Rangiah v. The Union of India a další ze dne 15. 5. 2020.

¹⁹⁷ Viz ASNANI, Harsha, Roopadaksha BASU. Compilation Of Judicial Pronouncements During Covid – 19: Phase III. *Mondaq*, publikováno 7. 7. 2020.

¹⁹⁸ Viz PURANAM, Elizabeth. India's migrant workers protest against lockdown extension. *Aljazeera*, publikováno 15. 4. 2020.

¹⁹⁹ Znamená „Most ke zdraví“.

²⁰⁰ Viz TREMBLAY, Reeta Chowdhari, Namitha GEORGE. India: Federalism, Majoritarian Nationalism, and the Vulnerable and Marginalized. In: RAMRAJ, Victor Vridar (ed.). *COVID-19 in Asia: law and policy contexts*. New York: Oxford University Press, 2021, s. 182–183.

²⁰¹ Viz WOODHAMS, Samuel. COVID-19 Digital Rights Tracker. *TOP10VPN*, publikováno 20. 3. 2020.

²⁰² Viz Aarogya Setu will play into an unfolding narrative of greater governmental control: Shashi Tharoor. *Madhyamam*, publikováno 8. 5. 2020.

Kromě Aarogya Setu docházelo i k využívání dalších nástrojů, např. *COVID-19 Quarantine Monitor*, *COVID-19 Feedback* nebo *Quarantine Watch*. Aplikace měly umožnit snadnější trasování kontaktů nebo dohled nad dodržováním karantény. Kromě toho došlo v některých oblastech k využití dronů. Ačkoli jejich hlavním cílem byla kontrola dodržování opatření (především dodržování společenského odstupu a dodržování zákazu shromažďování), tak byly využity i pro rozstříkávání dezinfekce v místech se zvýšeným rizikem nákazy.²⁰³

2.8. Indonésie

Dle oficiálních dat se první nakažený objevil v Indonésii na počátku března 2020. Vzhledem k poloze Indonésie je tento údaj s největší pravděpodobností nepravdivý. Indonésie na počátku totiž virus zlehčovala až popírala, což bylo vzhledem k politicky napjaté situaci po indonéských prezidentských volbách v roce 2019²⁰⁴ (inaugurace znovuzvoleného prezidenta Joko Widoda [známého též jako Jokowi] proběhla v říjnu 2019) pochopitelné. Zatímco okolní státy hlásily první případy a první omezení, Jokowi v únoru 2020 propagoval 30 % slevu na zájezdy do země ve snaze podpořit turismus. V návaznosti na tyto aktivity pak byla jakákoli opatření často vnímána jako nedostatečná, nejasná, nekoordinovaná, rozporuplná a vyhlašovaná v době, kdy již nemohla nic změnit.²⁰⁵ Důkazem podcenění situace bylo i prohlášení Achmada Yurianta, generálního ředitele pro kontrolu nemocí na indonéském ministerstvu zdravotnictví, ve kterém tvrdil, že vědecké poznatky ohledně onemocnění covid-19 nejsou důležité a vytváří mezi lidmi jen paniku. Následně se indonéský ministr zdravotnictví nechal slyšet, že zemi před onemocněním ochrání modlitby.²⁰⁶

²⁰³ Viz SUSHOVAN, Sircar, Arun DEV. COVID-19: States Use Drone Volunteers to Surveil, Sanitise Streets. *The Quint*, publikováno 10. 4. 2020.

²⁰⁴ Viz HOSEN, Nadirsyah, Nurussyariah HAMMADO. Indonesia's Response to the Pandemic: Too Little, Too Late? In: RAMRAJ, Victor Vridar (ed.). *COVID-19 in Asia: law and policy contexts*. New York: Oxford University Press, 2021, s. 308.

²⁰⁵ Viz HOSEN, Nadirsyah, Nurussyariah HAMMADO. Indonesia's Response to the Pandemic: Too Little, Too Late? In: RAMRAJ, Victor Vridar (ed.). *COVID-19 in Asia: law and policy contexts*. New York: Oxford University Press, 2021, s. 309–310.

²⁰⁶ Viz WIRATRAMAN, Herlambang Perdana. Does Indonesian COVID-19 Emergency Law Secure Rule of Law and Human Rights? *Journal of Southeast Asian Human Rights*, roč. 4, č. 1, s. 307.

Teprve 2. dubna 2020 byla kampaň na podporu turismu ukončena, a naopak byl zakázán vstup do země i tranzit občanům jiných států. Kromě toho se museli Indonésané vracející se z Číny, Korejské republiky, Itálie, Íránu, Spojeného království, Vatikánu, Francie, Španělska, Německa a Švýcarska podrobit lékařské prohlídce a čtrnáctidennímu pobytu doma. Naproti tomu cestování ze země nijak omezeno nebylo.

Na konci března Jokowi podepsal vládní nařízení, které upravovalo rozsáhlá omezení a umožňovalo regionálním vládám omezit pohyb osob a zboží, pokud k tomu obdrží povolení od ministerstva zdravotnictví. Nařízení definovalo minimální úroveň omezení, což zahrnovalo školní a pracovní prázdniny, omezení bohoslužeb a veřejných shromáždění. Současně Jokowi podepsal i prezidentské rozhodnutí, kterým byl vyhlášen stav národní katastrofy. Oba úkony vycházely ze zákona o zdravotnické karanténě z roku 2018, který obsahoval ustanovení pro zavádění tzv. *large-scale social restrictions* (dále jen „LSSR“).²⁰⁷

Celostátní lockdown v zemi vyhlášen nebyl. Omezující opatření pro zvládnutí pandemie tak byla řešena prostřednictvím LSSR. Omezení vyhlášovaly a prováděly místní samosprávy se souhlasem indonéského ministerstva zdravotnictví. LSSR mohou zahrnovat opatření spočívající v uzavření veřejných míst, uzavření školských zařízení, omezení veřejné dopravy, omezení cestování do a z konkrétních oblastí. Například Tegal²⁰⁸ v návaznosti na zhoršení situace přistoupil jako první město v zemi k vyhlášení lokálního lockdownu, který zahrnoval výrazná omezení pohybu, zákazy vycházení, uzavření obchodů a služeb a přerušení prezenční výuky na školách.²⁰⁹

V rámci vyhlášených LSSR nebyla na většina území Indonésie nijak zásadně omezena svoboda pohybu. Kritickým momentem však bylo rozhodnutí ohledně (ne)zakázání tzv. *mudiku* (návrat do rodných vesnic), který je součástí oslav muslimských svátků *Íd al-fitr* a *Íd al-adhá*. Prvotní informace vedení státu 2. dubna 2020 byly, že se *mudik* nijak omezovat nebude. Následně došlo k velmi chaotické situaci, kdy si vrcholní představitelé

²⁰⁷ V originále Pembatasan Sosial Berskala Besar (PSBB).

²⁰⁸ Jedná se o město s cca 300 000 obyvateli v provincii Střední Jáva.

²⁰⁹ Viz GUNADHA, Reza, Husna RAHMAYUNITA. Jadi Kota Pertama di Indonesia, Tegal Lockdown Selama 4 Bulan. *Suarajawatengah.id*, publikováno 26. 3. 2020.

země navzájem protiřečili a vše vyvrcholilo oficiálním zákazem ze dne 24. dubna.²¹⁰ Ministerstvo dopravy v návaznosti také vydalo zákaz cestování, který se týkal všech druhů dopravy s výjimkou vozidel přepravujících vedoucí představitele státních institucí, policejních a vojenských vozidel, sanitek, hasičských vozidel, pohřebních vozů a vozidel přepravujících zásoby (základní zboží a léky).²¹¹

K vyhlášení čtrnáctidenního lockdownu došlo až 1. ledna 2021 v návaznosti na šíření nových variant koronaviru na území Indonésie. Pro stejné období byl zakázán vstup cizinců do země, nicméně ten byl později prodloužen až do 22. února. V tomto období byla taky aplikována nová národní politika zvaná CARE (Community Activities Restrictions Enforcement). Hlavním rozdílem mezi CARE a LSSR byla absence požadavku na souhlas ministerstva zdravotnictví při vyhlášení restriktivních opatření. Dle nového režimu již bylo rozhodování zcela v gesci regionálních vlád. Co se týče „minimálních opatření“ šlo například o pokračování škol v online výuce nebo omezení kapacity restaurací na 25 %. V oblastech s vysokou mírou nákazy pak byl omezen počet pracujících lidí v kancelářích na 25 %, zbytek musel pracovat z domova.²¹²

V průběhu června 2021 byl následně systém rozšířen o rozlišování čtyř stupňů závažnosti situace – nízké, střední, vysoké a velmi vysoké riziko. V oblastech s nízkým rizikem se mohly pořádat svatby, byly otevřené obchody, mohla se konat kontaktní výuka ve školách atd. Oproti tomu v oblastech s velmi vysokým rizikem výuka ve školách probíhala v online prostředí, byly zakázané svatby a další společenské akce a také byla uzavřena obchodní centra.

Od června 2021 v Indonésii nastoupila druhá vlna. Vzhledem k politickému napětí v zemi, kolabujícímu zdravotnictví, velmi nízké proočkování populace a výskytu koronaviru

²¹⁰ Viz HOSEN, Nadirsyah, Nurussyariah HAMMADO. Indonesia's Response to the Pandemic: Too Little, Too Late? In: RAMRAJ, Victor Vridar (ed.). *COVID-19 in Asia: law and policy contexts*. New York: Oxford University Press, 2021, s. 316–317.

²¹¹ Viz MUFTI, Riza Roidila. Explainer: What's allowed and what's not in Indonesia's 'mudik' ban. *The Jakarta Post*, publikováno 29. 4. 2020.

²¹² Viz PANGESTIKA, Dyaning. What you need to know about Indonesia's newest COVID-19 restrictions. *The Jakarta Post*, publikováno 14. 1. 2021.

SARS-CoV-2 varianty Delta byla země na samé hranici svých možností.²¹³ Vysoká úmrtnost byla způsobena zejména politickým rozhodnutím očkovat nejdříve osoby v produktivním věku a až následně ohrožené skupiny.²¹⁴ V návaznosti na zhoršující se a postupně kritickou situaci docházelo k vyhlášení omezujících opatření. Na Jávě (včetně hlavního města Jakarty) a Bali byla přerušena prezenční výuka na školách. Také služby a obchody byly uzavřeny.²¹⁵

Prvotní vlna kritiky směřovala na nedostatečnost a opožděnost vládní reakce na pandemii. Ze strany veřejnosti i politiků byla kritizována zejména již zmíněná mediální kampaň země na podporu turismu v období počínající pandemie.²¹⁶ Hlasitá byla rovněž opoziční kritika rozhodnutí prezidenta nepřistoupit k zavedení omezujících opatření na celostátní úrovni. Využití institutu LSSR mělo dle opozice za důsledek absenci centrální koordinované odpovědi na situaci, která nepochybně představovala problém s celostátním dopadem. Prezident Jokowi byl také kritizován zájmovými sdruženími v oblasti průmyslu a obchodu či některými politickými stranami za netransparentní informování o průběhu pandemie.²¹⁷ Ve snaze liberalizovat pracovní trh a urychlit ekonomické oživení byl 5. října 2020 přijat zákon, který zmírňoval nástroje ochrany životního prostředí a oslaboval ochranu zaměstnanců. Tento krok se ze strany veřejnosti a zejména odborových organizací setkal se značným odporem. V průmyslových oblastech v okolí Jakarty se 6. října odehrála řada protestů za účasti tisíců lidí. Policie při rozehánění demonstrantů použila vodní děla a slzný plyn. Následně byla vyhlášena třídní stávka, do které se zapojily přibližně 2 miliony zaměstnanců.²¹⁸ V návaznosti na nepříznivý vývoj situace se v roce 2021 zvedla další vlna

²¹³ Viz PALMA, Stefanie. Indonesia on edge of 'catastrophe' as Covid cases hit record. *Financial Times*, publikováno 1. 7. 2021.

²¹⁴ Viz A wave of covid-19 is engulfing Indonesia. *The Economist*, publikováno 17. 7. 2021.

²¹⁵ Viz PALMA, Stefanie. Indonesia on edge of 'catastrophe' as Covid cases hit record. *Financial Times*, publikováno 1. 7. 2021.

²¹⁶ Viz GORBIANO, Marchio Irfan. Govt to pay Rp 72 billion to influencers to boost tourism amid coronavirus outbreak. *The Jakarta Post*, publikováno 26. 2. 2020.

²¹⁷ Viz GORBIANO, Marchio Irfan. Govt to pay Rp 72 billion to influencers to boost tourism amid coronavirus outbreak. *The Jakarta Post*, publikováno 26. 2. 2020.

²¹⁸ Viz SUROYO, Gayatri, Fransiska NANGOY. Indonesians police fire water cannons at protesters rallying against jobs law. *Reuters*, publikováno 6. 10. 2020.

kritiky, která byla státem potlačována skrze nátlak na jednotlivé aktivisty.²¹⁹ Konkrétně se jednalo například o případ Farida Gabana, který veřejně kritizoval ekonomická opatření během pandemie. Následně byl Gabana obviněn za údajné šíření lží, podvodů a urážek úřadů prostřednictvím sociálních médií.²²⁰

Jako technologický nástroj pro podporu snah o zvládnutí pandemie byla využívána aplikace *PeduliLindungi*, která měla usnadnit trasování kontaktů. Podobně jako řada dalších využívala tato aplikace technologii Bluetooth.²²¹

2.9. Itálie

K prvnímu záchytu nákazy koronavirem došlo na území Itálie 31. ledna u dvojice čínských turistů v Římě. Ještě téhož dne došlo k vyhlášení nouzového stavu. Itálie také jako první země EU přistoupila k přerušení leteckého spojení s ČLR, ale také s Tchaj-wanem, Hong Kongem a Macaem, ačkoliv byl počet pozitivních případů v těchto oblastech podstatně nižší.²²² První pacient bez cestovní anamnézy byl oficiálně potvrzen 21. února v Lombardii.²²³ Již 22. února došlo k uzávěře deseti obcí v lombardské provincii Lodi.²²⁴ Celkem se opatření, spočívající zejména v uzavření škol, barů, restaurací, obecních úřadů a zrušení náboženských či sportovních akcí, dotkla asi 50 000 lidí. Byl přerušen provoz veřejné dopravy a vlaky obsluhující linku do Milána stanicemi v oblasti pouze projížděly bez zastavení.²²⁵ Rychlé šíření viru do sousedních obcí a regionů vedlo k vyhlášení

²¹⁹ Viz ABRUZZINI, Bibbi, Jyotsna M. SINGH. Offline and Online, Protests Are Sweeping Across Asia. *The Diplomat*, publikováno 1. 3. 2021.

²²⁰ Viz WIRATRAMAN, Herlambang Perdana. Does Indonesian COVID-19 Emergency Law Secure Rule of Law and Human Rights? *Journal of Southeast Asian Human Rights*, 2020, roč. 4, č. 1, s. 323.

²²¹ Viz NI NYOMAN, Wira. What to know before using PeduliLindungi surveillance app, according to cybersecurity expert. *The Jakarta Post*, publikováno 21. 4. 2020.

²²² Viz BRAMBILLA, Alberto. Taiwan Asks Italy to End Coronavirus-Based Flight Ban. *Bloomberg.com*, publikováno 2. 4. 2020.

²²³ Viz CERQUA, Augusto, Roberta DI STEFANO. When did coronavirus arrive in Europe? *Statistical Methods & Applications*, 2021 (advanced access).

Dále VAGNONI, Giselda. Researchers find coronavirus was circulating in Italy earlier than thought. *Reuters*, publikováno 16. 11. 2020.

²²⁴ Jednalo se o Codogno, Casalpusterlengo, Castiglione d'Adda, Maleo, Fombio, Somaglia, Bertonico, Terranova dei Passerini, San Fiorano, Castel Gerundo.

²²⁵ Viz Coronavirus, in dieci comuni lombardi: 50 mila persone costrette a restare in casa. Quarantena all'ospedale milanese di Baggio. *La Repubblica*, publikováno 21. 2. 2020.

totožných restriktivních opatření v regionu Emilia Romagna (Boloňa), Ligurie (Janov) nebo Piemontu (Turín). V těchto oblastech vznikly tzv. červené a žluté zóny, které nebylo možné opustit. Na dodržování opatření dohlížela společně s policií také armáda. Karanténní opatření v této podobě znamenala omezení svobody pohybu pro více než 15 milionů osob.²²⁶

Celostátní opatření následovala na počátku března 2020, kdy došlo k uzavření vzdělávacích zařízení²²⁷ a omezení svobody pohybu všech obyvatel Itálie. Výjimkou byly nutné cesty do zaměstnání, obstarání vlastních potřeb a zdravotní péče. Omezení byla nejdříve vázána na zákaz pohybu mimo území obce, nicméně úpravou opatření z 20. března byl omezen i venkovní pohyb za účelem sportu nebo rekreace na okruh kolem bydliště.²²⁸ Tato opatření trvala až do 4. května 2020, kdy byl pohyb v rámci měst podmíněn pracovními nebo zdravotními důvody. Pohyb mezi regiony nicméně zůstal nadále zakázán mimo návratu do místa trvalého bydliště z místa bydliště přechodného. Některé jižní regiony, které byly dosud virem jen málo zasažené, návrat těchto osob podmiňovaly podstoupením povinné karantény.²²⁹

Všechna opatření omezující pohyb byla zrušena 3. června 2020. Do tohoto data byla také účinná sada restrikcí zaměřených na mezistátní cestování. Od března 2020 musely osoby cestující do země nahlásit termín svého příjezdu a důvod cesty úřadům. Také bylo nutné podstoupit povinnou čtrnáctidenní karanténu. Z těchto opatření byla vyloučena

²²⁶ Ministerstvo zdravotnictví si tuto prvotní klasifikaci oblastí ponechalo a později ji rozšířilo o oranžové a bílé zóny. Pro červené, oranžové a žluté byly vypracovány specifické scénáře a restriktivní opatření. Regiony a autonomní provincie však mohly v závislosti na situaci tato opatření pozměnit, s maximální platností 7 dní a potvrzením ministerským výnosem. Např. povinnost nošení ochrany dýchacích cest rovněž zpočátku patřila mezi možnosti lokální úpravy, stejně jako noční zákazy vycházení.

Viz Covid-19, situation in Italy. *Ministero della Salute*, citováno k 11. 6. 2020.

Také Cosa ha detto Giuseppe Conte. *Il Post*, publikováno 23. 3. 2020.

Dále BONTEMPI, Elza. The europe second wave of COVID-19 infection and the Italy „strange“ situation. *Environmental research*, 2021, sv. 193, 110476.

Viz také PATERLINI, Marta. Covid:19: Italy has wasted the sacrifices of the first wave, say experts. *British Medical Journal*, 2020, sv. 371, m4279.

²²⁷ Viz GIUFFRIDA, Angela, Lorenzo TONDO, Peter BEAUMONT. Italy orders closure of all schools and universities due to coronavirus. *The Guardian*, publikováno 4. 3. 2020.

²²⁸ Viz Le nuove restrizioni decise dal governo. *Il Post*, publikováno 20. 3. 2020.

²²⁹ Viz Phase Two: What changes in Italy from May 4th? *The Local*, publikováno 4. 5. 2020.

pouze posádka dopravce, přepravci zboží a potravin a přijíždějící zdravotnický personál.²³⁰ Po 3. červnu byl vstup do země povolen turistům ze zemí EU, kterým pro vstup stačilo prokázat se negativním testem. O dva týdny došlo k otevření pozemní hranice se Švýcarskem. Pro cesty z některých dalších států (Austrálie, Kanada, Gruzie, Japonsko apod.) nebyl vstup zakázán, ale byl podmíněn absolvováním čtrnáctidenní karantény. Italská vláda přehodnocovala seznam zemí, ze kterých je povoleno do Itálie přicestovat, každé dva týdny.²³¹

Zatímco první jarní vlna zasáhla hlavně severní regiony, druhá vlna mezi srpnem a listopadem 2020 postihla hlavně ty jižní a centrální. Několik z nich (Kalábrie, Toskánsko, Kampánie) bylo označeno za tzv. červené zóny. Dotkla se jich tak omezující opatření v podobě celodenního zákazu vycházení s výjimkou obstarání základních životních potřeb, dále uzavření školských zařízení s výjimkou základních a mateřských škol, uzavření obchodů a služeb mimo prodejny potravin, léků, tabáku a kadeřnictví. Také byly uzavřeny restaurace, bary, kavárny, muzea, kina, divadla, kulturní památky a sportovní centra. Schéma opatření se řídilo rozdělením do zón (červené zóny, oranžové zóny, žluté zóny) s různým stupněm omezení v návaznosti na epidemiologickou situaci. Schéma zón procházelo postupnými úpravami, nicméně zůstávalo součástí italské pandemické odpovědi i v červnu 2021.²³²

²³⁰ Viz WHITE, Mary. Coronavirus: Italy imposes strict new restrictions on anyone entering the country. *The Local*, publikováno 30. 3. 2020.

²³¹ Viz Italy announces lifting of Covid-19 travel restrictions from June 3. *France 24*, publikováno 16. 5. 2020.

Dále DUNCAN, Conrad, Italy to reopen borders to EU tourists 'without 14-day quarantine' from next month. *The Independent*, publikováno 7. 5. 2020.

Také Italy Reopens Its Borders for Residents of 14 Third-Countries – Imposes Quarantine. *Schengenvisainfo*, publikováno 2. 7. 2020.

²³² Viz Regione rossa, arancione o gialla: ecco cosa si può fare (e cosa no). *La Repubblica*, publikováno 4. 11. 2020.

Také BALMER, Crispian, Angelo, AMANTE. Why us again? Italy suffers disproportionate toll in second COVID wave. *Reuters*, publikováno 14. 12. 2020.

Dále Italy: WHO Coronavirus Disease (COVID-19) Dashboard With Vaccination Data. *WHO*, citováno k 15. 6. 2021.

Viz také PIETROMARCHI, Virginia. COVID: In Italy, the second wave is now as deadly as the first. *Aljazeera*, publikováno 25. 12. 2020.

Na jaře 2021 počet zachycených případů opět prudce narůstal, a tak bylo celkem 11 italských regionů v severní a centrální části země (včetně Milána a Říma) zařazeno mezi červené zóny. V praxi to tak znamenalo návrat k opatřením z jara 2020. Další oblasti byly zařazeny mezi oranžové a žluté zóny. Jedinou bílou zónou, která byla v té době nově zavedena, zůstala Sardinie. Při zařazení do bílé zóny nebyl pohyb obyvatel přímo omezen, nicméně ve vnitřních prostorách platilo pravidlo maximálně 6 lidí u jednoho stolu a povinnost nošení ochrany dýchacích cest. Velikonoční svátky na počátku dubna využila italská vláda pro celostátní lockdown s cílem potlačit cirkulaci viru v populaci dalším utlumením již tak výrazně snížené mobility. Ve druhé polovině dubna pak došlo k rozvolnění a koncem měsíce byly již tři čtvrtiny italských regionů zařazeny do žlutých zón. Bylo v nich tak možné otevřít venkovní prostory restaurací a kaváren nebo kulturní zařízení, plavecké bazény, fitness centra a zábavní parky.²³³ V červnu se regiony postupně přesouvaly mezi bílé zóny s minimem opatření. K 28. červnu 2021 byly takto klasifikovány všechny regiony v zemi.²³⁴

Nejhlasitější kritiku vládních opatření, která na jaře 2020 neměla v EU obdoby, vyjadřovala především pravice včetně již neparlamentní strany Mattea Salviniho, Ligy Severu. Salvini se nicméně pochvalně vyjadřoval k přísným hraničním kontrolám a karanténním opatřením, stejně jako k přerušení leteckých spojů mezi ČLR a Itálií. Tato opatření totiž byla v souladu s tradiční protiimigrační rétorikou strany. V březnu 2020 došlo k protestům v přeplněných italských věznicích. Násilné nepokoje si vyžádaly dvanáct mrtvých a stovky zraněných. Tyto události byly vrcholem dlouhodobé vězeňské krize a vedly k propouštění odsouzených během následného lockdownu s poukazem na zdravotní důvody.²³⁵ K menším demonstracím veřejnosti docházelo v květnu a červnu, kdy

Také Italy extends „red zones“ as number of Covid-19 cases hits new record. *France 24*, publikováno 14. 11. 2020.

²³³ Viz Most of Italy ordered under partial lockdown to stem new Covid-19 wave. *France 24*, publikováno 12. 3. 2021.

Dále Italy to start easing its Covid-19 lockdown as parliament debates recovery plan. *France 24*, publikováno 26. 4. 2021.

²³⁴ Viz COVID-19 pandemic – Italy. *A3M*, citováno k 15. 6. 2021.

²³⁵ Viz NAZZARO, Sergio, Lyes TAGZIRIA a Ruggero SCATURRO. Lockdown in lock-up: Italy's prison system has been plunged into crisis by the pandemic – and by the mafia. *Global Initiative*, publikováno 20. 5. 2020.

demonstrující obviňovali vládu, že nenaslouchá potřebám občanů a návrhům opozice, a vyzývali ji k demisi. V Římě došlo k násilnému střetu mezi skupinami demonstrantů a policejními složkami. V Miláně se v této době protestovalo zejména proti lombardskému prezidentovi Fontanovi, který byl viněn z dlouhodobého zanedbání stavu zdravotnictví v regionu.²³⁶ S druhou vlnou se protesty tohoto charakteru začínaly objevovat také v jižních regionech. Protesty v Neapoli doprovázely násilné střety. Paralelně s těmito demonstracemi probíhala i klidná shromáždění drobných obchodníků a podnikatelů, kteří upozorňovali na vážné ekonomické následky omezujících opatření. S novou vlnou omezujících opatření na jaře 2021 se vrátily také protesty a násilné střety. S opatřeními pravidelně vyjadřovaly nesouhlas zasažené skupiny – učitelé, provozovatelé restaurací a kaváren, zaměstnanci kulturních institucí a další.²³⁷

Prvním technologickým nástrojem využívaným ke zvládnutí pandemie se v březnu 2020 stala anonymizovaná a agregovaná data, která mobilní operátoři poskytovali vládě. V těžce zasažené Lombardii tak učinil například Vodafone. Tato data umožnila odhadnout dopad opatření na snížení mobility populace.²³⁸

Mobilní aplikace *Immuni*, která byla vyvíjena od dubna 2020 a měla pomoci s trasováním nakažených a jejich kontaktů, byla představena krátce po prvním rozvolnění v červnu 2020. Za její vývoj byl odpovědný mimořádný komisař ustavený v průběhu krize ve spolupráci s ministerstvem zdravotnictví a ministerstvem pro inovační technologie a digitalizaci. Testovací provoz aplikace byl ve čtyřech italských regionech spuštěn

²³⁶ Viz NICOLINI, Lorenzo. La „Marcia su Roma“ a Piazza Venezia: „Il virus è un trucco“. Identificati 70 manifestanti. *RomaToday*, publikováno 30. 5. 2020.

Dále Italy's opposition parties flout social distancing rules at rally in Rome. *Reuters*, publikováno 2. 6. 2020.

Také Coronavirus: Far-right Rome protest turns briefly violent. *BBC News*, publikováno 6. 6. 2020.

Viz také „In Lombardia metà dei morti di tutta Italia per Covid“: in Duomo la protesta „anti Pirellone“. *MilanoToday*, publikováno 11. 6. 2020.

²³⁷ Viz AVATANEO, Giulia. Italia, diventano violente le proteste contro le misure antipandemia. *euronews*, publikováno 27. 10. 2020.

Dále Coronavirus: Trento, protesta di ristoratori e baristi. *ANSA.it*, publikováno 28. 10. 2020.

Také Covid-19: Protesters clash with Italian police over business closures. *The Local*, publikováno 12. 4. 2021.

²³⁸ Viz WOODHAMS, Samuel. COVID-19 Digital Rights Tracker. *TOP10VPN*, publikováno 20. 3. 2020.

8. června 2020. Vládou byla tehdy opakovaně zdůrazňována nutnost zachovávat soukromí uživatelů tak, aby se aplikaci nebáli používat.²³⁹ Aplikace byla založená na technologii Bluetooth a její použití bylo dobrovolné a pouze pro osoby starší 14 let. Aplikace přidělovala mobilním telefonům náhodně vygenerovaný identifikátor, který se několikrát za hodinu obměňoval. Identifikátor byl pak přenášen mezi telefony, které se dostaly do blízkosti cca 1 metru (tento kontakt byl považován za rizikový). Pokud byl některý z uživatelů aplikace pozitivně testován, mohl tuto skutečnost zadat do aplikace. Server poté shromáždil dříve generované kódy nakaženého a notifikoval ostatní uživatele, kteří se s ním dostali do blízkého kontaktu. Místo ani čas kontaktu nebylo možné zjistit. Podle dat z dubna 2021 bylo v aplikaci registrováno přes 16 tisíc pozitivních případů a bylo vydáno téměř 100 000 upozornění na podezřelý kontakt. Aplikace však nebyla používána tak široce, jak vláda doufala. Na konci července 2020 vláda oznámila, že si aplikaci stáhlo pouze 12 % Italů (tedy asi 7 milionů lidí) oproti plánovaným 60 %. Malý zájem o *Immuni* mohl být způsoben načasováním (aplikace byla spuštěna v době prvního velkého rozvolňování restriktivních opatření) nebo obecně podprůměrnému vztahu italských občanů i orgánů k možnostem digitalizace. V průběhu druhé vlny uživatelů přibylo a k únoru 2021 si aplikaci stáhlo přes 10 milionů Italů, což však představovalo stále malé procento počtu obyvatel a pouze přibližně třetinu vládou definovaného žádoucího stavu.²⁴⁰

²³⁹ Viz CASTELFRANCO, Sabina. Italy's launches new Immuni contact tracing App to combat the spread coronavirus. *RFI*, publikováno 9. 6. 2020.

Také Italy working on coronavirus tracing app to help lockdown exit. *Reuters*, publikováno 8. 4. 2020.

Dále Hovering police drones take Italians' temperature and issue fines. *The Local*, publikováno 10. 4. 2020.

²⁴⁰ Viz DONNA, Massimo. Lessons from the Italian COVID-19 Contact Tracing Fiasco. *ICLG.com*, publikováno 28. 7. 2020.

Dále Cos'è successo all'app Immuni. *Il Post*, publikováno 18. 2. 2021.

Také SEGRETI, Giulia. Italy might revamp COVID-19 tracing app for vaccine passports. *Reuters*, publikováno 13. 4. 2021.

Viz také CANEPA, Carlo. Chi ha ucciso l'app Immuni e perché. *Italian Tech*, publikováno 6. 6. 2021.

2.10. Japonsko

První zachycený případ SARS-CoV-2 byl v Japonsku datován na 16. ledna 2020. Na lodi *Diamond Princess*, která 20. ledna 2020 vyplula z přístavu Jokohama, bylo po jejím návratu do přístavu dne 3. února po testech zachyceno několik případů. Úřady proto obratem rozhodly o čtrnáctidenní karanténě pro více než 3700 osob na palubě.

Zákonným podkladem pro uvalení karantény byl pozměňovací návrh ze dne 27. ledna 2020 k zákonu o karanténě (*Quarantine Act*²⁴¹) z roku 1951, kterým se SARS-CoV-2 zařadil mezi důvody pro aplikaci tohoto opatření.²⁴² Japonsko tak mohlo hned na počátku pandemie uvalit čtrnáctidenní karanténu na příjíždějící osoby. Zároveň přijalo zákon, který umožnil odepřít vstup do země těm, kteří měli potvrzenou nákazu koronavirem. Japonsko zakázalo vstup do země všem osobám z čínské provincie Hubei – a to jak osobám s cestovním pasem vydaným v této provincii, tak osobám, které se v této provincii nacházely v průběhu čtrnácti dnů předcházejících jejich vstupu do Japonska. Nezakázalo nicméně vstup do země všem občanům ČLR.²⁴³ Od února bylo cestujícím z ČLR, Korejské republiky a několika dalších zemí doporučeno podstoupit čtrnáctidenní karanténu.

Premiér Šinzó Abe vytvořil na konci ledna pracovní skupinu pro boj s covidem-19.²⁴⁴ Pracovní skupina pak na konci února vydala strategii pro zamezení šíření koronaviru v zemi. V dokumentu byla navržena spíše mírná opatření a činnost pracovní skupiny byla charakteristická snahou udržet ekonomiku v chodu co možná nejdéle. Tento přístup se stal předmětem kritiky pro nedostatečnou rozhodnost.²⁴⁵

²⁴¹ Viz Regulations for Enforcement of Quarantine Act.

²⁴² Viz Japan: Cabinet Issues Orders Relating to Infectious Disease Control Act and Quarantine Act. *Library of Congress*, publikováno 11. 3. 2020.

²⁴³ Viz ONO, Tomoya, Shigenori MATSUI. Japan: Keeping the Death Toll to the Minimum. In: RAMRAJ, Victor Vridar (ed.). *COVID-19 in Asia: law and policy contexts*. New York: Oxford University Press, 2021, s. 148–149.

²⁴⁴ Viz Japan confirms first case of coronavirus that has infected dozens in China. *The Japan Times*, publikováno 16.1.2020.

²⁴⁵ Viz SIEG, Linda. „Where’s Abe?” critics ask, as coronavirus spreads in Japan. *Reuters*, publikováno 25. 2. 2020.

V návaznosti na zhoršující se situaci a rostoucí počet zachycených případů byl 8. dubna premiérem vyhlášen nouzový stav pro Tokio a 6 dalších prefektur.²⁴⁶ Vyhlášení nouzového stavu není v Japonsku spojeno se zvýšenými exekutivními pravomocemi (premiér ani guvernéři nemohou občanům omezení pohybu nařídit), ale má spíše symbolický význam jako způsob komunikace závažnosti situace.²⁴⁷ V návaznosti na nouzový stav bylo pro Tokio a 6 dalších oblastí od 7. dubna vyhlášeno omezení (respektive doporučení k omezení) pohybu. Následně 16. dubna premiér vyhlásil nouzový stav pro celé Japonsko.²⁴⁸ V jeho rámci bylo doporučeno zůstat doma napříč celou zemí. V Tokiu guvernérka doporučila chodit nakupovat pouze jednou za 3 dny.²⁴⁹ Bylo také rozhodnuto o odložení Letních olympijských her původně plánovaných na období od 24. července do 9. srpna 2020 na rok 2021.

V konečném důsledku však bylo Japonsko prvními dvěma vlnami (v období ledna až května 2020 a června až srpna 2020) zasaženo jen velmi málo. Výrazné zhoršení epidemiologické situace bylo spojeno až se třetí vlnou na počátku roku 2021.²⁵⁰ Nový japonský premiér Jošihide Suga vyhlásil 7. ledna nouzový stav pro Tokio a sousedící Kanagawu, Saitamu a Čibu. Byla obnovena povinnost absolvovat čtrnáctidenní karanténu při vstupu do země. Vstup byl navíc omezen pouze na občany a rezidenty Japonska. Vstup jiných osob byl podmíněn speciálním povolením, které se udělovalo jen ve výjimečných případech.²⁵¹

Omezující opatření uvnitř země byla, zejména z důvodu značné hustoty obyvatelstva, nejpřísnější v Tokiu. Stejně jako při první a druhé vlně byl i v té třetí kladen zvláštní důraz na dodržování společenského odstupu. Dále byly zrušeny (resp. doporučeno zrušení)

²⁴⁶ Viz KRAUS, Lukáš. Právní rámec boje s pandemií v Japonsku. *Právo a krize*, publikováno 4. 2. 2021.

²⁴⁷ Viz KRAUS, Lukáš. Právní rámec boje s pandemií v Japonsku. *Právo a krize*, publikováno 4. 2. 2021.

²⁴⁸ Viz ONO, Tomoya, Shigenori MATSUI. Japan: Keeping the Death Toll to the Minimum. In: RAMRAJ, Victor Vridar (ed.). *COVID-19 in Asia: law and policy contexts*. New York: Oxford University Press, 2021, s. 152.

²⁴⁹ Viz Tokyo governor asks residents to grocery shop only every 3 days. *Kyodo News+*, publikováno 23. 4. 2020.

²⁵⁰ Viz KRAUS, Lukáš. Právní rámec boje s pandemií v Japonsku. *Právo a krize*, publikováno 4. 2. 2021.

²⁵¹ Viz OSUMI, Magdalena. How Japan tracks arrivals from abroad to curb the spread of new virus strains. *The Japan Times*, publikováno 29. 3. 2021.

všechny sportovní akce a prezenční školní výuka.²⁵² Ještě na konci června bylo doporučeno izolovat se a neopouštět bydliště, pokud to není nezbytně nutné.²⁵³

V Japonsku byla původní odpověď vlády na pandemii vnímaná jako velmi mírná a jako taková se setkala s kritikou – zejména původní nouzový stav vyhlášený pouze pro Tokio a okolí měl být podle názoru veřejnosti i opozice vyhlášen rovnou pro celé území Japonska. Dalším kritizovaným (až zesměšňovaným) opatřením bylo rozhodnutí premiéra Abeho o doručení dvou roušek do každé domácnosti v Japonsku. Značná část domácností v Japonsku má totiž více než dva členy. Pro toto opatření jakož i pro roušky distribuované tímto způsobem veřejnosti se ujalo označení *Abe no Mask* (Abeho rouška).²⁵⁴ V červenci 2020 kvůli zdravotním důvodům Abe rezignoval. Jeho blízký spolupracovník a nástupce, Jošihide Suga, se stal záhy terčem celospolečenské kritiky pro porušení doporučení, která jeho vláda označovala jako klíčová pro zvládnutí pandemie.²⁵⁵ Od srpna docházelo v Japonsku také k protestům proti vyhlášenému nouzovému stavu a omezujícím opatřením, zejména proti nošení ochrany dýchacích cest.²⁵⁶ Demonstrovalo se také za úplně zrušení Letních olympijských her,²⁵⁷ namísto jejich pouhého přesunutí z léta 2020 na léto 2021. Kromě fyzických demonstrací probíhala i virtuální vyjádření nespokojenosti na sociálních sítích.²⁵⁸

V rámci technologické odpovědi na pandemickou výzvu byla v červnu 2020 představena aplikace COCOA (*COVID-19 Contact-Confirming Application*). Ta, podobně jako mnohé další, využívala Bluetooth technologie k usnadnění trasování a sledování epidemiologicky

²⁵² Viz Japan: Authorities introduce new COVID-19 measures in Tokyo November 28-December 17 /update 42. *GardaWorld*, publikováno 26. 11. 2020.

²⁵³ Viz Latest Coronavirus News From Japan. *InsideJapan Tours*, citováno k 16. 6. 2021.

²⁵⁴ Viz ONO, Tomoya, Shigenori MATSUI. Japan: Keeping the Death Toll to the Minimum. In: RAMRAJ, Victor Vridar (ed.). *COVID-19 in Asia: law and policy contexts*. New York: Oxford University Press, 2021, s. 150–151.

²⁵⁵ Viz SUGIYAMA, Satoshi, Ryusei TAKAHASHI. Suga voices regret over dinner that flouted coronavirus guidelines. *The Japan Times*, publikováno 16. 12. 2020.

²⁵⁶ Viz HONGO, Ally. In Rule-Abiding Japan, Anti-Mask Protestors Are Organizing Covid-19 'Cluster Festivals'. *Tokyo Weekender*, publikováno 21. 8. 2020.

²⁵⁷ Viz Japan should cancel the Olympics and focus on controlling COVID-19, says prof. *CBC Radio*, publikováno 28. 5. 2021.

²⁵⁸ Viz 4,000 protest against Tokyo Games in „virtual demonstration“ image, video created by artist. *Mainichi Daily News*, publikováno 15. 5. 2021.

relevantních rizikových kontaktů. Informace o blízkosti dvou telefonů s nainstalovanou aplikací se v databázi uchovávaly pouze po dobu čtrnácti dnů a následně byly automaticky smazány. Aplikace nicméně obsahovala od září 2020 do února 2021 chybu, která znemožňovala předat některá upozornění v návaznosti na evidovaný pozitivní test. Aplikace byla do února 2021 stažena skoro 25 miliony uživatelů.²⁵⁹

Po příjezdu do země byli cestující požádáni o instalaci a aktivaci trasovací aplikace s OEL (*Overseas Entrants Locator*). Tato aplikace sledovala polohu uživatele v průběhu jeho povinné čtrnáctidenní karantény. Využití tohoto nástroje přímo počítalo s tím, že někteří cestující nemusí vlastnit chytrý telefon, který umožňuje instalaci a následné použití aplikace. Na letišti byl osobám, které chytrý telefon nevládní, přístroj zapůjčen. Aplikace nesledovala pozici uživatele kontinuálně, ale průběžně docházelo k zasílání požadavků do aplikace. V reakci na požadavek aplikace zobrazovala tlačítko, které musel uživatel stisknout. Tím se odeslal údaj o aktuální poloze uživatele. Pokud nedošlo k potvrzení tlačítkem (a tedy pádem nedošlo k odeslání aktuální polohy uživatele), pokusili se úředníci spojit s uživatelem skrze Skype nebo e-mail.²⁶⁰

2.11. Jihoafrická republika

První nakažený byl v Jihoafrické republice (dále jen „JAR“) identifikován 5. března 2020 a přicestoval z Itálie. Deset dní po tomto záchytu byl vyhlášen stav katastrofy a byla oznámena první omezující opatření (například uzavření škol). Dne 27. března začal celostátní lockdown. Ten zahrnoval přísná omezení pohybu, revokaci víz a uzavření většiny vstupních bodů do země. Rychlá reakce byla vnímána jako unikátní případ dobrého vládnutí v zemi. Rozhodné akci jihoafrické vlády předcházely konzultace s vládními agenturami i nevládními organizacemi. Cena za přísná opatření však představovala značnou ránu nestabilní a zadlužené ekonomice. Dle některých názorů však stát neměl na výběr, protože si byl vědom toho, že zdravotní systém nebyl schopen zvládnout výrazný nárůst případů.²⁶¹

²⁵⁹ Viz Japan's COVID-19 app failed to pass on some contact warnings. *Reuters*, publikováno 3. 2. 2021.

²⁶⁰ Viz OSUMI, Magdalena. How Japan tracks arrivals from abroad to curb the spread of new virus strains. *The Japan Times*, publikováno 29. 3. 2021.

²⁶¹ Viz DE VILLIERS, Charl, Dannielle CERBONE a Wayne VAN ZIJL. The South African government's response to COVID-19. *Journal of Public Budgeting, Accounting & Financial Management*, 2020, roč. 32, č. 5, s. 799.

V polovině dubna byl představen plán odpovědi na covid-19 s následujícími fázemi:

1. příprava (navýšení kapacit laboratoří, zvýšený dohled na hranicích, informování komunit);
2. primární prevence (dodržení rozestupů, zvýšená hygiena, omezení shromažďování, uzavření hranic);
3. lockdown (zákazy vycházení, nařízené uzavření obchodů a služeb);
4. aktivní hledání případů (extenzivní testování, rychlé trasování a následná izolace);
5. zvládání ohnisek (identifikace ohnisek, činnost intervenčních týmů);
6. zdravotní péče (dohled nad počtem případů a dostupnými kapacitami zdravotnictví, zvládání expozice a karantén zdravotnického personálu, budování polních nemocnic, navyšování kapacit intenzivních lůžek a ventilátorů)
7. úmrtí a následky (rozšíření pohřebních kapacit, zvládání sociálního a psychologického dopadu);
8. pokračující ostražitost (monitoring protilátek, rozvoj vakcinace).²⁶²

Vláda JAR si v dubnu 2020 uvědomovala, že včasnými opatřeními došlo pouze k odkladu nárůstu případů a slabý zdravotnický systém pravděpodobně nebude v létě kapacitně dostačovat. Jedním z kroků při rozvolňování tak bylo vyčlenění téměř 30 tisíc sociálních a zdravotnických pracovníků, kteří ve vytipovaných komunitách testovali dům po domě. Pořádány byly také hromadné testovací dny pro zdravotnické pracovníky, ve školství, těžebním průmyslu, věznicích a podobně. Zároveň byla doporučena sebe-izolace rizikovým skupinám, tedy zejména osobám ve věku 60+ a osobám se závažnými komorbiditami (včetně AIDS/HIS či tuberkulózy).²⁶³

Také byl zaveden systém odstupňování opatření od stupně 1 po stupeň 5. Úrovně byly určeny dle šíření covidu-19 a připravenosti zdravotního systému. Nejmírnější stupeň 1 tak byl vyhlášen při nízkém šíření s vysokou připraveností systému, zatímco nejpřísnější

²⁶² Viz ABDOOL KARIM, Salim S. SA's Covid-19 epidemic: Trends & Next steps. *CAPRISA – Centre for the AIDS Program of Research in South Africa*, publikováno 13. 4. 2020.

Také viz ABDOOL KARIM, Salim S. The South African Response to the Pandemic. *The New England Journal of Medicine*, 2020, sv. 382, č. 24, e95.

²⁶³ Viz ABDOOL KARIM, Salim S. SA's Covid-19 epidemic: Trends & Next steps. *CAPRISA – Centre for the AIDS Program of Research in South Africa*, publikováno 13. 4. 2020.

stupeň 5 byl vyhlášen při rozsáhlém šíření covidu-19 a nízké připravenosti zdravotního systému. Tento pátý stupeň představoval lockdown a byl vyhlášen od 26. března do 30. dubna. Kromě nezbytných účelů bylo zakázáno opouštět bydliště, shromažďovat se s výjimkou pohřbů osob blízkých a pohybovat se mezi provinciemi. Kromě toho byla také zastavena osobní přeprava a uzavřeny podniky a služby s výjimkou těch nezbytných. Zajímavostí byl vyhlášený zákaz prodeje, přepravy a distribuce alkoholu nebo tabákových výrobků.²⁶⁴

V květnu 2020 platil čtvrtý stupeň s tím, že bylo možné obnovit činnost některých podniků (výroba, stavební společnosti, restaurace pro výdej jídel). Také byly nově povoleny individuální procházky či sport mezi 6. a 9. hodinou v okruhu 5 km od místa bydliště. Za některých okolností (například cesty do a ze zaměstnání) byl povolen pohyb mezi provinciemi. Opatření byla postupně rozvolňována s tím, že nejnižší (první) stupeň byl vyhlášen pro období od 21. září do 28. prosince 2020. I na této úrovni však zůstávala v platnosti některá opatření, jako byl například zákaz vycházení mezi půlnocí a 4. hodinou ranní, povinné uzavření nočních klubů nebo omezení maximálního množství osob účastnících se vnitřních či vnějších akcí.²⁶⁵

Od počátku prosince byl v JAR evidován nárůst počtu případů, který byl označován jako nastupující druhá vlna. V rámci vyhlášeného nejnižšího stupně pandemických omezení byla opatření opakovaně upravována a drobně zpřísnována. Počty zachycených případů nákazy narůstaly a ve vymezených ohniscích byla zpřísnována opatření. V těchto ohniscích

²⁶⁴ Viz International Air Services Act: Regulations: COVID-19 restrictions on the movement of air travel. *South African Government*, publikováno 18. 3. 2020.

Dále Disaster Management Act: Regulations: Amendment. *South African Government*, publikováno 26. 3. 2020.

Také Disaster Management Act: Regulations: Amendment. *South African Government*, publikováno 2. 4. 2020.

Viz také Disaster Management Act: Amendment of regulations: Coronavirus COVID-19 lockdown. *South African Government*, publikováno 16. 4. 2020.

²⁶⁵ Viz The Next Stage of South Africa's Response. *South African Government*.

Dále Coronavirus COVID-19 Changes to Level 3 Regulation. *South African Government*.

Také Coronavirus COVID-19 Alert Level 2. *South African Government*.

Dále viz Coronavirus COVID-19 Alert level 1. *South African Government*.

tak došlo ke znovuzavedení zákazu vycházení či uzavření všech obchodů a služeb, které nebyly považovány za nezbytné. Ohnisek však postupně přibývalo, a i když byl celostátně nadále vyhlášen nejnížší stupeň omezení, lokální zpřísnění zasahovala stále větší část populace.²⁶⁶

Dne 18. prosince úřady oznámily záchyt koronaviru SARS-CoV-2 varianty Beta s výrazně zvýšenou rychlostí šíření. Tato varianta se v zemi rychle stala dominantním kmenem.²⁶⁷ S ohledem na šíření varianty Beta a také na neúspěch při potlačování lokálních ohnisek byla ke dni 29. prosince vyhlášena opatření na úrovni částečného lockdownu (stupeň 3), včetně nočního zákazu vycházení. Toto omezení bylo původně oznámeno na 14 dní, nicméně vydrželo až do 28. února 2021. V polovině ledna 2021 bylo, kvůli nárůstu případů, ohlášeno přetížení veřejných i soukromých nemocnic v JAR. Tento stav byl pravděpodobně způsoben kombinací několika faktorů – vliv mělo rozšíření varianty Beta, stejně jako neochota obyvatel dodržovat omezující opatření v průběhu prázdninového období. Po překonání vrcholu této vlny na počátku února 2021 došlo k úpravě (zmírnění) omezujících opatření v rámci stupně 3, tento však zůstal, jak bylo uvedeno výše, v platnosti až do konce února.²⁶⁸

K opětovnému nárůstu případů došlo v květnu 2021 a vláda JAR tak vyhlásila opatření odpovídající 2. stupni na 14 dní od 31. května 2021. Nárůst pokračoval a v polovině června byl vyhlášen 3. stupeň opatření. Před koncem sledovaného období nedošlo k opadnutí této třetí vlny a rozvolnění opatření vyhlášených k jejímu zvládnutí.

Významnější odpor proti opatřením představovala iniciativa *#LightSAred*. Řada provozovatelů a zaměstnanců ze zábavního, restauračního a sportovního sektoru nasvítila 5. srpna 2020 své podniky na červeno. Upozorňovala tím na zásadní negativní ekonomický dopad omezujících opatření v těchto oblastech. V Kapském městě, ale i jiných místech v zemi, byly evidovány případy rabování – zejména v obchodech s potravinami a ve

²⁶⁶ Viz Coronavirus COVID-19 Alert level 1. *South African Government*.

Dále viz Nelson Mandela Bay Declared a Coronavirus Hotspot. *South African Government*.

²⁶⁷ Viz SARS-CoV-2 Variant Classifications and Definitions. *Centre for Disease Control and Prevention*, citováno k 15. 6. 2021.

²⁶⁸ Viz Disaster Management Act: Regulations: Alert level 3 during Coronavirus COVID-19 lockdown. *South African Government*.

specializovaných obchodech prodávajících alkohol. Celkově však vlivem omezujících opatření a zvýšené aktivity policie došlo k poklesu kriminality včetně počtu vražd, hospitalizací způsobených násilnými trestnými činy, znásilnění, loupeží i krádeží.²⁶⁹ V období od 31. prosince 2020 do 13. ledna 2021 bylo minimálně 7000 osob zatčeno za nedodržování povinného nošení roušek.²⁷⁰

Jihoafrické telekomunikační společnosti se dle ministryně pro komunikace s vládou v březnu 2020 dohodly na poskytování analytické služby založené na lokalizačních datech mobilních telefonů. Dle novelizace zákona o řízení katastrof a na základě písemné žádosti ministerstva zdravotnictví poskytovatelům služeb elektronických komunikací byla tato data využívána v rámci *COVID-19 Tracing Database* za účelem trasování kontaktů i bez nutnosti informovat dotčené osoby. Poskytnuty byly informace o pohybu a pobytu osob, u kterých byl evidován pozitivní test, stejně jako osob, které s nimi přišly do kontaktu za celé období od 5. března 2020 do ukončení stavu národní katastrofy. Stav národní katastrofy přetrvával od března 2020 po celé sledované období i po jeho konci.²⁷¹ Databáze obsahovala osobní a identifikační údaje, informace o odběru vzorků a výsledcích testování, záznamy o ubytování apod.²⁷²

²⁶⁹ Viz MASUABI, Queenin. Bheki Cele: 'I wish alcohol ban could be extended beyond lockdown'. *Citypress*, publikováno 5. 4. 2020.

Také viz *South Africa's latest crime stats – everything you need to know. BusinessTech*, publikováno 13. 11. 2020.

Dále DYK, Joan van. Will Ramaphosa announce an end to South Africa's national alcohol ban today? *Bhekisisa*, publikováno 17. 4. 2020.

Viz také EVANS, Jenni. More lockdown looting in the Western Cape as police race to protect shops. *News24*, publikováno 22. 4. 2020.

Viz MASWENENG, Kgaugelo. Police help Cape bottle stores move stock as looting spreads to food shops. *TimesLIVE*, publikováno 14. 4. 2020.

Dále Mission Statement. *LightSared*.

²⁷⁰ Viz Thousands of South Africans arrested for not wearing masks. *BusinessTech*, publikováno 23. 2. 2021.

²⁷¹ Viz The end of South Africa's state of disaster and lockdown restrictions is coming. *BusinessTech*, publikováno 10. 12. 2021.

²⁷² Viz South Africa will be tracking cellphones to fight the Covid-19 virus. *BusinessInsider*, publikováno 25. 3. 2020.

Také viz Disaster Management Act: Regulations to address, prevent and combat the spread of Coronavirus COVID-19: Amendment. *South African Government*, publikováno 25. 3. 2020.

V dubnu 2020 zástupci policie a městské rady v oblasti Greater Tzaneen²⁷³ použili bezpilotní prostředky vybavené reproduktory k vysílání informací o covidu-19 ve snaze zajistit edukaci obyvatel v rurálních oblastech. Edukační kampaň měla v oblasti s nedostatečnou zdravotní péčí zajistit rychlé šíření informací a tím zabránit přetížení místních nemocnic.²⁷⁴ V několika provinciích bylo od července 2020 zavedeno informování o výsledcích testů a trasování kontaktů pomocí komunikační platformy WhatsApp.²⁷⁵

Od srpna 2020 byla v zemi používána mobilní aplikace *COVID Alert SA*, která byla vyvinuta na základě nástroje *Apple/Google Exposure Notification*. Použití aplikace bylo dobrovolné a aplikace nebyla propojena s národní databází ani nevyužívala lokalizační systém GPS.

2.12. Kanada

Kanada ohlásila svůj první potvrzený případ již na konci ledna 2020 u člověka, který se vrátil přímo z čínského Wuhanu.²⁷⁶ Počet případů postupně narůstal a 23. března vystoupil kanadský premiér Justin Trudeau, který vyzval obyvatele k omezení kontaktů, izolování v domovech a dodržování společenského odstupu.²⁷⁷ V té době již jednotlivé kanadské provincie a teritoria přistupovaly k vyhledávání nouzových stavů a k zákazům shromažďování nad stanovený počet osob (nejčastěji mezi pěti a deseti osobami). První z nich byl Québec (12. března), následovaný Ostrovem prince Eduarda (16. března), Albertou a Ontariem (17. března), Britskou Kolumbií, Newfoundlandem a Labradorem, Severozápadními teritorii, Nunavutem, Saskatchewanem a Yukonem (18. března), Novým

²⁷³ V oblasti žije přibližně 400 000 obyvatel.

²⁷⁴ Viz KLERK, Marize de. Drones Spread Word About COVID-19 in Rural South Africa. *VOA*, publikováno 28. 4. 2020.

²⁷⁵ Viz FULL SPEECH: Ramaphosa's address to the nation. *Eyewitness news*, publikováno 12. 7. 2020.

²⁷⁶ Podle dat telefonních operátorů opustilo za jeden den Wuchan 175 tis. lidí a zhruba stovka jich odletěla do USA. Viz KUBAL, Michal, Vojtěch GIBIŠ. *Pandemie*. Praha: Kniha Zlín, 2020, s. 46.

Také OGILVIE, Megan. How a Toronto hospital handled Canada's first COVID-19 case: 'We didn't know this was a moment in history'. *OurWindsor.ca*, publikováno 25. 7. 2020.

²⁷⁷ Viz Justin Trudeau's daily coronavirus update: „Enough is enough. Go home and stay home.“ *Macleans.ca*, publikováno 23. 3. 2020.

Brunšvikem (19. března) a konečně Manitobou (19. března) a Novým Skotskem (22. března).²⁷⁸

V návaznosti na vyhlášení nouzového stavu často docházelo k zákazům shromažďování nebo k lokálním lockdownům. Ty zahrnovaly zejména omezení osobní dopravy z a do příslušné oblasti a rušení vnitrostátních letů. Obyvatelům bylo doporučováno dodržovat dvoumetrové rozestupy při nezakázaných aktivitách. Byly nařizovány lokální uzávěry a byl omezován provoz obchodů a služeb.²⁷⁹ Kanadánům taktéž všechny lokální autority doporučovaly neopouštět místo bydliště s výjimkou nezbytných případů.²⁸⁰ V návaznosti na *Federal/Provincial/Territorial Public Health Response Plan for Biological Events*²⁸¹ docházelo k omezování pohybu nebo uzavírání škol, obchodů a služeb.²⁸² Obecně lze říct, že otevřené zůstaly obchody a služby, které byly považovány za základní (například prodejny potravin). Konkrétní opatření se kvůli autonomii jednotlivých provincií lišila. Například v provincii Newfoundland a Labrador byly uzavřeny všechny obchody, krom těch označených jako základní, a byla ustanovena povinnost čtrnáctidenní karantény po příjezdu. Zároveň místní vláda zakázala vystěhování nájemníků, kteří nebyli schopni platit nájem v důsledku ztráty příjmů z důvodu pandemie. Setkávání byla povolena pouze u skupin o maximálním počtu 10 osob.²⁸³ Oproti tomu Québec aplikoval přísnější pravidla a také kontroly na hranicích.²⁸⁴ V provincii byly uzavřeny všechny služby a obchody, které nebyly považovány za nezbytné.²⁸⁵ Došlo i na omezení některých zdravotních služeb,

²⁷⁸ Viz States of Emergency in Canada. *Wikipedia: The Free Encyclopedia*, 2021.

²⁷⁹ Viz LAFRAMBOISE, Kalina. Nunavik under lockdown, flights cancelled to protect communities from coronavirus. *Global News*, publikováno 3. 4. 2020.

²⁸⁰ Viz What are the coronavirus rules in my province? A quick guide to what's allowed and open, or closed and banned. *The Globe and Mail*, publikováno 1. 4. 2020.

²⁸¹ Viz Federal/Provincial/Territorial Public Health Response Plan for Biological Events. *Government of Canada*, publikováno 31. 10. 2017.

²⁸² Viz Review of Canada's Initial Response to the COVID-19 PANDEMIC. *Canadian Public Health Association*, publikováno 16. 2. 2021, s. 4.

²⁸³ Viz What are the coronavirus rules in my province? A quick guide to what's allowed and open, or closed and banned. *The Globe and Mail*, publikováno 1. 4. 2020.

²⁸⁴ Viz WILLING, Jon. Quebec police set up checkpoints at Ottawa-Gatineau border crossings. *ottawacitizen*, publikováno 1. 4. 2020.

²⁸⁵ Viz What are the coronavirus rules in my province? A quick guide to what's allowed and open, or closed and banned. *The Globe and Mail*, publikováno 1. 4. 2020.

kupříkladu návštěva zubaře a optometrie byla umožněna pouze v naléhavých případech.²⁸⁶ Veškerá setkávání dvou a více osob byla zakázána.²⁸⁷ Další z oblastí s přísnějším přístupem byla provincie Nunavut, které zakázala veškerá vnitřní i venkovní setkávání a uzavřela svoje hranice pro obyvatele ostatních provincií. Výjimku pro vstup měli uděleni pracovníci spadající do kategorie základních služeb.²⁸⁸ Velmi přísná pravidla se provincii vyplatila a první potvrzený případ onemocnění covid-19 byl zaznamenán až v listopadu 2020.²⁸⁹

Kanada také přistoupila k restrikcím na hranicích. Od března 2020 tak do země mohli vstoupit pouze kanadští občané a rezidenti či občané USA.²⁹⁰ V návaznosti na rychlé zhoršování situace však došlo 21. března k uzavření hranic i mezi Kanadou a USA s výjimkou možnosti překročení hranice za účelem návštěvy blízké rodiny nebo přechodu klíčových pracovníků (zejména zdravotnického personálu).²⁹¹ Na základě *Quarantine Act* se osoby, které překročily hranice, měly povinnost podrobit čtrnáctidenní karanténě.²⁹² Tato opatření byla prodlužována a měla být uvolněna 21. září 2020.²⁹³ K otevření hranic však nedošlo ani na konci června 2021.²⁹⁴ Kanada nepřistoupila k omezení vycestování ze

²⁸⁶ Viz What do provinces consider 'essential' businesses in a coronavirus pandemic? The lists so far. *The Globe and Mail*, publikováno 24. 3. 2020.

²⁸⁷ Viz TAIT, Melissa. Coronavirus: Quebec government bans public gatherings of all sizes. *Global News*, publikováno 24. 3. 2020.

²⁸⁸ Viz What are the coronavirus rules in my province? A quick guide to what's allowed and open, or closed and banned. *The Globe and Mail*, publikováno 1. 4. 2020.

²⁸⁹ Viz TRANTER, Emma. Coronavirus: What led to Nunavut's first COVID-19 cases? *CTV News*, publikováno 3. 5. 2021.

²⁹⁰ Viz Government introduces new border measures to protect Canadian public health, provides update on travel restrictions. *Government of Canada*, publikováno 2. 10. 2020.

²⁹¹ Viz Travel restrictions to Canada remain in place for September long weekend. *Government of Canada*, publikováno 31. 8. 2020.

²⁹² Viz TUNNEY, Catharine. Strict new mandatory quarantine rules in effect for returning Canadians. *CBC*, publikováno 25. 3. 2020.

²⁹³ Viz Travel restrictions to Canada remain in place for September long weekend. *Government of Canada*, publikováno 31. 8. 2020.

²⁹⁴ Viz Find out if you can enter Canada – Travel restrictions in Canada. *Government of Canada*, citováno k 16. 6. 2021.

země, nicméně vláda důrazně doporučovala necestovat, pokud to nebylo nezbytně nutné.²⁹⁵

Za druhou vlnu onemocnění covid-19 je v Kanadě označováno období mezi zářím 2020 a březnem 2021. Rozdílem oproti prvnímu výskytu bylo nahrazení obecného plánu (*Federal/Provincial/Territorial Public Health Response Plan for Biological Events*) plánem konkrétním (*Federal/Provincial/Territorial Public Health Response Plan for Ongoing Management of COVID-19*²⁹⁶). Na jeho základě opět postupně docházelo k lokálním lockdownům a zavádění restriktivních opatření na úrovni jednotlivých provincií a oblastí. Například v listopadu byla v Torontu a jeho přilehlých oblastech vyhlášena celá řada opatření, spočívající zejména ve zrušení všech vnitřních veřejných setkání, uzavření restaurací, barů a obchodů. Uzavřená zařízení mohla fungovat pouze jako výdejní místa.²⁹⁷

Opatření na hranicích v průběhu druhé vlny pokračovala a vstup do země tak byl povolen stále pouze občanům a rezidentům Kanady, případně osobám se zvláštním povolením. Od ledna 2021 pak byl vstup do země podmíněn negativním PCR testem (ne starším než 72 hodin). I přes negativní test pak všichni cestující museli podstoupit čtrnáctidenní karanténu ve státním zařízení nebo v místě dle plánu karantény. Tento plán se vkládal do aplikace *ArriveCAN* (více níže) a podléhal schválení úředníka z kanadské hraniční strážě (*Canada Border Services Agency*).²⁹⁸

V období po březnu 2021 byla situace v Kanadě spojena především se snahou zabránit importu a rozsáhlého šíření variant koronaviru SARS-CoV-2. Postup centrální vlády i jednotlivých provincií a teritorií se výrazně neměnil, znovu tak docházelo k vyhlásování lokálních lockdownů, uzavírání škol a omezování provozu obchodů a služeb. Na konci května došlo k rušení opatření uzavírajících školní zařízení, obchody a služby a v červnu

²⁹⁵ Viz *Pandemic COVID-19 all countries: avoid non-essential travel outside Canada*. *Government of Canada*, citováno k 16. 6. 2021.

²⁹⁶ Viz *Federal/Provincial/Territorial Public Health Response Plan for Ongoing Management of COVID-19*. *Government of Canada*, publikováno 19. 4. 2021.

²⁹⁷ Viz *WARBURTON, Moira*. *Toronto and suburb to enter lockdown as COVID-19 cases continue to climb*. *Reuters*, publikováno 20. 11. 2020.

²⁹⁸ Viz *COVID-19: Assess your quarantine plan – Travel restrictions in Canada*. *Government of Canada*, citováno k 16. 6. 2021.

2021 došlo k částečnému uvolnění dosud přísných opatření pro vstup do země. Nově byl vstup do země povolený i občanům jiných států, pokud splňovali některou z výjimek (návštěva příbuzných, cesta za studiem, cesta za poskytnutím péče apod.).²⁹⁹ Přísnější opatření byla naopak vyhlášena pro osoby cestující z Indie či Pákistánu. Všechny přímé lety do těchto zemí byly 22. dubna 2021 zrušeny ve snaze zabránit importu koronaviru SARS-CoV-2 varianty Delta. Osoby, které z Indie a Pákistánu cestovaly s přestupem pak musely při nástupu do letadla směřujícího do Kanady předložit negativní PCR test.³⁰⁰ I přes předložení negativního testu pak bylo nutné podstoupit karanténu – tato podmínka odpadla pro plně očkované osoby až s účinností od 5. července 2021.³⁰¹

Omezující opatření se setkala s výraznou kritikou z různých stran. Již 19. dubna 2020 proti nim začaly ve Vancouveru protesty.³⁰² Následně se konaly také v Torontu, Edmontonu a Ottawě.³⁰³ Mezi výrazné kritiky restriktivních opatření patřila *Canadian Civil Liberties Association*³⁰⁴ a také politik Roman Baber.³⁰⁵ Ten byl 15. ledna 2021 vyloučen ze strany *Progressive Conservative Party of Ontario* poté, co zveřejnil otevřený dopis premiérovi Ontaria Dougu Fordovi, v němž kritizoval lockdown v Ontariu. Po vyloučení Baber pokračoval ve svém vystupování proti omezujícím opatřením jako nezávislý člen zákonodárné opozice.³⁰⁶ Povinnost podrobit se po přicestování karanténě ve státě

²⁹⁹ Viz Coronavirus disease (COVID-19): Who can travel to Canada – Citizens, persons registered under Canada's Indian Act, permanent residents, foreign nationals and refugees. *Government of Canada*, citováno k 16. 6. 2021.

³⁰⁰ Viz Government of Canada extends quarantine measures and travel restrictions. *Government of Canada*, Public Health Agency of Canada, publikováno 21. 5. 2021.

³⁰¹ Viz COVID-19 and travel: Exemptions from testing and quarantine – Travel restrictions in Canada. *Government of Canada*, citováno k 16. 6. 2021.

³⁰² Viz CARRIGG, David. COVID-19: Small group protests coronavirus restrictions in Vancouver. *Vancouver Sun*, publikováno 20. 4. 2020.

³⁰³ Viz HERHALT, Chris. „A bunch of yahoos," Ont. premier says of people protesting COVID-19 emergency measures. *CTV News*, publikováno 25. 4. 2020.

³⁰⁴ Viz DESHMAN, Abby. A Civil Liberties Take on Canada's Second Wave of COVID-19 Emergency Orders. *Canadian Civil Liberties Association*, publikováno 19. 11. 2020.

Také viz Canadian Rights During COVID-19: CCLA's Interim Report on COVID's First Wave. *Canadian Civil Liberties Association*, publikováno 16. 6. 2020.

³⁰⁵ Viz NICKLE, David. Ousted PC MPP Roman Baber accuses the province of „nitpicking" his claims. *Toronto.com*, publikováno 15. 1. 2021.

³⁰⁶ Viz BENZIE, Robert. Premier Doug Ford turfs MPP Roman Baber from Tory caucus for opposing COVID-19 lockdown. *Toronto Star*, publikováno 15. 1. 2021.

autorizovaném hotelu byla v červnu 2021 soudně napadena pro tvrzený rozpor s kanadskou ústavou.³⁰⁷ Jádrem sporu ve věci Spencer proti Kanadě³⁰⁸ bylo, že se státem povinná karanténa údajně nelišila od svévolného zadržování a jedinci, kteří byli nuceni karanténu podstoupit, nebyli úředníky obeznámeni se svým právem na obhájce. Tím měla být porušena jejich práva. Federální soud toto opatření shledal jako ústavně konformní a žaloba byla zamítnuta.³⁰⁹

V oblasti technologických řešení kanadská vláda spustila 31. července 2020 dobrovolnou aplikaci pro oznamování nákazy covidem-19 s názvem *COVID Alert*. Tato aplikace byla vyvinuta společně se společnostmi Shopify a BlackBerry. Často byl zdůrazňován maximální důraz na ochranu osobních údajů a soukromí při vývoji a používání aplikace. Nejednalo se o aplikaci pro sledování kontaktů a aplikace neměla přístup k informacím uloženým na telefonu, jako jsou jména uživatelů, kontakty na chytrých telefonech nebo poloha. Aplikace využívala technologie Bluetooth a po zadání kódu obdrženého po pozitivním testu varovala ostatní osoby, se kterými byl pozitivně testovaný v kontaktu.³¹⁰ Do poloviny listopadu 2020 byla aplikace zprovozněna ve všech provinciích a teritoriích a výjimkou Alberta a Britské Kolumbie. Alberta spustila vlastní aplikaci v květnu 2020, nicméně v říjnu uvedla, že se taktéž přidá k využívání federální aplikace *COVID Alert*.³¹¹

Na druhé straně stála aplikace *ArriveCAN*, jejíž využití bylo povinné pro všechny osoby navštěvující zemi. Tato aplikace nijak nelokalizovala uživatele, ale docházelo skrze ni ke sběru a zpracování informací, které uživatelé sami poskytli.³¹² Podstata užití aplikace tak spočívala ve vyplnění digitalizovaného vstupního formuláře (včetně uvedení místa, kde osoba stráví povinnou karanténu) a zajištění seznámení s platnými opatřeními v zemi.

³⁰⁷ Viz HUMPHREYS, Adrian. Quarantine hotels on trial as Federal Court hears constitutional challenge of COVID restrictions. *National Post*, publikováno 1. 6. 2021.

³⁰⁸ Viz Federal Court Decision ze dne 18. 6. 2021, Spencer v. Canada.

³⁰⁹ Viz Federal Court Decision ze dne 18. 6. 2021, Spencer v. Canada, odst. 299–311.

³¹⁰ Viz DANGERFIELD, Katie. Canada launches COVID-19 tracking app — but only in Ontario. *Global News*, publikováno 31. 7. 2020.

³¹¹ Viz AIELLO, Rachel. COVID-19 exposure notification app now available. CTV News, publikováno 31. 7. 2020.

³¹² Viz Use ArriveCAN: Submit travel information to enter Canada. *Government of Canada*, citováno k 2. 6. 2021.

Skrze aplikaci také docházelo k prokázání se negativním testem nebo ukončeným očkováním proti covidu-19.³¹³

2.13. Korejská republika

S koronavirem přišla Korejská republika (dále jen „Korea“) poprvé do kontaktu 20. ledna 2020. Prvním opatřením, kterým se Korea pokusila o zpomalení šíření covidu-19 byla kampaň podporující společenský odstup, nošení roušek a časté mytí rukou. Tato kampaň běžela zhruba jeden měsíc.³¹⁴

Ačkoli měla Korea na počátku pandemie druhý nejvyšší počet zachycených nakažených hned po ČLR, křivku se podařilo velmi rychle zploštit. Korea se spolehla na rychlý rozvoj testovacích a trasovacích kapacit. Tím bylo dosaženo relativně rychlého odstranění osob nakažených koronavirem z běžného chodu společnosti. Je na místě zmínit, že si Korea prošla zkušeností s koronaviry SARS-CoV a MERS-CoV a měla tak připravený a pravidelně aktualizovaný regulační rámec pro efektivní řešení epidemií infekčních respiračních onemocnění.³¹⁵

Od 1. dubna 2020 Korea požadovala po všech osobách, které do země přicestovaly, aby absolvovaly čtrnáctidenní karanténu. Stejně dlouhá karanténa byla nařízená i pro osoby, které přišly do kontaktu s nakaženým. Motivačním nástrojem k dodržování opatření byly sankce v podobě vysokých pokut nebo trestu odnětí svobody až na jeden rok a, v případě cizinců, deportace.³¹⁶ Tato strategie, spočívající v dostatečném testování, rychlém

³¹³ Viz YUN, Tom. What you need to know about the federal government's ArriveCAN app. *CTV News*, publikováno 21. 6. 2021.

³¹⁴ Viz CHUNG, Sunghee, Sujin LEE. South Korea: Democracy, Innovation, and Surveillance. In: RAMRAJ, Victor Vridar (ed.). *COVID-19 in Asia: law and policy contexts*. New York: Oxford University Press, 2021, s. 241–242.

³¹⁵ Viz CHUNG, Sunghee, Sujin LEE. South Korea: Democracy, Innovation, and Surveillance. In: RAMRAJ, Victor Vridar (ed.). *COVID-19 in Asia: law and policy contexts*. New York: Oxford University Press, 2021, s. 239.

³¹⁶ Viz (LEAD) Taiwanese woman deported for refusing to stay at quarantine facility. *Yonhap News Agency*, publikováno 6. 4. 2020.

trasování a efektivní izolaci, slavila značný úspěch. V zemi tak nebylo nutné přistoupit k rozsáhlým omezujícím opatřením.³¹⁷

Druhá vlna v Koreji začala nárůstem případů v srpnu 2020 a skončila v září. V souvislosti s nárůstem případů v listopadu 2020 se pak hovoří o třetí vlně, která trvala do února 2021. Obě vlny byly spuštěny nárůstem kontaktů mezi lidmi, nicméně třetí vlna byla z hlediska následků závažnější. Zatímco v rámci druhé vlny byla korejská vláda při zavádění opatření proaktivní a implementovala třístupňový systém společenského odstupu, ve třetí vlně byl používán pětistupňový systém, který v důsledku pomalejšího zavádění opatření vedl spíše k reaktivnímu přístupu k pandemii.³¹⁸

Jak již bylo uvedeno, v druhé vlně byl implementován třístupňový systém společenského odstupu. Hlavním kritériem pro odlišení jednotlivých úrovní byl počet nově nakažených a nárůst počtu případů vůči přechozím dnům. Stupeň jedna tak platil v situaci, kdy bylo pod 50 nově nakažených a křivka nákazy měla buď klesající tendenci nebo byla pod kontrolou. V této úrovni bylo možné navštěvovat školy a společenské události, které byly omezeny maximálním počtem osob. Druhý stupeň byl definován počtem 50 až 100 nově nakažených a mírným zvýšením křivky nákazy. V tento moment docházelo k omezování školní výuky tak, aby se potkával co nejmenší počet žáků. Zároveň byly zrušeny všechny vnitřní společenské akce nad 50 osob a venkovní akce nad 100 osob.³¹⁹ Od tohoto stupně již docházelo k omezení obchodů a služeb. Restaurace, kavárny a pekárny měly omezenou otevírací dobu.³²⁰ Třetí (nejpřísnější) úroveň pak byla definována počtem 100 až 200 nově nakažených za den nebo zdvojnásobením počtu nakažených během jednoho týdne. V této fázi již byly školy uzavřeny a výuka probíhala pouze online formou. Zároveň byla zakázána

³¹⁷ Viz NORMILE, Dennis. Coronavirus cases have dropped sharply in South Korea. What's the secret to its success? *Science*, publikováno 17. 3. 2020.

³¹⁸ Viz SEONG, Hye, Hak Jun HYUN, Jin Gu YUN a kol. Comparison of the second and third waves of the COVID-19 pandemic in South Korea: Importance of early public health intervention. *International Journal of Infectious Diseases*, 2021, sv. 104, s. 743–744.

³¹⁹ Viz SEONG, Hye, Hak Jun HYUN, Jin Gu YUN a kol. Comparison of the second and third waves of the COVID-19 pandemic in South Korea: Importance of early public health intervention. *International Journal of Infectious Diseases*, 2021, sv. 104, s. 743–744.

³²⁰ Viz KANG, Hyunjin, Soonaman KWON, Kim EUNKYOUNG. *COVID-19 health system response monitor: Republic of Korea*. New Delhi: World Health Organization Regional Office for South-East Asia, 2020, s. 5–6.

všechna setkání nad 10 osob.³²¹ Co se týče omezení obchodů a služeb, v této úrovni byly uzavřeny všechny obchody a služby s vysokým rizikem přenosu infekce (například. kluby, bary, karaoke bary, internetové kavárny, bufety).³²²

Co se týče pětistupňového systému z vlny třetí, šlo o škálu opatření, která byla doplněna i tzv. mezistupni. Stupeň jedna (level 1) byl spojen se sporadickým výskytem případů a definován méně než 100 případy nákazy v obytné oblasti a méně jak 30 případy nákazy v ostatních oblastech. Při této úrovni opatření bylo nutné získat souhlas pro všechna setkávání nad 500 osob. Zároveň byla doporučena práce z domova. První mezistupeň (level 1,5) byl spojen s počátkem komunitního přenosu. Dle počtu nakažených se jednalo o stav s více než 100 nakaženými v obytné oblasti nebo více než 30 nakaženými v ostatních oblastech. Školní výuka byla omezena na 1/3 počtu studentů (s výjimkou středních škol, kde byla výuka omezena na 2/3 počtu studentů) a byly zrušeny festivaly a podobné události nad 100 účastníků. Stupeň dva (level 2) znamená probíhající komunitní přenos. Na této úrovni byla kapacita základních škol omezena na 1/3, kapacita středních škol na 2/3 a byla zrušena veškerá setkávání nad 100 osob.³²³ Od této úrovně také docházelo k omezení obchodů a služeb, a to tak, že na základě zákazu shromažďování byly uzavřeny některé noční podniky, např. noční zábavní podniky a karaoke bary. Kavárny mohly fungovat pouze v režimu výdejních okének a restaurace měly omezenou otevírací dobu.³²⁴ Druhý mezistupeň (level 2,5) znamenal počátek národní pandemie, kdy počty nově nakažených dosahovaly 400 až 500 osob. V rámci této úrovně byla zrušena všechna setkávání nad 50 osob a výuka na všech úrovních vzdělávání byla omezena na 1/3 kapacity studentů. Od této úrovně byly na základě zákazu shromažďování uzavřeny všechny podniky, kde se mohlo setkat více jak 50 osob. V posledním a nejpřísnějším režimu (level

³²¹ Viz SEONG, Hye, Hak Jun HYUN, Jin Gu YUN a kol. Comparison of the second and third waves of the COVID-19 pandemic in South Korea: Importance of early public health intervention. *International Journal of Infectious Diseases*, 2021, sv. 104, s. 743–744.

³²² Viz KANG, Hyunjin, Soonaman KWON, Kim EUNKYOUNG. *COVID-19 health system response monitor: Republic of Korea*. New Delhi: World Health Organization Regional Office for South-East Asia, 2020, s. 5–6.

³²³ Viz SEONG, Hye, Hak Jun HYUN, Jin Gu YUN a kol. Comparison of the second and third waves of the COVID-19 pandemic in South Korea: Importance of early public health intervention. *International Journal of Infectious Diseases*, 2021, sv. 104, s. 743–744.

³²⁴ Viz KANG, Hyunjin, Soonaman KWON, Kim EUNKYOUNG. *COVID-19 health system response monitor: Republic of Korea*. New Delhi: World Health Organization Regional Office for South-East Asia, 2020, s. 8.

3), kdy počty nově nakažených dosahovaly 800 až 1000 lidí za den, přešly všechny školy povinně do režimu distanční výuky. Také byla zakázána setkávání nad 10 osob a byla povinná práce z domova pro všechna povolání s výjimkou vymezených klíčových profesí.³²⁵

Příkladem může být zavedení druhého stupně omezujících opatření v Soulu hned na samém počátku druhé vlny, tedy 16. srpna 2020. Rychle došlo k omezení sociálních kontaktů a denní přírůstky zůstaly relativně nízké. Naproti tomu ve třetí vlně došlo k vyhlášení prvního přísnějšího opatření až po 14 dnech od prvních signálů zhoršující se epidemiologické situace. V této době se také odehrávala diskuze o implementaci opatření, které by byly jakýmsi mezistupněm mezi prvním (nejmírnějším) a druhým stupněm společenského odstupu. Tento váhavý přístup tak vedl k rychlejšímu nárůstu počtu případů, čímž se vlna dostala mimo kontrolu.³²⁶

Na konci sledovaného období probíhá v Koreji další vlna. Její nástup byl dáván do souvislosti zejména s rozšířením koronaviru SARS-CoV-2 varianty Delta a politickou i společenskou neochotou snášet další omezující opatření. Od poloviny července byl v Soulu a přilehlých oblastech vyhlášen nejvyšší stupeň opatření. Bylo zakázáno shromažďování více než 2 osob po 18. hodině, nařízeno široké využívání práce z domova a došlo také k uzavření škol.³²⁷

I v Koreji docházelo k protestům a odporu proti přijímaným opatřením. Jedna z velkých demonstrací se odehrála v srpnu 2020. Demonstrujícími byli zejména konzervativní křesťané, kteří nesouhlasili s uzavřením kostelů a zákazem shromažďování.³²⁸

³²⁵ Viz SEONG, Hye, Hak Jun HYUN, Jin Gu YUN a kol. Comparison of the second and third waves of the COVID-19 pandemic in South Korea: Importance of early public health intervention. *International Journal of Infectious Diseases*, 2021, sv. 104, s. 743–744.

³²⁶ Zde je nutné poznamenat, že termín „mimo kontrolu“ není možné vnímat českou optikou – i třetí vlna byla z pohledu celkové incidence jen velmi mírná.

³²⁷ Viz CHA, Sangmi. South Korea puts Seoul under tightest COVID curbs amid new case records. *Reuters*, publikováno 8. 7. 2021.

Také CHA, Sangmi. S. Korea weighs tighter restrictions as COVID-19 cases surge. *Reuters*, publikováno 16. 7. 2021.

³²⁸ Viz SMITH, Josh, Sangmi CHA. South Korea COVID-19 infections „in full swing“ after protest outbreak. *Reuters*, publikováno 20. 8. 2020.

Proti organizovaným protestům v průběhu podzimu 2020 policie využila zátarasů a valy z autobusů a vytvořila v Soulu a okolí na 90 kontrolních stanovištích, aby zabránila v příjezdu osobám plánujícím účast na demonstracích.³²⁹ Před korejským ústavním soudem byla namítána neústavnost některých článků zákona o kontrole a prevenci infekčních chorob, který umožňoval omezování osobní svobody. Zároveň byla také u soudů napadána opatření omezující shromažďování osob.³³⁰ Před správním soudem v Soulu se řešil případ týkající se svobody projevu v souvislosti se zákazem shromažďování. Soud rozhodl ve prospěch svobody projevu a zrušil zákaz shromažďování v rámci demonstrací.³³¹

Jak bylo uvedeno výše, Korea se při své snaze o zvládnutí pandemie spoléhala na strategii spočívající v masivním testování, rychlém trasování a izolaci nakažených osob.³³² Tento přístup vycházel, po předcházejících zkušenostech, z extenzivní spolupráce se soukromým technologickým sektorem, a byl podpořen rozsáhlým využitím technologií. K trasování bylo využito GPS údajů o poloze a pohybu, údajů o karetních transakcích, záznamů z veřejných kamer a dalších. Využití technologií v tomto rozsahu bylo možné pouze proto, že existoval předem vytvořený právní rámec. Sekundárním nástrojem, který umožňoval rychlé trasování, bylo zveřejňování místa pobytu nakažených osob.³³³

Technologie byly využity také při kontrole dodržování nařízených izolačních a karanténních opatření. S pomocí *Smart Quarantine Information System* bylo možné monitorovat pohyb osob, které vstoupily na území státu (a jejich potenciálních kontaktů)

³²⁹ Viz SHIN, Hyonhee. South Korea police set up „bus walls“ to prevent protests amid COVID-19 concerns. *Reuters*, publikováno 3. 10. 2020.

³³⁰ Viz LEE, Seokmin, Tae-Ho KIM. South Korea's Combating COVID-19 Under the Rule of Law. *Verfassungsblog*, publikováno 8. 4. 2021.

³³¹ Viz LEE, Seokmin, Tae-Ho KIM. South Korea's Combating COVID-19 Under the Rule of Law. *Verfassungsblog*, publikováno 8. 4. 2021.

Také Anti-gov't protests in Seoul despite increasing coronavirus risk. *Aljazeera*, publikováno 15. 8. 2020.

³³² Viz CHUNG, Sunghee, Sujin LEE. South Korea: Democracy, Innovation, and Surveillance. In: RAMRAJ, Victor Vridar (ed.). *COVID-19 in Asia: law and policy contexts*. New York: Oxford University Press, 2021. s. 242.

³³³ Viz CHUNG, Sunghee, Sujin LEE. South Korea: Democracy, Innovation, and Surveillance. In: RAMRAJ, Victor Vridar (ed.). *COVID-19 in Asia: law and policy contexts*. New York: Oxford University Press, 2021. s. 242–243.

po dobu trvání inkubačního období onemocnění.³³⁴ V rámci *Self-quarantine Safety Application*, jejíž využití bylo od 1. dubna 2020 povinné v rámci karantény nařízené při příjezdu do země, pak byla využita GPS lokalizace ke kontrole polohy. Aplikace také sloužila jako nástroj pro samodiagnostikování.³³⁵

Již v rámci první vlny, konkrétně 11. dubna 2020, byla implementována nová politika zahrnující pravidlo, že osoby, které poruší nařízenou karanténu budou mandatorně vybaveny elektronickým trasovacím náramkem.³³⁶ To vedlo k široké diskusi o vhodnosti takového postupu. Nakonec bylo rozhodnuto, že toto opatření je možné aplikovat pouze se souhlasem osoby, u které má být elektronický trasovací náramek použit.³³⁷

V návaznosti na veřejné zveřejňování údajů o pobytu nakažených byly vytvářeny a zpřístupňovány aplikace vytvořené soukromým sektorem, které těchto dat využívaly.³³⁸ Příkladem může být *Corona 100m*, která uživatele varovala, když se dostali do 100metrového okruhu od místa, kde se nacházel či nachází nakažený. Podobná byla aplikace *Corona Map*, která upozorňovala na místa nákazy pro ty, kteří se těmto místům chtěli vyhnout. Existovaly pak také aplikace zaměřující se na šíření informací, například o nejbližším testovacím místě nebo nejbližším obchodě s naskladněnými rouškami.³³⁹

³³⁴ Viz HEO, Kyungmoo, Daejoong LEE, Yongseok SEO a kol. Searching for Digital Technologies in Containment and Mitigation Strategies: Experience from South Korea COVID-19. *Annals of Global Health*, 2020, roč. 86, č. 1, 109.

³³⁵ Viz CHUNG, Sunghee, Sujin LEE. South Korea: Democracy, Innovation, and Surveillance. In: RAMRAJ, Victor Vridar (ed.). *COVID-19 in Asia: law and policy contexts*. New York: Oxford University Press, 2021. s. 244–245.

³³⁶ Viz Korea to use electronic bracelets on violators of self-isolation rules. *koreatimes*, publikováno 11. 4. 2020.

³³⁷ Viz CHUNG, Sunghee, Sujin LEE. South Korea: Democracy, Innovation, and Surveillance. In: RAMRAJ, Victor Vridar (ed.). *COVID-19 in Asia: law and policy contexts*. New York: Oxford University Press, 2021. s. 245.

Na první pohled se jedná o nelogické opatření, nicméně případný nesouhlas osoby mohl mít ve správním řízení vliv na výši vymezené sankce.

³³⁸ Dále HUANG, Yasheng, Meicen SUN a Yuze SUI. How Digital Contact Tracing Slowed Covid-19 in East Asia. *Harvard Business Review*, publikováno 15. 4. 2020.

³³⁹ Viz CHUNG, Sunghee, Sujin LEE. South Korea: Democracy, Innovation, and Surveillance. In: RAMRAJ, Victor Vridar (ed.). *COVID-19 in Asia: law and policy contexts*. New York: Oxford University Press, 2021, s. 247.

Extenzivní využití technologií při řešení pandemie se neseťkalo jen s pozitivní odezvou. Korejská republika byla kritizována za příliš extenzivní zásah do práva na soukromí a práva na ochranu osobních údajů.³⁴⁰ Tyto výtky souvisely zejména se shromažďováním velkého množství citlivých osobních údajů, ale také zveřejňování podrobných údajů o nakažených osobách.³⁴¹

2.14. Mexiko

První případy byly v Mexiku zachyceny 28. února 2020. Některými orgány nebyl koronavirus zprvu brán vážně, což je vidět i na vyjádření mexického prezidenta Andrése Obradora z 16. března, kdy tvrdil, že „[p]andemie nám nic neudělá“ a obvinil tisk a opozici ze zbytečného zveličování situace.³⁴² Přes prezidentovo zlehčování byla již v březnu přijata preventivní opatření. Ministr školství 14. března rozhodl, že velikonoční prázdniny plánované na období mezi 6. a 17. dubnem budou trvat od 20. března do 20. dubna.³⁴³ S nárůstem zachycených případů byla přijímána zejména lokální opatření – v Mexiko City došlo 22. března k uzavření barů, nočních klubů, kin a muzeí a 26. března přistoupily některé z mexických států k přerušení leteckého spojení s Kalifornií, která evidovala velké množství případů.

V reakci na zvyšující se počet případů bylo omezeno cestování přes mexicko-americkou hranici. Toto omezující opatření však nemělo svůj původ v Mexiku, nýbrž na druhé straně hranice, kde zavedení opatření 20. března 2020 vyhlásil Mike Pompeo.³⁴⁴ Omezení nebylo

³⁴⁰ Viz CHUNG, Sunghee, Sujin LEE. South Korea: Democracy, Innovation, and Surveillance. In: RAMRAJ, Victor Vridar (ed.). *COVID-19 in Asia: law and policy contexts*. New York: Oxford University Press, 2021, s. 240.

³⁴¹ Viz World Report 2021: Rights Trends in South Korea. *Human Rights Watch*, publikováno 16. 12. 2020.

³⁴² Viz LINTHICUM, Kate. Mexico's president appears unfazed by coronavirus crisis. *Los Angeles Times*, publikováno 19. 3. 2020.

³⁴³ Viz HUIZACHE, Dolores. Vacaciones de Semana Santa se adelantan y extienden por coronavirus. *Periódico AM*, publikováno 15. 3. 2020.

³⁴⁴ Viz Secretary Pompeo Announces New U.S.-Mexico Border Travel Restrictions. *C-SPAN*, publikováno 20. 3. 2020.

do konce sledovaného období zrušeno – ke zrušení zákazu cestování (ze kterého byly stanoveny výjimky) došlo až v listopadu 2021.³⁴⁵

Mexická vláda přistoupila k celostátnímu lockdownu od 23. března 2020. Přijatá omezující opatření trvala až do 30. května a zahrnovala uzavření škol, dále obchodů a služeb (mimo těch prohlášených za základní a nepostradatelné) a zákaz pořádání veřejných akcí. Dle dostupných údajů v té době 58 % obyvatel ve věku nad 65 let dodržovalo domácí karanténu a vycházeli ven pouze ve zcela nezbytných případech.³⁴⁶

Pro fázi rozvolňování od 1. června pak federální vláda připravila semafor, který zahrnoval zelené, žluté, oranžové a červené zóny. Zatímco červená barva znamenala doporučení nevycházet z domu, pokud to není nezbytně nutné (nezbytné pak byly pouze cesty do klíčových zaměstnání nebo na nákup základních potřeb), zelená znamenala návrat k normálnímu životu.³⁴⁷ Konkrétní implementace těchto doporučení se nicméně odehrávala na lokální úrovni a nebyla vyhrazena federální vládě. Kupříkladu Mexiko City tak v průběhu ledna 2021 otevřelo restaurace, přestože bylo v té době označeno za červenou zónu.

Nástup druhé vlny symbolicky rámovalo překročení hned několika mezníků ve vývoji pandemie. Dne 15. listopadu bylo oznámeno překročení milionu zachycených případů³⁴⁸ a o pouhé čtyři dny později došlo k překročení hranice 100 000 obětí. Mexiko tuto hranici překročilo jako teprve čtvrtá země na světě. Ještě do konce listopadu byl překonán denní rekord v počtu nových případů – ten 24. listopadu poprvé překročil hranici 10 000.³⁴⁹ Mexiko City zavedlo na jaře 2020 částečný lockdown a v průběhu druhé vlny jej k témuž

³⁴⁵ Viz ALVAREZ, Priscilla. US will re-open Canadian and Mexican borders to fully vaccinated visitors. *CNN*, publikováno 12. 10. 2021.

³⁴⁶ Viz SÁNCHEZ-TALANQUER, Mariano. Mexico's Response to COVID-19: A Case Study. *Institute for Global Health Science*, 2021, s. 84.

³⁴⁷ Viz VILLARREAL, Pedro. Politicizing National Pandemic Surveillance: Mexico's Epidemiological Traffic Light. *Lex-Atlas: Covid-19*, publikováno 5. 10. 2021.

Dále VILLARREAL, Pedro. Mexico: Legal Response to Covid-19. In: KING, Jeff, Octavio FERRAZ (eds.). *The Oxford Compendium of National Legal Responses to Covid-19*. Oxford University Press, 2021, odst. 55.

³⁴⁸ Viz CHOI, Joseph. Mexico surpasses grim milestone: 1 million coronavirus cases. *TheHill*, publikováno 15. 11. 2020.

³⁴⁹ Viz Mapa del coronavirus en México 26 de noviembre: con más de 10,000 contagios por segundo día consecutivo, alertan por saturación hospitalaria. *infobae*, publikováno 26. 11. 2020.

kroku vyzval zdravotnický personál otevřeným dopisem.³⁵⁰ Přestože úřady vyzývaly obyvatele, aby se co nejvíce izolovali a zůstávali doma, ulice i nákupní centra byla plná lidí, kteří často ignorovali zavedená opatření (dodržování rozestupů a používání ochrany dýchacích cest).³⁵¹ V polovině prosince bylo oznámeno, že mexická vláda v průběhu druhé vlny nezavede celostátní lockdown. Opatření tak byla řešena na základě semaforu a konkrétních restrikcí vyhlášených lokálními vládami. Přes doporučení vyhnout se o Vánocích setkávání rodin došlo v polovině prosince k výraznému nárůstu mobility osob. Počet nových případů pak začal klesat až v polovině ledna 2021.

Ačkoli mělo Mexiko v roce 2020 jedno z nejvyšších množství obětí pandemie, země zavedla celostátní lockdown pouze v průběhu první vlny. Celkově se pak země jen málo snažila rozvinout a dále posilovat svoje trasovací i testovací kapacity. Tyto kroky byly předmětem značné kritiky.³⁵² Jakkoli byl zpočátku cílem kritiky zejména prezident Obrador, který nejenže situaci zlehčoval, ale nechoval se v souladu s žádnými doporučenými epidemiologickými pravidly, v dalších měsících se ukázalo, že problémem nebyl pouze on. Opatření byla přijímána pozdě a často vynucována způsobem, který vyvolával ve společnosti značné tenze. Jeden z prvních protestů se týkal kontrolního stanoviště Yalon ve státě Chiapas na jihu Mexika. Toto kontrolní stanoviště izolovalo jednu z místních komunit. Policie protest řešila střelbou. Podobný protest proběhl i v sousedním městě Tumbalá s tím, že kontrolní stanoviště znemožňovalo přístup k veřejným službám bez jakéhokoli opodstatnění. Kontrolní stanoviště byla zřízena přibližně ve 20 % mexických obcí. Nakonec byla prohlášena za nezákonná.³⁵³

Za svého druhu anekdotu je možné považovat v březnu 2020 podaný značně netypický soudní návrh. Právník Marco Antonio Del Toro se u federálního soudu domáhal zastavení

³⁵⁰ Viz VERZA, Maria. Mexico City hospitals are filling up, but so are the streets. *AP News*, publikováno 4. 12. 2020.

³⁵¹ Viz La realidad del COVID-19: la impactante gráfica que muestra la saturación hospitalaria en el Valle de México vs. lo que habían proyectado. *infobae*, publikováno 10. 12. 2020.

³⁵² Viz TAYLOR, Luke. Covid-19: How denialism led Mexico's disastrous pandemic control effort. *The British Medical Journal*, 2020, sv. 371, m4952.

³⁵³ Viz México: Protesta contra retén por COVID termina en tiroteo. *AP NEWS*, publikováno 30. 4. 2020.

všech činností (s výjimkou nezbytných), na dobu 30 až 40 dnů. Chtěl tak *de facto* dosáhnout vyhlášení lockdownu soudem. Poukazoval na nedostatečnou reakci vlády.³⁵⁴

Několik desítek demonstrací se konalo na různých místech Mexika 30. května. Někteří protestující požadovali odstoupení prezidenta Obradora, zdravotníci protestovali proti podfinancování zdravotnictví a majitelé zavřených obchodů protestovali proti restriktivním opatřením. Násilné protesty pak proběhly 4. června 2020 v Guadalajaře ve státě Jalisco. Protestující se dožadovali spravedlnosti po smrti Giovanniho Lópeze, který byl 4. května zatčen za to, že na obličeji neměl roušku. Následující den ve vazbě zemřel.³⁵⁵

Mexiko nenařídilo povinné používání aplikace, která by usnadňovala trasování. Vytvořilo však aplikaci *Covid-19MX*, kterou si občanů mohli dobrovolně stáhnout.³⁵⁶ Tato aplikace obsahovala dotazník, dle kterého mohla osoba „určit“ zda má či nemá onemocnění covid-19. Pokud osoba nabyla dojmu, že by mohla být infikována, aplikace ji dle její GPS polohy nabídla nejbližší místo pro absolvování testu pro detekci viru. Zároveň aplikace obsahovala informace o všech aktuálně platných opatřeních.³⁵⁷ Na začátku prosince 2020 pak bylo v Mexiko City spuštěno trasování za využití QR kódů na veřejných místech (např. metro). Systém fungoval tak, že osoba s chytrým telefonem nasnímala QR kód (který tak *de facto* fungoval jako checkpoint). Tím došlo k zapsání telefonního čísla do databáze. Pokud se pak u někoho z identifikovaných osob potvrdila nákaza, byli ostatní uživatelé notifikováni. Z důvodu pochybnosti o úrovni ochrany osobních dat byla tato aplikace kritizována.³⁵⁸

³⁵⁴ Viz Piden suspender actividades judiciales por coronavirus. *El Sol de México*, publikováno 16. 3. 2020.

³⁵⁵ Viz Así fue la detención de Giovanni López justo antes de su muerte. *La Vanguardia*, publikováno 5. 6. 2020.

³⁵⁶ Viz GESLEY, Jenny. Regulating Electronic Means to Fight the Spread of COVID-19. Library of Congress, publikováno 8. 7. 2020.

³⁵⁷ Viz LÓPEZ, Mariana. Mexico launches app to provide official information on coronavirus. *Contxtto*, publikováno 3. 4. 2020.

³⁵⁸ Viz MARTÍNEZ, Laura. Contact Tracing and Personal Data Protection Face Off in Mexico City. *Slate*, publikováno 23. 11. 2020.

2.15. Německo

V prvních dvou měsících roku 2020 se Německo soustředilo na potlačování lokálních ohnisek s důrazem především na trasování. Situace se změnila právě na konci února, kdy začal narůstat záchyt pozitivních případů. V reakci na tento nárůst došlo k uzavření hranic pro cestující z Rakouska, Dánska, Francie, Lucemburska, Švýcarska či Španělska. Společně se zbytkem EU pak Německo zakázalo vstup osobám ze zemí mimo EU, s některými specifickými výjimkami. Kromě opatření na hranicích došlo k uzavření škol a mateřských škol či k zákazu návštěv v domovech pro seniory.³⁵⁹

Bavorsko jako první spolková země zavedlo uzavření restauračních zařízení po 15. hodině a regulaci kapacity těchto zařízení v době, kdy byla otevřená. Došlo k uzavření obchodů a služeb, které nebyly považovány za nezbytné, a naopak k prodloužení provozu obchodů a služeb, které za nezbytné prohlášeny byly. Podobná omezení byla následně zavedena i ve zbytku země. Byla také doprovázena například zákazem cestování dálkovými spoji, návštěv náboženských setkání či turismu. Bavorsko také jako první spolková země zavedlo zákaz vycházení s vymezenými výjimkami – jednalo se zejména o nezbytné cesty a nákupy, péči o osoby a zvířata či individuální sport. Zákazy vycházení byly následně zavedeny v šesti spolkových zemích na základě individuálních rozhodnutí jejich vlád. Další vyhlášená opatření zakazovala fyzický kontakt s více než jednou osobou mimo vlastní domácnost. Na federální úrovni byl na konci března 2020 se souhlasem premiérů spolkových zemí zaveden devítibodový plán, dle kterého bylo na vymezenou dobu např. omezeno shromažďování na maximálně dvě osoby při dodržování rozestupu 1,5 metru nebo byly uzavřeny neesenciální obchody a služby. Některé spolkové země však kromě omezení kontaktu zavedly také zákazy vycházení mimo nezbytné účely.³⁶⁰

³⁵⁹ Viz GORTANA, Flavio, Moritz KLACK, Alisa Schröter a kol. Sars-CoV-2: Wie das Coronavirus nach Deutschland kam. *Die Zeit* publikováno 11. 3. 2020.

Dále WOROBEY, Michael, Jonathan PEKAR, Brendan B. LARSEN a kol. The emergence of SARS-CoV-2 in Europe and North America. *Science*, 2020, sv. 370, č. 6516, s. 564–570.

³⁶⁰ Viz PETRY, Lukas. Corona-Krise: Ausgangsbeschränkungen: Was gilt wo? *ZDF*, publikováno 6. 4. 2020.

Dále WASCHINSKI, Gregor. Coronakrise: Deutschland im Shutdown-Modus – Die Alternativlos-Kanzlerin kehrt zurück. *Handelsblatt*, publikováno 16. 3. 2020.

Také New rules on social distancing: Merkel announces nine-point plan to stop spread of coronavirus. *General-Anzeiger*, publikováno 23. 3. 2020.

V březnu 2020 prosadila federální vláda novelizace zákona o ochraně před infekčními chorobami (*Infektionsschutzgesetz, IfSG*) z roku 2000. Novela vstoupila v účinnost 27. března 2020 a představovala hlavní legislativní nástroj ke zvládnutí pandemie. Zákon v původním znění přenášel tíhu rozhodování o omezujících opatřeních přijímaných za účelem zvládnutí šíření přenosných chorob na jednotlivé spolkové země. K tomu jim poskytoval značné pravomoci. Zmíněná novela zvyšovala vybrané pravomoci federální vlády ve vztahu k jednotlivým spolkovým zemím a jejich vyhlášeným omezujícím opatřením. Federální ministerstvo zdravotnictví dostalo k dispozici nové pravomoci, například možnost zakázat pohyb přes vnitřní hranice, trasovat kontakty infikovaných osob a nařídít pracovní povinnost pro lékaře, studenty medicíny a další zdravotnický personál. Stále se však jednalo o pravomoci méně významné ve srovnání s pozicí premiérů spolkových zemí. Ti hráli důležitou roli při rozhodování o opatření na celostátní úrovni, několikrát i v rozporu s postojem kancléřky Merkelové. Podmínkou pro realizaci těchto opatření na federální úrovni bylo vyhlášení epidemiologické situace národní závažnosti. Toto vyhlášení schválil Bundestag paralelně se schválením novely, tedy 25. března 2021).³⁶¹

Od poloviny dubna začalo rozvolňování, ke kterému došlo zejména na popud premiérů spolkových zemí. Kancléřka Merkelová byla zastánkyní spíše opatrnějšího přístupu a delší platnosti opatření. Spolkové vlády měly znovuzavádět restriktce při sedmidenní incidenci nad 50 případů na 100 000 obyvatel – jednalo se o unifikované měřítko používané spolkovými vládami i vládou federální. Sedmidenní incidence se společně s reprodukčním číslem a kapacitou lůžek intenzivní péče v květnu 2020 staly ukazateli pro epidemiologický semafor, který byl zaveden v Berlíně. Součástí rozvolňování bylo i opětovné povolení přeshraničních cest – v červnu bylo opět povoleno cestování do všech členských zemí EU

³⁶¹ Viz Bundestag stellt „epidemische Lage von nationaler Tragweite“ fest. *DAZ.online*, publikováno 25. 3. 2020.

Dále SAURER, Johannes. COVID-19 and Cooperative Administrative Federalism in Germany. *The Regulatory Review*, publikováno 13. 5. 2020.

Viz také OLTERMANN, Philip. Merkel forced to postpone plans to tighten lockdown rules. *The Guardian*, publikováno 16. 11. 2020.

Dále SPARROW, Thomas. Germany imposes tougher measures to curb coronavirus. *DW*, publikováno 27. 8. 2020.

za předpokladu, že cílová země nebyla vyhlášena oblastí, ve které není pandemie dostatečně pod kontrolou.³⁶²

Několikatýdenní lokální omezení byla zavedena v oblastech Gütersloh a Warendorf, kde se značným lokálním ohniskem stal místní masný zpracovatelský závod. Na základě této události, odstartované zřejmě jedním superpřenašečem z řad zaměstnanců a podmínkami práce v závodě, bylo v oblasti provedeno plošné testování. Některé okolní spolkové země (např. Bavorsko) zakázaly vstup obyvatel z těchto oblastí na své území. Prodloužení opatření v Gütersloh do 7. července však následně zrušil Nejvyšší správní soud Severního Rýnska.³⁶³

V červenci 2020 Německo postupně zmírňovalo zákaz vstupu ze zemí mimo EU. Země umožnila neomezený vstup z 11 zemí³⁶⁴ a rozšířila možnosti vstupu na základě tzv. důležitých důvodů. Jednalo se například o možnost vstupu zdravotnických pracovníků, výzkumníků, ošetřovatelů seniorů, sezonních i vysoce kvalifikovaných zahraničních pracovníků nezbytných z ekonomické perspektivy státu a zahraničních studentů, jejichž studijní program nebylo možné realizovat ze zahraničí. Bez ohledu na důvody ke vstupu do země se však lidé cestující z rizikových oblastí museli podrobit čtrnáctidenní karanténě nebo se prokázat aktuálním negativním testem.³⁶⁵

Na konci srpna 2020 se záchyt případů opět zvýšil. Na konci září federální vláda aktualizovala oficiální doporučení s akronymem AHA,³⁶⁶ který doplnila o C (využívání aplikace *Corona-Warn-App*) a L (větrání místností). Nárůst počtu případů pokračoval až do října, kdy přestávaly dostačovat trasovací kapacity. Pro pomoc se zvládnutím pandemie

³⁶² Viz CONNOLLY, Kate. Germany takes tentative steps back to normality as lockdown eases. *The Guardian*, publikováno 20. 4. 2020.

Dále OLTERMANN, Philip. Merkel announces plans to reopen schools and shops in Germany. *The Guardian*, publikováno 15. 4. 2020.

³⁶³ Viz Coronavirus: Over 600 people test positive at German slaughterhouse. *DW*, publikováno 17. 6. 2020.

³⁶⁴ Jednalo se o Austrálii, Gruzii, Japonsko, Kanadu, Černou Horu, Nový Zéland, Korejskou republiku, Thajsko, Tunisko, Uruguay a ČR.

³⁶⁵ Rizikové oblasti definuje a označuje Institut Roberta Kocha.

Viz Gradual phasing out of restrictions on travel from third countries. *Federal Ministry of Interior and Community*, publikováno 1. 7. 2020.

³⁶⁶ Českým ekvivalentem jsou 3R, tedy ruce, roušky a rozestupy.

bylo v této době uvolněno nejdříve 3200 a později 3920 příslušníků Bundeswehru – většina byla využita právě na zefektivnění trasování. I tak však celý systém trasování na konci října v Berlíně selhal. V návaznosti na tento vývoj byl v období od 2. do 30 listopadu zaveden částečný lockdown. V rámci omezujících opatření byly zpřísněny normy pro společenský odstup, když došlo k nařízení omezení kontaktů na dvě domácnosti a maximálně 10 osob. Restaurace a bary byly uzavřeny mimo doručování objednávek, ale školy a mateřské školy zůstaly otevřené. Tato opatření pouze zpomalila růst případů a nevedla k potlačení vlny jako takové. Proto byla opatření prodlužována. Federální vláda v této době usilovala o zavedení povinnosti nošení roušek ve školách, ale kvůli odporu spolkových premiérů se opatření nepodařilo prosadit.³⁶⁷

V polovině prosince 2020 byla opatření dále zpřísněna. Zpřísnění bylo odůvodňováno dvěma faktory: prvním byl nedostatečný efekt předcházejících (mírnějších) opatření a druhým byla obava z šíření koronaviru SARS-CoV-2 varianty Alfa. V oblastech s vysokou incidencí byl výrazně omezen pohyb a uzavřeny školy. Dále byla stanovena povinnost nosit chirurgické roušky nebo respirátory třídy FFP2 v prostředcích městské hromadné dopravy a v obchodech. Na vánoční svátky byla povolena návštěva maximálně čtyř rodinných příslušníků z jiné domácnosti. Ve druhé polovině prosince byl opět novelizován IfSG, který nově kodifikoval opatření, která mohly jednotlivé spolkové země zavádět v případě zdravotních krizí. Motivací bylo poskytnout zákonný podklad pro přijímání opatření. Tímto legislativním postupem federální vláda reagovala na stížnosti na snižující se roli zákonodárné moci při přijímání pandemických opatření, které se ozývaly napříč politickým spektrem.³⁶⁸

³⁶⁷ Viz CONNOLLY, Kate. Germans embrace fresh air to ward off coronavirus. *The Guardian*, publikováno 30. 9. 2020.

Dále OLTERMANN, Philip. Merkel forced to postpone plans to tighten lockdown rules. *The Guardian*, publikováno 16. 11. 2020.

³⁶⁸ Viz HILLE, Peter. Coronavirus: Can Germany's infection protection law be compared to the Nazis' 'Enabling Act?'. *DW*, publikováno 18. 11. 2020.

Dále CONNOLLY, Kate. Germans embrace fresh air to ward off coronavirus. *The Guardian*, publikováno 30. 9. 2020.

Také OLTERMANN, Philip. Merkel forced to postpone plans to tighten lockdown rules. *The Guardian*, publikováno 16. 11. 2020.

Opatření byla v lednu a únoru 2021 prodloužena a zpřísněna. Nově bylo možné setkání pouze s jedním člověkem mimo vlastní domácnost. V oblastech se sedmidenní incidencí nad 200 na 100 000 obyvatel byl omezen pohyb na maximálně 15 km od místa bydliště. Zaměstnavatelé měli nově za povinnost umožnit práci z domova u všech zaměstnanců, u kterých tomu nebránily zvláštní okolnosti. Zaveden byl zákaz vstupu ze zemí s výskytem variant koronaviru (Spojené království, Brazílie, Portugalsko, Jihoafrická republika). Došlo k dočasnému uzavření hranic s Českou republikou a rakouským Tyrolskem s tím, že výjimky byly uděleny pro zajištění nákladní dopravy a pohyb osob nezbytných profesí.³⁶⁹

Rozvolnění po této vlně mělo postupně nastat v pěti krocích od 1. března do 5. dubna 2021. V průběhu této doby však došlo k prodloužení částečného lockdownu minimálně do 18. dubna kvůli výskytu nových variant viru a původně pomalému postupu očkování. Opět došlo k novelizaci IfSG. S účinností od 22. dubna 2021 tak mohla federální vláda i přes případné odlišné stanovisko zemské vlády³⁷⁰ využít tzv. záchranné brzdy, což byla sada konkrétních opatření připravená pro případ, že sedmidenní incidence v oblasti překročí 100 na 100 000 obyvatel.³⁷¹ V květnu 2021 byla opatření uvolněna pro plně očkované nebo dříve infikované osoby, což se setkalo s kritikou osob, které zatím k očkování nebyly kvůli věkovým omezením připuštěny. Také byly zmírněny podmínky pro vstup do země i varování pro německé občany před cestami do rizikových zemí. Na konci května 2021 sedmidenní incidence poprvé od října 2020 klesla pod 50 na 100 000 obyvatel. Vzhledem k tomu, že se také podařilo výrazně zrychlit očkovací proces, některé spolkové země přistoupily k rozvolňování. Na konci června 2021 však byl proces dalšího rozvolňování pozastaven v důsledku obav z šíření koronaviru SARS-CoV-2 varianty Delta.³⁷²

Viz také SPARROW, Thomas. Germany imposes tougher measures to curb coronavirus. *DW*, publikováno 27. 8. 2020.

³⁶⁹ Viz Coronavirus in Germany. *Deutschland.de*, citováno k 17. 6. 2021.

³⁷⁰ Tento moment je ve vztahu mezi federální vládou a zemskými vládami přelomový.

³⁷¹ Opatření zahrnovala zákaz nočního vycházení, přechod obchodů a služeb (s výjimkou nezbytných) do režimu výdejen, uzavření škol a přechod na online výuku.

³⁷² Viz Coronavirus in Germany. *Deutschland.de*, citováno k 17. 6. 2021.

Dále Germany Covid: MPs back new lockdown law as protest is broken up. *BBC News*, publikováno 21. 4. 2021.

Opatření se i v Německu stala terčem odporu. Přibližně dvacet tisíc osob protestovalo 1. srpna 2020 v Berlíně. Protože se většina účastníků demonstrace neřídila aktuálními opatřeními, policejní složky nařídily a následně vynutily rozpuštění demonstrace. Při zákroku bylo zraněno 45 příslušníků policejních složek. Tato demonstrace byla značně kritizována spolkovými i federálními politiky. Na podzim 2020 byly demonstrace často organizovány hnutím *Querdenker*, které bylo dle zpravodajských služeb napojeno na ultrapravicová hnutí. Na demonstracích často docházelo k eskalaci násilí. V dubnu 2021 se odehrála série demonstrací v různých německých městech – stovky lidí protestovaly proti nočnímu zákazu vycházení. Řada těchto demonstrací byla rozpuštěna policií pro nedodržování platných opatření. Významná demonstrace se za účasti asi 8000 lidí odehrála 21. dubna proti přijetí novely IfSG obsahující záchrannou brzdu zmíněnou výše. I zde došlo k rozpuštění demonstrace pro nedodržování hygienických opatření a v návaznosti na násilnosti bylo zatčeno asi 150 účastníků demonstrace.³⁷³

Německé instituce, univerzity a soukromé společnosti se společně s dalšími osmi evropskými zeměmi podílely v dubnu 2020 na projektu vytvoření otevřeného protokolu *Pan-European Privacy-Preserving Proximity Tracing* (PEPP-PT) využitelnému pro digitální trasování s využitím technologie Bluetooth. Většina německých politiků i veřejnosti požadovala dobrovolné a nikoli povinné užívání těchto aplikací. Projekt se díky centralizovanému systému shromažďování dat stal terčem kritiky, která upozorňovala na možný rozpor s legislativou v oblasti osobních údajů.³⁷⁴ V tomto období Institut Roberta Kocha společně se startupem Thryve spustil aplikaci *Corona-Datenspende*, která umožňovala sběr dat za účelem monitorování šíření nemoci a analýzy efektivity přijatých opatření. Aplikaci si nainstalovalo asi 500 000 uživatelů.³⁷⁵ Již od 18. března 2020 Institut

³⁷³ Viz Germany Covid: MPs back new lockdown law as protest is broken up. *BBC News*, publikováno 21. 4. 2021.

³⁷⁴ Viz HERN, Alex. Digital contact tracing will fail unless privacy is respected, experts warn. *The Guardian*, publikováno 20. 4. 2020.

³⁷⁵ Viz Corona-Datenspende-App 2.0. *Robert Koch Institute*.

Roberta Kocha používal dat poskytnutých Deutsche Telekom k modelování pohybu obyvatel na federální, spolkové i komunitní úrovni.³⁷⁶

Důležitou složkou německých snah o zvládnutí pandemie byla mobilní aplikace *Corona-Warn-App* spuštěná v červnu 2020. Na základě měření vzdálenosti od ostatních telefonů prostřednictvím technologie Bluetooth aplikace uchovávala míru rizikovitosti kontaktů za období čtrnácti dnů. Pokud se v této době člověk setkal na minimálně 15 minut ve vzdálenosti menší než dva metry s pozitivně testovaným uživatelem, aplikace upozornila na zvýšené riziko nákazy, doporučila omezení kontaktů a testování na přítomnost viru. Zadávání výsledků antigenních i PCR testů bylo většinou manuální, nicméně v případě některých laboratoří, zaměstnavatelů či povolání (učitelé) automatické. Zaměstnavatelé měli možnost nařídit povinné užívání aplikace na firemních telefonech, nikoli však na soukromých. Aplikace nenahrazovala trasování, ale sloužila jako jeho doplněk. V polovině listopadu 2020 byla aplikace stažena skoro 23 milionkrát, do poloviny března 2021 se pak číslo zvýšilo na více než 26 milionů stažení. Na počátku června 2021 byla také zavedena aplikace *CovPass* pro digitální očkovací certifikáty.³⁷⁷

2.16. Ruská federace

Prvními zachycenými případy v Ruské federaci (dále jen „RF“) byly dne 31. ledna 2020 dva čínští občané na východě země. Tyto první případy vedly ke zpřísnování hraničního režimu s ČLR, který 20. února vyústil až v zákaz vstupu čínských občanů na území RF. Postupně pak také došlo k zákazu vydávání víz pro občany Íránu a Korejské republiky.³⁷⁸

Na počátku března 2020 byly zachyceny první případy v Moskvě. Ve druhé polovině března pak byl do země omezen vstup většině cizinců³⁷⁹ a byla přerušena mezinárodní letecká

³⁷⁶ Viz HAMILTON, Isobel Asher. Compulsory selfies and contact-tracing: Authorities everywhere are using smartphones to track the coronavirus, and it's part of a massive increase in global surveillance. *Business Insider*, publikováno 14. 4. 2020.

³⁷⁷ Viz Coronavirus warning app. *The Federal Government*.

³⁷⁸ Viz LATYPOVA, Leyla. Russia's Response to the Coronavirus: The 2020 Timeline. *The Moscow Times*, publikováno 21. 12. 2020.

³⁷⁹ Omezení se nevztahovalo na zaměstnance diplomatických misí a konzulárních úřadů v RF, řidiče vozidel mezinárodní silniční dopravy, posádky leteckých, námořních a říčních plavidel, vlakové a lokomotivní čety mezinárodních železničních spojů, příslušníky oficiálních delegací a osob, držitele diplomatických, služebních a běžných soukromých víz vydaných v souvislosti s úmrtím blízkého příbuzného

přeprava kromě repatriačních a zvláštních letů. Došlo také k uzavření všech pozemních hranic RF s přihlédnutím k regulaci podmínek vstupu. Prezident Vladimir Putin vyhlásil na období od 28. března do 5. dubna celostátní pracovní volno (s výjimkou poskytování nezbytných služeb) a vyzýval občany k tomu, aby se zdržovali hlavně ve svých domovech. Toto pracovní volno bylo následně dvakrát prodlouženo až do 11. května. K částečnému otevření hranic pak došlo ve druhé polovině června. Omezení mezinárodní přepravy byla zmírněna od poloviny července – cestující byli nově namísto absolvování čtrnáctidenní nařízené karantény povinni prokázat se potvrzením o negativním testu.³⁸⁰

V této době RF, s ohledem na politicky citlivé téma změny množství prezidentských období, nepřijímala na úrovni federální vlády další opatření. Vzhledem ke značným pravomocem regulovat pohyb obyvatel i za běžných situací ani nebylo přistoupeno k vyhlášení krizového stavu. K zavádění omezujících opatření za této situace přistupovali guvernéri jednotlivých oblastí a autonomních republik. Na konci března 2020 byla ve většině ruských regionů vyhlášena nějaká forma zákazu vycházení – pouze několik oblastí zavedlo mírnější omezení (např. formou doporučení). Nejpřísnější omezující opatření byla zavedena v moskevském regionu, který byl zároveň nejvíce zasaženou oblastí. Zde byl vyhlášen zákaz vycházení mimo nezbytné cesty (například do a z práce, za účelem návštěvy nejbližšího obchodu, venčení zvířat do vzdálenosti 100 metrů od bydliště apod.). Opatření byla v polovině dubna dále zpřísněna, např. o uzavření většiny obchodů a služeb. Byl zaveden systém tzv. chytrého monitoringu a digitálních pasů (viz níže) pro pohyb ve městě a návštěvu vybraných prostor, dále bylo nařízeno povinné nošení ochrany úst a nosu ve veřejných prostorech. Přes tato opatření dále pokračoval nárůst případů včetně zaměstnanců zdravotnických profesí, což vyústilo v zavedení pracovní povinnosti studentů zdravotnických oborů. Lockdown byl v Moskvě ukončen až 9. června. V průběhu června

³⁸⁰ Viz BURKHARDT, Fabian. Executive politics in Russia in times of the pandemic: Shifting responsibility and blame as a technology of governance. *PEX*, publikováno 28. 5. 2020.

Dále LATYPOVA, Leyla. Russia's Response to the Coronavirus: The 2020 Timeline. *The Moscow Times*, publikováno 21. 12. 2020.

Také Russia to Ground All International Flights Over Coronavirus. *The Moscow Times*, publikováno 26. 3. 2020.

Viz také TÉTRAULT-FARBBER, gabrielle, Anton ZVEREV. Russia to Close Borders to Curb Coronavirus. *The Moscow Times*, publikováno 28. 3. 2020.

a července pokračovalo v moskevské oblasti postupné otevírání podniků a služeb. Poslední etapa rozvolnění se týkala povinnosti nošení ochranných pomůcek a znovuotevření zábavních a kulturních center a také parků. K tomu došlo 13. července 2020. Podle podobného schématu, nicméně s několikátýdenním zpožděním, probíhalo rušení omezujících opatření v petrohradském regionu. Irkutsk se dočkal zrušení lockdownu a zákazu hromadných akcí až 12. července, Krasnodar prodloužil restriktce až do 3. září.³⁸¹

Od počátku září 2020 začaly počty nakažených opět růst. Již na konci měsíce Moskva zaznamenala záchyt v množství případů, které převyšovalo jarní hodnoty. V polovině září byla znovuzavedena omezující opatření. Bylo vydáno doporučení pro osoby nad 65 let a pro chronicky nemocné k izolaci a minimalizaci pohybu. Zaměstnavatelé měli v rozsahu minimálně 30 % zaměstnanců přejít na práci z domova. Byla také opět zavedena povinnost nošení ochrany úst a nosu ve veřejné dopravě, obchodech a také na veřejných prostranstvích. Podzimní prázdniny byly prodlouženy o týden.³⁸² Druhá vlna mnohem více postihla méně bohaté regiony RF, například Altaj, kde byla listopadová situace označována za „italský průběh“ (s odkazem na situaci v Lombardii v březnu 2020). V regionech navíc často, na rozdíl od Moskvy a Petrohradu, nedošlo k přechodnému letnímu utlumení

³⁸¹ Viz BURKHARDT, Fabian. Executive politics in Russia in times of the pandemic: Shifting responsibility and blame as a technology of governance. *PEX*, publikováno 28. 5. 2020.

Dále SOBJANIN, Sergej. Koronavirus. Ograničeniye peredviženija po gorodu i social'naja poddėrška [orig. Коронавирус. Ограничение передвижения по городу и социальная поддержка]. *Sajt Sergeja Sobjanina* [orig. Сайт Сергея Собянина], publikováno 29. 3. 2020.

Také SOBJANIN, Sergej. Koronavirus. Doplnitělnyje ograničeniya na rabotu gorodskich organizacij i drugije rešenija 10. 4. 2020 [orig. Коронавирус. Дополнительные ограничения на работу городских организаций и другие решения 10.04.2020]. *Sajt Sergeja Sobjanina* [orig. Сайт Сергея Собянина], publikováno 10. 4. 2020.

Viz také LATYPOVA, Leyla. Russia's Response to the Coronavirus: The 2020 Timeline. *The Moscow Times*, publikováno 21. 12. 2020.

Dále NEČEPURENKO, Ivan, Andrew, HIGGINS. Putin Pushes Through Referendum Even as Virus Surges in Russia. *The New York Times*, publikováno 29. 6. 2020.

³⁸² Viz Moscow Mayor: Return to Full Lockdown 'Impossible'. *The Moscow Times*, publikováno 19. 10. 2020.

Dále SABJANIN, Sergej. Koronavirus. Obraščeniye k staršemu pokoleniju i udaljonnaja rabota [orig. Коронавирус. Обращение к старшему поколению и удаленная работа]. *Sajt Sergeja Sobjanina* [orig. Сайт Сергея Собянина], publikováno 25. 9. 2020.

Také LATYPOVA, Leyla. Russia's Response to the Coronavirus: The 2020 Timeline. *The Moscow Times*, publikováno 21. 12. 2020.

rozsahu nůkazy ani k dostatečným přípravám na druhou vlnu. Naopak zde z finančních či zdravotních důvodů docházelo k úbytku zdravotnického personálu. Regiony tedy do druhé vlny vstupovaly z horší výchozí pozice a od poloviny listopadu se jednalo o první oblasti zavádějící nové lockdowny.³⁸³

Bez ohledu na celkový vývoj zastávaly federální orgány názor směřující spíše k rozvolňování – zejména cestovních omezení – a propagaci očkování. Prvním celostátním omezujícím opatřením ve druhé vlně bylo až povinné nošení roušek od 28. října 2020. Byly doporučeny lokální zákazy shromažďování mezi 23. a 6. hodinou a také domácí izolace pro seniory nad 65 let a chronicky nemocné. Prezident Putin 29. října vyhlásil, že nejsou žádné plány zavést celostátní lockdown. Ke zpřísnění omezujících opatření došlo 22. prosince 2020, kdy byly pozastaveny lety do Spojeného království kvůli šíření koronaviru SARS-CoV-2 varianty Alfa.³⁸⁴

V Moskvě byla v návaznosti na zhoršující se situaci opatření zpřísněna od 13. listopadu 2020 s plánovanou účinností do 15. ledna 2021. Byla zavedena povinnost mít zavřeno mezi 23. a 6. hodinou pro bary, restaurace, kluby a ostatní zařízení nočního života. V městských školách a univerzitách byla zavedena distanční výuka, která byla podpořena také tím, že studentům byla dočasně pozastavena platnost karet pro hromadnou dopravu. Federálním a soukromým školám bylo uzavření doporučeno. Bylo zakázáno pořádání hromadných akcí včetně výstav. Zákaz vycházení byl vyhlášen pro osoby nad 65 let a pro chronicky nemocné. Petrohrad pak 2. prosince vyhlásil množství opatření rozložených do celého měsíce, včetně uzavření kaváren, restaurací, muzeí, divadel a koncertních sálů pro období od 30. prosince do 10. ledna. V lednu a v únoru pak vlna v různých oblastech postupně dosahovala svého vrcholu. V průběhu období od března do června byly postupně obnoveny lety do většiny destinací s přihlédnutím k jejich epidemiologické situaci. Rusové vracějící se ze zahraničí se museli prokazovat negativním testem.³⁸⁵

³⁸³ Viz LATYPOVA, Leyla. Russia's Response to the Coronavirus: The 2020 Timeline. *The Moscow Times*, publikováno 21. 12. 2020.

³⁸⁴ Viz LATYPOVA, Leyla. Russia's Response to the Coronavirus: The 2020 Timeline. *The Moscow Times*, publikováno 21. 12. 2020.

Dále Coronavirus in Russia: The Latest News. *The Moscow Times*, citováno k 1. 7. 2021.

³⁸⁵ Viz Coronavirus in Russia: The Latest News. *The Moscow Times*, citováno k 1. 7. 2021.

Nástup třetí vlny (dle oblasti RF byl počátek datovaný na duben až květen 2021) byl zřejmě způsobem rozvolněním za stále vysokého počtu případů a také šířením koronaviru SARS-CoV-2 varianty Delta. Epicentrem třetí vlny byla opět Moskva, která od 1. do 11. května vyhlásila pracovní volno a uzavření škol. V polovině června 2021 pak opět zavedla pro bary, kluby a restaurace povinnost mít zavřeno mezi 23. a 6. hodinou. V Petrohradu došlo k zavření obchodů a snížení kapacit v souvislosti s Mistrovstvím Evropy ve fotbale. Burjatia na Sibiři vyhlásila lockdown od 27. června do 11. července. Třetí vlna na konci sledovaného období stále probíhala a vedla k nejvyššímu počtu nakažených a zemřelých od začátku pandemie.³⁸⁶

Již od dubna 2020 se objevovaly první demonstrace proti opatřením, například v oblasti Severního Kavkazu. V červenci 2020 probíhaly rozsáhlé demonstrace ve městě Chabarovsk. Demonstrace byly rozpouštěny s poukazem na platná regionální protiepidemická opatření. Část protestujících se tak obrátila do online prostoru – na platformě Yandex Maps občané zanechávali protivládní komentáře u vládních budov. Sociologická data také ukazovala značnou nespokojenost s činností federální vlády i jejich zástupců ve většině regionů.³⁸⁷ Značná kritika se také týkala vedení oficiálních statistik nakažených a zejména zemřelých. Byly objeveny rozpory mezi vyjádřeními činitelů, uniklými daty a anonymními průzkumy mezi zdravotnickým personálem. Z průzkumů vyplynulo, že zdravotníci byli často nuceni měnit příčinu úmrtí z covidové pneumonie na jinou příčinu. Další průzkum pak uzavíral, že většina zdravotníků nedůvěřuje oficiálním

³⁸⁶ Viz Coronavirus in Russia: The Latest News. *The Moscow Times*, citováno k 1. 7. 2021.

Dále BARYSHEVA, Elena. Russia struggles against third wave of coronavirus pandemic. *DW*, publikováno 25. 6. 2021.

Také Russia Reintroduces Coronavirus Restrictions: All You Need to Know. *The Moscow Times*, publikováno 22. 6. 2021.

³⁸⁷ Viz LATYPOVA, Leyla. Russia's Response to the Coronavirus: The 2020 Timeline. *The Moscow Times*, publikováno 21. 12. 2020.

Dále FOY, Henry. Russia: Pandemic tests Putin's grip on power. *Financial Times*, publikováno 4. 5. 2020.

Také MAKARYCHEV, Andrey, Maria GOES a Anna KUZNETSOVA. The Covid Biopolitics in Russia: Putin's Sovereignty versus Regional Governmentality. *Czech Journal of International Relations*, 2020, roč. 55, č. 4, s. 36–37.

statistikám. Také data uniklá z moskevského ministerstva zdravotnictví naznačují manipulaci s počty případů.³⁸⁸

Od dubna 2020 museli rezidenti Kurganského regionu zasílat SMS při opouštění domova. Formát registrace pomocí SMS zpráv napojený na existující cloudové řešení (vyvinuté bankou AkBars v roce 2019) využil i Tatarstán. Cílem tohoto řešení byla dostupnost pro obyvatele nevlastníci chytrý telefon. Dle indexu sebe-izolace firmy Yandex však byla Kazaň (hlavní město Tatarstánu) zařazena na spodní příčky mezi městy nad jeden milion obyvatel – reálný vliv omezujících opatření na mobilitu obyvatel zde nebyl dostatečný. Tento systém tzv. elektronických povolení tak byl zrušen k 12. květnu.³⁸⁹

V listopadu 2020 vydalo ministerstvo digitálního rozvoje aplikace k trasování kontaktů. Uživatelé v ní dobrovolně nahlašovali pozitivní testy a aplikace následně notifikovala všechny kontakty uživatele za poslední 14 dní. Bližší informace o užití technologii však nebyly oznámeny.³⁹⁰

³⁸⁸ Viz SAUER, Pjotr. 'We're in Hell': Russia's Second Wave of Covid-19 Is Catching the Regions Off Guard. *The Moscow Times*, publikováno 25. 10. 2020.

Dále SAUER, Pjotr, Evan, GERSHKOVICH. Russia Is Boasting About Low Coronavirus Deaths. The Numbers Are Deceiving. *The Moscow Times*, publikováno 14. 5. 2020.

Také 1 in 3 Russian Medics Told to Doctor Coronavirus Data – Poll. *The Moscow Times*, publikováno 22. 5. 2020.

Viz také FOY, Henry. Russia: Pandemic tests Putin's grip on power. *Financial Times*, publikováno 4. 5. 2020.

Dále Hundreds of thousands of Russian Covid patients named online „by mistake”. *BBC News*, publikováno 9. 12. 2020.

Viz Soglasno slitym v sjeť dannym, vlasti Moskvy faľsificirujut statistiku po koronavirusu [orig. Согласно слитым в сеть данным, власти Москвы фальсифицируют статистику по коронавирусу]. *Readovka.news*, publikováno 9. 12. 2020.

³⁸⁹ Viz COVID-19 Health System Response Monitor (HSRM): Russian Federation. *European Observatory on Health Systems and Policies*.

Dále MAKARYCHEV, Andrey, Maria GOES a Anna KUZNETSOVA. The Covid Biopolitics in Russia: Putin's Sovereignty versus Regional Governmentality. *Czech Journal of International Relations*, 2020, roč. 55, č. 4, s. 38–39.

³⁹⁰ Viz Mincifry razrabotalo priloženije dlja otsleživanija kontaktov s COVID-19 [orig. Минцифры разработало приложение для отслеживания контактов с COVID-19]. *Rossijskaja gazeta* [orig. Российская газета], publikováno 17. 11. 2020.

Dále LATYPOVA, Leyla. Russia's Response to the Coronavirus: The 2020 Timeline. *The Moscow Times*, publikováno 21. 12. 2020.

Oblastí, kde docházelo k nejširšímu zavádění technologických nástrojů byla pochopitelně Moskva se svým systémem tzv. chytrého monitoringu. V dubnu 2020 vydala aplikaci pro trasování a monitorování domácí karantény nařízené po pozitivním testu. Pro osoby nevlastnící chytré telefony byly přístroje po dobu trvání čtrnáctidenní karantény k zapůjčení. Také byl zaveden systém, ve kterém obyvatelé žádali o digitální propustky pro jednodenní opuštění domova (například v souvislosti s návštěvou zdravotnického zařízení). Přiděleným kódem digitální propustky se pak prokazovali na vyžádání policejních orgánů nebo při využití veřejné dopravy.³⁹¹ V říjnu byl zaveden testovací režim digitální registrace telefonních čísel pro návštěvu klubů, diskoték a nočních barů. Cílem tohoto nástroje bylo zjednodušení trasování v případě následného pozitivního testu některého návštěvníka. Tento postup měl sloužit jako náhrada za úplně uzavření těchto podniků.³⁹² V únoru 2021 starosta Moskvy oznámil zavedení technologie na rozpoznávání obličejů v rámci existujícího systému Bezpečné město.³⁹³ Systém byl propojen s projektem digitálních propustek a podle zprávy agentury TASS odhalil více než 200 osob porušujících nařízenou karanténu.³⁹⁴

2.17. Saúdská Arábie

Z důvodů vývoje událostí a šíření koronaviru v čínském Wuhanu Saúdská Arábie (dále jen „SA“) již koncem ledna pozastavila všechny letecké spoje s ČLR. Saúdští občané byli z ČLR a Korejské republiky evakuováni a umístěni do vymezených hotelů za účelem čtrnáctidenní karantény. U žádného z nich však v této fázi nebyl výskyt koronaviru

³⁹¹ Viz KELION, Leo. Coronavirus: Moscow rolls out patient-tracking app. *BBC News*, publikováno 1. 4. 2020.

Dále ANYUKHINA, Irina. Russian Federation: COVID-19: New Limitations And Digital Pass System In Moscow And Surrounding Region. *Mondaq*, publikováno 12. 5. 2020.

³⁹² Viz SOBJANIN, SERGEJ. Koronavirus. Diskotěki i drugije nočnyje zaveděnja. O rešenijach [orig. Коронавирус. Дискоотеки и другие ночные заведения. О решениях.]. *Sajt Sergeja Sobjanina* [orig. Сайт Сергея Собянина], publikováno 15. 10. 2020.

³⁹³ Systém byl spuštěn v roce 2019 a zahrnuje asi 180 tisíc kamer.

³⁹⁴ Viz WOODHAMS, Samuel. COVID-19 Digital Rights Tracker. *TOP10VPN*, publikováno 20. 3. 2020.

Dále Kamery videonabluděnja v Moskvě vyjavili boljeje 200 graždan, narušivšich režim samoizoljácii [orig. Камеры видеонаблюдения в Москве выявили более 200 граждан, нарушивших режим самоизоляции]. *TASS* [orig. ТАСС], publikováno 18. 3. 2020.

Také Russia uses facial recognition to tackle virus. *BBC News*, publikováno 4. 4. 2020.

potvrzen.³⁹⁵ Země zavedla přísná omezující opatření již na konci února, a to před prvním zachyceným případem. Dočasně byla pozastavena mezinárodní i domácí přeprava osob, včetně provozu autobusů, vlaků a taxislužeb. Dočasně bylo přerušeno také docházení na pracoviště ve většině vládních agentur i v soukromém sektoru, zejména u státních zaměstnanců se toto opatření v následujících obdobích opakovalo. Pro ostatní sektory došlo k redukci maximálního počtu osob na pracovišti na čtvrtinu, s podněty k zavedení práce z domova. Výjimkami byl sektor kritické infrastruktury. Zákaz pohybu se vztahoval na tradiční poutě do měst Mekky a Medíny, které se od 27. února staly zcela nepřístupnými. První zákaz vycházení byl zaveden ve městě Džidda³⁹⁶ od 15. hodiny odpoledne a totéž opatření pak následovalo i pro Mekku a Medínu.³⁹⁷ První případ koronaviru byl v zemi zachycen až 2. března u občanů cestujících z Íránu. O dva dny později bylo zastaveno vydávání turistických víz pro občany desítky zemí, které byly zařazeny na seznam rizikový států.³⁹⁸

V návaznosti na výskyt prvních případů byla v průběhu března 2020 vyhlášena další omezující opatření jako například uzavření nákupních center, zákaz návštěvy sportovních a společenských událostí či modlitebních míst a mešit. Těchto téměř 85 tisíc mešit se uzavřelo také pro náboženskou výuku a bylo následováno ostatními školskými zařízeními a univerzitami, jimž bylo nařízeno přejít na pouze elektronický způsob výuky. Vnitrostátní doprava, včetně vlaků, meziměstských autobusů a taxislužeb byla na čtrnáct dní znovu zastavena od 21. března 2020. Ještě před ní byly zrušeny všechny mezinárodní letecké spoje a uzavřeny pozemní hraniční přechody. Zákazu předcházela limit 72 hodin, ve kterém

³⁹⁵ Viz MOH Confirms that the Results of Preliminary Tests for 10 Saudi Students Coming From Chinese City Wuhan are Negative. *Saudi Press Agency*, publikováno 3. 2. 2020.

³⁹⁶ Jedná se po Rijádu o druhé největší město v zemi

³⁹⁷ Viz KHALID, Tuqa. Saudi Arabia's measures to combat coronavirus since February: A timeline. *Al Arabiya English*, publikováno 24. 5. 2020.

Dále SAYED, Anwar A. The Progressive Public Measures of Saudi Arabia to Tackle Covid-19 and Limit Its Spread. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 2021, roč. 18, č. 2, 783.

³⁹⁸ Mj. ČR, Írán, Korejská republika, Itálie nebo Japonsko. Jako vysoce rizikové byly posléze vyhodnoceny všechny státy EU nebo například Indie.

Viz TABUEISH, Tamara. Coronavirus: Four repatriation flights arrive in Saudi Arabia's Riyadh, Jeddah. *Al Arabiya English*, publikováno 6. 6. 2020.

Také Saudi Arabia: Government suspends travel to the EU and other countries March 12 /update 13. *GardaWorld*, publikováno 12. 3. 2020.

se měli občané a rezidenti Saúdské Arábie okamžitě vrátit do země. Pozdější přechod hranic do SA byl pak možný jenom centrálně organizovanými repatriačními lety.

Vláda SA také svým rozhodnutím od 25. března 2020 omezila veškerý pohyb mezi jednotlivými emiráty.³⁹⁹ Na samém konci března pak byl také zaveden celostátní zákaz vycházení mezi 19. a 6. hodinou. Opuštění bydliště bylo podmíněno obdržením oficiálního povolení, o které mohli obyvatelé požádat pomocí mobilní aplikace *Tawakkalna* (viz níže). Výjimky pak bylo možné udělit pro obstarání základních životních potřeb a potravin (maximálně tři kilometry od místa bydliště, maximálně jednu hodinu nejvýše čtyřikrát do týdně), zdravotní vycházku (maximální délka jedna hodina, povinnost setrvat v rezidenční čtvrti bydliště a nejvýše jednou denně), v rámci pracovního poměru (týkalo se zejména lékařského a zdravotnického personálu, poslíčků, kurýrů, dále zaměstnanců čerpacích stanic, lékáren a obchodů s potravinami), pro potřeby řidiče pro dojíždku do a ze zaměstnání (maximální dojezdová vzdálenost hodina a půl nejvýše dvakrát denně) nebo pro absolvování návštěvy u lékaře. Porušení zákazů bylo trestáno pokutami nebo dvacetidenním uvězněním. Cizincům hrozilo vyhoštění.⁴⁰⁰

Všechna tato opatření předcházela výrazný nárůst případů, který byl evidován až na začátku dubna. Omezující opatření trvala až do 28. května 2020, kdy byla zahájena první fáze rozvolňování ve všech městech s výjimkou Mekky, kde rozvolňování začalo až 21. června. Stále zůstával v platnosti zákaz vycházení 20. a 6. hodinou.⁴⁰¹ Zrušena však byla

³⁹⁹ Viz TABUEISH, Tamara. Coronavirus: Four repatriation flights arrive in Saudi Arabia's Riyadh, Jeddah. *Al Arabiya English*, publikováno 6. 6. 2020.

Dále KHALID, Tuqa. Saudi Arabia's measures to combat coronavirus since February: A timeline. *Al Arabiya English* publikováno 24. 5. 2020.

Také SAYED, Anwar A. The Progressive Public Measures of Saudi Arabia to Tackle Covid-19 and Limit Its Spread. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 2021, roč. 18, č. 2, 783.

Viz také Saudi Arabia imposes 24-hour curfew in Riyadh and other cities. *Reuters*, publikováno 6. 4. 2020.

Dále viz Saudi Arabia: Authorities implement 24-hour curfew on two districts in Jizan province April 17 /update 28. *GardaWorld*, publikováno 18. 4. 2020.

Viz Saudi Arabia: the latest coronavirus counts, charts and maps. *Reuters*, citováno k 17. 6. 2021.

⁴⁰⁰ Viz Saudi Arabia's measures to combat coronavirus since February: A timeline. *Al Arabiya English* publikováno 24. 5. 2020.

Dále SAYED, Anwar A. The Progressive Public Measures of Saudi Arabia to Tackle Covid-19 and Limit Its Spread. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 2021, roč. 18, č. 2, 783.

⁴⁰¹ Viz Working Together to Protect U.S. Organizations Overseas. *OSAC*, publikováno 28. 5. 2020.

omezení vnitrostátních letů či cestování mezi emiráty. Obnovena byla také ekonomická činnost s výjimkou aktivit, kde není možné zachovat pravidla společenského odstupu (kina, kosmetické služby apod.). Od 21. června pak došlo k návratu k běžnému chodu země s důrazem na zvýšená hygienická opatření a dodržování rozestupů.⁴⁰² Omezující opatření v podobě zákazu přicestování ze zemí, které byly označeny za rizikové, zůstaly nadále v platnosti.⁴⁰³

Za nástup nové vlny je možné označit duben 2021. V této době země zavedla na několik týdnů nucené uzavření v rámci některých sektorů ekonomiky, následně však toto uzavření pouze doporučovala. Školy v SA byly pro prezenční výuku uzavřeny nepřetržitě a výuka pokračovala vzdáleně až do konce sledovaného období,⁴⁰⁴ kdy země dosahovala výrazného počtu nových případů. V červenci vláda varovala, že v případě nedodržování preventivních opatření a doporučení dojde k jejich zpřísnění.⁴⁰⁵

Vzhledem k dlouhodobé politické situaci nebyly v zemi zaznamenány významnější opoziční hlasy nebo protesty proti vyhlášeným omezujícím opatřením.

Digitalizace patřila v SA mezi vládní priority – vládních aplikací napříč všemi sektory fungovalo ve sledovaném období několik desítek.⁴⁰⁶ Saúdské ministerstvo zdravotnictví schválilo užívání mobilních aplikací pro sledování pohybu občanů a jejich trasování nebo sdílení aktuálních informací vztahujících se k pandemické situaci v zemi.

Za vývojem aplikace *Tawakkalna*⁴⁰⁷ stála Saúdská vládní agentura pro data a umělou inteligenci (SDAIA) založená královským dekretem v roce 2019. Aplikace byla propojena

⁴⁰² Viz NAAR, Ismaeel. Coronavirus: Saudi Arabia imposes 24-hour curfew in several cities, including Riyadh. *Al Arabiya English*, publikováno 6. 4. 2020.

Dále KHALID, Tuqa. Coronavirus: Saudi Arabia sets guidelines for malls, industrial sector, as it reopens. *Al Arabiya English*, publikováno 22. 5. 2020.

⁴⁰³ Viz Saudi Arabia: the latest coronavirus counts, charts and maps. *Reuters*, citováno k 17. 6. 2021.

⁴⁰⁴ Viz SAYED, Anwar A. The Progressive Public Measures of Saudi Arabia to Tackle Covid-19 and Limit Its Spread. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 2021, roč. 18, č. 2, 783.

⁴⁰⁵ Viz Saudi Arabia: the latest coronavirus counts, charts and maps. *Reuters*, citováno k 17. 6. 2021.

Dále RADWAN, Rawan. New Saudi health alert after virus cases surge. *Arab News*, publikováno 31. 1. 2021.

⁴⁰⁶ Viz Government Mobile Applications. *United National Platform*, publikováno 11. 8. 2021.

⁴⁰⁷ V překladu „Věř nám“ nebo „Spolehni se na nás“.

s daty z osobních dokladů uživatelů a navazovala na existující a povinnost vládní aplikaci *Absher* z dílny ministerstva vnitra. Aplikace *Absher* zprostředkovala občanům a obyvatelům SA několik set vládních služeb (podávání žádostí o zaměstnání nebo o vydání nejrůznějších dokladů apod.). *Tawakkalna* sledovala pohyb uživatelů a upozorňovala na případný kontakt s nakaženým, zobrazovala odpočet dní do konce karantény a napomáhala ke včasnému určení symptomů. Aktuální zdravotní stav sdělovala barva zobrazovaného kódu (zelená, oranžová, hnědá, modrá, později přidána tmavě zelená⁴⁰⁸). Instalace aplikace a její následné užívání bylo nutnou podmínkou pro vstup do veřejných, ale i komerčních prostor (restaurace, supermarkety, lékárny). V dubnu 2021 se stala povinnou výbavou mobilních telefonů všech pasažérů letů z SA.

Primárně pro trasování infekčních osob byla vývojáři ze SDAIA vyvinuta aplikace *Tabaud*. V SA fungovala od června 2020. Využívala technologii Bluetooth a upozorňovala uživatele na blízkost a kontakt s nakaženými osobami. Na rozdíl od aplikace *Tawakkalna* nebylo nutné zavádět do aplikace svoji identitu a aplikace také nevyžadovala sledování pohybu. Počátečním bodem pro používání aplikace byl krátký dotazník o zdravotním stavu, nikoli osobní údaje nebo přímo propojení s aplikací *Absher*. Zavedení pozitivního testu bylo také na bázi dobrovolnosti. Aplikace rovněž zprostředkovala kontakt se zdravotnickými zařízeními. V případě zájmu o lékařskou péči však již bylo nutno osobní údaje uvést v rozsahu, který byl nutný pro kontaktování zdravotnického zařízení.⁴⁰⁹ V případě pozitivního testu a následného onemocnění bylo doporučováno použití aplikace *Tetamman*⁴¹⁰ provozované ministerstvem zdravotnictví. Uživatelům tato aplikace poskytovala databázi symptomů. Napomáhala sledovat průběžný vývoj zdravotního stavu a také skrze ni bylo možné zajistit si asistenci při nařízené karanténě.⁴¹¹

2.18. Spojené království

První potvrzené případy se ve Spojeném království (dále jen „UK“) objevovaly již od ledna 2020. Dnes se předpokládá, že se do UK virus dostal v důsledku velkého objemu

⁴⁰⁸ Označovala osobu s dokončenou vakcinací.

⁴⁰⁹ Jméno, číslo národních či pobytových dokladů, datum narození.

⁴¹⁰ V překladu znamená „klid“ nebo „odpočinek“.

⁴¹¹ Viz (Tetamman) App. *Ministry of Health*.

mezinárodního cestování a malých omezení z několika různých evropských a asijských zdrojů paralelně, což vedlo k vytvoření mnoha lokálních ohnisek a následnému rychlému zvyšování počtu nakažených.⁴¹²

Jednotlivé země UK (Anglie, Skotsko, Wales, Severní Irsko) nesou odpovědnost za zdravotní péči a omezující opatření by měly implementovat ve spolupráci s centrální vládou a jejími orgány. Uzavření škol od 18. března bylo jedním z prvních omezujících opatření, která byla zavedena na úrovni celého království. Následně byla 20. března uzavřena restaurační zařízení, sportoviště, divadla a kina. O tři dny později pak premiér Boris Johnson oznámil zákaz vycházení a omezil veřejné shromažďování maximálně na dvě osoby. Také byla uzavřena většina obchodů. Právním základem pro tato i některá jiná opatření byl zvláštní koronavirový zákon (*Coronavirus Act*), který britský parlament schválil ve zrychleném řízení. Zákon vstoupil v účinnosti 26. března, avšak byl preemptivně vynucován již o tři dny dříve.⁴¹³

Významnou roli při zvládnutí pandemie hrály ozbrojené síly. V rámci *COVID Support Force* (CSF) došlo k nasazení asi 23 000 členů včetně rezervistů či zpravodajské služby GCHQ. Jednalo se o největší domácí nasazení vojska v historii. CSF zajišťovalo letecký transport zásob a provoz nouzových nemocničních zařízení, podílelo se na testování, trasování, sekvenování vzorků nebo na výrobě ochranných pomůcek. Podílelo se na návrhu a testování trasovací technologických nástrojů, včetně mobilní aplikace a služby *NHS Test and Trace*. V pozdějších fázích pandemie také výrazně přispívalo k očkování.⁴¹⁴

Od 21. dubna se začaly projevovat zmírňující efekty přísných opatření a došlo k jejich prodloužení. Pro Anglii bylo oznámeno pět podmínek, za kterých bylo možné opatření rozvolnit – jistota, že zdravotní systém bude situaci zvládat; trvalý a konzistentní pokles denní smrtnosti; spolehlivá data ukazující, že míra infekce klesá ke zvládnutelné úrovni; zajištění dodávek testů a ochranných pomůcek s výhledem na další vývoj; a přesvědčení, že rozvolňování opatření nepřinesou riziko nástupu další vlny, která by mohla

⁴¹² Viz DU PLESSIS, Louis, John T. MCCRONE, Verity HILL a kol. Establishment and lineage dynamics of the SARS-CoV-2 epidemic in the UK. *Science*, 2021, sv. 371, č. 6530, s. 708–712.

⁴¹³ Viz *Emergency Powers and Civil Liberties Report – April 2020*. Big Brother Watch, 2020, s. 17–19.

⁴¹⁴ Viz *Military Aid to Civil Authorities: The COVID Support Force*. *Medium*, publikováno 19. 3. 2020.

zdravotnictví přetížít. Lockdown pokračoval i v dalších zemích, avšak stanoveny byly odlišné podmínky pro rozvolňování.⁴¹⁵

V polovině května publikovala vláda obsáhlý dokument *Our Plan to Rebuild*, formulovala pětibodový varovný systém a vydala sadu doporučení pro dodržování společenského odstupu, zvýšených hygienických opatření, testování a izolace. Premiér Johnson nabádal ty, kteří nemohou pracovat z domova, aby šli do práce, ale vyhnuli se veřejné dopravě. Také byl rozšířen seznam oprávněných důvodů k vycházení (například za účelem venkovních sportovních aktivit).⁴¹⁶ Od konce května pak začalo postupné rozvolňování, například v podobě otevření některých ročníků škol.

V létě 2020 byla využívána zejména lokální omezující opatření v návaznosti na místní epidemiologickou situaci. Tato opatření však nebyla úspěšná a v září začal růst jak záchyt, tak počet vážných případů. V říjnu byl formulován národní systém opatření o třech stupních⁴¹⁷ (střední, vysoký, velmi vysoký).⁴¹⁸ Jednotlivé úrovně se lišily přísností opatření (například omezením počtu osob při shromažďování nebo restrikcemi pro podniky). Systém stupňů byl v Anglii v listopadu 2020 nahrazen druhým měsíčním celostátním lockdownem. V rámci této vlny však nedošlo k zavření škol a školek.⁴¹⁹ Podobné

⁴¹⁵ Viz Coronavirus: UK lockdown extended for „at least“ three weeks. *BBC News*, publikováno 16. 4. 2020. *Emergency Powers and Civil Liberties Report – May 2020*. Big Brother Watch, 2020, s. 6 a 18–25.

⁴¹⁶ Viz Our plan to rebuild: The UK Government’s COVID-19 recovery strategy. *GOV.UK*, publikováno 24. 6. 2020.

Dále Prime Minister’s statement on coronavirus (COVID-19): 10 May 2020. *GOV.UK*, publikováno 10. 5. 2020.

⁴¹⁷ Tento systém přímo vycházel z pětistupňového systému používaného na jaře 2020.

Viz KING, Jeff, Natalie BYROM. In: KING, Jeff, Octavio FERRAZ (eds.). *The Oxford Compendium of National Legal Responses to Covid-19*. Oxford University Press, 2021, odst. 68.

⁴¹⁸ Viz The Health Protection (Coronavirus, Restrictions) (England) (No. 4) Regulations 2020. *Wikipedia: The Free Encyclopedia*, 2021.

⁴¹⁹ Viz The Health Protection (Coronavirus, Restrictions) (All Tiers) (England) Regulation 2020. *Wikipedia: The Free Encyclopedia*, 2021.

víceúrovňové restriktce byly zavedeny ve Skotsku,⁴²⁰ zatímco Wales a Severní Irsko nákazu mírnily zejména pomocí několikátýdenních přísných lockdownů.⁴²¹

V prosinci 2020 došlo k rychlému šíření koronaviru SARS-CoV-2 varianty Alfa. Byly uzavřeny vnitřní hranice UK. Konec prosince přinesl zatím největší zátěž zdravotního systému, což vedlo k zavedení třetího lockdownu v Anglii. Ten kromě zákazu vycházení zahrnoval také uzavření škol. Ostatní země UK reagovaly podobnými opatřeními. Lockdown byl s většími či menšími místními odchylkami postupně u všech zemí rozvolňován od konce února 2021. Poslední fáze rozvolnění byla naplánována na 21. června 2021, nicméně kvůli rychlému šíření koronaviru SARS-CoV-2 varianty Delta byla o čtyři týdny odložena.

Vláda byla kritizována hlavně za pozdní vyhlášení opatření při rostoucím počtu případů v únoru 2020.⁴²² Politický odpor také směřoval proti zvláštnímu koronavirovému zákonu, vůči kterému se intenzivně vymezovali také někteří poslanci vládní strany.⁴²³ Omezující opatření (zejména restriktce v oblasti obchodu a služeb) byla pravidelně napadána u soudů, které se však často odmítaly žalobami vůbec zabývat.⁴²⁴ Protesty proti omezujícím opatřením se objevovaly již od jara 2020, nicméně byly převážně malé a organizované minoritními názorovými skupinami. Policie tyto demonstrace rušila a rozháněla jako porušení zákazu shromažďování. Zásadním předmětem veřejné diskuse a kritiky však byla často přehnaně entusiastická či zcela arbitrání kontrola dodržování opatření policejními silami – docházelo například ke stanovování, co je a co není

⁴²⁰ Viz Covid-19: Nicola Sturgeon unveils Scotland's restriction levels. *BBC News*, publikováno 29. 10. 2020.

⁴²¹ Viz MORRIS, Steven. What are the rules of Wales's circuit breaker coronavirus lockdown? *The Guardian*, publikováno 19. 10. 2020.

Dále viz NI enters two-week circuit breaker lockdown. *ITV*, publikováno 27. 10. 2020.

⁴²² Viz WALKER, Peter. Boris Johnson missed five coronavirus Cobra meetings, Michael Gove says. *The Guardian*, publikováno 19. 4. 2020.

⁴²³ Viz SCHOFIELD, Kevin. Boris Johnson faces Commons rebellion over coronavirus emergency powers bill. *Politics Home*, publikováno 21. 3. 2020.

Dále viz COWBURN, Ashley. MPs will review new emergency coronavirus measures every six months after government relents to pressure. *The Independent*, publikováno 23. 3. 2020.

⁴²⁴ Viz Businessman loses Court of Appeal challenge over Covid-19 rules. *The National*, publikováno 1. 12. 2020.

nezbytným zbožím nebo k vyžadování pracovního potvrzení, a to bez příslušného zákonného podkladu.⁴²⁵

Zřejmě největší organizovaná demonstrace se odehrála v březnu 2021, kdy asi 30 tisíc osob protestovalo proti vládnímu postoji ke shromažďování (tedy rozpouštění a následné rozhánění demonstrací) v průběhu lockdownů. Protesty za účasti několika tisíc lidí se odehrály také v dubnu a květnu 2021, zejména proti povinnému nošení roušek, očkování (a očkovacím průkazům), ale také omezujícím opatřením obecně.⁴²⁶ Po kritice reakcí vlády a stupňujícím se požadavkům na její revizi ze strany významných osobností veřejného života premiér Johnson oznámil, že k prošetření vládní odpovědi na pandemii bude na jaře 2022 ustavena veřejná komise.⁴²⁷

Jeden z prvních vyvinutých nástrojů, aplikaci *COVID Symptom Study*, vytvořila soukromá zdravotnická výzkumná společnost ZOE. Aplikaci oficiálně podpořily Wales a Skotsko. Uživatelé v jejím rámci mohli zadávat symptomy nemoci u sebe a svých blízkých. Tato data následně sloužila jako podkladová data pro algoritmy predikující počet nakažených dle symptomů a pro trasování infekcí. Ve spolupráce s King's College London byly na základě těchto dat zpracovávány studie o proměnách symptomů na základě osobních charakteristik nakažených. Ačkoli byla aplikace vyvinuta primárně pro UK, byla posléze uvolněna pro celý svět a tímto způsobem se do výzkumu zapojily asi 4 miliony lidí.⁴²⁸

Při vynucování omezujících opatření bylo na jaře 2020 policejními složkami používáno například sledování pomocí bezpilotních letounů a systémů na rozpoznávání registračních značek vozidel.⁴²⁹ Byla také spuštěna řada portálů pro nahlašování podezření z porušování

⁴²⁵ Viz *Emergency Powers and Civil Liberties Report – April 2020*. Big Brother Watch, 2020, s. 7, 9–10, 30–43 a 75–78.

⁴²⁶ Viz *Emergency Powers and Civil Liberties Report – May-June 2021*. Big Brother Watch, 2021, s. 4–5.

⁴²⁷ Viz HARRISON, Emma. Covid: Lessons to be learned from spring 2022 public inquiry – PM. *BBC News*, publikováno 12. 5. 2021.

⁴²⁸ Viz About the ZOE COVID Study. *ZOE COVID Study*.

⁴²⁹ Jednalo se o kontroverzní technologii *Automated Number Plate Recognition*.

Viz BIENKOV, Adam. UK police officers are using drones to „lockdown shame“ people for walking their dogs in remote areas during the coronavirus outbreak. *Business Insider*, publikováno 27. 3. 2020.

omezujících opatření. Tyto postupy byly terčem značné kritiky ze strany nevládních/neziskových organizací a části politiků.⁴³⁰

Některé subjekty (například letiště Heathrow, přístav Portsmouth, společnost Amazon UK) testovaly či přímo zaváděly do provozu kamerové systémy snímající teplotu těla. Systémy zpracovávaly a ukládaly značné množství osobních údajů (například pohlaví, věková skupina, přítomnost prostetických končetin, detaily o nošení ochrany úst). Vedení letiště Heathrow zvažovalo propojení systému se systémem na rozpoznávání obličejů. Využití těchto nástrojů bylo opakovaně veřejně kritizováno s poukazem na jejich nízkou efektivitu (zejména v odhalování asymptomatických pacientů) v porovnání s jejich značným zásahem do soukromí. Kamerové systémy byly také ve více než 30 městech využívány ke sběru dat ohledně provozování cyklistiky, individuálních procházek a pravidel společenského odstupu.⁴³¹

CSF se podílelo na návrhu a později testování trasovací aplikace a celé infrastruktury *NHS Test and Trace*. Mobilní aplikace měla být spuštěna v květnu 2020, ale po technických problémech doprovázených nedůvěrou společnosti bylo v červnu rozhodnuto k přechodu na design založený na systému *Apple/Google Exposure Notification*. Testování této druhé iterace probíhalo od poloviny srpna a veřejnosti byla aplikace zpřístupněna na konci září. Využívala technologie Bluetooth ke stanovení úrovně rizika kontaktů, kontrole symptomů, doporučování sebe-izolace či komunikaci výsledků testů. Byla také využívána ke skenování QR kódu v zařízeních, které musely uchovávat seznamy zákazníků za účelem zajištění možnosti jejich pozdějšího trasování (týkalo se to restaurací, turistických služeb, kadeřnictví, komunitních center, knihoven a podobně).⁴³² Podobné trasovací aplikace

⁴³⁰ Viz iNews — Police Filming Innocent Members of the Public With Drones and Putting It Online. *Big Brother Watch*, publikováno 27. 3. 2020.

Dále viz LANGFORD, Eleanor. Home Office Plans To Use Military-Grade Drones To Pursue Suspects And Monitor Protests Are Raising Privacy Concerns. *Politics Home*, publikováno 17. 9. 2020.

⁴³¹ Viz *Emergency Powers and Civil Liberties Report – May 2020*. Big Brother Watch, 2020, s. 86–95.

Dále *Emergency Powers and Civil Liberties Report – June 2020*. Big Brother Watch, 2020, s. 64–66.

Také viz *Emergency Powers and Civil Liberties Report – October 2020*. Big Brother Watch, 2020, s. 40–44.

⁴³² Viz Which venues in England should display the official NHS QR code poster? *NHS*.

Také viz *Emergency Powers and Civil Liberties Report – June 2020*. Big Brother Watch, 2020, s. 43–49.

a nástroje byly spuštěny i ve Skotsku (*Protect Scotland*),⁴³³ Walesu (*NHS Covid-19*)⁴³⁴ a Severním Irsku (*StopCOVID NI*).⁴³⁵

2.19. Spojené státy americké

První potvrzený případ se ve Spojených státech amerických (dále jen „USA“) objevil 20. ledna 2020. Na konci ledna byl vyhlášen stav zdravotní krize a v Bílém domě byla zřízena *Coronavirus Task Force*, což bylo ve značném rozporu s jinak optimistickou vládní rétorikou. Byl částečně omezen vstup do země pro osoby, které v posledních dvou týdnech pobývaly v ČLR a probíhaly snahy o zpětné dohledávání, testování a izolování příjíždějících. Později byly také zavedeny další vstupní restriktce, které se týkaly osob cestujících z Íránu, zemí Schengenského prostoru nebo Spojeného království. Přílety z těchto zemí byly odkláněny na předem určená letiště za účelem provedení zdravotního screeningu a případně absolvování karantény. Až v březnu mohly všechny státy testovat potenciálně nakažené. V té době již počet známých případů šel do tisíců a vzrůstala míra komunitního přenosu.

V průběhu března 2020 většina států i okresů zavedla nějakou formu omezení pohybu nebo zákazu vycházení. Nejprísnější opatření zaváděly těžce postižené státy na severovýchodě USA, zejména pak New York. Prezident schválil dobrovolný patnáctidenní národní lockdown, později prodloužený o třicet dní. Opatření však byla na základě federálních doporučení zaváděna jednotlivými státy a velmi se tak lišila. Na konci března mělo 29 z 50 států schválený zákaz vycházení, 30 z nich zavřelo zbytné obchody a služby, 39 zakázalo shromažďování, 44 uzavřelo restaurace a bary a 47 uzavřelo školy.⁴³⁶

Dále *Emergency Powers and Civil Liberties Report – August-September 2020*. Big Brother Watch, 2020, s. 36–41 a 60–65.

Viz také *Emergency Powers and Civil Liberties Report – October 2020*. Big Brother Watch, 2020, s. 34–40.

⁴³³ Viz How it works. *Protect Scotland*.

⁴³⁴ Viz NHS Covid-19. *gov.wales*.

⁴³⁵ Viz Coronavirus (COVID-19): StopCOVID NI proximity app. *nidirect*.

⁴³⁶ Viz NORWOOD, Candice. Most states have issued stay-at-home orders, but enforcement varies widely. *PBS NewsHour*, publikováno 3. 4. 2020.

Dále LIPTON, Eric. The ‘Red Dawn’ Emails: 8 Key Exchanges on the Faltering Response to the Coronavirus. *The New York Times*, publikováno 11. 4. 2020.

Také viz COVID-19 and US response: A state-by-state overview. *Norton Rose Fulbright*, 2020.

Do počátku dubna zasahovalo omezení pohybu více než 90 % populace USA. Problematickým se ukázalo zejména nejasné a proměnlivé dělení pravomocí mezi státy a federální vládou, která se v čele s prezidentem Donaldem Trumpem soustředila spíše na ekonomické otázky či na provádění viditelných opatření (např. budování polních nemocnic Federální agenturou pro zvládání katastrof [FEMA] nebo národními gardami).⁴³⁷

Rozvolňování mělo začít od konce dubna 2020 na základě třífázového postupu obsaženého v publikaci *Guidelines for Opening Up America Again*, v níž Bílý dům doporučoval, za jakých podmínek a jakým způsobem se mají opatření zmírňovat či rušit. Některé státy (zejména na jihu USA) začaly rozvolňovat ještě před naplněním stanovených kritérií a bez dostatečných testovacích a trasovacích kapacit. K začátku května v souladu s doporučením začala většina států rozvolňovat, na konci května to pak byly již všechny státy USA.⁴³⁸

Společně s pokračujícím rozvolňováním začal v létě 2020 narůstat počet případů a již v srpnu se vrátil na jarní úroveň. V období od srpna do října nárůst pokračoval. V srpnu 2020 sedm států pozastavilo rozvolňování a sedmáct států opatření zpřísnilo nebo zavedlo opatření nová. Více než 30 států zavedlo povinnost nosit roušky a respirátory. Mezi nejvíce postižené nyní patřily státy na jihu země (Florida, Arizona, Kalifornie, Texas), které z politických důvodů často předčasně rozvolňovaly a následně se snažily pozdržet znovuzavedení opatření.⁴³⁹ V této době ustoupila federální vláda do pozadí a vyšší podíl na rozhodování tedy státní vlády, případně okresní představitelé. Vlády některých států přistoupily v rámci vícestranných mezistátních smluv nebo na úrovni Národní asociace guvernérů k dohodám o sloučení testovacích kapacit a koordinaci zdravotnické pomoci.

⁴³⁷ Viz ALEXANDR, Mathew. The U.S. response to the COVID-19 Pandemic. *Cambridge Core Blog*, publikováno 19. 5. 2020.

Dále OLIVER, Thomas R., Wisconsin's Response to the Coronavirus: The August Update (2020). *Cambridge Core Blog*, publikováno 10. 4. 2020.

⁴³⁸ Viz ALEXANDR, Mathew. The U.S. response to the COVID-19 Pandemic. *Cambridge Core Blog*, publikováno 19. 5. 2020.

⁴³⁹ Viz HALLAS, Laura, Ariq HATIBIE, Septarshi MAJUMDAR a kol. Variation in US states' responses to COVID- 19 (v3.0). *Blavatnik School Working Paper*, 2021.

Počet případů, stejně jako úmrtí, kumuloval v listopadu a prosinci na vyšších úrovních než během prvních měsíců šíření nemoci.⁴⁴⁰

V prvních měsících roku 2021 čelila administrativa nového prezidenta Joe Bidena dalšímu nárůstu případů. V nich se projevíly následky politické situace a zvýšeného cestování v souvislosti s listopadovým Dnem díkuvzdání a prosincovými Vánoci. Od počátku roku také probíhala vakcinace – zpočátku primárně rizikových skupin obyvatelstva, ale do termínu stanoveného prezidentem Bidenem (19. dubna) byl umožněn přístup k vakcíně pro všechny dospělé občany USA.⁴⁴¹ Přísnost omezujících opatření na národní úrovni zůstala nízká a federální politika nadále sestávala převážně z doporučení, které státy mohly implementovat a spíše dílčích kroků nové administrativy. Ta například v lednu 2021 zavedla povinnost nošení roušek ve všech federálních budovách nebo povinnost ochrany úst a nosu či předložení negativního testu pro mezinárodní dopravu do USA. Přes vzrůstající konzistentnost opatření na národní úrovni tak pokračovala roztříštěnost na úrovni jednotlivých států a zejména jednotlivých okresů. V průběhu první poloviny roku došlo k všeobecnému rušení nebo zmírňování opatření, často velmi politizovanými cestami. Demokratické státy, státy na severovýchodě USA či státy západního pobřeží měly v průměru přísnější opatření než státy středozápadu a jihu USA nebo státy republikánské. To se týkalo například opatření uzavírajících školy nebo povinnosti nosit ve veřejných prostorech roušky a respirátory. Zpřísnování a rozvolňování opatření navíc často nebylo korelováno se vzrůstem či poklesem zachytu – například Alabama či Georgia zmírňovaly opatření i přes rostoucí počty případů.⁴⁴²

Podobně situace vypadala i u zákazů shromažďování. Státy rušily opatření, ale často nebyly následovány na úrovni okresů. Na počátku roku 2021 tak byly bez opatření v této oblasti Severní a Jižní Dakota, Alabama, Iowa, Nebraska, New Hampshire, Florida, Oklahoma, Kentucky či Utah, nicméně jejich jednotlivé okresy často nějakou formu zákazu

⁴⁴⁰ Viz ALEXANDR, Mathew. The U.S. response to the COVID-19 Pandemic. *Cambridge Core Blog*, publikováno 19. 5. 2020.

⁴⁴¹ Viz HALLAS, Laura, Ariq HATIBIE, Septarshi MAJUMDAR a kol. Variation in US states' responses to COVID- 19 (v3.0). *Blavatnik School Working Paper*, 2021, s. 3 a 6–14.

⁴⁴² Viz HALLAS, Laura, Ariq HATIBIE, Septarshi MAJUMDAR a kol. Variation in US states' responses to COVID- 19 (v3.0). *Blavatnik School Working Paper*, 2021, s. 3 a 6–30.

shromažďování měly zavedenou. Arkansas a Pensylvánie zrušily omezení v březnu. Arizona, Georgie, Kansas, Kentucky a Mississippi pak v dubnu. Pouze osm států pokračovalo v květnu 2021 v omezení shromažďování na deset a méně osob: federální distrikt Washington, D.C., Delaware, Havaj, Massachusetts, Nevada, Ohio, Oregon a Washington.⁴⁴³

Nejčastějším omezujícím opatřením bylo uzavření či alespoň omezení kapacit v obchodech a službách. Celkem devět států na jaře 2021 opatření úplně zrušilo, přičemž u ostatních došlo alespoň ke zmírnění restrikcí. Mnoho oblastí používalo odstupňování opatření pro lokální uzávěry a opatření (například v Novém Mexiku musely od žlutého stupně na semaforu zavřít bary a kluby).⁴⁴⁴

Na konci sledovaného období, tedy v květnu a červnu 2021, byl preferovanou strategií důraz na vakcinaci. V polovině května federální *Centers for Disease Control and Prevention* (CDC) doporučilo, aby byly plně očkované osoby vyloučeny z povinnosti nošení roušek. Některé státy na základě tohoto doporučení ukončily povinnost jejich nošení, jiné instituce je však stále požadovaly – příkladem byla federálně regulovaná veřejná doprava. Překrývání opatření a nedostatek shody mezi federální vládou, státy a okresy byl považován za matoucí a poškozující snahy o zvládnutí pandemie. Od června 2021 docházelo v zemi k dalšímu nárůstu počtu nakažených, zřejmě v souvislosti se šířením koronavirus SARS-CoV-2 varianty Delta.

Od jara 2020 se v zemi objevovaly případy protestů a také napadání opatření u soudů. Kritika se odehrávala zejména po stranických liniích – obecně bývali demokraté spíše pro opatření a republikáni spíše proti. Například prezident Trump v dubnu 2020 vyzval k „osvobození“ států Michigan, Virginie a Minnesota od zákazů vycházení vyhlášenými demokratickými guvernéry. Podobně v květnu Nejvyšší soud ve Wisconsinu na návrh republikánských politiků zrušil prodloužení celostátního zákazu vycházení z pera demokratického guvernéra. Do protestů se v rámci pandemie velmi silně promítla rasová

⁴⁴³ Viz HALLAS, Laura, Ariq HATIBIE, Septarshi MAJUMDAR a kol. Variation in US states' responses to COVID- 19 (v3.0). *Blavatnik School Working Paper*, 2021, s. 25–30.

⁴⁴⁴ Viz HALLAS, Laura, Ariq HATIBIE, Septarshi MAJUMDAR a kol. Variation in US states' responses to COVID- 19 (v3.0). *Blavatnik School Working Paper*, 2021, s. 30–44.

problematika, zejména demonstrace hnutí *Black Lives Matter* po zabití George Floyda policistou v Minnesotě na konci května 2020.⁴⁴⁵ Kromě tohoto měly protesty a demonstrace v průběhu pandemie pět hlavních hybatelů: neúnosné pracovní podmínky pro zdravotní personál; bezpečnost vězňů a osob zadržených federální Imigrační a celní agenturou, odpor proti omezujícím opatřením; krizi způsobenou vystěhováním osob z nájmu; problematiku uzavírání (a otevírání) škol. Protesty za bezpečnější pracovní podmínky a také za zpřísnění opatření často organizovali přímo zdravotní pracovníci. Tyto protesty byly nenásilné a méně než 1 % z nich bylo cílem intervence autorit. Protesty proti omezujícím opatřením se vyskytly v každém státu USA a byly doprovázeny mobilizací různých pravicových hnutí včetně ultrapravicových ozbrojených skupin. Přes 55 % demonstrací těchto skupin bylo násilných. Protesty týkající se uzavírání škol představovaly přibližně čtvrtinu všech demonstrací týkajících se pandemie v USA. Asi 60 % těchto demonstrací bylo pro znovuotevření škol. Obě názorové skupiny byly geograficky rozprostřené a demograficky promíchané, protesty se udávaly v téměř všech státech.⁴⁴⁶

Od prvních měsíců pandemie bylo v USA využíváno množství technologických nástrojů k monitoringu pohybu obyvatel a k vyhodnocování účinnosti omezujících opatření. Patřilo mezi ně například využívání dat o pohybu mobilních telefonů. Zdrojem v USA nebyli mobilní operátoři, ale poskytovatelé reklamních služeb. Policie také v některých státech využívala drony k monitoringu dodržování společenského odstupu a zákazu vycházení. V dubnu 2020 úřady v Západní Virginii schválily užití kotníkových monitorovacích náramků ke sledování občanů, kteří byli pozitivně testováni na covidu-19, ale odmítli zůstat v karanténě.⁴⁴⁷

V dubnu 2020 se objevily první vládní aplikace. *Care19* byla určena k trasování v Jižní a Severní Dakotě. Později bylo zjištěno, že aplikace odesílala data společnosti Foursquare, významnému poskytovateli lokalizačních dat pro marketing, a došlo k nápravě tohoto nežádoucího datového toku. Aplikace nebyla založena na technologii Bluetooth, ale

⁴⁴⁵ Viz OLIVER, Thomas R., Wisconsin's Response to the Coronavirus: The August Update (2020). *Cambridge Core Blog*, publikováno 10. 4. 2020.

⁴⁴⁶ Viz A National Emergency: How COVID-19 Is Fueling Unrest in the US. *ACLEd*, publikováno 4. 3. 2021.

⁴⁴⁷ Viz WOODHAMS, Samuel. COVID-19 Digital Rights Tracker. *TOP10VPN*, publikováno 20. 3. 2020.

využívala GPS. K březnu 2021 existovalo v USA 23 různých aplikací určených na trasování kontaktů, z toho 13 využívalo nástroje *Apple/Google Exposure Notification*.⁴⁴⁸

Od srpna 2020 využívalo několik sportovních stadionů technologii pro rozpoznávání obličejů jako způsob bezkontaktního vstupu. Fotbalový klub Los Angeles FC navíc používal aplikaci *Clear*, do které fanoušci nahrávali svoje fotografie za účelem jejich propojení s již existujícími profily. Tyto systémy obsahovaly také kamerové komponenty měřící teplotu a kontrolující nošení ochrany úst a nosu.⁴⁴⁹

Zajímavý vhled do dodržování opatření poskytují data společnosti Google o mobilitě telefonů. Z vývoje dat v čase byly patrné změny mobility obyvatel na základě opatření. V přípravě na lockdown byla mobilita výrazně nadprůměrná, aby pak došlo k jejímu dramatickému poklesu zejména u prvního lockdownu v březnu a dubnu 2020. Z dat je však také patrná v čase klesající ochota setrávat v rezidenčních oblastech a zvýšení výskytu telefonů (a tím pádem i jejich uživatelů) v neesenciálních obchodech a službách. Tento trend byl označován jako tzv. lockdownová únava. Proto byl již při druhém lockdownu v zimě 2020 propad v mobilitě menší než na jaře 2020.⁴⁵⁰

2.20. Turecko

Již v průběhu února 2020 Turecko zakazovalo letecké spojení se zeměmi, kde nákaza probíhala. První případ byl v zemi zachycen 12. března 2020. Po tomto záchytu následoval velmi strmý nárůst počtu nakažených, který byl srovnatelný s explozivním šířením v tehdy těžce zasažené Itálii. Stát tak velmi brzy zareagoval ve formě zákazů vycházení, stanovení povinné karantény, omezení vnitrostátního pohybu a cestování, uzavření škol, obchodů a služeb. Zákaz vycházení byl postupně implementován prakticky ve všech provinciích s tím, že jej vláda během let 2020 a 2021 v různých intervalech znovuzaváděla v nejvíce

⁴⁴⁸ Viz ALBERGOTTI, Reed. Apple, Google contact tracing API launches. *The Washington Post*, publikováno 20. 5. 2020.

Dále FOWLER, Geoffrey A., North and South Dakota's Care19 coronavirus contact tracing app violates its own privacy policy. *The Washington Post*, publikováno 21. 5. 2020.

Také WOODHAMS, Samuel. COVID-19 Digital Rights Tracker. *TOP10VPN*, publikováno 20. 3. 2020.

⁴⁴⁹ Viz WOODHAMS, Samuel. COVID-19 Digital Rights Tracker. *TOP10VPN*, publikováno 20. 3. 2020.

⁴⁵⁰ Viz HALLAS, Laura, Ariq HATIBIE, Septarshi MAJUMDAR a kol. Variation in US states' responses to COVID- 19 (v3.0). *Blavatnik School Working Paper*, 2021, s. 44–50.

postižených oblastech. Tento zákaz postupně nabýval různých provedení z hlediska plochy, kde byl pohyb povolen, ale také časového rozsahu nebo věkového omezení (například v březnu 2020 byl vyhlášen zákaz vycházení pro osoby starší 65 let a od konce měsíce také pro všechny nepracující osoby mladší 20 let v souvislosti s uzavřením škol).⁴⁵¹

Několik dní po výskytu prvního tureckého případu byl rozšířen seznam zemí, se kterými bylo přerušeno letecké spojení. Ankara definitivně zakázala všechny mezinárodní lety na konci března. Rovněž došlo k uzavření všech pozemních hraničních přechodů. Pro své občany Turecko zorganizovalo repatriační lety – navrátilí občané byli po svém návratu umísťováni do institucionální karantény v dostupných nemocnicích a ubytovnách napříč celou zemí.⁴⁵²

Ještě v březnu také došlo k uzavření škol, náboženských zařízení a obchodů. Koncem března prezident Recep Erdoğan oznámil, že 41 rezidenčních oblastí napříč zemí se prakticky ocitá v karanténě a vyzval obyvatele k výraznému omezení pohybu. Toto doporučení bylo doprovázeno uzavřením veřejných prostranství včetně parků, pobřežních promenád a pláží, a výraznými omezeními vnitrostátní dopravy. Od počátku dubna vláda přistoupila k úplnému uzavření 31 měst a jejich aglomerací. Pro vstup na území těchto měst (a rovněž i pro jejich opuštění) bylo nutné doložit nezbytnost tohoto pohybu. Kontrolu prováděly policejní jednotky.⁴⁵³ V rámci těchto uzavřených aglomerací byl pohyb dále výrazně omezen. Od 11. dubna 2020 byl vyhlášen víkendový zákaz vycházení, z něhož byli vyjmuti pouze zaměstnanci zdravotnických zařízení, pekáren, lékáren, čerpacích stanic a energetických společností, případně osoby, které potřebovaly těchto služeb neodkladně využít.⁴⁵⁴

⁴⁵¹ Viz Turkey: Government Takes Extraordinary Administrative Measures for the Coronavirus Pandemic. *Library of Congress*, publikované 24. 3. 2020.

Dále Turkey: Government to quarantine 31 cities from April 4 due to COVID-19 /update 13. *Crisis24*, publikováno 3. 4. 2020.

⁴⁵² Viz Turkey: Officials expand flight suspensions to 20 countries March 17 /update 7. *GardaWorld*, publikováno 17. 3. 2021.

⁴⁵³ Viz REGENCIA, Ted, Usaid SIDDIQUI, Mersiha GADZO. Turkey tightens restrictions to fight coronavirus: Live updates. *Al Jazeera*, publikováno 3. 4. 2020.

Dále viz CANTEKIN, Kayahan. Turkey: Government Takes Extraordinary Administrative Measures for the Coronavirus Pandemic. *Library of Congress*, publikováno 24. 3. 2020.

⁴⁵⁴ Viz Turkey imposes 48-hour curfew in major cities to curb virus. *Al Jazeera*, publikováno 11. 4. 2020.

Od května docházelo k poklesu záchytu pozitivních případů. Od 1. června tak započalo rozvolňování – zejména znovuotevřením většiny podniků včetně restaurací, ale také sportovišť, pláží, parků, knihoven a muzeí. Zároveň byly, vzhledem k blížící se turistické sezoně a značné ekonomické závislosti země na jejím průběhu, uvolněny restriktce v rámci cestování. Nejdříve došlo k obnově vnitrostátních letů a krátce na to i letů mezinárodních. Povinnou karanténu po příjezdu brzy nahradila povinnost předložit negativní test.

S příchodem podzimu začaly opět růst počty nakažených. Od 2. října 2020 ministerstvo vnitra nařídilo provinciím zakázat pořádání velkých shromáždění až do 1. prosince. Od 20. listopadu byl znovuzaveden zákaz vycházení pro osoby starší 65 let, chronicky nemocné a mladší 20 let mimo vyhrazené hodiny. Byly také znovu uzavřeny vnitřní prostory podniků a náboženských objektů. Nezbytné obchody nesměly přesáhnout zákonem omezenou kapacitu osob. Následně byl, v průběhu tradičních novoročních prázdnin, zaveden zákaz vycházení (výjimkami ekvivalentní víkendovým zákazům vycházení popsaným výše).⁴⁵⁵ Omezení trvala až do počátku března 2021, kdy vláda přistoupila k rozvolňování. Vzhledem ke špatné výchozí pozici se však epidemiologická situace opět zhoršila a již na konci března byl opět zaveden noční a víkendový zákaz vycházení. Následně byla zavedena rozšířená omezující opatření v průběhu postního měsíce Ramadánu a svátků *Íd al-fiṭr* a *Íd al-adhá*. V období od konce dubna do 17. května země prošla vůbec prvním úplným lockdownem. Při něm byl omezen pohyb pouze na nutné cesty. Meziměstský pohyb byl možný pouze na základě oficiálních povolení. Omezena byla kapacita veřejné dopravy i prodej alkoholu. Uzavřeny byly školy a většina podniků.⁴⁵⁶ Po konci lockdownu se omezení vrátila na předchozí úroveň nočních a víkendových zákazů vycházení. Opatření trvala až do 1. července s tím, že od tohoto data byla všechna opatření (zákazy vycházení, omezení vnitrostátních cestu, regulace otevírací doby obchodů a restaurací) zrušena.⁴⁵⁷

⁴⁵⁵ Viz COVID-19 Health System Response Monitor (HSRM): Turkey. *European Observatory on Health Systems and Policies*.

⁴⁵⁶ Viz HAMSICI, Mahmut. Covid: Turkey enters first full lockdown. *BBC News*, publikováno 29. 4. 2021.

Dále Turkey to emerge cautiously from COVID lockdown, Erdogan says. *Reuters*, publikováno 14. 5. 2021.

⁴⁵⁷ Viz COVID-19 Information. *U. S. Embassy and Consulates in Turkey*, citováno k 16. 6. 2021.

Dále Turkey to further ease coronavirus restrictions from July. *Reuters*, publikováno 21. 6. 2021

Kritika vlády zaznívala v průběhu první vlny zejména od vlivných starostů Istanbulu a Ankary. Starosta Istanbulu (a výrazný opoziční politik) Ekrem Imamoğlu kritizoval neochotu státu rychle přistoupit k uzavření velkých a hustě osídlených měst.⁴⁵⁸ Podobně bylo kritizováno rozhodnutí vlády vyhlásit dubnový zákaz vycházení ve městech a jejich aglomeracích pouhé dvě hodiny před jeho účinností, což vedlo k obrovské koncentraci lidí v supermarketech a k obrovským dopravním zácpám.

Demonstrace a veřejný nesouhlas s vládní politikou řešení pandemie byl nejvýrazněji viditelný na konci léta a na podzim 2020. Mezi prvními se v ulicích Istanbulu objevili zdravotníci, kteří při sérii demonstrací vládě vyčítali nedostatečnou akceschopnost, prioritizaci ekonomiky před veřejným zdravím a zanedbání pracovních podmínek zdravotníků. Protesty lékařů trvaly od 13. do 20. září 2020. Někteří z lékařů a představitelů místních buněk Turecké asociace lékařů (TTB) měli být údajně opakovaně předvoláváni k výslechům a následně zadržováni, jiní pak za svou kritiku vlády čelili obviňování ze šíření paniky.⁴⁵⁹ Na stranu TTB se postavil předseda největší opoziční strany Kemal Kılıçdaroğlu a celá situace se transformovala v politický konflikt vládních a opozičních stran.⁴⁶⁰ V listopadu 2020 se v Istanbulu k demonstracím odhodlala řada místních obchodníků, kteří museli kvůli novým omezením opět zavřít. Svými protesty upozorňovali vládu na nedostatečnou podporu maloobchodu a drobných podnikatelů. Vládu vinili ze selektivní pandemické politiky, která nahrává velkým společnostem a posiluje monopolní postavení některých tržních subjektů. Protestů se účastnili představitelé opozice. Demonstrace zdravotníků i demonstrace obchodníků proběhly v poklidu. Demonstrace pořádané za

⁴⁵⁸ Sám ministr zdravotnictví Fahrettin Koca označil Istanbul za hotspot celé pandemie; obyvatelé města tvoří podle něj až 40 % všech nakažených v zemi. Viz MCKERNAN, Bethan. Turkey resists calls for tougher measures to tackle Covid-19 surge. *The Guardian*, publikováno 4. 11. 2020.

⁴⁵⁹ Asociaci otevřeně kritizoval předseda vládní Nacionálně činné strany (MHP) Devlet Bahçeli, který měl její členy označit za zrádce a nepřátele země.

Viz MHP leader criticizes CHP head Kılıçdaroğlu for his remarks in support of medical association. *Turkey News*, publikováno 23. 9. 2020.

⁴⁶⁰ Viz BUYUK, Firat. Turkish Medical Workers Protest Over Handling of Pandemic. *BalkanInsight*, publikováno 16. 9. 2020.

Dále DYER, Owen. Covid-19: Turkey cracks down on doctors who doubt official figures. *The British Medical Journal*, 2020, sv. 370, m3787.

jinými účely, např. studentů proti jmenování některých nevolených čelních představitelů vysokých škol prezidentem, však vyvolaly reakci ozbrojených složek.⁴⁶¹

Ve spolupráci Úřadu pro informační technologie a komunikace, ministerstva zdravotnictví a mobilních operátorů vznikla mobilní aplikace *Hayat Eve Siğar* (HES).⁴⁶² Ta měla za cíl monitorovat pohyb nakažených pacientů a upozorňovat ostatní na kontakt s těmito osobami. Pokud nakažený opustil místo karantény, byl prostřednictvím aplikace upozorněn sadou automatických zpráv a volání a vyzván k návratu do izolace. Pokud se tak nestalo, byla jeho identita spolu s kontaktními informacemi předána ministerstvu vnitra a příslušným složkám policie. Aplikace využívala technologie Bluetooth. Veškeré cestování tureckých občanů a obyvatel s tureckými doklady s využitím veřejné dopravy ve velkých městech, meziměstských autobusů a vlaků a vnitrostátních letů bylo podmíněno platným HES kódem, který byl vygenerován v příslušné aplikaci, přes SMS nebo na portálu e-governmentu. Účelem HES kódů bylo shromáždění a propojení dat pasažérů tak, aby je v případě následného záchytu pozitivního případu bylo jednoduché trasovat a kontaktovat. Kód byl pro tyto účely poskytován dopravcům, kteří na jeho základě mohli ověřit zdravotní riziko na Covid-19 uživatele. Kontrolu HES kódu prováděl zpravidla zaměstnanec dané dopravní společnosti nebo prostředku před nástupem cestujících. Také vstup do některých vládních budov vyžadoval platný HES kód. Nesloužil však sám o sobě jako povolení k cestování v případě zákazu vycházení – o to bylo potřeba zažádat prostřednictvím vládního portálu.⁴⁶³

⁴⁶¹ Viz ŞEN, Dilek. Esnaf eylemde: Ölmek de batmak da istemiyoruz. *Bianet* publikováno 23. 3. 2020.

Také REIDY, Aisling. Turkey Resumes its Crackdown on Student Protesters. *Human Rights Watch*, publikováno 2. 4. 2021.

⁴⁶² Viz What is HES Code? *Hayat Eve Siğar (HES)*.

⁴⁶³ Viz E-Başvuru. *turkiye.gov.tr*.

Také What is the Hayat Eve Siğar Code (HES Kodu)? *Turkish Airlines*, citováno k 17. 6. 2021.

3. Ústavní mantinely omezení svobody pohybu

Pokud jde o omezení svobody pohybu a jeho ústavní mantinely, je v první řadě nutné věnovat se koncepční otázce, zda se omezením pohybu míní pouze omezení svobody pohybu v úzkém slova smyslu či také omezení pohybu v širokém slova smyslu. Omezením svobody pohybu v úzkém slova smyslu je omezení svobody pohybu ve smyslu článku 14 Listiny základních práv a svobod (dále jen „LZPS“). Na druhé straně, omezením svobody pohybu v širokém slova smyslu jsou všechna opatření, jejichž účelem a smyslem je mimo jiné omezení pohybu osob a v důsledku toho například koncentrace osob na určitém místě. Například omezení činnosti restauračních zařízení či jejich uzavření *stricto sensu* nezasahuje do svobody pohybu jednotlivce (resp. uzavření restaurací v jistém smyslu ano, ale činí tak pouze způsobem, který doktrína za zásah do svobody pohybu nepovažuje), nýbrž do podnikatelské svobody provozovatelů restaurace ve smyslu článku 26 LZPS. Přesto však i uzavření restaurací může mít, a má, nepřímý vliv na pohyb lidí a jejich koncentraci na určitých místech – nemusí se tak jednat pouze o zavřenou restauraci, ale například také o ulice nebo prostředky městské hromadné dopravy.

Přikláníme se k širšímu pojetí pojmu – a tedy i k širšímu záběru této výzkumné zprávy. Činíme tak zejména s ohledem na skutečnost, že z hlediska efektivity zvládnutí pandemie (resp. z hlediska regulace určitého lidského jednání) není primárně podstatné, do jakého konkrétního základního práva či svobody opatření zasahuje, nýbrž jaký má předpokládaný a reálný efekt. Ve chvíli, kdy jsou například restaurace zavírány s cílem snížit mobilitu osob nefarmakologickou intervencí, jistě se jedná o předpokládaný a reálný efekt omezujícího opatření cílící na svobodu pohybu. Naznačené lidskoprávní otázky jsou velmi důležité pro posouzení ústavnosti.

Ústavněprávní mantinely, kterými se zabýváme, dělíme na substantivní a procedurální. Substantivními mantinely myslíme omezení plynoucí z obsahu jednotlivých základních práv. Procedurálními mantinely pak například nároky na odůvodnění omezujícího opatření či otázky spojené s existencí dostatečného právního základu pro přijímání konkrétního omezujícího opatření. Tato procedurální omezení plynou zejména z principu právního státu, jak jej vykládá mimo jiné i Ústavní soud.

Nejdříve vymezíme omezení substantivní. Budeme se tedy zabývat nejprve svobodou pohybu stricto sensu a naznačíme možné přesahy do práva na osobní svobodu. Poté přesuneme pozornost na opatření omezující pohyb v širokém slova smyslu, zejména na opatření omezující podnikatelskou činnost (například poskytování služeb) se zamýšleným a reálným dopadem na svobodu pohybu. Poté rozvedeme, jaké ústavněprávní kautely jsou podstatné pro přijímání omezujících opatření a pro jejich odůvodňování. A to bez ohledu na to, jaké základní právo je jimi zasaženo. Substantivní a procedurální rovina nejsou ovšem odděleny zcela striktně, proto poukážeme na podstatné souvislosti mezi oběma složkami. V neposlední řadě pak je třeba zmínit i to, že všechna opatření – bez ohledu na to, do jakého základního práva zasahují – musejí respektovat princip rovnosti a zákazu diskriminace.

3.1. Omezení svobody pohybu v úzkém slova smyslu

V prvé řadě může být omezujícími opatřeními určenými ke zvládnutí pandemie omezena svoboda pohybu ve smyslu článku 14 LZPS.

Čl. 14

- (1) Svoboda pohybu a pobytu je zaručena.
- (2) Každý, kdo se oprávněně zdržuje na území České a Slovenské Federativní Republiky, má právo svobodně je opustit.
- (3) Tyto svobody mohou být omezeny zákonem, jestliže je to nevyhnutelné pro bezpečnost státu, udržení veřejného pořádku, ochranu zdraví nebo ochranu práv a svobod druhých a na vymezených územích též z důvodu ochrany přírody.
- (4) Každý občan má právo na svobodný vstup na území České a Slovenské Federativní Republiky. Občan nemůže být nucen k opuštění své vlasti.
- (5) Cizinec může být vyhoštěn jen v případech stanovených zákonem.

Práva chráněná článkem 14 LZPS lze rozdělit do dvou kategorií. První kategorie je dynamická, tedy svoboda pohybu, jež má velmi blízko k osobní svobodě ve smyslu článku 8 LZPS (viz níže). V tomto smyslu je chráněna nejen obecná svoboda pohybu, nýbrž také svoboda opustit území České republiky a znovu se na něj vrátit. Statickými svobodami je pak obecná svoboda pobytu, ochrana proti nucení k opuštění vlastní (ve vztahu k občanům) a ochrana proti svévolnému vyhoštění (ve vztahu k cizincům). Úprava obdobná ustanovení článku 14 LZPS je obsažena také v mezinárodních smlouvách, jimiž je Česká republika vázána. Prakticky nejdůležitějšími jsou ustanovení článku 2, 3 a 4

Protokolu č. 4 k Úmluvě.⁴⁶⁴ Podle článku 2 má každý, kdo se právoplatně zdržuje na území některého státu, na tomto území právo svobody pohybu a svobody zvolit si místo svého pobytu. Každý také může opustit kteroukoli zemi včetně své vlastní. Články 3 a 4 Protokolu č. 4 k Úmluvě pak zakazují vyhoštění státních občanů, resp. kolektivní vyhoštění cizinců. Ve vztahu k vyhoštění (článek 14 odst. 5 LZPS) je pak podstatné i ustanovení článku 1 Protokolu č. 7 k Úmluvě,⁴⁶⁵ podle něhož cizinec, který má pobyt na území některého státu, může být vyhoštěn pouze na základě výkonu rozhodnutí přijatého v souladu se zákonem. Musí mít také možnost uplatnit námitky proti svému vyhoštění, možnost dát svůj případ přezkoumat a také možnost dát se zastupovat za tímto účelem před příslušným úřadem nebo před osobou nebo osobami tímto úřadem určenými.

Článek 14 odst. 1 LZPS garantuje obecnou svobodu pohybu a pobytu. Následující ustanovení článku 14 pak specifikují dílčí svobody (odst. 2, 4 a 5) a eventuálně také možnost omezení některých těchto svobod (odst. 3). Článek 14 odst. 1 LZPS používá standardní formulaci – stanoví tedy, že svoboda (či svobody) „je zaručena“. Tato formulace, není-li doprovázena dalším upřesněním či omezením, má standardně několik důsledků.

Prvním důsledkem je, že nositelem této svobody je každá fyzická osoba bez ohledu na státní občanství.⁴⁶⁶ Státní občanství je významné toliko pro některé dílčí svobody podle dalších odstavců. Jakkoliv tato svoboda na občanství není navázána, je garantována pouze osobám, které se na území České republiky zdržují oprávněně. Zatímco občan se na státním území zdržuje oprávněně z povahy věci (viz níže), u cizinců bude tento status záviset na zákonné úpravě, úpravě v mezinárodním právu či právní úpravě v právu EU. Jinými slovy, cizinec je sice obecně nositelem svobody podle článku 14 odst. 1 LZPS,⁴⁶⁷

⁴⁶⁴ Protokol č. 4 k Úmluvě o ochraně lidských práv a základních svobod přiznávající některá práva a svobody jiné než ty, které jsou již uvedeny v Úmluvě a v prvním dodatkovém protokolu k Úmluvě, vyhlášeno Sdělením federálního ministerstva zahraničních věcí č. 209/1992 Sb.

⁴⁶⁵ Protokol č. 7 k Úmluvě o ochraně lidských práv a základních svobod, vyhlášeno Sdělením federálního ministerstva zahraničních věcí č. 209/1992 Sb.

⁴⁶⁶ Srov. náleží Ústavního soudu ze dne 8. 11. 1995 ve věci sp. zn. Pl. ÚS 5/95.

⁴⁶⁷ Srov. i náleží Ústavního soudu ze dne 30. 10. 2002 ve věci sp. zn. Pl. ÚS 4/02, či náleží Ústavního soudu ze dne 26. 5. 2004 ve věci sp. zn. I. ÚS 290/04 a také náleží Ústavního soudu ze dne 9. 12. 2008 ve věci sp. zn. Pl. ÚS 26/07.

nejdříve však musí na území pobývat oprávněně. Jakmile však takové oprávnění má či získá, může se v režimu článku 14 odst. 1 svobodně pohybovat po území celé České republiky. V tomto ohledu je podstatné zmínit, že cizinci nemají obecně právo na vstup na území ČR ani právo na pobyt na území ČR.⁴⁶⁸ Výjimečnou kategorií tvoří občané EU, jimž je právo na vstup a pobyt v České republice garantováno primárním právem EU. Svoboda pohybu je totiž jednou ze čtyř základních unijních svobod a v obecné rovině plyne již z občanství členských států EU [článek 20 odst. 2 písm. a) Smlouvy o fungování EU]. V sekundárním právu EU je pak tato svoboda upravena zejména Směrnicí Evropského parlamentu Rady 2004/38/ES ze dne 29. dubna 2004 o právu občanů Unie a jejich rodinných příslušníků svobodně se pohybovat a pobývat na území členských států. Tato směrnice upravuje podmínky výkonu práva volného pohybu a pobytu na území členských států občany EU a jejich rodinnými příslušníky, ale také omezení těchto práv z důvodu veřejného pořádku, veřejné bezpečnosti nebo veřejného zdraví.

Svoboda pohybu a pobytu je ovšem garantována pouze ve vztahu k území České republiky a přirozeně ani svoboda toto území opustit (článek 14 odst. 2 LZPS) negarantuje nikomu právo na to, aby byl vpuštěn na území cizího státu. Tato otázka ovšem může být předmětem úpravy v mezinárodním právu či v právu EU. Pohyb osob, které se na území státu oprávněně zdržují, uvnitř státního území nepodléhá obecné regulaci. Zřejmě nejvýznamnějšími regulatorní zásahy do toho práva v české historii jsou spojeny právě s pandemií covid-19 v letech 2020 a 2021. Jinak má regulace svobody pohybu spíše formu zákazů (resp. omezení vstupu) do určitých zvlášť vymezených míst. Typickými opatřeními, která zasahují do takto naznačené svobody pohybu jsou, jak již bylo naznačeno, různé formy lockdownu či zákaz pohybu přes hranice.

Klíčovou otázkou samozřejmě je, jak rozlišit mezi zásahy ústavně konformními a zásahy protiústavními.

V tomto ohledu je klíčový výklad ustanovení článku 14 odst. 3 LZPS. Tento odstavec umožňuje, aby práva podle předchozích dvou odstavců (tedy obecná svoboda pohybu dle odst. 1 a svoboda opustit území státu dle odst. 2) byla omezena. Dojde-li k zásahu do sféry chráněné článkem 14 odst. 1 a 2 LZPS, musejí být naplněny podmínky stanovené ve třetím

⁴⁶⁸ Srov. např. náleží Ústavního soudu ze dne 9. 12. 2008 ve věci sp. zn. Pl. ÚS 26/07.

odstavci. Pokud naplněny nejsou, jedná se o protiústavní zásah do základního práva. Takové omezení musí mít zákonný podklad a musí být proporcionální (tj. vhodné, nezbytné a proporcionální v užším slova smyslu). Legitimní cíle, jež zákonná úprava smí (resp. musí) sledovat a ve vztahu k nimž by byla proporcionalita zásahu posuzována, jsou ve článku 14 odst. 3 LZPS vymezeny taxativně. Jedná se o bezpečnost státu, udržení veřejného pořádku, ochranu zdraví, ochranu práv a svobod druhých a ochranu přírody.

Z pohledu této výzkumné zprávy je podstatné zejména omezení svobody pohybu z důvodu zabránění šíření nakažlivé nemoci (tj. v obecně rovině ochrana zdraví). Do této kategorie spadá obecná úprava obsažená v ZOVZ. Podle ustanovení § 64 písm. a) ZOVZ jsou fyzické osoby, které onemocněly infekčním onemocněním nebo jsou podezřelé z nákazy, povinny podrobit se izolaci nebo karanténě, pokud to povaha infekce vyžaduje. Podle ustanovení § 69 odst. 1 písm. b) ZOVZ je možné pro případ epidemií přistoupit také k zákazu nebo omezení styku skupin fyzických osob podezřelých z nákazy s ostatními fyzickými osobami, zejména omezení cestování z některých oblastí a omezení dopravy mezi některými oblastmi. Tato omezení, jak přímo plyne z dikce zákonných ustanovení, se vztahují na konkrétní osoby. Ve vztahu k těmto osobám musí existovat důvodná obava, že jsou nakaženy a mohly by určitou nakažlivou nemoc šířit.

Od této situace je nutné odlišit plošné omezení pohybu, které se vztahuje na všechny osoby bez ohledu na to, zda ve vztahu k nim existuje specifické podezření, že mohou být nakaženy nebo by mohly nakažlivou nemoc šířit. V letech 2020 a 2021 byla v souvislosti s epidemií covidu-19 přijata celá řada takových opatření a právních předpisů, jejichž ústavností se zatím Ústavní soud sice nezabýval, ale která byla z tohoto pohledu přinejmenším pochybná. Zásahy do svobody pohybu byly stanoveny buď formou opatření obecné povahy na základě ZOVZ, nebo krizovými opatřeními vlády vydávanými na základě KrizZ po dobu trvání nouzového stavu. Tato krizová opatření soud označil za právní předpis, nebylo však autoritativně rozhodnuto, zda se jedná o „zákon“ či „jiný právní předpis“. Tato otázka je ovšem podstatná pro hodnocení ústavnosti takových opatření, zejména s ohledem na vztah mezi výhradou zákona pro omezování základních práv dle LZPS (obecně články 2 a 4 LZPS, zde specificky článek 14 odst. 3), článkem 6 ústavního zákona č. 110/1998 Sb., o bezpečnosti ČR, KrizZ a konkrétním krizovým opatřením vlády.

Obecně vláda může během nouzového stavu podle § 5 písm. c) a § 6 odst. 1 písm. b) KrizZ omezit svobodu pohybu po území České republiky, a to ať již se jedná o zákaz cestování mezi určitými oblastmi, uzavření určité oblasti či stanovení povinnosti pohybovat se pouze do určité vzdálenosti od místa (faktického) bydliště. Všechny naznačené typy omezení vláda přinejmenším po určitou dobu využila. V obecné úrovni může být takový postup ústavně souladný, je však třeba s ohledem na obecná kritéria omezení základních práv dbát mimo jiné i na proporcionalitu zásahu.

3.1.1. Proporcionalita zásahu do svobody pohybu

Proporcionalita zásahu je testována prostřednictvím standardního testu proporcionality, který se skládá z několika základních kroků.

Prvním je test vhodnosti. V rámci tohoto kroku se posuzuje, zda je přezkoumávané opatření v racionálním vztahu ke sledovanému legitimnímu cíli. Typicky by bylo zkoumáno, zda určité opatření skutečně přispívá k naplnění sledovaného cíle, tedy zda skutečně omezuje pohyb osob. To by prakticky u přímého omezení svobody pohybu neměl být problém tvrdit a dokázat. U omezení nepřímých (viz níže kap. 3.2.) však již tato otázka může být problematická.

Druhým krokem je test nezbytnosti. V rámci tohoto testu jsou zvažovány alternativy k přijatému řešení. Pokud existují alternativy, které jsou srovnatelné a srovnatelně efektivní, avšak zasahují výrazně méně do základních práv, musí být takovým alternativám při zvládnání pandemie přednost.

Třetím krokem je vyvažování, nebo také proporcionalita v užším slova smyslu. Zde se pak, je-li opatření vhodné a nezbytné, zkoumá, zda je zásah do základního práva dostatečně vyvážen „dobrem“ na straně druhé. Například opatření, které poměrně intenzivně zasahuje do základního práva, avšak dosahuje pouze marginálního „zisku“ by bylo protiústavní. A to i za situace, když by jinak bylo vhodné a nezbytné k dosažení onoho zisku.

Již z této stručné charakterizace je zřejmé, že první dva kroky (vhodnost a nezbytnost) jsou založeny primárně na vyřešení empirických otázek. Vede opatření reálně (resp. existuje rozumně spolehlivá predikce) k tvrzenému cíli? Jaké jsou alternativy použitého řešení?

Jaká je jejich efektivita a jak se vztahuje k efektivitě použitého řešení? Naproti tomu třetí krok (vyvažování) je spíše hodnotový. Jakkoli má také nepopiratelný empirický rozměr (podstatné mohou být také otázky kolik životů zachráníme/obětujeme ve zvažovaných variantách), je nakonec třetí krok testu proporcionality založen na zvažování v kolizi stojících hodnot.

V tomto ohledu jsou podstatné zejména tři momenty. Na jedné straně musí být regulátor či autor opatření (typicky tedy vláda, Parlament či ministerstvo) schopen doložit své úvahy o vhodnosti a nezbytnosti racionálními úvahami založenými na dostupných datech.⁴⁶⁹ Na straně druhé by však měla být i v rámci ústavněprávního přezkumu respektována skutečnost, že v dynamické situaci, jakou je a byla pandemie covidu-19, jsou „perfektní data“ či jejich „perfektní interpretace“ nedosažitelné. V situaci, kdy významné neshody ohledně hodnocení reality panují i v rámci relevantních vědeckých komunit, nesmí být hodnocení proporcionality (zejména v rámci kroku nezbytnosti) ze strany Ústavního soudu či obdobného orgánu přehnaně přísné či perfekcionista. Přezkum by měl být zaměřen zejména na to, zda je proporcionalita zásahu dodržena v rámci určité možné interpretace dostupných dat.

Třetím podstatným momentem, který považujeme za nutné zdůraznit, je použitelnost komparativní argumentace v rámci testu proporcionality. To je samozřejmě klíčové již s ohledem na to, že převážná část naší výzkumné zprávy je na srovnání přístupů jednotlivých států založena. Vytváří tak pojítka mezi ústavněprávní a komparativní částí zprávy. Zejména test nezbytnosti je v případě hodnocení proporcionality komplexní regulace (v komplexním a dynamickém kontextu) založen na posouzení alternativních scénářů (*counterfactuals*). Komparativní analýza může takové alternativní scénáře poskytnout a ty tak nemusí být toliko historické či hypotetické. Stejně tak je však v případě využívání komparativní argumentace v rámci testu proporcionality na místě opatrnost. Jde totiž o empirické hodnocení, které musí vzít v úvahu srovnatelnost „případových“ studií, intervenující proměnné apod.

⁴⁶⁹ K tomu srov. níže i rozbor nálezu Ústavního soudu ze dne 16. 2. 2021 ve věci sp. zn. Pl. ÚS 106/20.

3.1.2. Zákaz (omezení) vstupu na území ČR

Článek 14 odst. 4 LZPS zakotvuje dvě specifická práva, jejichž nositeli jsou podle textu LZPS pouze občané České republiky.⁴⁷⁰ Obě práva jsou svým způsobem (byť každé v jiném smyslu) zrcadlová k právu svobodně opustit území státu ve smyslu článku 14 odst. 2 LZPS. Prvním z těchto práv je právo občana na vstup na území České republiky. Formulace ustanovení článku 14 odst. 4 LZPS je v tomto ohledu mimo jiné reakcí na praxi socialistického režimu (podobně jako článek 14 odst. 2 LZPS), který se na přelomu 70. a 80. let 20. století snažil zbavit některých disidentů tím, že je *de facto* donutil k emigraci či dočasnému vycestování z území státu a poté jim bránil v návratu. Právo občana na vstup na území „svého“ státu lze ostatně považovat za jeden z esenciálních pojmových znaků státního občanství, jak je pojímá ústavní pořádek. Stát je v jistém smyslu politickým společenstvím občanů na určitém vymezeném území a příslušnost k tomuto politickému společenství zahrnuje rovněž právo na toto území vstoupit. Obdobné právo plyne i z mezinárodních lidskoprávních smluv (článek 3 Protokolu č. 4 k Úmluvě). Druhým právem je pak právo občana nebýt nucen k opuštění území státu.

Podstatnou otázkou je, zda je právo občana na vstup na území České republiky absolutní či omezitelné. Již ze systematiky článku 14 LZPS lze dovozovat, že režim omezitelnosti práv podle odst. 4 se liší od podmínek omezení práv podle článku 14 odst. 1 a 2. Ústavodárce totiž cíleně zařadil toto ustanovení až za třetí odstavce stanovící společné podmínky omezitelnosti práv podle prvních dvou odstavců. Pokud jde o právo občana na vstup na území České republiky v úzkém slova smyslu, jedná se dle našeho názoru o právo absolutní, jež nelze ústavně konformně omezit. Občanu České republiky tedy nelze bránit v samotném vstupu na území, ani pokud by tak zákon stanovil. Lze však souhlasit s Městským soudem v Praze,⁴⁷¹ podle něhož *„absolutní povaha práva zakotveného v čl. 14 odst. 4 Listiny se váže k nemožnosti zakázat občanovi návrat do vlasti a nikoli ke způsobu, jakým se občan může do domovského státu vrátit.“* Nikterak totiž není obecně zapovězeno stanovení podmínek pro vstup na území České republiky, pokud se jedná pouze o způsob vstupu občana na území. Takto ostatně například § 17 odst. 2 písm. a) zákona č. 191/2016

⁴⁷⁰ Srov. však níže (kap. 3.4.) rozšiřující výklad přijatý Nejvyšším správním soudem – viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 27. července 2021 ve věci sp. zn. 8 Ao 17/2021, odst. 30.

⁴⁷¹ Rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 14. 6. 2021 ve věci sp. zn. 14 A 110/2021.

Sb., o ochraně státních hranic, stanoví, že osoba, která stupuje na území České republiky přes vnější hranici, nesmí překročit tuto hranici, v souladu se Schengenským hraničním kodexem, mimo hraniční přechod. Opět se jedná o omezení způsobu návratu občana do svého domovského státu, které však nemůže být *a priori* v rozporu s článkem 14 odst. 4 LZPS. Neboli neobstálo by, pokud by rozhodnutím správního orgánu či jiným opatřením veřejné správy byl znemožněn návrat některých občanů do vlasti (například těch pozitivně testovaných na nákazu koronavirem SARS-CoV-2). Jiná situace však nastává, pokud jsou za účelem ochrany jiných veřejných statků kladeny obecné podmínky pro vstup na území České republiky, a to i ve vztahu k jejím občanům. Je proto nutné rozlišovat mezi různými typy opatření. Například opatření posuzované Městským soudem v Praze pod sp. zn. 18 A 16/2021⁴⁷² v některých případech fakticky bránilo občanovi ve vstupu do vlasti, neboť požadovalo, aby disponoval pouze a jen negativním testem na koronavirus SARS-CoV-2. Naopak úprava posuzovaná v řízení 14 A 110/2021⁴⁷³ vstupu občana na území domovského státu nebránila. Pouze upravovala způsob, za jakým se může občan do vlasti vrátit, neboť před jeho návratem vyžadovala absolvování testu na SARS-CoV-2. Nebyla však popřena podstata základního práva zakotveného v článku 14 odst. 4 LZPS, a to nemožnost zakázat občanovi návrat do vlasti.

Ještě jinou otázkou je, jakému režimu může být občan podroben po tomto vstupu (tedy po překročení hranic). V tomto případě se již jedná o výkon práva na svobodu pohybu podle článku 14 odst. 1 LZPS. Lze tak například zákonem stanovit⁴⁷⁴ povinnost občana podrobit se omezení osobní svobody či omezení svobody pohybu z důvodu ochrany proti zavlečení infekční choroby. Otázkou by v takovém případě ovšem byla proporcionalita zásahu (k tomu srov. shora).

⁴⁷² Rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 31. 3. 2021 ve věci sp. zn. 18 A 16/2021.

⁴⁷³ Rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 14. 6. 2021 ve věci sp. zn. 14 A 110/2021.

⁴⁷⁴ Srov. např. *mutatis mutandis* ustanovení § 68 odst. 1 ZOVZ a výklad výše.

3.1.3. Lockdown jako omezení osobní svobody

Potenciálně důležitá může být také otázka, zda by za určitých okolností nemohla velmi přísná podoba lockdownu (na „čínský“ způsob, viz kap. 2.4.) být považována i za zásah do osobní svobody ve smyslu článku 8 LZPS či článku 5 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod (dále jen „Úmluva“)⁴⁷⁵. Osobní svoboda je typicky zárukou před držením v cele, věznici, ústavu či v podobném vymezeném prostoru, který nesmí osoba omezená na svobodě opustit. Svoboda pohybu je pak zárukou volného přemísťování a pohybu v rámci rozlehlejšího teritoria. Rozdíl mezi těmito dvěma svobodami je tak rozdílem jak v míře, tak ve funkci. Přesto se lze setkat s případy, v nichž může být hranice mezi osobní svobodou (článek 8 LZPS, článek 5 Úmluvy) a svobodou pohybu (článek 14 LZPS, články 2, 3 a 4 Protokolu č. 4 Úmluvy) neostrá.

Ve vztahu k této otázce je nutné opřít se o judikaturu ESLP, neboť judikatura Ústavního soudu tyto koncepční otázky přímo neřešila. Závěry ESLP však lze bez větších problémů přenést i na výklad pojmu „osobní svoboda“ ve smyslu článku 8 odst. 1 LZPS. K této problematice se ESLP vyslovil například ve věci *Guzzardi proti Itálii*.⁴⁷⁶ Stěžovatel podezřelý ze spolupráce s mafií byl umístěn na malý ostrov u pobřeží Sardinie. Zbytek rozlohy ostrova byl zastavěn budovami věznice či byl tvořen nepřístupným terénem. Guzzardi byl pod přísným dohledem a prostor, po němž se mohl pohybovat, byl omezený a neskýtal mnoho příležitostí k sociálními kontaktu. ESLP konstatoval, že pro posouzení, zda se jedná o zásah do osobní svobody ve smyslu článku 5 Úmluvy je nutné vzít v potaz „*celou řadu kritérií, jako je druh, délka trvání, dopady a způsob výkonu posuzovaného opatření*.“⁴⁷⁷ S přihlédnutím k tomu, že stěžovatel se mohl (1) pohybovat pouze po velmi malém území, (2) byl pod přísným dohledem, a (3) jeho možnost navazovat nebo udržovat sociální kontakty byla zásadně omezena, konstatoval ESLP, že taková situace představovala zásah do osobní svobody ve smyslu článku 5 Úmluvy.

⁴⁷⁵ Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod, vyhlášeno Sdělením federálního ministerstva zahraničních věcí č. 209/1992 Sb.

⁴⁷⁶ Rozsudek ESLP ze dne 6. 11. 1980 ve věci č. č. 7367/76, *Guzzardi proti Itálii*.

⁴⁷⁷ Rozsudek ESLP ze dne 6. 11. 1980 ve věci č. č. 7367/76, *Guzzardi proti Itálii*, odst. 92.

Takříkajíc „z druhé strany“ se ESLP k nastavení hranice mezi zásahem do osobní svobody a zásahem do svobody pohybu dostal ve věci De Tommaso proti Itálii.⁴⁷⁸ Zde se jednalo o případ stěžovatele několikrát odsouzeného za trestnou činnost (mimo jiné drogovou trestnou činností a nedovolené ozbrojování), který byl zhruba šest let po svém posledním odsouzení podroben „zvláštnímu policejnímu dohledu“. V rámci tohoto režimu musel po dobu dvou let mimo jiné podávat jednou týdně zprávu policejnímu orgánu odpovědnému za výkon dohledu, musel si začít hledat zaměstnání, nesměl změnit místo bydliště, musel vést řádný život a nevzbuzovat podezření, nesměl se stýkat s osobami s trestní minulostí a s dalšími vymezenými osobami, nesměl navštěvovat kulturní a veřejné akce ani používat mobilní telefon nebo jiná komunikační zařízení a musel se ve stanoveném období (od 22. do 6. hodiny) zdržovat, až na přísně stanovené výjimky, ve svém obydlí.

Za těchto skutkových okolností ESLP konstatoval, že k zásahu do osobní svobody ve smyslu článku 5 Úmluvy (a tyto závěry lze vztáhnout i na článek 8 LZPS) nedošlo, jelikož stěžovatel nebyl nucen žít na malém prostoru jako Guzzardi. Ani okolnost, že se v nočních hodinách musel zdržovat doma, dle ESLP, neznamenal zbavení osobní svobody, neboť během dne mohl volně opouštět své bydliště, vést společenský život a být v kontaktu s vnějším světem.

Aktuální judikatura ESLP se například u přísnějších forem domácího vězení (respektive srovnatelných institutů) již kloní k jejich podřazování pod osobní svobodu a nikoli „pouze“ pod svobodu pohybu.⁴⁷⁹ Již v rozhodnutí o přijatelnosti ve věci Trijonis proti Litvě⁴⁸⁰ ESLP indikoval, že domácí vězení pokrývající dobu 24 hodin denně je podřaditelné pod článek 5 Úmluvy (a stejný úsudek je pak možné učinit i ve vztahu k článku 8 LZPS). Klíčová je v této souvislosti zejména pozdější věc Buzadji proti Moldávii.⁴⁸¹ V této věci byl stěžovatel po dobu více než sedmi měsíců podroben režimu domácího zadržení (*house arrest*), nahrazujícímu ve své podstatě vazbu, přičemž byly stanoveny podmínky, podle nichž stěžovatel nesměl opustit svůj dům, nesměl používat telefon a nesměl s nikým diskutovat

⁴⁷⁸ Rozsudek Velkého senátu ESLP ze dne 23. 2. 2017 ve věci č. 43395/09, De Tommaso proti Itálii.

⁴⁷⁹ Český Ústavní soud se však touto otázkou doposud relevantně nezabýval.

⁴⁸⁰ Rozhodnutí o přijatelnosti třetího senátu ESLP ze dne 17. 3. 2005 ve věci č. stížnosti 2333/02, Trijonis proti Litvě.

⁴⁸¹ Rozsudek velkého senátu ESLP ze dne 5. 7. 2017 ve věci č. stížnosti 23755/07, Buzadji proti Moldávii.

o své trestní věci. Velký senát ESLP věc za těchto okolností jednomyslně podřadil pod článek 5 Úmluvy, tedy klasifikoval ji jako zásah do osobní svobody. Naopak z již citovaného rozsudku ve věci De Tommaso proti Itálii plyne, že případy, kdy je domácí vězení omezeno pouze na určité části dne (např. i pouze po práci) a je tak do jisté míry zajištěno navazování a udržování sociálních kontaktů, budou spíše posuzovány prismatem svobody pohybu a pod článek 5 Úmluvy (respektive článek 8 LZPS) nebudou podřazovány. V české právní praxi by, ve vztahu k trestu domácího vězení podle § 60 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, šlo zejména o to, jak bude ve smyslu § 60 odst. 4 vymezena doba domácího vězení a jaká bude v návaznosti na to možnost odsouzeného vést do jisté míry osobní život a udržovat sociální kontakty.

Právě ve světle těchto kritérií je třeba zvažovat, zda lze za zásah do osobní svobody považovat například velmi přísná omezení svobody během tzv. lockdownu za vyhlášeného nouzového stavu, během něhož se jednotlivci musejí zdržovat doma, popřípadě mohou vycházet pouze za velmi přísných podmínek a pohybovat se toliko v určité vzdálenosti od bydliště (např. do sta či několika set metrů). Dalším představitelným omezením je pak dokonce i nastavení režimu, který musí být dodržován během domácího pobytu (například zákaz návštěv). I zde je třeba primárně vycházet z kritérií aplikovaných ve věcech Guzzardi a De Tommaso. Není *a priori* vyloučeno, aby takový zásah byl kvalifikován jako omezení osobní svobody. Ve prospěch klasifikace takového opatření jako zásahu do osobní svobody hovoří kritéria trvání (zpravidla půjde-li o dlouhodobé omezení) a dopadu či intenzity opatření (omezení pohybu a možnosti navazovat sociální kontakty můžeme, zejména při souběžném zákazu návštěv, srovnávat s věcí Guzzardi). Proti takové klasifikaci bude naopak hovořit typicky kritérium absence bezprostředního dohledu orgánů státu – to by ovšem neplatilo, pokud by byla stanovena například povinnost mít v mobilním telefonu nainstalovanou aplikaci s aktivovaným sledováním pohybu – či kritérium možnosti neomezeného sociálního kontaktu prostřednictvím prostředků dálkové komunikace.

Skutečně přísná omezení svobody pohybu během lockdownu by však ve světle zmíněných kritérií mohla být klasifikována jako omezení osobní svobody. To by s sebou neslo celou řadu – dosud neřešených – právních problémů. Taková omezení v podmínkách nouzového stavu totiž nebývají nařizována individuálním právním aktem, nýbrž opatřením obecné

povahy či právním předpisem *sui generis*. Zejména při nařízení omezení právním předpisem *sui generis* pak do popředí vstupuje otázka přezkumu omezení osobní svobody, jak jej vyžaduje ustanovení článku 5 odst. 4 Úmluvy. Právě nutnost individuálního soudního přezkumu pak vede nutně k závěru o praktické neudržitelnosti tak přísných forem lockdownu, které by již zasahovaly do osobní svobody.

3.1.4. Další ústavněprávní problémy spojené s omezením svobody pohybu v užším slova smyslu

Další problémy (kromě proporcionality zásahu) pak mohou být „právněstátního charakteru“. To platí zejména, pokud jde o opatření přijímaná v jiném režimu než vládou jako krizová opatření po dobu nouzového stavu. Ve vztahu k některým opatřením, která byla přijímána, totiž chybělo (a nadále chybí) zákonné zmocnění (k tomu srov. níže kap. 3.3.).

3.2. Omezení pohybu v širokém slova smyslu

Jak jsme již uvedli shora, omezení pohybu v širokém (funkčním) slova smyslu může být dosaženo i prostřednictvím opatření, která primárně omezují jiná práva než svobodu pohybu ve smyslu článku 14 LZPS. Z prakticky realizovaných řešení může jít zejména o zásahy do svobody podnikání podle článku 26 LZPS (omezení či zákaz poskytování služeb a maloobchodu a podobně) či zásahy do práva na vzdělání podle článku 33 LZPS (uzavření škol a tím pádem omezení či zákaz přístupu ke vzdělání v prezenční formě).

Hodnocení ústavnosti zásahů do těchto práv sdílí samozřejmě celou řadu společných znaků s hodnocením zásahů do svobody pohybu v úzkém slova smyslu a lze na ně vztáhnout veškeré závěry právněstátních (procedurálních) aspektů omezení pohybu (k tomu podrobně kap. 3.3). Nyní se zaměříme na klíčové rozdíly, respektive specifické problémy, které jsou spojeny s hodnocením ústavnosti.

V případě zmíněných práv se jedná o práva dle článku 41 LZPS, podle něhož je právo, která jsou uvedena v člancích 26, 27 odst. 4, 28 až 31, 32 odst. 1 a 3, 33 a 35 LZPS, možné domáhat se pouze v mezích zákonů, která tato ustanovení provádějí. Na tom je založen deferenčnější přístup Ústavního soudu k hodnocení zásahů do těchto základních práv. Například již v roce 2008 Ústavní soud uvedl, že zásahy do těchto práv jsou zásadně

posuzovány tzv. testem racionality (rozumnosti) a nikoli klasickým testem proporcionality.⁴⁸²

V kombinaci s požadavkem plynoucím z článku 4 odst. 4 LZPS lze vytyčit 4 kroky vedoucí k závěru o ústavnosti či neústavnosti zákona – totožné pak bude platit i pro opatření vlády během nouzového stavu – jenž provádí či omezuje ústavně garantovaná sociální a ekonomická práva.

Prvním krokem je vymezení smyslu a podstaty sociálního práva, tedy určitého esenciálního obsahu. Toto jádro práva v nyní posuzovaném případě vyplývá z článku 31 LZPS v kontextu článku 4 odst. 4 LZPS. Druhým krokem je zhodnocení, zda se zákon nedotýká samotné existence sociálního práva nebo jeho skutečné realizace (esenciálního obsahu). Pokud se nedotýká esenciálního obsahu práva, pak je ve třetím kroku nutné posoudit, zda zákonná úprava sleduje legitimní cíl. Tedy zda není svévolným zásadním snížením celkového standardu základních práv. A konečně pak je nutné přistoupit ke zvážení, zda je zákonný prostředek použitý k jeho dosažení rozumný (racionální), byť nikoli nutně nejlepší, nejvhodnější, nejúčinnější či nejmoudřejší.

Teprve při případném zjištění ve druhém kroku, totiž že zákon svým obsahem zasahuje do samotného esenciálního obsahu základního práva, by měl přijít na řadu klasický test proporcionality. Ten by mimo jiné zhodnotil, zda je zásah do esenciálního obsahu práva odůvodněn naprostou výjimečností aktuální situace, která by takový zásah ospravedlňovala.

Pro intenzitu ústavněprávního přezkumu zásahu do práva podnikat či do práva na vzdělání je tak klíčovou křižovatkou otázka, zda dochází k zásahu do „podstaty a smyslu základního práva“ či nikoli. V případě, že nikoli, přezkum bude mnohem deferenčtější a v podstatě bude odpovídat toliko prvnímu kroku testu proporcionality (viz kap. 3.1.1.). Lze například tvrdit, byť tato věc nebyla Ústavním soudem autoritativně rozhodnuta, že „pouhý“ přesun vzdělávacího procesu do online prostředí (tedy opatření dočasně omezující či zakazující prezenční výuku) není zásahem do podstaty a smyslu práva na vzdělání. To pak má za

⁴⁸² Nález Ústavního soudu ze dne 20. 5. 2008 ve věci sp. zn. Pl. ÚS 1/08.

následek použití deferenčního testu ústavnosti, založeného pouze na zkoumání vhodnosti (racionality).

Zásah do podstaty a smyslu práva, která pak má za následek aktivaci testu proporcionality, však není pouhou hypotetickou možností. Například v nálezu ze dne 16. února 2021, sp. zn. Pl. ÚS 106/20 Ústavní soud konstatoval: ⁴⁸³

„předmětný zákaz [...] na základě kterého nelze daný druh podnikatelské činnosti realizovat v provozovně, v řadě případů znamená faktické znemožnění provozu dané výtěžné činnosti jako takové nebo alespoň velmi výrazné snížení možnosti zajistit si prostředky pro potřeby těchto provozovatelů maloobchodu a poskytovatelů služeb: např. některý sortiment nelze dálkovým způsobem buď vůbec prodávat, nebo jen s výraznými obtížemi, a také platí (jak navrhovatelka uvedla v replice ze dne 11. 1. 2021), že mezi spotřebiteli jsou i lidé, kteří si nedokáží elektronicky objednat potřebné zboží, a jsou tak oproti ostatním spotřebitelům výrazně znevýhodněni. Není tedy pochyb o tom – a ani vláda to nepopírá – že napadené ustanovení zasahuje do práva podnikat. Nadto lze konstatovat, že relevantní část provozovatelů maloobchodu a poskytovatelů služeb po stanovení nyní posuzovaného zákazu nebyla schopna si zajišťovat prostředky obživy svou podnikatelskou činností [srov. náleze ze dne 8. 8. 2017 sp. zn. Pl. ÚS 9/15 (N 138/86 SbNU 333, 338/2017 Sb.)]. Napadený zákaz se tedy dotýká samotné podstaty a smyslu práva podnikat.“

V případě zásahu do svobody podnikání tak zjevně jde i o hodnocení faktických dopadů a významu těchto faktických dopadů pro „podstatu a smysl“ podnikání. Pokud konkrétní opatření zcela (či prakticky) znemožní realizovat po podstatnou dobu (tedy nikoli na den či jednotky dní) určitý provoz a dosahovat tak zisk, může se podle kontextu jednat o zásah do podstaty a smyslu práva. Ústavněprávním důsledkem by pak bylo použití testu proporcionality, tedy relativně přísného standardu přezkumu (viz výše pasáže o proporcionalitě u svobody pohybu v úzkém slova smyslu, kap. 3.1.1.).

Samozřejmě by opatření, které by zasahovalo do podstaty a smyslu práva, bylo myslitelné i pokud jde o právo na vzdělání. Pokud by například určitá skupina jednotlivců nebyla schopna se online výuky zúčastnit (například z důvodu své sociální situace) a stát by vůči nim neplnil své pozitivní závazky spojené s právem na vzdělání, mohlo by se ve vztahu k nim jednat o zásah do podstaty a smyslu práva na vzdělání (k tomu viz níže kap. 3.4.1.).

⁴⁸³ Nález Ústavního soudu ze dne 16. 2. 2021 ve věci sp. zn. Pl. ÚS 106/20, bod 54.

3.3. Právněstátní (procedurální) aspekty omezení pohybu

Mezi právněstátní (respektive procedurální) aspekty ústavnosti omezení pohybu patří zejména to, že omezení pohybu spojené se zásahem do určitého základního práva musí být založeno na určitém zmocnění, které je skutečně korektním podkladem pro takový postup. Dále také musí být (v závislosti na tom, o jaké opatření jde) odpovídajícím způsobem odůvodněno.

Typickým příkladem problému s absencí zmocnění (či ještě lépe řečeno s nepřiléhavým zmocněním) bylo ochranné opatření ministerstva zdravotnictví ze dne 25. února 2021⁴⁸⁴ vydané na základě § 68 odst. 1 ZOVZ. Tím bylo, s určitými výjimkami, zakázáno všem občanům a rezidentům České republiky vstupovat do zemí s extrémním rizikem nákazy onemocnění covidu-19 způsobeného novými mutacemi koronaviru SARS-CoV-2. Podobá situace nastala, když v návaznosti na vyhlášení nouzového stavu zakázala vláda usnesením č. 203 ze dne 13. března 2020, vyhlášeným pod č. 76/2020 Sb., vycestovat z území České republiky, přičemž i z tohoto opatření mohla být udělena výjimka. Ústavnost tohoto aktu byla zpochybněna v řízení vedeném pod sp. zn. Pl. ÚS 10/20.⁴⁸⁵ Ústavní soud se však meritem věci nezabýval a návrh na zrušení tohoto (podle našeho názoru zjevně protiústavního) právního předpisu odmítl z procesních důvodů (tedy pro neoprávněnost navrhovatele). Ke stanovení zákazu vycestování z území ČR či zákazu vstupu na určité území v zahraničí z důvodu ochrany veřejného zdraví totiž zcela chybí zákonné zmocnění. Takové zmocnění neobsahuje ani ZOVZ a nelze za ně považovat ani § 6 odst. 1 písm. b) či § 6 odst. 2 písm. b) KrizZ. Již z tohoto důvodu jsou obdobná opatření či právní předpisy v rozporu s článkem 14 odst. 2 a 3 LZPS. Pokud jde například o ustanovení § 68 odst. 1 ZOVZ, na něž některá taková opatření odkazovala, toto ustanovení sice zakotvuje zákonný základ pro „opatření před zavlečením infekčních onemocnění ze zahraničí“, předpokládá však pouze provádění opatření na území České republiky. Jedná se tedy například o nařízení typu karantény, povinného testování či jiné profylaktické činnosti.

⁴⁸⁴ Ochranné opatření Ministerstva zdravotnictví ze dne 25. 2. 2021, č. j. MZDR 7790/2021-1/MIN/KAN.

⁴⁸⁵ Usnesení Ústavního soudu ze dne 5. 5. 2020 ve věci sp. zn. Pl. ÚS 10/20.

Dalším příkladem může být aktuální opatření omezující vstup do restauračních zařízení pouze pro očkované jednotlivce.⁴⁸⁶ Nezdá se totiž, že by v právním řádu mimo nouzový stav existovalo pro takový postup odpovídající zmocnění.

3.4. Odůvodnění omezení pohybu

Pokud jde o odůvodnění opatření omezujících pohyb, je klíčový rozbor relevantní judikatury Ústavního soudu, zejména pak nálezu ze dne 9. února 2021, sp. zn. Pl. ÚS 106/20, i aktuální judikatury Nejvyššího správního soudu.

Podstata krizového nařízení napadaného v rámci sp. zn. Pl. ÚS 106/20 spočívala v úplném zákazu maloobchodního prodeje a poskytování služeb v provozovnách se současným uvedením 36 výjimek z tohoto zákazu. Tato výjimka dle Ústavního soudu představovala odlišné zacházení, pokud jde o přístup k základním právům, mezi různými dotčenými skupinami jednotlivců. Ústavní soud se proto zabýval posouzením ospravedlnitelnosti odlišného zacházení. Zajímalo ho tedy, zda toto odlišné zacházení sleduje legitimní cíl a jestli se jedná o řešení, které může k dosažení tohoto cíle skutečně přispět. Ústavní soud nezpochybnil existenci legitimního cíle, které napadené opatření v obecné rovině sledovalo. Tímto cílem bylo zabránění či alespoň zmírnění šíření vysoce nakažlivého respiračního onemocnění covidu-19, zabránění s tím souvisejícího kolapsu zdravotnického systému a rozsáhlé újmy na zdraví a životech obyvatel. Ústavní soud však zkoumal také dostatečnost odůvodnění konkrétní podoby opatření, přičemž se zaměřil na podklady poskytnuté vládou.

Vláda k tomu uvedla, že nikdy dříve netvrdila, že uzavření maloobchodu a služeb představuje opatření, které samo o sobě vede ke zpomalení šíření nákazy. Opatření je neoddělitelně spjato s dalšími restriktivními opatřeními. A všechna tato krizová opatření pak mají ve svém komplexu za cíl přerušit šíření nákazy mezi jednotlivci a v celé populaci. Komplex je představován opatřeními k omezení shlukování, snížení počtu setkávání, omezení pohybu osob, omezené poskytování vybraných služeb, ale také zvýšeným používáním ochranných a dezinfekčních prostředků. Vláda také uvedla, že *„[v]ědecká zkoumání z poslední doby přitom potvrzují, že snížení mobility a setkávání lidí*

⁴⁸⁶ Mimořádné opatření Ministerstva zdravotnictví ze dne 20. 11. 2021, č. j. MZDR 14601/2021-28/MIN/KAN.

*v provozovnách má pro zastavení expanze nemoci zásadní význam. Otevřené obchody a služby nadto zvyšují nejen mobilitu osob, ale zvyšují i vytíženost hromadné dopravy. Rizikovost déletrvajících cest ve veřejné hromadné dopravě je přitom zdokumentována.*⁴⁸⁷

Způsob, jakým se Ústavní soud postavil k hodnocení povinnosti odůvodňovat zásahy do základních práv (obecně i během pandemie) je pro další opatření zcela klíčový. Vyjádření Ústavního soudu považujeme v tomto směru za velmi pregnantní. Proto následující text obsahuje poměrně dlouhou přímou citaci nálezu Ústavního soudu. Podle Ústavního soudu je:⁴⁸⁸

„nutno respektovat kautely plynoucí z Listiny, a to i v tak mimořádné situaci, kdy je vyhlášen nouzový stav. Podle čl. 2 odst. 3 Listiny totiž platí, že každý může činit, co není zákonem zakázáno, a nikdo nesmí být nucen činit, co zákon neukládá. Tento odstavec – společně s odstavcem 2 („Státní moc lze uplatňovat jen v případech a v mezích stanovených zákonem, a to způsobem, který zákon stanoví.“) – zakotvuje jeden z klíčových principů právního státu: zatímco výkon státní moci je vázán zákony, tj. stát nesmí činit nic, co mu zákon nedovoluje, je tomu v případě jedince naopak – může činit vše, co není zákonem zakázáno, a nesmí být nucen činit to, co zákon neukládá. Ideovým východiskem citovaného pravidla je primát jednotlivce před státem. Na rozdíl od výkonu státní moci tak má jedinec daleko širší prostor pro svoje aktivity a stát jej může limitovat toliko zákonem, a to navíc nikoliv libovolně, nýbrž pouze v některých případech. Jinak řečeno, z citovaného článku Listiny plyne zákaz libovůle. Zákaz libovůle vyplývá i z principu materiálního právního státu, zaručeného čl. 1 odst. 1 Ústavy České republiky (dále jen „Ústava“). Podobně podle čl. 4 odst. 4 Listiny platí, že „[p]ři používání ustanovení o mezích základních práv a svobod musí být šetřeno jejich podstaty a smyslu. Taková omezení nesmějí být zneužívána k jiným účelům, než pro které byla stanovena“.

68. Ústavní soud uvádí, že si plně uvědomuje, že vláda byla v souvislosti s pandemickou krizí postavena před problémy, jejichž řešení prostřednictvím právní regulace je z mnoha důvodů mimořádně obtížné. Orgánům veřejné moci – což zdaleka neplatí pouze o České republice – v první řadě chybí zkušenosti s řešením krize obdobného rozsahu a navíc je epidemická situace velmi dynamická a ani mezi odborníky nepanuje úplná shoda na tom, jak ji hodnotit a potažmo co nejefektivněji regulovat. Je však zároveň nutné zdůraznit, že regulace práv a povinností jednotlivců, potažmo rozhodování o tom, které skupině obyvatel zůstanou práva zachována a která naopak ponese břemena spojená s jejich omezením, nesmí být v moderním ústavním státě pouze projevem politické vůle. Skutečnost, že orgán veřejné moci má pravomoc práva a povinnosti upravovat a zároveň nalezne potřebnou většinu k uplatnění této pravomoci, totiž sama o sobě k vydání ústavně souladného právního aktu nepostačuje. Taková právní regulace – což platí zejména, pokud jde o omezování práv základních – musí reflektovat i požadavek racionality, tj. musí být založena na rozumných, obecně akceptovatelných důvodech a tyto důvody musejí být rovněž navenek seznatelné. Tento požadavek je ostatně jedním ze základních stavebních kamenů právního státu, jak je

⁴⁸⁷ Nález Ústavního soudu ze dne 16. 2. 2021 ve věci sp. zn. Pl. ÚS 106/20, bod 64.

⁴⁸⁸ Nález Ústavního soudu ze dne 16. 2. 2021 ve věci sp. zn. Pl. ÚS 106/20, bod 67–78.

ve své dřívější judikatuře Ústavní soud formuloval ve vztahu ke shora zmíněnému zákazu libovůle.

69. Podle čl. 6 odst. 1 ústavního zákona o bezpečnosti musí být ostatně z krizových opatření vlády vydávaných za nouzového stavu seznatelné vymezení omezovaných základních práv, rozsah těchto omezení a ukládané povinnosti a tato opatření musí být souladná s Listinou a také s krizovým zákonem.

70. Z právě uvedeného pro nyní posuzovanou věc plyne několik klíčových východisek. Především, vláda zvolila řešení spočívající v paušálním zákazu veškerého maloobchodního prodeje a poskytování služeb v provozovnách, přičemž současně stanovila velké množství výjimek připomínající až „telefonní seznam“ (celkem 36). Základním deficitem tohoto postupu je však okolnost, že z žádného relevantního zdroje není patrné, na základě čeho vláda dospěla právě k tomuto řešení. V tomto směru vláda nevyužila ani možnost tyto zdroje uvést alespoň ve vyjádření k nyní posuzovanému návrhu, byť Ústavní soud ji k vyjádření vyzval opakovaně.

71. Za tyto konkrétní zdroje totiž Ústavní soud nemůže považovat tvrzení vlády (odkazující na zahraniční zdroje) o tom, že snížení mobility a setkávání lidí v provozovnách má pro zastavení expanze nemoci zásadní význam. Jakkoliv totiž Ústavní soud s tímto tvrzením nehodlá nijak polemizovat, není z něj bez dalšího zřejmé, zda právě zvolené opatření je v dané situaci skutečně nezbytné a zda ke srovnatelnému cíli nebylo možno dospět použitím méně omezujících opatření. Již z povahy věci je totiž např. zřejmé, že podstata maloobchodního prodeje spočívá právě v tom, že lidé využívají prodejny v blízkosti svého bydliště (či zaměstnání), a nemusí proto daleko cestovat a využívat veřejné dopravní prostředky. Podobně odkazy vlády na výsledky výzkumů převzaté z USA (vyjádření ze dne 22. 12. 2020, s. 7–8) pouze dokládají jako nejrizikovější místa přenosu restaurace, fitness centra a kavárny, což se ovšem zjevně míjí s podstatou nyní posuzovaného krizového opatření. Zde učiněný poukaz na význam omezení sdružování a shromažďování osob je rovněž logický, nicméně opět z něj nelze dovodit vysvětlení, proč vláda přistoupila právě k této podobě zákazu prodeje a poskytování služeb.

72. Podstatným rozměrem nyní posuzované věci – který ovšem s právě zmíněnými východisky úzce souvisí – je totiž rovněž způsob, jakým vláda v napadeném opatření zakázala, resp. zakázala a povolila prodej výrobků a poskytování služeb. Byť za nouzového stavu, jak již Ústavní soud shora vyložil, je vláda v souladu s čl. 6 ústavního zákona o bezpečnosti oprávněna omezit určitá základní práva, nezakotvuje citovaný čl. 2 odst. 3 Listiny „pouze“ výhradu zákona a není ani pouhým legislativně-technickým ustanovením, nýbrž odráží základní a nepřekročitelné hodnotové východisko materiálního právního státu založeného na respektu k základním právům a svobodám. Zatímco veřejnou moc lze uplatňovat pouze v případech předvídaných právem, základním stavem jednotlivce je stav svobody. Státní (veřejná) moc je sice legitimována i ústavně zmocněna k tomu, aby do tohoto základního stavu zasáhla, tedy aby práva a povinnosti jednotlivců regulovala, povaha tohoto zásahu však musí respektovat text i smysl ustanovení čl. 2 odst. 3 Listiny. Stát tudíž může jednotlivci ústavně předvídaným způsobem adresovat určitý příkaz či zákaz, nesmí však základní logiku vztahu mezi veřejnou mocí a jednotlivcem obrátit. Nelze tedy právním předpisem obecně a zcela neodůvodněně zakázat „vše“ a formou výjimek pak určité oblasti zasažené zákazem „zpětně povolit“ (opět bez jakéhokoli odůvodnění). Regulace práv a povinností osob, zejména regulace omezující základní práva a svobody, musí být naopak provedena formou relativně určitých příkazů či zákazů, jež budou odpovídajícím způsobem odůvodněny, a to i za nouzového stavu.

73. Požadavek racionálního a navenek seznatelného odůvodnění opatření zasahujícího do základních práv, a to způsobem, který vyvolává mezi srovnatelnými subjekty rozdílné dopady, je přitom imanentní součástí testu diskriminace, tzn. posouzení toho, zda jde

o odlišné zacházení dostatečně odůvodněné a přiměřené. Jen v tomto případě je možno považovat toto odlišné zacházení za ospravedlnitelné. V podmínkách právního státu je totiž nemyslitelné, aby jakýkoliv akt orgánu veřejné moci, který zasahuje do základních práv, nebyl racionálně a přesvědčivě odůvodněn, případně aby alespoň nebylo toto jeho odůvodnění seznatelné v rámci následného soudního přezkumu.

74. Tím spíše pak vyžaduje odůvodnění taková regulace, která vede k nerovnému zásahu do práva na podnikání v rámci jednotlivých typů podnikání v oblasti maloobchodu a služeb. Dochází-li pak k arbitrárnímu a neodůvodněnému rozhodnutí o tom, které typy maloobchodu a služeb budou povoleny a které zakázány, aniž by bylo možno v jednom každém případě zjistit pádné argumenty pro jejich nezbytnost či naopak zbytnost a epidemiologickou nebezpečnost či naopak akceptovatelnost, je tím zasaženo i do práva na rovný přístup k právu na podnikání, které je zaručeno ve spojení čl. 26 odst. 1 Listiny s čl. 1 Listiny, zaručujícím rovnost lidí v jejich právech.

75. Konkrétní nároky na racionalitu řešení či požadavky na úplnost a spolehlivost podkladů odůvodňujících přijetí určité právní regulace se ovšem mohou – ba musejí – odvíjet od konkrétní faktické situace, a odrážet tak realitu. Ústavní soud tak musí při přezkumu právního předpisu regulujícího práva a povinnosti osob reflektovat i to, jaké informace mohl a měl dotčený orgán veřejné moci mít k dispozici a v jaké faktické situaci se při formulaci konkrétního napadeného opatření nacházel. Je tak zjevné, že jiné (vyšší) nároky může Ústavní soud klást na racionalitu a podloženost zákona, jenž byl přijat v „klidných dobách“ po obsáhlých parlamentních debatách, byl doprovázen důvodovou zprávou a při jeho přijímání nebyl zákonodárce v časové tísní vyvolané vnějšími objektivními okolnostmi. Naopak při přezkumu právního předpisu, jenž by musel být z objektivních důvodů přijat takřikajíc „ze dne na den“ a který reaguje na komplikovanou faktickou situaci, jejíž vývoj je obtížné předvídat, je namístě určitá míra zdrženlivosti z hlediska jeho následného soudního přezkumu. Jak k tomu uvedl Ústavní soudní dvůr Rakouské republiky v rozhodnutí sp. zn. V 436/2020 ze dne 10. 12. 2020, v procesu vydávání nařízení musí být „zdokumentováno, na jakém informačním základu spočívá nařízení a že proběhlo zvažování v úvahu připadajících zájmů. Požadavky pro to samozřejmě nesmí být přehnané“.

76. Na jedné straně tudíž není úkolem Ústavního soudu požadovat v rámci ústavněprávního přezkumu po vládě, aby nalezla a perfektně odůvodnila (spíše hypotetické) „optimální řešení“ a optimální distribuci břemen spojených s omezením základních práv určitých skupin obyvatel, jestliže ani mezi odborníky neexistuje na hodnocení aktuální situace a prognózách jejího možného vývoje praktická shoda (požadavek na odůvodnění nesmí být „přehnaný“). Z ústavního hlediska však není možné připustit ani druhý extrém. Lakonicky řečeno, ani praktická nejistota a nedostatek perfektních informací neznamenaají, že vláda může učinit „cokoliv“ a spoléhat se přitom pouze na instinkt či politický kompromis. Rozhodnutí vlády se totiž musí opírat o odborná doporučení, vycházející z maximální míry dostupných znalostí o dané nemoci a jejím šíření.

77. Je přitom plně v dispozici vlády, z jakých zdrojů a jakým způsobem bude tyto informace čerpat, a v tomto ohledu musí být Ústavní soud velmi zdrženlivý. S ohledem na jeho povinnost chránit základní práva však musí trvat na tom, aby tyto důvody, dokládající potřebu (právě takto intenzivních) zásahů do základních práv prostřednictvím rozhodnutí vlády (krizové opatření), byly seznatelné, což konkrétně znamená, že by měly být veřejně přístupné. Je totiž třeba mít na zřeteli, že každé krizové opatření je politickým rozhodnutím, které samozřejmě musí být založeno na odborných podkladech, nicméně odpovědnost za ně nese vláda, nikoliv její odborní poradci. Současně platí, že vláda musí zvažovat nejen konkrétní odborné podklady, kterými disponuje, nýbrž musí zohledňovat celkový kontext a dopady svých opatření i do dalších oblastí společenského života, a to v krátkodobém i dlouhodobém hledisku. Právě proto je nezbytné, aby byla schopna každé takové

rozhodnutí racionálně odůvodnit a aby důvody těchto opatření byly navenek seznatelné. V opačném případě totiž postrádají odpovídající legitimitu.

78. Ústavní soud v této souvislosti odmítá případnou námitku, že nelze striktně požadovat, aby byl odůvodněn každý právní předpis, jelikož nelze např. v praxi požadovat odůvodnění novely zákona, přijaté na základě neodůvodněného pozměňovacího návrhu některého poslance v rámci druhého čtení. V nyní posuzované věci se totiž jedná o krizové opatření vlády, tedy kolektivního orgánu, u něhož lze očekávat a také požadovat, že vychází z dostatečných odborných podkladů a je racionálně odůvodněno.

Z obdobných pozic pak vychází i rozhodovací praxe Nejvyššího správního soudu. V řízení o přezkumu opatření podle PanZ se přitom Nejvyšší správní soud může opřít nejen o ústavní principy shrnuté shora Ústavním soudem, nýbrž i o ustanovení § 3 odst. 2 PanZ. Podle něho totiž platí, že v „*odůvodnění mimořádného opatření podle § 2 se zohlední aktuální analýza epidemiologické situace onemocnění COVID-19 a konkrétní míra rizika spojeného s vymezenými činnostmi, oblastmi či jinými charakteristikami a přiměřenost zásahu do práv a oprávněných zájmů právnických a fyzických osob.*“

V rozsudku ze dne 27. července 2021 ve věci sp. zn. 8 Ao 17/2021, který je dle našeho názoru reprezentativním zástupcem judikatury NSS, soud konstatoval následující:⁴⁸⁹

[28] Požadavek pandemického zákona na stanovení míry rizika se má s ohledem na povinnosti stanovené napadeným mimořádným opatřením projevit ve vyjádření míry rizik spojených na straně jedné s nošením předepsaných ochranných prostředků dýchacích cest za stanovených podmínek, a na straně druhé plynoucích z pohybu a pobytu na vymezených místech bez této ochrany. Jen při identifikaci rizik spojených s nařizovanou činností je odpůrce schopen posoudit přiměřenost tohoto zásahu do práv a oprávněných zájmů dotčených fyzických osob.

[29] Soud nepřešel bez povšimnutí, že kromě nově zařazené části věnující se aktuální analýze epidemické situace je převážná část odůvodnění napadeného mimořádného opatření až na drobné úpravy zkopírována z předchozích mimořádných opatření, u nichž již soud deklaroval jejich nezákonnost pro nedostatečné odůvodnění. Je až zarážející, že odpůrce přes opakované výtky soudu nepřistoupil k vypracování nového odůvodnění, které by respektovalo pandemický zákon, a naopak nadále „recykluje“ odůvodnění, které soud opakovaně označil za nedostatečné a za rozporné se zákonem.

(...)

[32] Odůvodnění napadeného mimořádného opatření tak neobsahuje v rozporu s § 3 odst. 2 pandemického zákona stanovení konkrétní míry rizika spojeného s nařizovanou činností. Této otázce se totiž ve vztahu k ukládaným povinnostem prakticky nevěnuje. Posouzení míry rizika spojeného s nošením ochranných prostředků je však zcela zásadní pro zhodnocení, zda je přiměřené požadovat nošení ochranných prostředků po různých skupinách osob (např. se zdravotními obtížemi nebo různé věkové skupiny). Pakliže se odpůrce skutečně

⁴⁸⁹ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 27. 7. 2021 ve věci sp. zn. 8 Ao 17/2021, bod 28, 29, 32 a 34.

zabýval v rámci interních postupů zdravotními riziky nošení ochranných prostředků, jak uvádí ve vyjádření k návrhu, měl být výsledek této interní diskuze promítnut do odůvodnění mimořádného opatření spolu s relevantními zdroji. Tak tomu ovšem nebylo. Vyjádření odpůrce k této otázce je nadto natolik obecné, že je samo o sobě nepřezkoumatelné. Soudu totiž není zřejmé, jaké konkrétní studie mají podle předsedy České vakcinologické společnosti ČLS JEP potvrzovat, že při používání respirátoru nedochází k omezenému přístupu kyslíku do dýchacích cest. Odpůrce žádné konkrétní studie ve vyjádření neuvádí a ani je nedokládá. To samé pak platí ohledně tvrzených stanovisek odborných lékařských společností, dle kterých by rouška neměla zhoršovat průběh astmatu ani vyvolat záchvat. Odpůrce neuvádí, jaké konkrétní odborné lékařské společnosti tato stanoviska poskytly, natož aby je doložil a případně učinil součástí spisu.

[33] Odůvodnění mimořádného opatření je proto v této části nepřezkoumatelné pro nedostatek důvodů, neboť z něj není zřejmé, jaká rizika pro fyzické osoby plynou z nošení ochranných prostředků a jaké riziko představují pro své okolí, pakliže by ochranné prostředky nenosily (zejména za situace, kdy by druhá osoba měla nasazený respirátor), a to při zohlednění dílčích charakteristik jednotlivých specifických skupin adresátů (věk, zdravotní obtíže atd.). Soud se proto nemohl zabývat tím, zda je přiměřené požadovat po navrhovateli, který trpí dýchacími obtížemi a zároveň má protilátky, aby nosil ochranné prostředky dýchacích cest. Není úkolem soudu domýšlet za odpůrce odůvodnění vydávaných mimořádných opatření. Odpůrce proto mj. zohlední při přijímání nového opatření, zda riziko zhoršení zdravotního stavu u osob se zdravotními obtížemi způsobené nošením ochranných prostředků nepřevažuje nad rizikem potenciální nákazy onemocněním covid-19, a to zejména u osob, které již podstoupily očkování nebo prodělaly toto onemocnění, a mají tak proti němu pravděpodobně protilátky. Za situace, kdy značná část populace byla již naočkována nebo onemocnění prodělala, se zcela právem nabízí otázka, proč u osob, které jsou proti onemocnění chráněny vlastní imunitou, je i nadále třeba požadovat nošení ochranných prostředků, pokud by jim jejich nošení mohlo způsobit závažné nebo i nevratné zdravotní následky.

[34] Odůvodnění mimořádného opatření by mělo také jasně uvést, proč není možná individuální výjimka z nošení ochranných prostředků v závažných případech z důvodu lékařem diagnostikované kontraindikace k jejich nošení. Odpůrce sám ve vyjádření k návrhu na zrušení opatření obecné povahy mj. uvedl, že je potřebné přihlédnout ke zdravotnímu stavu u pacientů, kteří mají významné postižení plicních funkcí, kde je takovému pacientovi vhodné doporučit jinou ochranu dýchacích cest. Dále uvedl, že z vyjádření americké CDC vyplývá, že v případě, kdy má osoba dýchací obtíže a obavy z bezpečného nošení ochrany dýchacích cest, měla by prodiskutovat výhody a potenciální rizika vyplývající z nošení ochranného prostředku se svým poskytovatelem zdravotních služeb. Není však zřejmé, jak by mohla konzultace s lékařem vést v těchto případech k omezení povinností ukládaných opatřením, neboť mimořádné opatření žádnou takovou výjimku neobsahuje. Lze také poukázat na to, že ačkoliv z vyjádření CDC v odůvodnění mimořádného opatření na straně 13 a 14 odpůrce cituje, informace o možné konzultaci s poskytovatelem zdravotních služeb a o postupu v případě diagnostikované kontraindikace v této citaci obsažena nejsou. Soud k tomu poznamenává, že myslitelná je nejen výjimka z nošení jakékoli ochrany úst a nosu, ale například jen z nošení nejvyšší třídy ochrany.

Z uvedeného je patrné, že zejména judikatura Nejvyššího správního soudu je ve vztahu k přezkumu opatření (zde půjde typicky o opatření podle pandemického zákona či ZOVZ)

poměrně přísná. Jde ještě dále než (stále poměrně deferenční) judikatura Ústavního soudu.

3.4.1. Zákaz diskriminace jako implicitní ústavněprávní příkaz

V neposlední řadě je při formulaci opatření nutno respektovat ústavní princip rovnosti – zejména akcesorické rovnosti, tedy ve vztahu k základním právům, ve smyslu článku 3 odst. 1 LZPS – a zákaz diskriminace.

Při formulaci opatření omezujících přímo (v užším slova smyslu) či nepřímo (v širším slova smyslu) pohyb lze ovšem rozlišovat mezi různými skupinami jednotlivců, pokud to konkrétní ustanovení nezakazují (například rozlišování mezi očkovanými a neočkovanými či mezi osobami s negativním testem a osobami bez něj), musí však jít o rozlišování odůvodněné. Musí tedy projít testem proporcionality či racionality (kap. 3.1.1.). V opakovaně citovaném nálezu sp. zn. Pl. ÚS 106/20 Ústavní soud k rozlišování mezi různými skupinami podnikatelů uvedl:⁴⁹⁰

Při přezkumu, zda nedošlo k porušení práva na rovné zacházení z důvodu rozlišovacích kritérií užitých v právní úpravě, je třeba posoudit, zda 1. jde o srovnatelné jednotlivce nebo skupiny; 2. je s nimi nakládáno odlišně a na základě jakého důvodu; 3. jde odlišné zacházení daným jednotlivcům nebo skupinám k tíži (uložením břemene nebo odepřením dobra); 4. je toto odlišné zacházení ospravedlnitelné, tedy a) sleduje legitimní cíl a b) je přiměřené [srov. obdobně nález sp. zn. Pl. ÚS 49/10 ze dne 28. 1. 2014 (N 10/72 SbNU 111; 44/2014 Sb.), bod 34; nález sp. zn. Pl. ÚS 4/17 ze dne 11. 2. 2020 (148/2020 Sb.), bod 173; nález sp. zn. Pl. ÚS 30/16 ze dne 7. 4. 2020 (254/2020 Sb.), bod 136]. To, jak intenzivní bude přezkum přiměřenosti odlišného zacházení [krok 4b)], přitom bude záviset především na uplatněném důvodu odlišného zacházení a dále na tom, jakého konkrétního práva či statku se odlišné zacházení týká. Nižší míru intenzity bude představovat požadavek na racionální vztah právní úpravy ke sledovanému cíli, tedy zda může nějakým způsobem k jeho dosažení přispět [srov. obdobně nález sp. zn. Pl. ÚS 15/15 ze dne 30. 1. 2018 (N 12/88 SbNU 171; 62/2018 Sb.), bod 38; nález sp. zn. Pl. ÚS 7/03 ze dne 18. 8. 2004 (N 113/34 SbNU 165; 512/2004 Sb.)], nemusí tedy jít o řešení nutně nejlepší, nejvhodnější, nejúčinnější či nejmoudřejší. Vyšší míru intenzity pak bude vyjadřovat požadavek na proporcionalitu ve vztahu ke sledovanému cíli.

O intenzitě testů ústavnosti a o typech otázek, které v jejich rámci budou řešeny, platí to, co bylo uvedeno shora. Pokud například půjde o rozlišování ve vztahu ke svobodě pohybu v úzkém slova smyslu či ve vztahu k podstatě a smyslu ekonomického či sociálního práva, uplatní se test proporcionality (včetně testu nezbytnosti), tedy poměrně přísný standard.

⁴⁹⁰ Nález Ústavního soudu ze dne 16. 2. 2021 ve věci sp. zn. Pl. ÚS 106/20, bod 58.

Pokud by tak byl například stanoven zákaz vycházení (omezení svobody pohybu) pouze pro neočkované, zatímco očkovaným by svoboda pohybu zůstala zachována, uplatnil by se standardní test proporcionality ve vztahu k rovnému zacházení (byť vakcinace není citlivým kritériem jako například rasový nebo etnický původ).

V prvním kroku by tudíž byla zkoumána otázka, zda takové rozlišování skutečně směřuje (vhodně či racionálně) k cíli, jímž je zpomalení šíření covidu-19. Tato otázka je, jak je na první pohled patrné, z velké části empirická. Posléze by muselo být řešeno – a to by ovšem byla zcela klíčová otázka – zda by stejného cíle nešlo dosáhnout bez tohoto rozlišování, popřípadě na základě mírnějšího rozlišování. Nutně by se tak do „ústavněprávní hry“ dostávaly komplexní empirické otázky, jako je například spolehlivost testů, následky volného pohybu testovaných versus očkovaných osob, účinnost očkování versus účinnost protilátek při obraně před nákazou, účinnost různých očkovacích látek u různých kohort obyvatelstva a podobě. Jak jsme však již uvedli shora, v situaci, kdy významné neshody ohledně hodnocení reality panují i v rámci relevantních vědeckých komunit, nesmí být hodnocení proporcionality (zejména v rámci kroku nezbytnosti) ze strany Ústavního soudu či obdobného orgánu přehnaně přísné s perfekcionistařskými ambicemi. Přezkum by měl být zaměřen, zda je proporcionalita zásahu dodržena v rámci určité plausibilní interpretace dostupných dat.

4. Závěr

Podstatná část výzkumné zprávy je tvořena naracemi průběhu pandemie SARS-CoV-2 a jím způsobené nemoci covid-19 v období od 1. ledna 2020 do 30. června 2021 v rámci stálých členů G20. Tyto narace dávají širší kontext české pandemické odpovědi a poskytují racionální zahraniční srovnání. Ač je řada zařazených států svým zřízením nebo politickým prostředím specifická, je možné vysledovat určitou obecnou logiku při zavádění omezujících opatření. Z narácí tak plyne několik klíčových momentů, které se v populaci objevovaly opakovaně a vytváří tak společně vývojový cyklus pandemie.

První časový úsek je možné označit za nástup agens. Jedná se o prvotní šíření po světě a import nákazy do jednotlivých zemí. V tomto období státy omezovaly možnost přicestovat do země. Docházelo k omezování leteckých spojení, zákazu vstupu nebo uvalení povinné karantény na osoby přicházející ze zemí s výskytem nákazy. Cílem omezujících opatření v tomto období může být (i) zabránění importu nákazy nebo (ii) pozdržení importu nákazy do země. V případě SARS-CoV-2 se kvůli jeho specifickým vlastnostem – zejména infekčnosti osob před projevem příznaků a značným podílem bezpříznakových (ale infekčních) jedinců – zpětně jeví cíl zabránit importu jako nenaplnitelný. Pro jiné biologické agens se však může jednat o cíl dosažitelný. Pozdržení importu do země pak není samoučelné, ale může sloužit pro zajištění přípravy zdravotnického systému (například rozvojem testovacích kapacit) nebo zajištění času pro získání přesnějších informací o vlastnostech šířícího se agens. Ve všech těchto případech se však nepochybně jedná o cíl legitimní.

Druhý časový úsek je možné označit za lokalizované šíření agens. V tomto období již došlo k importu nákazy do jednotlivých zemí. Státy v tomto období usilovaly o záchyt koronaviru v komunitách, do kterých byl importován a ve kterých se šířil. Docházelo k vyhlášení omezujících opatření, která byla často omezena co do svého geografického rozsahu. Jednalo se například o zákazy cestování mezi obcemi či regiony, nařízené karantény při překročení vnitřních hranic (například provincií či států v rámci federace). Cílem omezujících opatření v tomto období může být (i) zabránění importu do dalších oblastí nebo komunit nebo (ii) pozdržení importu do dalších oblastí nebo komunit. Stejně jako v předcházejícím časovém úseku, i zde hrají roli specifika SARS-CoV-2. První cíl tak pro

tento konkrétní agens nemusí být dosažitelný. Druhý cíl pak kromě zajištění času pro přípravu zdravotnického systému nebo zjištění dalších údajů o vlastnostech agens může směřovat i ke zpomalení nástupu zátěže pro zdravotnický systém. Ve všech případech se jedná o legitimní cíl omezujících opatření.

Třetí časový úsek můžeme označit jako nelokalizované šíření agens. V tomto období ztrácí lokalizovaná omezující opatření účinnost a je nutné sáhnout k plošným omezujícím opatřením. Státy přistupovaly k lockdownům. Jednalo se o komplexní sady opatření zahrnující zákazy vycházení, omezení či zákaz provozu obchodů a služeb či přerušování provozu školních zařízení. Cílem těchto omezujících opatření je zpomalení šíření nákazy v populaci a jedná se o cíl legitimní.

Čtvrtý časový úsek představuje fázi návratu k běžnému chodu společnosti. V tomto úseku dochází k rušení omezujících opatření s tím, jak je konstatováno naplnění jejich cílů. Ve sledované populaci docházelo k rušení omezujících opatření v rámci různých geografických oblastí či různých odvětví lidské činnosti. Jakkoli je takovýto průběh legitimní, nevyhnutelně při něm dochází k odlišnému zacházení (diskriminaci).

Specifickým prvkem, který se v případových studiích objevoval, je šíření variant koronaviru SARS-CoV-2. Vlastnosti konkrétní varianty jsou krátce po její identifikaci často nejasné. V rámci shora uvedených časových úseků tak může docházet k vychýlení z jejich logické a chronologické návaznosti. Státy mohou ve vztahu k původně dominantní variantě šířícího se agens usilovat o zvládnutí nelokalizovaného šíření v populaci (třetí časový úsek), ale co se týče nové varianty mohou usilovat o zabránění importu (první časový úsek). Může tak docházet k překryvu opatření, která mohou paralelně sloužit různým cílům. Jako taková však musí být formulována, komunikována a odůvodňována.

V jednotlivých shora uvedených časových úsecích a za účelem dosažení různých cílů bude docházet k implementaci různých omezujících opatření. Omezující opatření musí být přijímána a také odůvodňována v návaznosti na stanovené cíle. Jejich existence je totiž založena primárně na vyřešení empirických otázek – jsme například na základě konkrétního opatření vůbec schopni dosáhnout stanoveného cíle? Autor opatření musí být schopen doložit své úvahy o vhodnosti a nezbytnosti omezujících opatření racionálními úvahami založenými na dostupných datech. Odůvodňování přijatých

omezujících opatření se musí dít s důrazem na známá fakta o šíření agens a musí klást důraz na jasnost a srozumitelnost opatření.

Kromě rozdílů mezi jednotlivými časovými úseky v šíření agens do problematiky ústavnosti či proporcionality omezujících opatření vstupují také další faktory. Prvním z nich je další aktivita státu směřující ke zvládnutí krizové situace způsobené šířením agens, druhým pak postupné získávání poznatků o povaze šířícího se agens.

V rámci dalších aktivit státu ke zvládnutí krizové situace je nutné vyjít z faktu, že mimořádná opatření musí být výjimečná.⁴⁹¹ K jejich přijetí může dojít až v okamžiku, kdy k překonání mimořádně situace nepostačují obvyklé právní prostředky k zajišťování bezpečnosti.⁴⁹² Mimořádná situace musí objektivně existovat a její závažnost musí být taková, že hrozby z ní plynoucí nelze odvrátit běžnou činností orgánů veřejné moci.⁴⁹³ Omezující opatření jsou mimořádnými opatřeními nefarmakologické povahy. Jako faktor do hodnocení jejich ústavnosti či proporcionality tak bude vstupovat aktivita státu například na poli farmakologických intervencí. Neochota státu zajistit dostatečné množství vakcín nebo neschopnost státu zorganizovat efektivní vakcinační strategii bude negativně ovlivňovat schopnost omezujících opatření (ve smyslu mimořádných opatření) obstát v ústavněprávním přezkumu. Existence alternativních řešení je v tomto směru velmi důležitým prvkem ke zvážení. Podobně je možné interpretovat také přijetí PanZ. Stát jeho přijetím usiloval o přesun části mimořádného (krizového) vládnutí do zákonné roviny. Samotná existence PanZ dle našeho názoru vstupuje do úvah o ústavnosti či proporcionalitě mimořádných omezujících opatření. Jedná se o faktor, který částečně vyprazdňuje mimořádnost situace a představuje tak jakousi přitěžující okolnost v rámci případného přezkumu.

Faktorem v procesu posouzení ústavnosti či proporcionality omezujícího opatření bude také stav poznání. Pandemie covidu-19 je dynamickou situací, ve které neexistují

⁴⁹¹ Viz DIENSTBIER, Jakub, Viktor DERKA, Filip HORÁK. Ústavnost mimořádných opatření podle zákona o ochraně veřejného zdraví. *Právník*, roč. 159, č. 5, s. 421.

⁴⁹² Viz MAREŠ, Miroslav, Daniel NOVÁK. *Ústavní zákon o bezpečnosti České republiky. Komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2019, s. 34.

⁴⁹³ Viz DIENSTBIER, Jakub, Viktor DERKA, Filip HORÁK. Ústavnost mimořádných opatření podle zákona o ochraně veřejného zdraví. *Právník*, roč. 159, č. 5, s. 421.

„perfektní data“ a „perfektní interpretace“ těchto dat je často nedosažitelná. Vzhledem k tomu, že hodnocení proporcionality umí „vstřebat“ značnou míru nejistoty, není u této činnosti nutné klást přílišný důraz na perfekcionismus. S přibývajícím časem se nicméně fakta o povaze šířícího se agens a o jeho následcích precizují. Měla by se tak stát kánonem ve snaze zvládnout jejich šíření a jako taková nutně musí vstupovat do úvah o ústavnosti a proporcionalitě omezujících opatření.

Do obou těchto faktorů pak opět vstupuje šíření variant původního agens. V případě SARS-CoV-2 představuje varianta Delta či varianta Omikron (šířící se v době dokončování této výzkumné zprávy) výraznou dynamizaci i v rámci ústavní roviny omezujících opatření. Nejistota spojená s tím, zda bude aktivita státu směřující k nahrazení omezujících opatření stále mít předpokládaný efekt (první faktor) či zda a nakolik jsou dosavadní vědecké poznatky stále přesné a použitelné (druhý faktor), může dočasně vychýlit hodnocení ústavnosti a proporcionality směrem k toleranci přísnějších opatření.

Je tedy možné uzavřít, že v čase neměnné omezující opatření (například zákaz vycházení) může být na počátku svojí existence ústavní či proporcionalní. S postupem času – přesněji řečeno v návaznosti na vyvíjející se epidemiologickou situaci, celkovou činnost státu a ustavující se odborný konsensus – se však omezující opatření může stát protiústavním či neproporcionalním. Periodické vyhodnocování je tak vysoce žádoucí až naprosto nezbytné. Ústavnost a proporcionalita opatření se totiž neprojevuje pouze v konkrétním časovém okamžiku, například dialogem mezi autorem opatření a (v českém prostředí) Ústavním soudem v rámci ústavního přezkumu.⁴⁹⁴ S kvalitním odůvodněním a předběžným hodnocením ústavnosti či proporcionality se pojí také legitimita vládních kroků – důvěra v opatření má značný vliv na to, zda budou opatření dodržována.⁴⁹⁵

Druhá výzkumná zpráva bude obsahovat analýzu způsobů, jakými technologickými nástroji je možné mitigovat potenciální protiústavnost či neproporcionalitu omezujících

⁴⁹⁴ K tomu obsáhle viz KOVALČÍK, Michal. Role Ústavního soudu za pandemie v nouzovém stavu: aktivní hráč, nebo pasivní přihlížející. *Časopis pro právní vědu a praxi*, 2021, roč. 29, č. 3, s. 661–654 a 659–661.

⁴⁹⁵ Srov. kvantitativní závěry o vztahu mezi důvěrou a dodržováním opatření v BARGAIN, Olivier, Ulugbek AMINJONOV. Trust and compliance to public health policies in times of COVID-19. *Journal of Public Economics*, 2020, sv. 192, 104316, s. 13.

opatření. Jako hlavní problém se jeví nezohledňování vědeckých poznatků při stanovování omezujících opatření, nedostatečná pozornost věnovaná přípravě či průběžné aktualizaci klíčových dokumentů a nedostatečná komunikace opatření a důvodů jejich existence směrem k občanům. V rámci snahy o zvládnutí pandemie SARS-CoV-2 byla jednoznačně upřednostněna snaha o mitigaci pandemie nefarmakologickými intervencemi na úkor systematických úvah o minimalizaci zásahů do lidských práv. Široce nasazované technologické nástroje nemohou vyřešit některé očividné a primárně systematické problémy. Mohou však představovat určitou asistenci při zvládnutí krizové situace. Jejich vliv tak může částečně zmírňovat dopad některých omezujících opatření nebo může zabránit v eskalaci situace do podoby, která bude vyžadovat plošná omezující opatření.

Ve druhé výzkumné zprávě budeme hodnotit vliv technologických opatření v různých shora identifikovaných časových úsecích. Jde nám o způsob implementace a také o zhodnocení, zda využitím technologických nástrojů k mitigaci tenze v oblasti svobody pohybu (v širokém i úzkém smyslu) nedochází k protiústavním a neproporcionálním zásahům do práva na soukromí či práva na zpracování osobních údajů.

Reference

- (LEAD) Taiwanese woman deported for refusing to stay at quarantine facility. *Yonhap News Agency*, publikováno 6. 4. 2020. Dostupné z: <https://en.yna.co.kr/view/AEN20200406004451315>
- (Tetamman) App. *Ministry of Health*. Dostupné z: <https://www.moh.gov.sa/en/eServices/Pages/Rest-assured.aspx>
- 'Reward bracelets' could overcome vaccine hesitancy in Hong Kong [online]. *South China Morning Post*, publikováno 21. 5. 2021. Dostupné z: <https://www.scmp.com/comment/letters/article/3134059/overcome-vaccine-hesitancy-hong-kong-consider-reward-bracelets>
- 'Nakažlivější varianta se šíří po celém kontinentu.' Epidemie covidu je v Jižní Americe na vzestupu. *iROZHLAS*, publikováno 1. 5. 2021. Dostupné z: https://www.irozhlas.cz/zpravy-svet/koronavirus-covid-jizni-amerika-vakciny-coronavac-epidemie-uruguay-peru-brazilie_2105010500_eku
- „In Lombardia metà dei morti di tutta Italia per Covid“: in Duomo la protesta „anti Pirellone“. *MilanoToday*, publikováno 11. 6. 2020. Dostupné z: <https://www.milanotoday.it/attualita/coronavirus/20-giugno-salviamo-lombardia.html>
- 1 in 3 Russian Medics Told to Doctor Coronavirus Data – Poll. *The Moscow Times*, publikováno 22. 5. 2020. Dostupné z: <https://www.themoscowtimes.com/2020/05/22/1-in-3-russian-medics-told-to-doctor-coronavirus-data-poll-a70348>
- 2020 European Semester: Country Specific Recommendations / Commission Recommendations. *European Commission*, publikováno 20. 5. 2020. Dostupné z: https://ec.europa.eu/info/publications/2020-european-semester-country-specific-recommendations-commission-recommendations_en
- 4,000 protest against Tokyo Games in „virtual demonstration“ image, video created by artist. *Mainichi Daily News*, publikováno 15. 5. 2021. Dostupné z: <https://mainichi.jp/english/articles/20210515/p2a/00m/0na/006000c>
- A look in figures at the activity of France's Conseil d'État, the court responsible for urgent measures and freedoms. *Conseil d'État*, publikováno 21. 4. 2020. Dostupné z: <https://www.conseil-etat.fr/en/news/one-year-of-legal-proceedings-linked-to-covid-19>
- A National Emergency: How COVID-19 Is Fueling Unrest in the US. *ACLEd*, publikováno 4. 3. 2021. Dostupné z: <https://acleddata.com/2021/03/04/a-national-emergency-how-covid-19-is-fueling-unrest-in-the-us/>
- A wave of covid-19 is engulfing Indonesia. *The Economist*, publikováno 17. 7. 2021. Dostupné z: <https://www.economist.com/asia/2021/07/15/a-wave-of-covid-19-is-engulfing-indonesia>
- Aarogya Setu will play into an unfolding narrative of greater governmental control: Shashi Tharoor. *Madhyamam*, publikováno 8. 5. 2020. Dostupné z: <https://english.madhyamam.com/interview/2020/may/8/aarogya-setu-will-play-unfolding-narrative-greater-governmental-control-shashi->
- ABDOOL KARIM, Salim S. SA's Covid-19 epidemic: Trends & Next steps. *CAPRISA – Centre for the AIDS Program of Research in South Africa*, publikováno 13. 4. 2020. Dostupné z: https://www.gov.za/sites/default/files/gcis_documents/trends-steps.pdf
- ABDOOL KARIM, Salim S. The South African Response to the Pandemic. *New England Journal of Medicine*, 2020, roč. 382, č. 24, e95. Dostupné z: <https://doi.org/10.1056/nejmc2014960>
- About the ZOE COVID Study. *ZOE COVID Study*. Dostupné z: <https://covid.joinzoe.com/>
- ABRUZZINI, Bibbi, Jyotsna M. SINGH. Offline and Online, Protests Are Sweeping Across Asia. *The Diplomat*, publikováno 1. 3. 2021. Dostupné z: <https://thediplomat.com/2021/03/offline-and-online-protests-are-sweeping-across-asia/>
- Advisor: Travel and Visa Restrictions Related to COVID-19. *Government of India, Ministry of Home Affairs*, citováno k 11. 6. 2021. Dostupné z: <https://boi.gov.in/content/advisory-travel-and-visa-restrictions-related-covid-19-1>

- AIELLO, Rachel. COVID-19 exposure notification app now available. *CTV News*, publikováno 31. 7. 2020. Dostupné z: <https://www.ctvnews.ca/health/coronavirus/covid-19-exposure-notification-app-now-available-1.5046868>
- ALBERGOTTI, Reed. Apple, Google contact tracing API launches. *The Washington Post*, publikováno 20. 5. 2020. Dostupné z: <https://www.washingtonpost.com/technology/2020/05/20/apple-google-api-launch/>
- Alberto Fernández sobre la nueva fase de la cuarentena: „Vamos a concentrar los esfuerzos en las ocho provincias que concentran el 55 por ciento de los contagios". *PAGINA12*, publikováno 26. 10. 2020. Dostupné z: <https://www.pagina12.com.ar/301182-alberto-fernandez-sobre-la-nueva-fase-de-la-cuarentena-vamos>
- ALEXANDR, Mathew. The U.S. response to the COVID-19 Pandemic. *Cambridge Core Blog*, publikováno 19. 5. 2020. Dostupné z: <https://www.cambridge.org/core/blog/2020/05/19/the-u-s-response-to-the-coronavirus-pandemic/>
- ALONSO, Laura. Argentina Under Covid-19: Extreme Lockdown, Rule by Decree and Judicial Politicization. *Americas' Global Role*, publikováno 27. 5. 2020. Dostupné z: <https://americas.chathamhouse.org/article/argentina-under-covid-19-extreme-lockdown-rule-by-decree-and-judicial-politicization/>
- ALVAREZ, Priscilla. US will re-open Canadian and Mexican borders to fully vaccinated visitors. *CNN*, publikováno 12. 10. 2021. Dostupné z: <https://edition.cnn.com/2021/10/12/politics/us-travel-restrictions-canada-mexico-fully-vaccinated/index.html>
- ALZÚA, María Laura, Paula GOSIS. Social and Economic Impact of COVID-19 and Policy Options in Argentina. *UNDP LAC C19 PSD*, 2020, č. 6. Dostupné z: https://www.latinamerica.undp.org/content/rblac/en/home/library/crisis_prevention_and_recovery/social-and-economic-impact-of-covid-19-and-policy-options-in-arg.html
- Andhra Pradesh High Court – Amravati, K. Ramakrishna, s/o. K. Rangaiah v. The Union of India a další ze dne 15. 5. 2020. Dostupné z: <https://indiankanoon.org/doc/80961327/>
- Anti-gov't protests in Seoul despite increasing coronavirus risk. *Aljazeera*, publikováno 15. 8. 2020. Dostupné z: <https://www.aljazeera.com/news/2020/8/15/anti-govt-protests-in-seoul-despite-increasing-coronavirus-risk>
- Anti-government protesters rally against quarantine on 9 de Julio. *Buenos Aires Times*, publikováno 10. 7. 2020. Dostupné z: <https://www.batimes.com.ar/news/argentina/anti-government-protesters-break-quarantine-for-9-de-julio-rally.phtml>
- ANYUKHINA, Irina. Russian Federation: COVID-19: New Limitations And Digital Pass System In Moscow And Surrounding Region. *Mondaq*, publikováno 12. 5. 2020. Dostupné z: <https://www.mondaq.com/russianfederation/operational-impacts-and-strategy/931360/covid-19-new-limitations-and-digital-pass-system-in-moscow-and-surrounding-region>
- Argentina to close borders for non-residents to combat coronavirus. *Reuters*, publikováno 16. 3. 2020. Dostupné z: <https://www.reuters.com/article/us-health-coronavirus-argentina-border-idUSKBN2121E7>
- Argentina to introduce night-time curfew to reduce Covid-19 infections. *Buenos Aires Times*, publikováno 7. 1. 2021. Dostupné z: <https://www.batimes.com.ar/news/argentina/argentina-set-for-national-night-time-curfew-to-reduce-covid-19-infections.phtml>
- Argentina: Authorities extend international and domestic COVID-19 restrictions through April 9 /update 29. *GardaWorld*, publikováno 13. 3. 2021. Dostupné z: <https://www.garda.com/crisis24/news-alerts/454706/argentina-authorities-extend-international-and-domestic-covid-19-restrictions-through-april-9-update-29>
- ARORA, Neha, Ankur BANERJEE. India's COVID-19 infection rate edges up, with second wave yet to abate. *Reuters*, publikováno 15. 7. 2021. Dostupné z: <https://www.reuters.com/world/india/india-reports-41806-new-covid-19-infections-last-24-hours-2021-07-15/>
- Así fue la detención de Giovanni López justo antes de su muerte. *La Vanguardia*, publikováno 5. 6. 2020. Dostupné z:

<https://www.lavanguardia.com/internacional/20200605/481603972248/giovanni-lopez-muerte-policia-detencion-video-seo-ext.html>

- ASNANI, Harsha, Roopadaksha BASU. Compilation Of Judicial Pronouncements During Covid – 19: Phase III. *Mondaq*, publikováno 7. 7. 2020. Dostupné z: <https://www.mondaq.com/india/government-measures/962354/compilation-of-judicial-pronouncements-during-covid-19-phase-iii>
- AVATANEO, Giulia. Italia, diventano violente le proteste contro le misure antipandemia. *euronews*, publikováno 27. 10. 2020. Dostupné z: <https://it.euronews.com/2020/10/27/italia-diventano-violente-le-proteste-contro-le-misure-antipandemia>
- BABIERI, Rodrigo, Rodolfo P. CANESE MENDEZ, Argentina – Mandatory Quarantine Imposed Due to COVID-19. *KPMG*, publikováno 30. 3. 2020. Dostupné z: <https://home.kpmg/xx/en/home/insights/2020/03/flash-alert-2020-105.html>
- BALMER, Crispian, Angelo, AMANTE. Why us again? Italy suffers disproportionate toll in second COVID wave. *Reuters*, publikováno 14. 12. 2020. Dostupné z: <https://www.reuters.com/article/health-coronavirus-italy-dead-idUKKBN28O20I>
- BARGAIN, Olivier, Ulugbek AMINJONOV. Trust and compliance to public health policies in times of COVID-19. *Journal of Public Economics*, 2020, sv. 192, 104316. Dostupné z: <https://dx.doi.org/10.1016%2Fj.jpubeco.2020.104316>
- BARYSHEVA, Elena. Russia struggles against third wave of coronavirus pandemic. *DW*, publikováno 25. 6. 2021. Dostupné z: <https://www.dw.com/en/russia-struggles-against-third-wave-of-coronavirus-pandemic/a-58047853>
- BENZIE, Robert. Premier Doug Ford turfs MPP Roman Baber from Tory caucus for opposing COVID-19 lockdown. *Toronto Star*, publikováno 15. 1. 2021. Dostupné z: <https://www.thestar.com/politics/provincial/2021/01/15/tory-mpp-roman-baber-breaks-ranks-with-premier-doug-ford-urges-end-to-covid-19-lockdown.html>
- BESTANI Elías F., María Victoria Rodríguez MAMBERTI, María Mercedes QUESADA, Restrictions on Air and Sea Transport due to Coronavirus. *Marval O'Farrel Mairal*, publikováno 14. 8. 2020. Dostupné z: <https://www.marval.com/publicacion/restricciones-al-transporte-maritimo-y-aeronautico-a-causa-del-coronavirus-13624&lang=en>
- BEVILACQUA, Mercedes Balado, Analín DURÁN. Argentine measures around Covid-19: protection of risk groups and work sources. *International Bar Association*. Dostupné z: <https://www.ibanet.org/article/d34ed2f8-57ed-49fb-9e67-7352966eb59f>
- BIENKOV, Adam. UK police officers are using drones to „lockdown shame" people for walking their dogs in remote areas during the coronavirus outbreak. *Business Insider*, publikováno 27. 3. 2020. Dostupné z: <https://www.businessinsider.com/coronavirus-uk-police-are-using-drones-to-lockdown-shame-walkers-2020-3>
- BOADLE, Anthony. WHO says the Americas are new COVID-19 epicenter as deaths surge in Latin America. *Reuters*, publikováno 26. 5. 2020. Dostupné z: <https://www.reuters.com/article/us-health-coronavirus-latam-idUSKBN2322G6>
- BONTEMPI, Elza. The europe second wave of COVID-19 infection and the Italy „strange" situation. *Environmental research*, 2021, sv. 193, 110476. Dostupné z: <https://doi.org/10.1016/j.envres.2020.110476>
- BRAMBILLA, Alberto. Taiwan Asks Italy to End Coronavirus-Based Flight Ban. *Bloomberg.com*, publikováno 2.4.2020. Dostupné z: <https://www.bloomberg.com/news/articles/2020-02-04/taiwan-asks-italy-to-end-coronavirus-based-flight-ban>
- Brazil: Authorities ease COVID-19 related restrictions in some states as of May 10 /update 34. *GardaWorld*, publikováno 10. 5. 2021. Dostupné z: <https://www.garda.com/crisis24/news-alerts/476861/brazil-authorities-ease-covid-19-related-restrictions-in-some-states-as-of-may-10-update-34>
- Brazil: Protesters blame Bolsonaro for Covid crisis. *BBC News*, publikováno 29. 5. 2021. Dostupné z: <https://www.bbc.com/news/world-latin-america-57294415>

- BRITO, Ricardo. Brazil top court to ok inquiry into Bolsonaro's handling of pandemic – source. *Reuters*, publikováno 12. 4. 2021. Dostupné z: <https://www.reuters.com/article/brazil-politics-coronavirus-idUSL1N2M51J4>
- Buenos Aires presentará amparo contra cierre de escuelas decretado por Alberto Fernández. *DW*, publikováno 15. 4. 2021. Dostupné z: <https://www.dw.com/es/buenos-aires-presentará-amparo-contra-cierre-de-escuelas-decretado-por-alberto-fernández/a-57219352>
- Bundestag stellt „epidemische Lage von nationaler Tragweite“ fest. *DAZ.online*, publikováno 25. 3. 2020. Dostupné z: <https://www.deutsche-apotheker-zeitung.de/news/artikel/2020/03/25/bundestag-stellt-epidemische-lage-von-nationaler-tragweite-fest>
- BURKE, Kelly. Australia closes borders to stop coronavirus. *7NEWS.com.au*, publikováno 19. 3. 2020. Dostupné z: <https://7news.com.au/lifestyle/health-wellbeing/australia-closes-borders-to-stop-coronavirus-c-752927>
- BURKHARDT, Fabian. Executive politics in Russia in times of the pandemic: Shifting responsibility and blame as a technology of governance. *PEX*, publikováno 28. 5. 2020. Dostupné z: <https://pex-network.com/2020/05/28/executive-politics-in-russia-in-times-of-the-pandemic-shifting-responsibility-and-blame-as-a-technology-of-governance/>
- BURKI, Talha. China's successful control of COVID-19. *The Lancet Infectious Diseases*, 2020, roč. 20, č. 11, s. 1240–1241. Dostupné z: [https://doi.org/10.1016/S1473-3099\(20\)30800-8](https://doi.org/10.1016/S1473-3099(20)30800-8)
- BURKI, Talha. No end in sight for the Brazilian COVID-19 crisis. *The Lancet Microbe*, 2021, roč. 2, č. 5, s. 180. Dostupné z: [https://doi.org/10.1016/S2666-5247\(21\)00095-1](https://doi.org/10.1016/S2666-5247(21)00095-1)
- Businessman loses Court of Appeal challenge over Covid-19 rules. *The National*, publikováno 1. 12. 2020. Dostupné z: <https://www.thenational.scot/news/uk-news/18912332.businessman-loses-court-appeal-challenge-covid-19-rules/>
- BUYUK, Firat. Turkish Medical Workers Protest Over Handling of Pandemic. *BalkanInsight*, publikováno 16. 9. 2020. Dostupné z: <https://balkaninsight.com/2020/09/16/turkish-medical-workers-protest-over-handling-of-pandemic/>
- CAMPBELL, Charlie. China Appears to Have Tamed a Second Wave of Coronavirus. *Time*, publikováno 2. 7. 2020. Dostupné z: <https://time.com/5862482/china-beijing-coronavirus-second-wave-covid19-xinfadi/>
- CAMPBELL, Kelsey, Emma VINES. COVID-19: a chronology of Australian Government announcements (up until 30 June 2020). *Research Paper Series 2020-21, Parliament of Australia*, 2021. Dostupné z: <https://parlinfo.aph.gov.au/parlInfo/search/display/display.w3p;query=Id%3A%22library%2Fprspub%2F8027137%22>
- Canadian Rights During COVID-19: CCLA's Interim Report on COVID's First Wave. *Canadian Civil Liberties Association*, publikováno 16. 6. 2020. Dostupné z: <https://ccla.org/wp-content/uploads/2021/06/1st-Interim-Report-Working-Document-Final-June-2020.pdf>
- CANEPA, Carlo. Chi ha ucciso l'app Immuni e perché. *Italian Tech*, publikováno 6. 6. 2021. Dostupné z: <https://www.italian.tech/2021/06/07/news/chi-ha-ucciso-immuni-e-perche-304210182>
- CANTEKIN, Kayahan. Turkey: Government Takes Extraordinary Administrative Measures for the Coronavirus Pandemic. *Library of Congress*, publikováno 24. 3. 2020. Dostupné z: <https://www.loc.gov/law/foreign-news/article/turkey-government-takes-extraordinary-administrative-measures-for-the-coronavirus-pandemic/>
- CARRIGG, David. COVID-19: Small group protests coronavirus restrictions in Vancouver. *Vancouver Sun*, publikováno 20. 4. 2020. Dostupné z: <https://vancouversun.com/news/local-news/covid-19-vancouver-police-escort-small-group-protesting-government-restrictions/>
- CASTELFRANCO, Sabina. Italy's launches new Immuni contact tracing App to combat the spread coronavirus. *RFI*, publikováno 9. 6. 2020. Dostupné z: <https://www.rfi.fr/en/europe/20200609-italy-s-launches-new-immuni-contact-tracing-app-to-combat-the-spread-coronavirus>
- CERQUA, Augusto, Roberta DI STEFANO. When did coronavirus arrive in Europe? *Statistical Methods & Applications*, 2021 (advanced access). Dostupné z: <https://doi.org/10.1007/s10260-021-00568-4>

- CHA, Sangmi. S. Korea weighs tighter restrictions as COVID-19 cases surge. *Reuters*, publikováno 16. 7. 2021. Dostupné z: <https://www.reuters.com/world/asia-pacific/skorea-pm-says-further-gathering-limits-may-be-needed-covid-19-cases-rise-2021-07-16>
- CHA, Sangmi. South Korea puts Seoul under tightest COVID curbs amid new case records. *Reuters*, publikováno 8. 7. 2021. Dostupné z: <https://www.reuters.com/world/asia-pacific/south-korea-raise-covid-19-curbs-highest-level-seoul-says-pm-2021-07-08/>
- China Covid-19: How state media and censorship took on coronavirus. *BBC News*, publikováno 29. 12. 2020. Dostupné z: <https://www.bbc.com/news/world-asia-china-55355401>
- CHOI, Joseph. Mexico surpasses grim milestone: 1 million coronavirus cases. *TheHill*, publikováno 15. 11. 2020. Dostupné z: <https://thehill.com/homenews/news/526055-mexico-surpasses-grim-milestone-1-million-coronavirus-cases>
- CHUNG, Sunghye, Sujin LEE. South Korea: Democracy, Innovation, and Surveillance. In: RAMRAJ, Victor Vridar (ed.). *COVID-19 in Asia: law and policy contexts*. New York: Oxford University Press, 2021, s. 240–250.
- COATE, Jennifer. *COVID-19 Hotel Quarantine Inquiry Final Report and Recommendations. Volume 1*. Victorian Government Printer, 2020. Dostupné z: https://www.parliament.vic.gov.au/file_uploads/0387_RC_Covid-19_Final_Report_Volume_1_v21_Digital_77QpLQH8.pdf
- Comenzó la cuarentena anunciada por Alberto Fernández y se extenderá hasta el 31 de marzo inclusive. *infobae*, publikováno 19. 3. 2020. Dostupné z: <https://www.infobae.com/politica/2020/03/20/alberto-fernandez-anuncio-que-la-cuarentena-obligatoria-comienza-esta-medianoche-y-se-extendera-hasta-el-31-de-marzo/>
- CONNOLLY, Kate. Germans embrace fresh air to ward off coronavirus. *The Guardian*, publikováno 30. 9. 2020. Dostupné z: <https://www.theguardian.com/world/2020/sep/30/germans-embrace-fresh-air-to-ward-off-coronavirus>
- CONNOLLY, Kate. Germany takes tentative steps back to normality as lockdown eases. *The Guardian*, publikováno 20. 4. 2020. Dostupné z: <https://www.theguardian.com/world/2020/apr/20/germany-takes-tentative-steps-back-to-normality-as-coronavirus-lockdown-eases>
- Corona-Datenspende-App 2.0. *Robert Koch Institute*. Dostupné z: https://www.rki.de/DE/Content/InfAZ/N/Neuartiges_Coronavirus/Corona-Datenspende.html
- Coronavirus (COVID-19) at a glance – 31 July 2021. *Australian Government, Department of Health*, publikováno 2. 8. 2021. Dostupné z: <https://www.health.gov.au/resources/publications/coronavirus-covid-19-at-a-glance-31-july-2021>
- Coronavirus (COVID-19): StopCOVID NI proximity app. *nidirect*. Dostupné z: <https://www.nidirect.gov.uk/articles/coronavirus-covid-19-stopcovid-ni-proximity-app>
- Coronavirus COVID-19 Alert level 1. *South African Government*. Dostupné z: <https://www.gov.za/covid-19/about/coronavirus-covid-19-alert-level-1>
- Coronavirus COVID-19 Alert Level 2. *South African Government*. Dostupné z: https://www.gov.za/sites/default/files/gcis_speech/alertlevel2.pdf
- Coronavirus COVID-19 Changes to Level 3 Regulation. *South African Government*. Dostupné z: https://www.gov.za/sites/default/files/gcis_documents/changes-alertlevel3.pdf
- Coronavirus disease (COVID-19): Who can travel to Canada – Citizens, persons registered under Canada's Indian Act, permanent residents, foreign nationals and refugees. *Government of Canada*, citováno k 16. 6. 2021. Dostupné z: <https://www.canada.ca/en/immigration-refugees-citizenship/services/coronavirus-covid19/travel-restrictions-exemptions.html>
- Coronavirus en la Argentina: mantienen sin cambios la cuarentena en la Capital Federal y en la provincia de Buenos Aires. *Clarín*, publikováno 8. 5. 2020. Dostupné z: https://www.clarin.com/politica/coronavirus-argentina-cuarentena-continuara-24-mayo_0_i0VSnhsUZ.html

- Coronavirus France: Cameras to monitor masks and social distancing. *BBC News*, publikováno 4. 5. 2020. Dostupné z: <https://www.bbc.com/news/world-europe-52529981>
- Coronavirus in Germany. *Deutschland.de*, citováno k 17. 6. 2021. Dostupné z: <https://www.deutschland.de/en/news/coronavirus-in-germany-informations>
- Coronavirus in Russia: The Latest News. *The Moscow Times*, citováno k 1. 7. 2021. Dostupné z: <https://www.themoscowtimes.com/2021/07/01/coronavirus-in-russia-the-latest-news-july-1-a69117>
- Coronavirus pandemic: A coordinated approach to measures restricting free movement in the EU. *European Commission*. 2020. Dostupné z: https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/factsheet_-_coronavirus_-_a_coordinated_approach_to_measures_restricting_free_movement_in_the_eu.pdf
- Coronavirus warning app. *The Federal Government*. Dostupné z: <https://www.bundesregierung.de/breg-de/themen/corona-warn-app/corona-warn-app-englisch/corona-warn-app-faq-1758636>
- Coronavirus, in dieci comuni lombardi: 50 mila persone costrette a restare in casa. Quarantena all'ospedale milanese di Baggio. *La Repubblica*, publikováno 21. 2. 2020. Dostupné z: https://milano.repubblica.it/cronaca/2020/02/21/news/coronavirus_codogno_castiglione_d_adda_cntagati_misure_sicurezza-249154447/
- Coronavirus: 21 French departments now in the „red zone“. *Connexion*, publikováno 27. 8. 2020. Dostupné z: <https://www.connexionfrance.com/index.php/French-news/Coronavirus-21-French-departments-now-in-the-red-zone>
- Coronavirus: Abrupt reversals on face mask policy raise new questions. *France 24*, publikováno 5. 4. 2020. Dostupné z: <https://www.france24.com/en/20200405-coronavirus-abrupt-reversal-on-mask-policy-in-france-and-the-us-raises-new-questions>
- Coronavirus: Brazil bans foreign air travelers. *The Mercury News*, publikováno 27. 3. 2020. Dostupné z: <https://www.mercurynews.com/2020/03/27/coronavirus-brazil-bans-foreign-air-travelers>
- Coronavirus: Commission launches data sharing platform for researches. *European Commission*, publikováno 20. 4. 2020. Dostupné z: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/IP_20_680
- Coronavirus: EU interoperability gateway for contact tracing and warning apps – Questions and Answers. *European Commission*, publikováno 19. 10. 2020. Dostupné z: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/qanda_20_1905
- Coronavirus: Far-right Rome protest turns briefly violent. *BBC News*, publikováno 6. 6. 2020. Dostupné z: <https://www.bbc.com/news/world-europe-52951920>
- Coronavirus: French police raid ministers' homes in pandemic inquiry. *BBC News*, publikováno 15. 10. 2020. Dostupné z: <https://www.bbc.com/news/world-europe-54535358>
- Coronavirus: IMD e MP criam site para denunciar aglomerações durante isolamento no RN. *G1*, publikováno 7. 4. 2020. Dostupné z: <https://g1.globo.com/rn/rio-grande-do-norte/noticia/2020/04/07/coronavirus-imd-e-mp-criam-site-para-denunciar-aglomeracoes-durante-isolamento-no-rn.ghtml>
- Coronavirus: India enters „total lockdown“ after spike in cases. *BBC News*, publikováno 25. 3. 2020. Dostupné z: <https://www.bbc.com/news/world-asia-india-52024239>
- Coronavirus: Macron declares second national lockdown in France. *BBC News*, publikováno 29. 10. 2020. Dostupné z: <https://www.bbc.com/news/world-europe-54716993>
- Coronavirus: Over 600 people test positive at German slaughterhouse. *DW*, publikováno 17. 6. 2020. Dostupné z: <https://www.dw.com/en/coronavirus-over-600-people-test-positive-at-german-slaughterhouse/a-53846038>
- Coronavirus: Transport green lanes. *European Commission*, publikováno 23. 3. 2020. Dostupné z: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_20_510
- Coronavirus: Trento, protesta di ristoratori e baristi. *ANSA.it*, publikováno 28. 10. 2020. Dostupné z: https://www.ansa.it/trentino/notizie/2020/10/28/coronavirus-trento-protesta-di-ristoratori-e-baristi_249fb13f-56f3-422b-a75b-a228ac1e2190.html

- Coronavirus: UK lockdown extended for „at least“ three weeks. *BBC News*, publikováno 16. 4. 2020. Dostupné z: <https://www.bbc.com/news/uk-52313715>
- Cos'è successo all'app Immuni. *Il Post*, publikováno 18. 2. 2021. Dostupné z: <http://www.ilpost.it/2021/02/18/immuni-app-draghi/>
- Cosa ha detto Giuseppe Conte. *Il Post*, publikováno 23. 3. 2020. Dostupné z: <https://www.ilpost.it/2020/03/24/decreto-restrizioni-sanzioni-coronavirus/>
- Covid: Argentina starts new lockdown as cases soar. *BBC News*, publikováno 22. 5. 2021. Dostupné z: <https://www.bbc.com/news/world-latin-america-57211697>
- Covid: Australian anti-lockdown suspect's arrest draws controversy. *BBC News*, publikováno 3. 9. 2020. Dostupné z: <https://www.bbc.com/news/world-australia-54007824>
- Covid: One-way „travel bubble“ opens between Australia and NZ. *BBC News*, publikováno 16. 10. 2020. Dostupné z: <https://www.bbc.com/news/business-54564945>
- COVID-19 and the border; Leaving Australia. *Australian Government, Department of Home Affairs*, citováno k 11. 6. 2021. Dostupné z: <https://covid19.homeaffairs.gov.au/leaving-australia>
- COVID-19 and the border; Travel restrictions and exemptions. *Australian Government, Department of Home Affairs*, citováno k 11. 6. 2021. Dostupné z: <https://covid19.homeaffairs.gov.au/travel-restrictions>
- COVID-19 and travel: Exemptions from testing and quarantine – Travel restrictions in Canada. *Government of Canada*, citováno k 16. 6. 2021. Dostupné z: <https://travel.gc.ca/travel-covid/travel-restrictions/exemptions>
- COVID-19 and US response: A state-by-state overview. *Norton Rose Fulbright*, 2020. Dostupné z: <https://www.nortonrosefulbright.com/de-de/wissen/publications/52aa88af/covid-19-and-us-response-a-state-by-state-overview>
- COVID-19 Health System Response Monitor (HSRM): Russian Federation. *European Observatory on Health Systems and Policies*. Dostupné z: <https://eurohealthobservatory.who.int/monitors/hsrm/hsrm-countries/hsrm/russian-federation>
- COVID-19 Health System Response Monitor (HSRM): Turkey. *European Observatory on Health Systems and Policies*. Dostupné z: <https://eurohealthobservatory.who.int/monitors/hsrm/hsrm-countries/hsrm/turkey>
- COVID-19 Information. *U. S. Embassy and Consulates in Turkey*, citováno k 16. 6. 2021. Dostupné z: <https://tr.usembassy.gov/covid-19-information-2/>
- COVID-19 pandemic – Italy. *A3M*, citováno k 15. 6. 2021. Dostupné z: <https://global-monitoring.com/gm/page/events/epidemic-0001933.mgRcH9vjVrX.html?lang=en>
- COVID-19 Pandemic in Australia. *Wikipedia: The Free Encyclopedia*, 2021. Dostupné z: https://en.wikipedia.org/wiki/COVID-19_pandemic_in_Australia
- Covid-19 Second Wave: Here's a list of states that have imposed lockdowns. *The Indian Express*. publikováno 9. 5. 2021. Dostupné z: <https://indianexpress.com/article/india/covid-19-second-wave-heres-a-list-of-states-that-have-imposed-lockdowns-7306634/>
- COVID-19 Update: NSW Businesses to use Service NSW QR Code. *Australian Institute of Food Safety*, publikováno 29. 12. 2020. Dostupné z: <https://www.foodsafety.com.au/news/covid-19-update-nsw-businesses-use-service-nsw-qr-code>
- Covid-19, situation in Italy. *Ministero della Salute*, citováno k 11. 6. 2020. Dostupné z: <https://www.salute.gov.it/portale/nuovocoronavirus/dettaglioContenutiNuovoCoronavirus.jsp?lingua=english&id=5367&area=nuovoCoronavirus&menu=vuoto>
- COVID-19: Assess your quarantine plan – Travel restrictions in Canada. *Government of Canada*, citováno k 16. 6. 2021. Dostupné z: <https://travel.gc.ca/travel-covid/travel-restrictions/isolation/quarantine-start>
- COVID-19: Entry restrictions updated, flights from India suspended. *Berry Appleman & Leiden LLP*, publikováno 19. 5. 2021. Dostupné z: <https://www.bal.com/bal-news/brazil-covid-19-entry-restrictions-updated-flights-from-india-suspended/>

- COVID-19: Member states need to harmonise health assessments and measures. *European Parliament*, publikováno 17. 9. 2020. Dostupné z: <https://www.europarl.europa.eu/news/en/press-room/20200910IPR86818/covid-19-member-states-need-to-harmonise-health-assessments-and-measures>
- Covid-19: Nicola Sturgeon unveils Scotland's restriction levels. *BBC News*, publikováno 29. 10. 2020. Dostupné z: <https://www.bbc.com/news/uk-scotland-54731245>
- Covid-19: Protesters clash with Italian police over business closures. *The Local*, publikováno 12. 4. 2021. Dostupné z: <https://www.thelocal.it/20210412/covid-19-protesters-clash-with-italian-police-over-business-closures/>
- Covid-19: Protests as Argentina's cases pass 900,000. *BBC News*, publikováno 13. 12. 2020. Dostupné z: <https://www.bbc.com/news/world-latin-america-54522428>
- Covid-hit Brazilian cities back in lockdown. *Argus Media*, publikováno 23. 3. 2021. Dostupné z: <https://www.argusmedia.com/en/news/2198594-covidhit-brazilian-cities-back-in-lockdown>
- COWBURN, Ashley. MPs will review new emergency coronavirus measures every six months after government relents to pressure. *The Independent*, publikováno 23. 3. 2020. Dostupné z: <https://www.independent.co.uk/news/uk/politics/coronavirus-emergency-bill-review-boris-johnson-a9418236.html>
- Dan Andrews urges Victorians to „keep fighting" as lockdown extended. *ABC News*, publikováno 2. 6. 2021. Dostupné z: <https://www.abc.net.au/news/2021-06-02/new-covid-cases-recorded-in-victoria-lockdown-decision/100183416>
- DANGERFIELD, Katie. Canada launches COVID-19 tracking app — but only in Ontario. *Global News*, publikováno 31. 7. 2020. Dostupné z: <https://globalnews.ca/news/7239119/coronavirus-exposure-notification-app-covid-19-ontario/>
- DANIYAL, Shoaib. Can the Centre bypass the states and declare a lockdown? *Scroll.in*, publikováno 26. 3. 2020. Dostupné z: <https://scroll.in/article/957239/can-the-union-government-bypass-the-states-and-declare-a-lockdown>
- DE VILLIERS, Charl, Dannielle CERBONE a Wayne VAN ZIJL. The South African government's response to COVID-19. *Journal of Public Budgeting, Accounting & Financial Management*, 2020, roč. 32, č. 5, s. 797–811. Dostupné z: <https://doi.org/10.1108/JPBAFM-07-2020-0120>
- Décret n° 2020-545 du 11 mai 2020 prescrivant les mesures générales nécessaires pour faire face à l'épidémie de covid-19 dans le cadre de l'état d'urgence sanitaire. Dostupné z: <https://www.legifrance.gouv.fr/jorf/id/JORFTEXT000041858681/>
- Décret n° 2020-663 du 31 mai 2020 prescrivant les mesures générales nécessaires pour faire face à l'épidémie de covid-19 dans le cadre de l'état d'urgence sanitaire. Dostupné z: <https://www.legifrance.gouv.fr/jorf/id/JORFTEXT000041939818/>
- Décret n° 2020-724 du 14 juin 2020 modifiant le décret n° 2020-663 du 31 mai 2020 prescrivant les mesures générales nécessaires pour faire face à l'épidémie de covid-19 dans le cadre de l'état d'urgence sanitaire. Dostupné z: <https://www.legifrance.gouv.fr/jorf/id/JORFTEXT000041991876>
- Décret n° 2020-759 du 21 juin 2020 modifiant le décret n° 2020-663 du 31 mai 2020 prescrivant les mesures générales nécessaires pour faire face à l'épidémie de covid-19 dans le cadre de l'état d'urgence sanitaire. Dostupné z: <https://www.legifrance.gouv.fr/loda/id/JORFTEXT000042020786/>
- Décret n° 2020-860 du 10 juillet 2020 prescrivant les mesures générales nécessaires pour faire face à l'épidémie de covid-19 dans les territoires sortis de l'état d'urgence sanitaire et dans ceux où il a été prorogé. Dostupné z: <https://www.legifrance.gouv.fr/jorf/id/JORFTEXT000042105897/>
- Décret n° 2021-296 du 19 mars 2021 modifiant le décret n° 2020-1310 du 29 octobre 2020 prescrivant les mesures générales nécessaires pour faire face à l'épidémie de covid-19 dans le cadre de l'état d'urgence sanitaire. Dostupné z: <https://www.legifrance.gouv.fr/loda/id/JORFTEXT000043268538>
- Décret n° 2021-384 du 2 avril 2021 modifiant les décrets n° 2020-1262 du 16 octobre 2020 et n° 2020-1310 du 29 octobre 2020 prescrivant les mesures générales nécessaires pour faire face à l'épidémie de covid-19 dans le cadre de l'état d'urgence sanitaire. Dostupné z: <https://www.legifrance.gouv.fr/jorf/id/JORFTEXT000043327303>

- Décret n° 2021-541 du 1er mai 2021 modifiant le décret n° 2020-1310 du 29 octobre 2020 prescrivant les mesures générales nécessaires pour faire face à l'épidémie de covid-19 dans le cadre de l'état d'urgence sanitaire. Dostupné z: <https://www.legifrance.gouv.fr/jorf/id/JORFTEXT000043467326>
- *Decreto 408/2020, Aislamiento social, preventivo y obligatorio*. Dostupné z: <https://covidlawlab.org/item/decreto-428/>
- *Decreto de Necesidad y Urgencia 260/2020*. Dostupné z: <https://covidlawlab.org/item/decreto-260-2020/>
- DEHNING, Jonas, Johannes ZIERENBERG, F. Paul SPITZNER a kol. Inferring change points in the spread of COVID-19 reveals the effectiveness of interventions. *Science*, 2020, sv. 369, č. 6500, eabb9789. Dostupné z: <https://doi.org/10.1126/science.abb9789>
- Delivering masks across borders: EU Single Market protecting citizens' health. *European Parliament*, publikováno 18. 3. 2020. Dostupné z: <https://www.europarl.europa.eu/news/en/press-room/20200318IPR75201/delivering-masks-across-borders-eu-single-market-protecting-citizens-health>
- DENNIEN, Matt, Toby CROCKFORD. UQ suspends teaching for one week amid escalating coronavirus concerns. *Brisbane Times*, publikováno 16. 3. 2020. Dostupné z: <https://www.brisbanetimes.com.au/national/queensland/uq-suspends-teaching-for-one-week-amid-escalating-coronavirus-concerns-20200316-p54ada.html>
- DESHMAN, Abby. A Civil Liberties Take on Canada's Second Wave of COVID-19 Emergency Orders. *Canadian Civil Liberties Association*, publikováno 19. 11. 2020. Dostupné z: <https://ccla.org/second-wave-civil-liberties/>
- DÍAZ, Pablo. Argentina strengthens travel restrictions and imposes full quarantine on arrival. *Aviacionline*, publikováno 16. 6. 2021. Dostupné z: <https://www.aviacionline.com/2021/06/argentina-strengthens-travel-restrictions-and-imposes-full-quarantine-on-arrival/>
- DIENSTBIER, Jakub, Viktor DERKA, Filip HORÁK. Ústavnost mimořádných opatření podle zákona o ochraně veřejného zdraví. *Právník*, roč. 159, č. 5, s. 417–432.
- DILLET, Romain. France releases contact-tracing app StopCovid. *TechCrunch*, publikováno 2. 6. 2020. Dostupné z: <https://social.techcrunch.com/2020/06/02/france-releases-contact-tracing-app-stopcovid-on-android/>
- DILLET, Romain. French contact-tracing app StopCovid has been activated 1.8 million times but only sent 14 notifications. *TechCrunch*, publikováno 23. 6. 2020. Dostupné z: <https://social.techcrunch.com/2020/06/23/french-contact-tracing-app-stopcovid-has-been-activated-1-8-million-times-but-only-sent-14-notifications/>
- Disaster Management Act: Amendment of regulations: Coronavirus COVID-19 lockdown. *South African Government*, publikováno 16. 4. 2020. Dostupné z: <https://www.gov.za/documents/disaster-management-act-amendment-regulations-coronavirus-covid-19-lockdown-16-apr-2020>
- Disaster Management Act: Regulations to address, prevent and combat the spread of Coronavirus COVID-19: Amendment. *South African Government*, publikováno 25. 3. 2020. Dostupné z: <https://www.gov.za/documents/disaster-management-act-regulations-address-prevent-and-combat-spread-coronavirus-covid-19>
- Disaster Management Act: Regulations: Alert level 3 during Coronavirus COVID-19 lockdown. *South African Government*. Dostupné z: <https://www.gov.za/covid-19/about/alert-level-3-during-coronavirus-covid-19-lockdown>
- Disaster Management Act: Regulations: Amendment. *South African Government*, publikováno 26. 3. 2020. Dostupné z: <https://www.gov.za/documents/disaster-management-act-amendment-regulations-26-mar-2020-0000>
- Disaster Management Act: Regulations: Amendment. *South African Government*, publikováno 2. 4. 2020. Dostupné z: <https://www.gov.za/documents/disaster-management-act-regulations-amendment-2-apr-2020-0000>

- DODMAN, Benjamin. Violence flares in tense Paris suburbs as heavy-handed lockdown stirs ‘explosive cocktail’. *France 24*, publikováno 21. 4. 2020. Dostupné z: <https://www.france24.com/en/20200421-violence-flares-in-tense-paris-suburbs-as-heavy-handed-lockdown-stirs-explosive-cocktail>
- DONNA, Massimo. Lessons from the Italian COVID-19 Contact Tracing Fiasco. *ICLG.com*, publikováno 28. 7. 2020. Dostupné z: <https://iclg.com/ibr/articles/14076-lessons-from-the-italian-covid-19-contact-tracing-fiasco-italy>
- Doporučení Rady 2020/912 ze dne 30. 6. 2020 o dočasném omezení cest do EU, jež nejsou nezbytně nutné, a o možném zrušení tohoto omezení. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:32020H0912&from=EN>
- DU PLESSIS, Louis, John T. MCCRONE, Verity HILL a kol. Establishment and lineage dynamics of the SARS-CoV-2 epidemic in the UK. *Science*, 2021, sv. 371, č. 6530, s. 708–712. Dostupné z: <https://doi.org/10.1126/science.abf2946>
- DUNCAN, Conrad, Italy to reopen borders to EU tourists ‘without 14-day quarantine’ from next month. *The Independent*, publikováno 7. 5. 2020. Dostupné z: <https://www.independent.co.uk/news/world/europe/coronavirus-italy-eu-travel-ban-advice-quarantine-safe-isolation-covid-19-a9517971.html>
- DURAN, Paulina. Australia bans arrivals from India, says offenders face jail, fines. *Reuters*, publikováno 1. 5. 2021. Dostupné z: <https://www.reuters.com/world/asia-pacific/australia-bans-arrivals-india-says-offenders-face-jail-fines-2021-05-01/>
- DYER, Owen. Covid-19: Turkey cracks down on doctors who doubt official figures. *The British Medical Journal*, 2020, sv. 370, m3787. Dostupné z: <https://doi.org/10.1136/bmj.m3787>
- DYK, Joan van. Will Ramaphosa announce an end to South Africa’s national alcohol ban today? *Bhekisisa*, publikováno 17. 4. 2020. Dostupné z: <https://bhekisisa.org/health-news-south-africa/2020-04-17-will-ramaphosa-announce-an-end-to-south-africas-national-alcohol-ban-today>
- E-Başvuru. *turkiye.gov.tr*. Dostupné z: <https://www.turkiye.gov.tr/icisleri-e-basvuru>
- ELVERY, Simon. Measure what’s within 5km of your Victorian address with our interactive map. *ABC News*, publikováno 4. 8. 2020. Dostupné z: <https://www.abc.net.au/news/2020-08-04/how-to-measure-whats-within-5km-radius-of-your-home-coronavirus/12517868>
- *Emergency Powers and Civil Liberties Report – April 2020*. Big Brother Watch, 2020. Dostupné z: <https://bigbrotherwatch.org.uk/wp-content/uploads/2020/04/Emergency-Powers-and-Civil-Liberties-Report-april-2020.pdf>
- *Emergency Powers and Civil Liberties Report – August-September 2020*. Big Brother Watch, 2020. Dostupné z: <https://bigbrotherwatch.org.uk/wp-content/uploads/2020/10/Emergency-Powers-and-Civil-Liberties-Report-AUG-SEPT-2020.pdf>
- *Emergency Powers and Civil Liberties Report – June 2020*. Big Brother Watch, 2020. Dostupné z: <https://bigbrotherwatch.org.uk/wp-content/uploads/2020/07/Emergency-Powers-and-Civil-Liberties-Report-Big-Brother-Watch-June-2020.pdf>
- *Emergency Powers and Civil Liberties Report – May 2020*. Big Brother Watch, 2020. Dostupné z: <https://bigbrotherwatch.org.uk/wp-content/uploads/2020/06/Emergency-Powers-and-Civil-Liberties-Report-May-2020-Final.pdf>
- *Emergency Powers and Civil Liberties Report – May-June 2021*. Big Brother Watch, 2021. Dostupné z: <https://bigbrotherwatch.org.uk/wp-content/uploads/2021/07/Emergency-Powers-and-Civil-Liberties-Report-May-June-2021-1.pdf>
- *Emergency Powers and Civil Liberties Report – October 2020*. Big Brother Watch, 2020. Dostupné z: <https://bigbrotherwatch.org.uk/wp-content/uploads/2020/11/Emergency-Powers-and-Civil-Liberties-Report-OCT-2020.pdf>
- EU Digital COVID Certificate. *European Commission*. Dostupné z: https://ec.europa.eu/info/live-work-travel-eu/coronavirus-response/safe-covid-19-vaccines-europeans/eu-digital-covid-certificate_en
- European Union Agency for Fundamental Rights. *Coronavirus pandemic in the EU: fundamental rights implications – Bulletin #1*. Luxembourg: Publications Office of the European Union, 2020. Dostupné z:

https://fra.europa.eu/sites/default/files/fra_uploads/fra-2020-coronavirus-pandemic-eu-bulletin_en.pdf

- EVANS, Jenni. More lockdown looting in the Western Cape as police race to protect shops. *News24*, publikováno 22. 4. 2020. Dostupné z: <https://www.news24.com/news24/SouthAfrica/News/more-lockdown-looting-in-the-western-cape-as-police-race-to-protect-shops-20200422>
- Federal Court Decision ze dne 18. 6. 2021, Spencer v. Canada. Dostupné z: <https://decisions.fct-cf.gc.ca/fc-cf/decisions/en/item/499093/index.do>
- Federal/Provincial/Territorial Public Health Response Plan for Biological Events. *Government of Canada*, publikováno 31. 10. 2017. Dostupné z: <https://www.canada.ca/en/public-health/services/emergency-preparedness/public-health-response-plan-biological-events.html>
- Federal/Provincial/Territorial Public Health Response Plan for Ongoing Management of COVID-19. *Government of Canada*, publikováno 19. 4. 2021. Dostupné z: <https://www.canada.ca/en/public-health/services/diseases/2019-novel-coronavirus-infection/guidance-documents/federal-provincial-territorial-public-health-response-plan-ongoing-management-covid-19.html>
- FELICIANO, Dorah. São Paulo State Extends Quarantine to May 10th. *The Rio Times*, publikováno 18. 4. 2020. Dostupné z: <https://www.riotimesonline.com/brazil-news/rio-politics/sao-paulo-extends-quarantine-to-may-10th/>
- Find out if you can enter Canada – Travel restrictions in Canada. *Government of Canada*, citováno k 16. 6. 2021. Dostupné z: <https://travel.gc.ca/travel-covid/travel-restrictions/wizard-start>
- FLAXMAN, Seth, Swapnil MISHRA, Axel GANDY a kol. Estimating the effects of non-pharmaceutical interventions on COVID-19 in Europe. *Nature*, 2020, sv. 584, s. 257–261. Dostupné z: <https://doi.org/10.1038/s41586-020-2405-7>
- FOWLER, Geoffrey A., North and South Dakota’s Care19 coronavirus contact tracing app violates its own privacy policy. *The Washington Post*, publikováno 21. 5. 2020. Dostupné z: <https://www.washingtonpost.com/technology/2020/05/21/care19-dakota-privacy-coronavirus/>
- FOY, Henry. Russia: Pandemic tests Putin’s grip on power. *Financial Times*, publikováno 4. 5. 2020. Dostupné z: <https://www.ft.com/content/d4d61de4-8aea-11ea-9dcb-fe6871f4145a>
- France to keep internal EU borders open but all arrivals face Covid-19 tests. *The Local*, publikováno 29. 10. 2020. Dostupné z: https://www.thelocal.fr/20201029/france-to-keep-eu-borders-open-but-arrivals-face-covid-19-tests/?_cf_chl_jschl_tk__=0SeL5TudfrVGnt.9yggNigq50ljbzYuhHcPMYZv5CQ-1640446238-0-gaNycGzNB2U
- FULL SPEECH: Ramaphosa’s address to the nation. *Eyewitness news*, publikováno 12. 7. 2020. Dostupné z: <https://ewn.co.za/2020/07/12/full-speech-ramaphosa-s-address-to-the-nation>
- GAGO Felipa. Corte Suprema de Argentina anula decreto presidencial sobre cierre de escuelas. *Republik*, publikováno 4. 5. 2021. Dostupné z: <https://www.republik.com.ar/corte-suprema-de-argentina-anula-decreto-presidencial-sobre-cierre-de-escuelas/>
- GARRISON, Cassandra, Marcelo ROCHABRUN, Argentina imposes toughest travel ban in the Americas, sparking outcry. *Reuters*, publikováno 27. 4. 2020. Dostupné z: <https://www.reuters.com/article/us-health-coronavirus-argentina-idUSKCN2291PF>
- Germany Covid: MPs back new lockdown law as protest is broken up. *BBC News*, publikováno 21. 4. 2021. Dostupné z: <https://www.bbc.com/news/world-europe-56829377>
- GESLEY, Jenny. Regulating Electronic Means to Fight the Spread of COVID-19. *Library of Congress*, publikováno 8. 7. 2020. Dostupné z: <https://blogs.loc.gov/law/2020/07/new-report-on-regulating-electronic-means-to-fight-the-spread-of-covid-19-published/>
- GIAY, Gustavo P., Diego FERNÁNDEZ, Manuela ADROGUE. Investigation into App Cuidar Finds no Evidence of Breach. *Marval O’Farrel Mairal*, publikováno 21. 10. 2020. Dostupné z: <https://www.marval.com/publicacion/investigacion-sobre-la-app-cuidar-13816>
- GIUFFRIDA, Angela, Lorenzo TONDO, Peter BEAUMONT. Italy orders closure of all schools and universities due to coronavirus. *The Guardian*, publikováno 4. 3. 2020. Dostupné z:

<https://www.theguardian.com/world/2020/mar/04/italy-orders-closure-of-schools-and-universities-due-to-coronavirus>

- GORBIANO, Marchio Irfan. Govt to pay Rp 72 billion to influencers to boost tourism amid coronavirus outbreak. *The Jakarta Post*, publikováno 26. 2. 2020. Dostupné z: <https://www.thejakartapost.com/news/2020/02/26/govt-to-pay-rp-72-billion-to-influencers-to-boost-tourism-amid-coronavirus-outbreak.html>
- GORTANA, Flavio, Moritz KLACK, Alisa Schröter a kol. Sars-CoV-2: Wie das Coronavirus nach Deutschland kam. *Die Zeit* publikováno 11. 3. 2020. Dostupné z: <https://www.zeit.de/wissen/gesundheit/2020-03/coronavirus-ausbreitung-zeitverlauf-landkreise-staedte-karte>
- Government introduces new border measures to protect Canadian public health, provides update on travel restrictions. *Government of Canada*, publikováno 2. 10. 2020. Dostupné z: <https://www.canada.ca/en/immigration-refugees-citizenship/news/2020/10/government-introduces-new-border-measures-to-protect-canadian-public-health-provides-update-on-travel-restrictions.html>
- Government Mobile Applications. *United National Platform*, publikováno 11. 8. 2021. Dostupné z: https://www.my.gov.sa/wps/portal/snp/content/mobileGovernment#header2_6
- Government of Canada extends quarantine measures and travel restrictions. *Government of Canada, Public Health Agency of Canada*, publikováno 21. 5. 2021. Dostupné z: <https://www.canada.ca/en/public-health/news/2021/05/government-of-canada-extends-quarantine-measures-and-travel-restrictions.html>
- GOWD, Kiran Kumar, Donthagani VEERABABU a Veeraiahgari Revanth REDDY. COVID-19 and the legislative response in India: The need for a comprehensive health care law. *Journal of Public Affairs*, 2021, roč. 21, č. 4, s. 1–8. Dostupné z: <https://doi.org/10.1002/pa.2669>
- Gradual phasing out of restrictions on travel from third countries. *Federal Ministry of Interior and Community*, publikováno 1. 7. 2020. Dostupné z: <https://www.bmi.bund.de/SharedDocs/pressemitteilungen/EN/2020/07/aufhebung-einreisebeschaerung-en.html>
- GRAHAM-HARRISON, Emma, Lily KUO. China's coronavirus lockdown strategy: brutal but effective. *The Guardian*, publikováno 19. 3. 2020. Dostupné z: <http://www.theguardian.com/world/2020/mar/19/chinas-coronavirus-lockdown-strategy-brutal-but-effective>
- Guest blog: India, Covid-19 and the rule of law. *The Bar Council*, publikováno 9. 7. 2020. Dostupné z: <https://www.barcouncil.org.uk/resource/guest-blog-india-covid-19-and-the-rule-of-law.html>
- GUNADHA, Reza, Husna RAHMAYUNITA. Jadi Kota Pertama di Indonesia, Tegal Lockdown Selama 4 Bulan. *Suarajawatengah.id*, publikováno 26. 3. 2020. Dostupné z: <https://jateng.suara.com/read/2020/03/26/212323/jadi-kota-pertama-di-indonesia-tegal-lockdown-selama-4-bulan>
- GUNIA, Amy. Would China's Draconian Coronavirus Lockdown Work Anywhere Else? *Time*, publikováno 13. 3. 2020. Dostupné z: <https://time.com/5796425/china-coronavirus-lockdown/>
- GUZMAN, Joseph. China rolls out facial recognition thermometers on buses amid coronavirus outbreak. *TheHill*, publikováno 19. 2. 2020. Dostupné z: <https://thehill.com/changing-america/well-being/prevention-cures/483669-china-rolls-out-facial-recognition-thermometers>
- HALLAS, Laura, Ariq HATIBIE, Septarshi MAJUMDAR a kol. Variation in US states' responses to COVID-19 (v3.0). *Blavatnik School Working Paper*, 2021. Dostupné z: <https://www.bsg.ox.ac.uk/sites/default/files/2021-05/BSG-WP-2020-034-v3.pdf>
- HAMILTON, Isobel Asher. Compulsory selfies and contact-tracing: Authorities everywhere are using smartphones to track the coronavirus, and it's part of a massive increase in global surveillance. *Business Insider*, publikováno 14. 4. 2020. Dostupné z: <https://www.businessinsider.com/countries-tracking-citizens-phones-coronavirus-2020-3>
- HAMSICI, Mahmut. Covid: Turkey enters first full lockdown. *BBC News*, publikováno 29. 4. 2021. Dostupné z: <https://www.bbc.com/news/world-europe-56912668>

- HARRISON, Emma. Covid: Lessons to be learned from spring 2022 public inquiry – PM. *BBC News*, publikováno 12. 5. 2021. Dostupné z: <https://www.bbc.com/news/uk-57088314>
- HAUG, Nils, Lukas GEYRHOFER, Alessandro LONDEI a kol. Ranking the effectiveness of worldwide COVID-19 government interventions. *Nature Human Behaviour*, 2020, roč. 4, č. 12, s. 1303–1312. Dostupné z: <https://doi.org/10.1038/s41562-020-01009-0>
- HEO, Kyungmoo, Daejoong LEE, Yongseok SEO a kol. Searching for Digital Technologies in Containment and Mitigation Strategies: Experience from South Korea COVID-19. *Annals of Global Health*, 2020, roč. 86, č. 1, 109. Dostupné z: <http://doi.org/10.5334/aogh.2993>
- HERHALT, Chris. „A bunch of yahoos," Ont. premier says of people protesting COVID-19 emergency measures. *CTV News*, publikováno 25. 4. 2020. Dostupné z: <https://toronto.ctvnews.ca/a-bunch-of-yahoos-ont-premier-says-of-people-protesting-covid-19-emergency-measures-1.4911861>
- HERN, Alex. Digital contact tracing will fail unless privacy is respected, experts warn. *The Guardian*, publikováno 20. 4. 2020. Dostupné z: <https://www.theguardian.com/world/2020/apr/20/coronavirus-digital-contact-tracing-will-fail-unless-privacy-is-respected-experts-warn>
- HILLE, Peter. Coronavirus: Can Germany's infection protection law Can Germany's infection protection law be compared to the Nazis' „Enabling Act?". *DW*, publikováno 18. 11. 2020. Dostupné z: <https://www.dw.com/en/coronavirus-can-germanys-infection-protection-law-be-compared-to-the-nazis-enabling-act/a-55649748>
- HOLLAND, Carolina, Joana CALDAS. Governo de SC decreta situação de emergência por causa do coronavírus. *G1*, publikováno 17. 3. 2020. Dostupné z: <https://g1.globo.com/sc/santa-catarina/noticia/2020/03/17/governo-de-sc-decreta-situacao-de-emergencia-por-causa-do-coronavirus.gh.html>
- HONGO, Ally. In Rule-Abiding Japan, Anti-Mask Protestors Are Organizing Covid-19 'Cluster Festivals'. *Tokyo Weekender*, publikováno 21. 8. 2020. Dostupné z: <https://www.tokyoweekender.com/2020/08/japan-anti-mask-protestors-organizing-covid-19-cluster-festivals/>
- HOSEN, Nadirsyah, Nurussyariah HAMMADO. Indonesia's Response to the Pandemic: Too Little, Too Late? In: RAMRAJ, Victor Vridar (ed.). *COVID-19 in Asia: law and policy contexts*. New York: Oxford University Press, 2021, s. 309–320.
- HOUEIX, Romain. New Covid-19 restrictions 'only delaying the inevitable,' say French health experts. *France 24*, publikováno 31. 1. 2021. Dostupné z: <https://www.france24.com/en/europe/20210131-new-covid-19-restrictions-only-delaying-the-inevitable-say-french-epidemiologists>
- Hovering police drones take Italians' temperature and issue fines. *The Local*, publikováno 10. 4. 2020. Dostupné z: <https://www.thelocal.it/20200410/hovering-police-drones-take-italians-temperature-and-issue-fines/>
- How it works. *Protect Scotland*. Dostupné z: <https://protect.scot/>
- How tracing and warning apps can help during the pandemic. *European Commission*. Dostupné z: https://ec.europa.eu/info/live-work-travel-eu/coronavirus-response/travel-during-coronavirus-pandemic/how-tracing-and-warning-apps-can-help-during-pandemic_en
- HSIANG, Solomon, Daniel ALLEN, Sébastien ANNAN-PHAN a kol. The effect of large-scale anti-contagion policies on the COVID-19 pandemic. *Nature*, 2020, sv. 584, s. 262–267. Dostupné z: <https://doi.org/10.1038/s41586-020-2404-8>
- HUANG, Kristin. Chinese woman charged with organising protests during coronavirus lockdown. *South China Morning Post*, publikováno 19. 4. 2020. Dostupné z: <https://www.scmp.com/news/china/politics/article/3080590/coronavirus-lockdown-woman-charged-organising-protests-against>
- HUIZACHE, Dolores. Vacaciones de Semana Santa se adelantan y extienden por coronavirus. *Periódico AM*, publikováno 15. 3. 2020. Dostupné z: <https://www.am.com.mx/noticias/Vacaciones-de-Semana-Santa-se-adelantan-y-extienden-por-coronavirus-20200314-0021.html>
- HUMPHREYS, Adrian. Quarantine hotels on trial as Federal Court hears constitutional challenge of COVID restrictions. *National Post*, publikováno 1. 6. 2021. Dostupné z:

<https://nationalpost.com/news/canada/quarantine-hotels-on-trial-as-federal-court-hears-constitutional-challenge-of-covid-restrictions>

- Hundreds of thousands of Russian Covid patients named online „by mistake". *BBC News*, publikováno 9. 12. 2020. Dostupné z: <https://www.bbc.com/news/technology-55252652>
- IATA Calls on EU Countries to Harmonise Entry & Digital COVID-19 Certificate Requirements. *SchengenVisaInfo*, publikováno 3. 9. 2021. Dostupné z: <https://www.schengenvisa.info/news/iata-calls-on-eu-countries-to-harmonise-entry-digital-covid-19-certificate-requirements/>
- iNews — Police Filming Innocent Members of the Public With Drones and Putting It Online. *Big Brother Watch*, publikováno 27. 3. 2020. Dostupné z: <https://bigbrotherwatch.org.uk/2020/03/inews-police-filming-innocent-members-of-the-public-with-drones-and-putting-it-online/>
- International Air Services Act: Regulations: COVID-19 restrictions on the movement of air travel. *South African Government*, publikováno 18. 3. 2020. Dostupné z: <https://www.gov.za/documents/international-air-services-act-regulations-covid-19-restrictions-movement-air-travel-18>
- Italy announces lifting of Covid-19 travel restrictions from June 3. *France 24*, publikováno 16. 5. 2020. Dostupné z: <https://www.france24.com/en/20200516-italy-announces-lifting-of-covid-19-travel-restrictions-from-june-3>
- Italy extends „red zones" as number of Covid-19 cases hits new record. *France 24*, publikováno 14. 11. 2020. Dostupné z: <https://www.france24.com/en/europe/20201114-italy-extends-red-zones-as-record-number-of-new-cases-registered>
- Italy Reopens Its Borders for Residents of 14 Third-Countries – Imposes Quarantine. *Schengenvisa.info*, publikováno 2. 7. 2020. Dostupné z: <https://www.schengenvisa.info/news/italy-reopens-its-borders-for-residents-of-14-third-countries-imposes-quarantine/>
- Italy to start easing its Covid-19 lockdown as parliament debates recovery plan. *France 24*, publikováno 26. 4. 2021. Dostupné z: <https://www.france24.com/en/europe/20210426-italy-to-start-easing-its-covid-19-lockdown-as-parliament-debates-recovery-plan>
- Italy working on coronavirus tracing app to help lockdown exit. *Reuters*, publikováno 8. 4. 2020. Dostupné z: <https://www.reuters.com/article/us-health-coronavirus-italy-technology-idUSKCN21Q2XE>
- Italy: WHO Coronavirus Disease (COVID-19) Dashboard With Vaccination Data. *WHO*, citováno 15. 6. 2021. Dostupné z: <https://covid19.who.int>
- Italy's opposition parties flout social distancing rules at rally in Rome. *Reuters*, publikováno 2. 6. 2020. Dostupné z: <https://www.reuters.com/article/uk-health-coronavirus-italy-idUKKBN2391T5>
- Japan confirms first case of coronavirus that has infected dozens in China. *The Japan Times*, publikováno 16. 1. 2020. Dostupné z: <https://www.japantimes.co.jp/news/2020/01/16/national/science-health/japan-first-coronavirus-case/>
- Japan should cancel the Olympics and focus on controlling COVID-19, says prof. *CBC Radio*, publikováno 28. 5. 2021. Dostupné z: <https://www.cbc.ca/radio/asithappens/as-it-happens-friday-edition-1.6044261/japan-should-cancel-the-olympics-and-focus-on-controlling-covid-19-says-prof-1.6044466>
- Japan: Authorities introduce new COVID-19 measures in Tokyo November 28-December 17 /update 42 *GardaWorld*, publikováno 26. 11. 2020. Dostupné z: <https://www.garda.com/crisis24/news-alerts/403786/japan-authorities-introduce-new-covid-19-measures-in-tokyo-november-28-december-17-update-42>
- Japan: Cabinet Issues Orders Relating to Infectious Disease Control Act and Quarantine Act. *Library of Congress*, publikováno 11. 3. 2020. Dostupné z: <https://www.loc.gov/item/global-legal-monitor/2020-03-11/japan-cabinet-issues-orders-relating-to-infectious-disease-control-act-and-quarantine-act/>
- Japan's COVID-19 app failed to pass on some contact warnings. *Reuters*. publikováno 3. 2. 2021. Dostupné z: <https://www.reuters.com/article/us-health-coronavirus-japan-app-idUSKBN2A31BA>

- Joint statement of the Members of the European Council. *European Council*, publikováno 26. 3. 2020. Dostupné z: <https://www.consilium.europa.eu/media/43076/26-vc-euco-statement-en.pdf>
- JOURDAN, Adam, Nicolas MISCULIN, Eliana RASZEWSKI, Maxmilian HEATH. Argentina tightens Buenos Aires lockdown as coronavirus cases surge. *Reuters*, publikováno 26. 6. 2020. Dostupné z: <https://www.usnews.com/news/world/articles/2020-06-26/argentina-will-tighten-quarantine-in-and-around-buenos-aires-until-july-17>
- Judicial Inquiry Into Hotel Quarantine Program. *Premier of Victoria*, publikováno 2. 7. 2020. Dostupné z: <http://www.premier.vic.gov.au/judicial-inquiry-hotel-quarantine-program>
- Justin Trudeau's daily coronavirus update: „Enough is enough. Go home and stay home.“ *Macleans.ca*, publikováno 23. 3. 2020. Dostupné z: <https://www.macleans.ca/news/canada/justin-trudeau-daily-coronavirus-update-enough-is-enough-go-home-and-stay-home-full-transcript/>
- Kamery videonabludění v Moskvě vyjvíli boljeje 200 graždan, narušívšich režim samoizoljácii [orig. Камеры видеонаблюдения в Москве выявили более 200 граждан, нарушивших режим самоизоляции]. *TASS* [orig. TACC], publikováno 18. 3. 2020. Dostupné z: <https://tass.ru/obschestvo/8012841>
- KANG, Hyunjin, Soonaman KWON, Kim EUNKYOUNG. *COVID-19 health system response monitor: Republic of Korea*. New Delhi: World Health Organization Regional Office for South-East Asia, 2020. Dostupné z: <https://apps.who.int/iris/handle/10665/337371>
- KEARSLEY, Jonathan. COVIDSafe app detected just 17 contacts after millions spent. *9News*, publikováno 27. 10. 2020. Dostupné z: <https://www.9news.com.au/national/covid-safe-app-millions-spent-on-advertising/fd3456ce-0954-4f6f-a364-6f1f7d9923cb>
- KELION, Leo. Coronavirus: Moscow rolls out patient-tracking app. *BBC News*, publikováno 1. 4. 2020. Dostupné z: <https://www.bbc.com/news/technology-52121264>
- KHALID, Tuqa. Coronavirus: Saudi Arabia sets guidelines for malls, industrial sector, as it reopens. *Al Arabiya English*, publikováno 22. 5. 2020. Dostupné z: <https://english.alarabiya.net/coronavirus/2020/05/29/Coronavirus-Saudi-Arabia-sets-guidelines-for-malls-industrial-sector-as-it-reopens>
- KHALID, Tuqa. Saudi Arabia's measures to combat coronavirus since February: A timeline. *Al Arabiya English*, publikováno 24. 5. 2020. Dostupné z: <https://english.alarabiya.net/coronavirus/2020/05/24/Saudi-Arabia-s-measures-to-combat-coronavirus-since-February-A-timeline>
- KIERNAN, Samantha, Madeleine DEVITA. Think Global Health: Travel Restrictions on China due to COVID-19. *Council on Foreign Relations*, citováno k 16. 6. 2021. Dostupné z: <https://www.thinkglobalhealth.org/article/travel-restrictions-china-due-covid-19>
- KING, Jeff, Natalie BYROM. In: KING, Jeff, Octavio FERRAZ (eds.). *The Oxford Compendium of National Legal Responses to Covid-19*. Oxford University Press, 2021. Dostupné z: <https://oxcon.ouplaw.com/view/10.1093/law-occ19/law-occ19-e17>
- KLERK, Marize de. Drones Spread Word About COVID-19 in Rural South Africa. *VOA*, publikováno 28. 4. 2020. Dostupné z: https://www.voanews.com/a/covid-19-pandemic_drones-spread-word-about-covid-19-rural-south-africa/6188352.html
- KNAUS Christopher, Calla WAHLQUIST, Amy REMEIKIS. PM announces pubs, clubs and cinemas to close, schools stay open in stage one measures – as it happened. *The Guardian*, publikováno 1. 7. 2020. Dostupné z: <https://www.theguardian.com/world/live/2020/mar/22/coronavirus-updates-live-australia-nsw-victoria-qlld-tasmania-cases-government-stimulus-latest-update-news>
- Korea to use electronic bracelets on violators of self-isolation rules. *koreatimes*, publikováno 11. 4. 2020. Dostupné z: https://www.koreatimes.co.kr/www/nation/2021/12/356_287714.html
- KOVALČÍK, Michal. Role Ústavního soudu za pandemie v nouzovém stavu: aktivní hráč, nebo pasivní přihlížející. *Časopis pro právní vědu a praxi*, 2021, roč. 29, č. 3, s. 649–668. Dostupné z: <https://doi.org/10.5817/CPVP2021-3-9>
- KRAUS, Lukáš. Právní rámec boje s pandemií v Japonsku. *Právo a krize*, publikováno 4. 2. 2021. Dostupné z: <https://pravoakrize.net/pravni-ramec-boje-s-pandemi-v-japonsku/>

- KUBAL, Michal, Vojtěch GIBIŠ. *Pandemie*. Praha: Kniha Zlín, 2020.
- KUO, Lily. 'Lockdown is not over' for people of Wuhan, despite easing of restrictions. *The Guardian*, publikováno 11. 4. 2020. Dostupné z: <https://www.theguardian.com/world/2020/apr/12/wuhan-celebrates-its-liberation-as-covid-19-lockdown-ends>
- KUPFERSCHMIDT, Kai, Jon COHEN. China's aggressive measures have slowed the coronavirus. They may not work in other countries. *Science*, publikováno 2. 3. 2020. Dostupné z: <https://doi.org/10.1126/science.abb5426>
- La realidad del COVID-19: la impactante gráfica que muestra la saturación hospitalaria en el Valle de México vs. lo que habían proyectado. *infobae*, publikováno 10. 12. 2020. Dostupné z: <https://www.infobae.com/america/mexico/2020/12/10/la-realidad-del-covid-19-la->
- LAFRAMBOISE, Kalina. Nunavik under lockdown, flights cancelled to protect communities from coronavirus. *Global News*, publikováno 3. 4. 2020. Dostupné z: <https://globalnews.ca/news/6772756/quebec-nunavik-lockdown-coronavirus/>
- LAI, Shengjie, Nick W. RUKTANONCHAI, Liangcai ZHOU a kol. Effect of non-pharmaceutical interventions to contain COVID-19 in China. *Nature*, 2020, sv. 585, s. 410–413. Dostupné z: <https://doi.org/10.1038/s41586-020-2293-x>
- LAMA, Richard, Mark STEHLE. What's within 25km of your home in Melbourne? *The Age*, publikováno 9. 6. 2021. Dostupné z: <https://www.theage.com.au/national/victoria/what-s-within-25km-of-your-home-in-melbourne-20210609-p57zep.html>
- LANGFORD, Eleanor. Home Office Plans To Use Military-Grade Drones To Pursue Suspects And Monitor Protests Are Raising Privacy Concerns. *Politics Home*, publikováno 17. 9. 2020. Dostupné z: <https://www.politicshome.com/news/article/military-grade-drones-home-office>
- LASCHON, Eliza. New COVID-19 restrictions on travel within WA as big queues form on WA/SA border ahead of closure. *ABC News*, publikováno 24. 3. 2020. Dostupné z: <https://www.abc.net.au/news/2020-03-24/perth-stadium-becomes-coronavirus-hq-wa-travel-warnings-issued/12085616>
- Latest Coronavirus News From Japan. *Inside Japan*, citováno k 16. 6. 2021. Dostupné z: <https://www.insidejapantours.com/covid-19-latest-coronavirus-news-from-japan/>
- LATYPOVA, Leyla. Russia's Response to the Coronavirus: The 2020 Timeline. *The Moscow Times*, publikováno 21. 12. 2020. Dostupné z: <https://www.themoscowtimes.com/2020/12/21/russias-response-to-the-coronavirus-the-2020-timeline-a72420>
- Le nuove restrizioni decise dal governo. *Il Post*, publikováno 20. 3. 2020. Dostupné z: <http://www.ilpost.it/2020/03/20/ordinanza-coronavirus-attivita-sportiva-correre/>
- LEDSOM, Alex. Third Wave Proving Hard To Stem: March EU Travel Restrictions, Covid-19 Test Requirements, Quarantine By Country. *Forbes*, publikováno 17. 3. 2021. Dostupné z: <https://www.forbes.com/sites/alexledsom/2021/03/17/third-wave-proving-hard-to-stem-march-eu-travel-restrictions-covid-19-test-requirements-quarantine-by-country/>
- LEE, Seokmin, Tae-Ho KIM. South Korea's Combating COVID-19 Under the Rule of Law. *Verfassungsblog*, publikováno 8. 4. 2021. Dostupné z: <https://verfassungsblog.de/south-koreas-combating-covid-19-under-the-rule-of-law/>
- LI, You, Harry CAMPBELL, Durga KULKARNI a kol. The temporal association of introducing and lifting non-pharmaceutical interventions with the time-varying reproduction number of SARS-CoV-2: a modelling study across 131 countries. *The Lancet Infectious Diseases*, 2021, roč. 21, č. 2, s. 193–202. Dostupné z: [https://doi.org/10.1016/S1473-3099\(20\)30785-4](https://doi.org/10.1016/S1473-3099(20)30785-4)
- LIANG, Fan. COVID-19 and Health Code: How Digital Platforms Tackle the Pandemic in China. *Social Media + Society*, 2020, roč. 6, č. 3, s. 1–4. Dostupné z: <https://doi.org/10.1177/2056305120947657>
- LINTHICUM, Kate. Mexico's president appears unfazed by coronavirus crisis. *Los Angeles Times*, publikováno 19. 3. 2020. Dostupné z: <https://www.latimes.com/world-nation/story/2020-03-19/as-mexican-peso-collapses-over-coronavirus-threat-criticism-falls-on-president-lopez-obrador>

- LIPTON, Eric. The 'Red Dawn' Emails: 8 Key Exchanges on the Faltering Response to the Coronavirus. *The New York Times*, publikováno 11. 4. 2020. Dostupné z: <https://www.nytimes.com/2020/04/11/us/politics/coronavirus-red-dawn-emails-trump.html>
- LÓPEZ, Mariana. Mexico launches app to provide official information on coronavirus. *Contxto*, publikováno 3. 4. 2020. Dostupné z: <https://contxto.com/en/mexico/mexico-launches-app-provide-official-information-coronavirus/>
- MAGEIT, Sara. France launches new contact tracing app, TousAntiCovid. *Healthcare IT News*, publikováno 26. 10. 2020. Dostupné z: <https://www.healthcareitnews.com/news/emea/france-launches-new-contact-tracing-app-tousanticovid>
- MAKARYCHEV, Andrey, Maria GOES, Anna KUZNETSOVA. The Covid Biopolitics in Russia: Putin's Sovereignty versus Regional Governmentality. *Czech Journal of International Relations*, 2020, roč. 55, č. 4, s. 31–47. Dostupné z: <https://doi.org/10.32422/mv-cjir.1729>
- MANICA, Mattia, Giorgio GUZZETTA, Flavia RICCARDO a kol. Effectiveness of regional restrictions in reducing SARS-CoV-2 transmission during the second wave of COVID-19, Italy (preprint). *MedRxiv*, 2021, 2021.01.10.21249532. Dostupné z: <https://doi.org/10.1101/2021.01.10.21249532>
- Mapa del coronavirus en México 26 de noviembre: con más de 10,000 contagios por segundo día consecutivo, alertan por saturación hospitalaria. *infobae*, publikováno 26. 11. 2020. Dostupné z: <https://www.infobae.com/america/mexico/2020/11/26/mapa-del-coronavirus-en-mexico-26-de-noviembre-con-mas-de-10000-contagios-por-segundo-dia-consecutivo-alertan-por-saturacion-hospitalaria/>
- MAREŠ, Miroslav, Daniel NOVÁK. *Ústavní zákon o bezpečnosti České republiky. Komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2019.
- MARI, Angelica. Brazil integrates Apple-Google exposure notification tech into coronavirus app. *ZDNet*, publikováno 5. 8. 2020. Dostupné z: <https://www.zdnet.com/article/brazil-integrates-apple-google-exposure-notification-tech-into-coronavirus-app/>
- MARI, Angelica. Brazil introduces surveillance tech to slow the spread of coronavirus. *ZDNet*, publikováno 27. 3. 2020. Dostupné z: <https://www.zdnet.com/article/brazil-introduces-surveillance-tech-to-slow-the-spread-of-coronavirus/>
- MARKOWICZ, Benjamin. Responsabilité pénale des Ministres devant la Cour de Justice de la République, l'« affaire du COVID-19 » : les dés sont-ils pipés? *Village de la Justice*, publikováno 29. 4. 2020. Dostupné z: <https://www.village-justice.com/articles/responsabilite-penale-des-ministres-devant-cour-justice-republique-affaire,35051.html>
- MARTÍNEZ, Laura. Contact Tracing and Personal Data Protection Face Off in Mexico City. *Slate*, publikováno 23. 11. 2020. Dostupné z: <https://slate.com/technology/2020/11/mexico-city-qr-code-contact-tracing-program-coronavirus.html>
- MARTINS, Valéria. Casos de pacientes com coronavírus sobe para 197 em SC e governo prorroga quarentena. *G1*, publikováno 29. 3. 2020. Dostupné z: <https://g1.globo.com/sc/santa-catarina/noticia/2020/03/29/casos-de-pacientes-com-coronavirus-sobe-para-197-em-sc-e-governo-prorroga-quarentena.ghtml>
- MASUABI, Queenin. Bheki Cele: 'I wish alcohol ban could be extended beyond lockdown'. *Citypress*, publikováno 5. 4. 2020. Dostupné z: <https://www.news24.com/citypress/News/bheki-cele-i-wish-alcohol-ban-could-be-extended-beyond-lockdown-20200405>
- MASWENENG, Kgaugelo. Police help Cape bottle stores move stock as looting spreads to food shops. *TimesLIVE*, publikováno 14. 4. 2020. Dostupné z: <https://www.timeslive.co.za/news/south-africa/2020-04-14-police-help-cape-bottle-stores-move-stock-as-looting-spreads-to-food-shops>
- MCGOWAN, Michael, Amy REMEKIS. Victoria announces Melbourne to return to lockdown – as it happened. *The Guardian*, publikováno 8. 7. 2020. Dostupné z: <https://www.theguardian.com/world/live/2020/jul/07/coronavirus-australia-live-news-army-adf-nsw-victoria-border-lockdown-covid-19-police>

- MCKERNAN, Bethan. Turkey resists calls for tougher measures to tackle Covid-19 surge. *The Guardian*, publikováno 4. 11. 2020. Dostupné z: <https://www.theguardian.com/world/2020/nov/04/turkey-resists-calls-tougher-measures-tackle-covid-19-surge>
- MCOWAN, Gavin. Samba and caipirinhas: how to celebrate Rio's cancelled carnival online. *The Guardian*, publikováno 12. 2. 2021. Dostupné z: <http://www.theguardian.com/travel/2021/feb/12/how-to-celebrate-rio-carnival-2021-virtual-guide-music-books-films>
- MEAKER, Morgan. Are Governments Sacrificing Privacy to Fight the Coronavirus Pandemic? *World Politics Review*, publikováno 14. 4. 2020. Dostupné z: <https://www.worldpoliticsreview.com/articles/28682/coronavirus-contact-tracing-and-the-right-to-privacy-in-a-pandemic>
- Melbourne anti-lockdown protest sees around 400 demonstrators arrested and fined. *ABC News*, publikováno 3. 11. 2020. Dostupné z: <https://www.abc.net.au/news/2020-11-03/melbourne-anti-lockdown-protest-sees-over-400-protesters-arrest/12845120>
- México: Protesta contra retén por COVID termina en tiroteo. *AP NEWS*, publikováno 30. 4. 2020. Dostupné z: <https://apnews.com/article/cfcb0c1a9718e9f62b05c1a67399398b>
- MHP leader criticizes CHP head Kılıçdaroğlu for his remarks in support of medical association. *Turkey News*, publikováno 23. 9. 2020. Dostupné z: <https://www.hurriyetdailynews.com/mhp-leader-criticizes-chp-head-kilicdaroglu-for-his-remarks-in-support-of-medical-association-158519>
- MIGLANI, Sanjeev, Rupam JAIN. India extends world's biggest lockdown, ignites protest by migrant workers. *Reuters*, publikováno 14. 4. 2020. Dostupné z: <https://www.reuters.com/article/us-health-coronavirus-southasia-idUSKCN21W0HI>
- Military Aid to Civil Authorities: The COVID Support Force. *Medium*, publikováno 19. 3. 2020. Dostupné z: <https://medium.com/voices-of-the-armed-forces/military-aid-to-civil-authorities-the-covid-support-force-acd80ec70099>
- Mincifry razrabotalo priloženije dlja otslezhivanija kontaktov s COVID-19 [orig. Минцифры разработало приложение для отслеживания контактов с COVID-19]. *Rossijskaja gazeta* [orig. Российская газета], publikováno 17. 11. 2020. Dostupné z: <https://rg.ru/2020/11/17/mincifry-razrabotalo-prilozhenie-dlia-otslezhivaniia-kontaktov-s-covid-19.html>
- MISCULIN, Nicolás. Argentina announces „circuit-breaker" lockdown as pandemic rages. *Reuters*, publikováno 21. 5. 2021. Dostupné z: <https://www.reuters.com/world/americas/argentina-tighten-lockdown-pandemic-rages-sources-say-2021-05-20/>
- Mission Statement. *LightSared*. Dostupné z: <https://www.lightsared.org.za/mission>
- MOCHAN, Kit. There are eight reasons why you can still travel between WA's regions under new border closures. *ABC News*, publikováno 1. 4. 2020. Dostupné z: <https://www.abc.net.au/news/2020-04-01/coronavirus-travel-restrictions-in-wa-toughest-in-australia/12108868>
- MOH Confirms that the Results of Preliminary Tests for 10 Saudi Students Coming From Chinese City Wuhan are Negative. *Saudi Press Agency*, publikováno 3. 2. 2020. Dostupné z: <https://www.spa.gov.sa/viewstory.php?lang=en&newsid=2029780>
- MONAGAS, Magdalena Rochi, Nahuel MAISLEY, Maricel ASAR a kol. Argentina: Legal Response to Covid-19. In: KING, Jeff, Octavio FERRAZ (eds.). *The Oxford Compendium of National Legal Responses to Covid-19*. Oxford University Press, 2021. Dostupné z: <https://oxcon.ouplaw.com/view/10.1093/law-occ19/law-occ19-e21>
- MORRIS, Steven. What are the rules of Wales's circuit breaker coronavirus lockdown? *The Guardian*, publikováno 19. 10. 2020. Dostupné z: <https://www.theguardian.com/uk-news/2020/oct/19/rules-wales-circuit-breaker-coronavirus-lockdown>
- MORRISON, Scott, Greg HUNT, Brendan MURPHY. Joint Media Release: Advice on Coronavirus. *Parliament of Australia*, publikováno 13. 3. 2020. Dostupné z: https://parlinfo.aph.gov.au/parlInfo/download/media/pressrel/7243285/upload_binary/7243285.pdf;fileType=application%2Fpdf#search=%22media/pressrel/7243285%22

- Moscow Mayor: Return to Full Lockdown 'Impossible'. *The Moscow Times*, publikováno 19. 10. 2020. Dostupné z: <https://www.themoscowtimes.com/2020/10/19/moscow-mayor-return-to-full-lockdown-impossible-a71789>
- Most of Italy ordered under partial lockdown to stem new Covid-19 wave. *France 24*, publikováno 12. 3. 2021. Dostupné z: <https://www.france24.com/en/europe/20210312-italy-faces-new-covid-19-restrictions-amid-new-infection-wave>
- MUFTI, Riza Roidila. Explainer: What's allowed and what's not in Indonesia's 'mudik' ban. *The Jakarta Post*, publikováno 29. 4. 2020. Dostupné z: <https://www.thejakartapost.com/news/2020/04/29/explainer-whats-allowed-and-whats-not-in-indonesias-mudik-ban.html>
- MYERS, Steven Lee. Facing New Outbreaks, China Places Over 22 Million on Lockdown. *The New York Times*, publikováno 13. 1. 2021. Dostupné z: <https://www.nytimes.com/2021/01/13/world/asia/china-covid-lockdown.html>
- NAAR, Ismaeel. Coronavirus: Saudi Arabia imposes 24-hour curfew in several cities, including Riyadh. *Al Arabiya English*, publikováno 6. 4. 2020. Dostupné z: <https://english.alarabiya.net/News/gulf/2020/04/06/Coronavirus-Saudi-Arabia-imposes-24-hour-curfew-in-several-cities-including-Riyadh>
- NALLY, Alicia. Victoria will enforce a local lockdown for 10 postcodes from Thursday. This is how it will work. *ABC News*, publikováno 30. 6. 2020. Dostupné z: <https://www.abc.net.au/news/2020-06-30/victorias-coronavirus-outbreak-prompts-stay-at-home-order/12407518>
- Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2021/954 ze dne 14. 6. 2021 o rámci pro vydávání, ověřování a uznávání interoperabilních certifikátů o očkování, o testu a o zotavení v souvislosti s onemocněním COVID-19 (digitální certifikát EU COVID) ve vztahu ke státním příslušníkům třetích zemí s oprávněným pobytem nebo bydlištěm na území členských států během pandemie COVID-19. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:32021R0954&from=CS>
- NAZZARO, Sergio, Lyes TAGZIRIA a Rugerro SCATURRO. Lockdown in lock-up: Italy's prison system has been plunged into crisis by the pandemic – and by the mafia. *Global Initiative*, publikováno 20. 5. 2020. Dostupné z: <https://globalinitiative.net/analysis/italy-prisons-covid/>
- NECHEPURENKO, Ivan, Andrew, HIGGINS. Putin Pushes Through Referendum Even as Virus Surges in Russia. *The New York Times*, publikováno 29. 6. 2020. Dostupné z: <https://www.nytimes.com/2020/06/29/world/europe/coronavirus-russia-putin-referendum.html>
- NEDER MEYER, Emilio Peluso, Thomas BUSTAMANTE. Judicial Responses to Bolsonarism: The Leading Role of the Federal Supreme Court. *Verfassungsblog*, publikováno 16. 6. 2020. Dostupné z: <https://verfassungsblog.de/judicial-responses-to-bolsonarism-the-leading-role-of-the-federal-supreme-court/>
- Nelson Mandela Bay Declared a Coronavirus Hotspot. *South African Government*. Dostupné z: https://www.gov.za/sites/default/files/gcis_speech/hotspot-declaration.pdf
- NESSI, Hernan, Argentine court orders city schools in Buenos Aires to open despite COVID-19 surge. *Reuters*, publikováno 19. 4. 2021. Dostupné z: <https://www.reuters.com/world/americas/argentine-court-orders-city-schools-buenos-aires-open-despite-covid-19-surge-2021-04-19/>
- New rules on social distancing: Merkel announces nine-point plan to stop spread of coronavirus. *General-Anzeiger*, publikováno 23. 3. 2020. Dostupné z: https://ga.de/ga-english/news/merkel-announces-nine-point-plan-to-stop-spread-of-coronavirus_aid-49701739
- NHS Covid-19. *gov.wales*. Dostupné z: <https://gov.wales/nhs-covid-19-app>
- NI enters two-week circuit breaker lockdown. *ITV*, publikováno 27. 10. 2020. Dostupné z: <https://www.itv.com/news/utv/2020-11-27/ni-enters-two-week-circuit-breaker-lockdown>
- NI NYOMAN, Wira. What to know before using PeduliLindungi surveillance app, according to cybersecurity expert. *The Jakarta Post*, publikováno 21. 4. 2020. Dostupné z: <https://www.thejakartapost.com/life/2020/04/21/what-to-know-before-using-pedulilindungi-surveillance-app-according-to-cybersecurity-expert.html>

- NICKLE, David. Ousted PC MPP Roman Baber accuses the province of „nitpicking" his claims. *Toronto.com*, publikováno 15. 1. 2021. Dostupné z: <https://www.toronto.com/news-story/10309609-ousted-pc-mpp-roman-baber-accuses-the-province-of-nitpicking-his-claims/>
- NICOLINI, Lorenzo. La „Marcia su Roma" a Piazza Venezia: ‚Il virus è un trucco'. Identificati 70 manifestanti. *RomaToday*, publikováno 30. 5. 2020. Dostupné z: <https://www.romatoday.it/cronaca/manifestazione-roma-cosa-e-successo-oggi-30-maggio-2020.html>
- NORMILE, Dennis. Coronavirus cases have dropped sharply in South Korea. What's the secret to its success? *Science*, publikováno 17. 3. 2020. Dostupné z: <https://doi.org/10.1126/science.abb7566>
- NORWOOD, Candice. Most states have issued stay-at-home orders, but enforcement varies widely. *PBS NewsHour*, publikováno 3. 4. 2020. Dostupné z: <https://www.pbs.org/newshour/politics/most-states-have-issued-stay-at-home-orders-but-enforcement-varies-widely>
- Notices of Arrival Restrictions Due to Coronavirus. *Homeland Security*, publikováno 2. 2. 2020. Dostupné z: <https://www.dhs.gov/publication/notices-arrival-restrictions-coronavirus>
- NSW border with Victoria to close from Wednesday as Daniel Andrews announces 127 new coronavirus cases in the state. *ABC News*, publikováno 6. 7. 2020. Dostupné z: <https://www.abc.net.au/news/2020-07-06/victoria-nsw-border-to-close-over-coronavirus-fears/12424686>
- Nuevo cacerolazo en rechazo a la liberación de presos en varios barrios porteños y del conurbano bonaerense. *infobae*, publikováno 3. 5. 2020. Dostupné z: <https://www.infobae.com/politica/2020/05/03/nuevo-cacerolazo-en-rechazo-a-la-liberacion-de-presos-en-varios-barrios-portenos-y-del-conurbano-bonaerense/>
- OGILVIE, Megan. How a Toronto hospital handled Canada's first COVID-19 case: 'We didn't know this was a moment in history'. *OurWindsor.ca*, publikováno 25. 7. 2020. Dostupné z: <https://www.ourwindsor.ca/news-story/10124148-how-a-toronto-hospital-handled-canada-s-first-covid-19-case-we-didn-t-know-this-was-a-moment-in-history-/>
- OLIVER, Thomas R., Wisconsin's Response to the Coronavirus: The August Update (2020). *Cambridge Core Blog*, publikováno 10. 4. 2020. Dostupné z: <https://www.cambridge.org/core/blog/2020/04/10/wisconsins-response-to-the-coronavirus-pandemic/>
- OLTERMANN, Philip. Merkel announces plans to reopen schools and shops in Germany. *The Guardian*, publikováno 15. 4. 2020. Dostupné z: <https://www.theguardian.com/world/2020/apr/15/angela-merkel-announces-plans-reopen-schools-shops-germany-coronavirus-lockdown>
- OLTERMANN, Philip. Merkel forced to postpone plans to tighten lockdown rules. *The Guardian*, publikováno 16. 11. 2020. Dostupné z: <https://www.theguardian.com/world/2020/nov/16/merkel-germany-soft-covid-lockdown-chancellor-social-interaction>
- ONO, Tomoya, Shigenori MATSUI. Japan: Keeping the Death Toll to the Minimum. In: RAMRAJ, Victor Vridar (ed.). *COVID-19 in Asia: law and policy contexts*. New York: Oxford University Press, 2021, s. 147–160.
- OR, Zeynep. France's Response to the Coronavirus. *Cambridge Core Blog*, publikováno 6. 4. 2020. Dostupné z: <https://www.cambridge.org/core/blog/2020/04/06/frances-response-to-the-coronavirus-pandemic/>
- OSUMI, Magdalena. How Japan tracks arrivals from abroad to curb the spread of new virus strains. *The Japan Times*, publikováno 29. 3. 2021. Dostupné z: <https://www.japantimes.co.jp/news/2021/03/29/national/japan-coronavirus-tracking-app/>
- Our plan to rebuild: The UK Government's COVID-19 recovery strategy. *GOV.UK*, publikováno 24. 6. 2020. Dostupné z: <https://www.gov.uk/government/publications/our-plan-to-rebuild-the-uk-governments-covid-19-recovery-strategy/our-plan-to-rebuild-the-uk-governments-covid-19-recovery-strategy>
- PALMA, Stefanie. Indonesia on edge of 'catastrophe' as Covid cases hit record. *Financial Times*, publikováno 1. 7. 2021. Dostupné z: <https://www.ft.com/content/d4b737b4-1575-456f-b21c-80d344bc43f7>

- Pandemic COVID-19 all countries: avoid non-essential travel outside Canada. *Government of Canada*, citováno k 16. 6. 2021. Dostupné z: <https://travel.gc.ca/travelling/health-safety/travel-health-notices/221>
- Pandemický plán České republiky. 2011. Dostupné z: https://www.vlada.cz/assets/ppov/brs/dokumenty/Pandemicky_plan_CR.pdf
- PANGESTIKA, Dyaning. What you need to know about Indonesia's newest COVID-19 restrictions. *The Jakarta Post*, publikováno 14. 1. 2021. Dostupné z: <https://www.thejakartapost.com/news/2021/01/14/what-you-need-to-know-about-indonesias-newest-covid-19-restrictions.html>
- PATERLINI, Marta. Covid:19: Italy has wasted the sacrifices of the first wave, say experts. *The British Medical Journal*, 2020, sv. 371, m4279. Dostupné z: <https://doi.org/10.1136/bmj.m4279>
- PATRO, Binod, Tripathy Jaya PRASAD a Kashyap RAHMI. Epidemic diseases act 1897, India: Whether sufficient to address the current challenges? *Journal of Mahatma Gandhi Institute of Medical Sciences*, 2013, roč. 18, č. 2, s. 109–111. Dostupné z: <https://doi.org/10.4103/0971-9903.117796>
- PERRA, Nicola. Non-pharmaceutical interventions during the COVID-19 pandemic: A review. *Physics Reports*, 2021, sv. 913, s. 1–52. Dostupné z: <https://doi.org/10.1016/j.physrep.2021.02.001>
- PETRY, Lukas. Corona-Krise: Ausgangsbeschränkungen: Was gilt wo? *ZDF*, publikováno 6. 4. 2020. Dostupné z: <https://www.zdf.de/uri/3d7d87ad-8021-47cd-b105-bb64fdbfe195>
- Phase Two: What changes in Italy from May 4th? *The Local*, publikováno 4. 5. 2020. Dostupné z: <https://www.thelocal.it/20200504/phase-two-what-changes-in-italy-from-may-4th/>
- PHILLIPS, Tom, Caio BARRETTO BRISO. Judge orders Bolsonaro to resume publishing Brazil Covid-19 data. *The Guardian*, publikováno 9. 6. 2020. Dostupné z: <https://www.theguardian.com/world/2020/jun/09/judge-orders-bolsonaro-to-resume-publishing-brazil-covid-19-data>
- Piden suspender actividades judiciales por coronavirus. *El Sol de México*, publikováno 16. 3. 2020. Dostupné z: <https://www.elsoldemexico.com.mx/mexico/piden-suspender-actividades-en-juzgados-y-tribunales-por-coronavirus-covid-19-mexico-contagios-pandemia-epidemia-4976721.html>
- PIETROMARCHI, Virginia. COVID: In Italy, the second wave is now as deadly as the first. *Aljazeera*, publikováno 25. 12. 2020. Dostupné z: <https://www.aljazeera.com/news/2020/12/25/why-is-italy-going-thought-a-deadly-wave-again>
- Press Information Bureau Government of India, Extension of Lockdown for further period of Two Weeks with effect from 4. May, 2020. *Government of India*, publikováno 1. 5. 2020. Dostupné z: https://www.mha.gov.in/sites/default/files/press%20release_0.pdf
- Prime Minister's statement on coronavirus (COVID-19): 10 May 2020. *GOV.UK*, publikováno 10. 5. 2020. Dostupné z: <https://www.gov.uk/government/speeches/pm-address-to-the-nation-on-coronavirus-10-may-2020>
- Protesters in Buenos Aires decry COVID vaccine scandal. *euronews*, publikováno 28. 2. 2021. Dostupné z: <https://www.euronews.com/2021/02/28/people-take-to-streets-in-buenos-aires-to-protest-covid-vaccine-scandal>
- Protests against COVID health pass held across Europe. *euronews*, publikováno 8. 8. 2021. Dostupné z: <https://www.euronews.com/2021/08/08/protesters-demonstrating-across-europe-against-vaccination-and-the-health-pass>
- Protests over responses to the COVID-19 pandemic (verze k 7. 6. 2021). *Wikipedia: The Free Encyclopedia*, 2021. Dostupné z: https://en.wikipedia.org/w/index.php?title=Protests_over_responses_to_the_COVID-19_pandemic&oldid=1027389270
- *Public Health (COVID-19 Northern Beaches) Order 2020*. Dostupné z: [https://legislation.nsw.gov.au/file/Public%20Health%20\(COVID-19%20Northern%20Beaches\)%20Order%202020.pdf](https://legislation.nsw.gov.au/file/Public%20Health%20(COVID-19%20Northern%20Beaches)%20Order%202020.pdf)

- PURANAM, Elizabeth. India's migrant workers protest against lockdown extension. *Aljazeera*, publikováno 15. 4. 2020. Dostupné z: <https://www.aljazeera.com/videos/2020/4/15/indias-migrant-workers-protest-against-lockdown-extension>
- RADWAN, Rawan. New Saudi health alert after virus cases surge. *Arab News*, publikováno 31. 1. 2021. Dostupné z: <https://arab.news/8gufr>
- RASZEWSKI, Eliana. Argentina closes schools, imposes curfew in Buenos Aires as COVID-19 cases spike. *Reuters*, publikováno 15. 4. 2021. Dostupné z: <https://www.reuters.com/world/americas/argentine-president-cleared-following-bout-covid-19-2021-04-15/>
- REGENCIA, Ted, Usaid SIDDIQUI, Mersiha GADZO. Turkey tightens restrictions to fight coronavirus: Live updates. *Al Jazeera*, publikováno 3. 4. 2020. Dostupné z: <https://www.aljazeera.com/news/2020/4/3/turkey-tightens-restrictions-to-fight-coronavirus-live-updates>
- Regione rossa, arancione o gialla: ecco cosa si può fare (e cosa no). *La Repubblica*, publikováno 4. 11. 2020. Dostupné z: https://www.repubblica.it/politica/2020/11/04/news/scheda_dpcm_covid-273036534/
- Regulations for Enforcement of Quarantine Act. Dostupné z: <https://covidlawlab.org/item/regulations-for-enforcement-of-quarantine-act/>
- REIDY, Aisling. Turkey Resumes its Crackdown on Student Protesters. *Human Rights Watch*, publikováno 2. 4. 2021. Dostupné z: <https://www.hrw.org/news/2021/04/02/turkey-resumes-its-crackdown-student-protesters>
- RELPH, Natasha Khullar. India's coronavirus lockdown has also hit Indians travelling overseas. *South China Morning Post*, publikováno 14. 4. 2020. Dostupné z: <https://www.scmp.com/week-asia/health-environment/article/3079883/how-indias-coronavirus-border-closures-and-lockdown>
- REVERDOSA, Marcia, Rodrigo PEDROSO. Brazilians take to the streets demanding Bolsonaro's impeachment and better vaccine access. *CNN*, publikováno 30. 5. 2021. Dostupné z: <https://edition.cnn.com/2021/05/30/americas/brazil-bolsonaro-covid-protests-intl-hnk/index.html>
- Review of Canada's Initial Response to the COVID-19 PANDEMIC. *Canadian Public Health Association*, 2021. Dostupné z: <https://www.cpha.ca/sites/default/files/uploads/policy/positionstatements/2021-02-covid-19-initial-review-e.pdf>
- RICARD, Julie, Juliano MEDEIROS. Using misinformation as a political weapon: COVID-19 and Bolsonaro in Brazil. *Harvard Kennedy School Misinformation Review*, 2020, roč. 1, č. 2, s. 1–8. Dostupné z: <https://doi.org/10.37016/mr-2020-013>
- Río de Janeiro usa drones con altavoces para dispersar las aglomeraciones durante la pandemia. *La Vanguardia*, publikováno 15. 4. 2020. Dostupné z: <https://www.lavanguardia.com/internacional/20200415/48547778010/rio-janeiro-usa-drones-altavoces-dispersar-aglomeraciones-pandemia.html>
- Rozhodnutí Corte Suprema de Justicia de la Nación ze dne 4. 5. 2021 ve věci CSJ 567/2021. Dostupné z: <https://sjconsulta.csjn.gov.ar/sjconsulta/documentos/verUnicoDocumentoLink.html?idAnalisis=766096&cache=1626066065949>
- Russia Reintroduces Coronavirus Restrictions: All You Need to Know. *The Moscow Times*, publikováno 22. 6. 2021. Dostupné z: <https://www.themoscowtimes.com/2021/06/22/russia-reintroduces-coronavirus-restrictions-all-you-need-to-know-a74293>
- Russia to Ground All International Flights Over Coronavirus. *The Moscow Times*, publikováno 26. 3. 2020. Dostupné z: <https://www.themoscowtimes.com/2020/03/26/russia-to-ground-all-international-flights-over-coronavirus-a69754>
- Russia uses facial recognition to tackle virus. *BBC News*, publikováno 4. 4. 2020. Dostupné z: <https://www.bbc.com/news/av/world-europe-52157131>
- San Juan, la primera provincia en volver a clases: cómo es el protocolo que se aplicará desde hoy. *infobae*, publikováno 10. 8. 2020. Dostupné z: <https://www.infobae.com/politica/2020/08/10/san-juan-la-primera-provincia-en-volver-a-clases-como-es-el-protocolo-que-se-aplicara-desde-hoy/>

- SÁNCHEZ-TALANQUER, Mariano. Mexico's Response to COVID-19: A Case Study. *Institute for Global Health Science*, 2021. Dostupné z: <https://globalhealthsciences.ucsf.edu/sites/globalhealthsciences.ucsf.edu/files/mexico-covid-19-case-study-english.pdf>
- SANGAL, Adivi. India Covid-19: Calls are growing for another national lockdown. That's not realistic. *CNN*, publikováno 17. 5. 2021. Dostupné z: <https://edition.cnn.com/2021/05/17/asia/india-second-coronavirus-wave-lockdown-intl-hnk/index.html>
- Sao Paulo governor announces two-week quarantine. *Medical Xpress*, publikováno 21. 3. 2020. Dostupné z: <https://medicalxpress.com/news/2020-03-sao-paulo-governor-two-week-quarantine.html>
- SARKAR, Gaurav. Mumbai: When can we return to our parks, asks Mira Bhayandar locals. *Mid-day*, publikováno 3. 10. 2020. Dostupné z: <https://www.mid-day.com/mumbai/mumbai-news/article/COVID-19-Mumbais-very-own-anti-maskers-are-here-23022303>
- SARS-CoV-2 Variant Classifications and Definitions. *Centre for Disease Control and Prevention*, citováno k 15. 6. 2021. Dostupné z: <https://www.cdc.gov/coronavirus/2019-ncov/variants/variant-info.html#Consequence>
- Saudi Arabia imposes 24-hour curfew in Riyadh and other cities. *Reuters*, publikováno 6. 4. 2020. Dostupné z: <https://www.reuters.com/article/us-health-coronavirus-saudi-curfew-idUSKBN21O2P9>
- Saudi Arabia: Authorities implement 24-hour curfew on two districts in Jizan province April 17 /update 28. *GardaWorld*, publikováno 18. 4. 2020. Dostupné z: <https://www.garda.com/fr/crisis24/alertes-de-securite/333826/saudi-arabia-authorities-implement-24-hour-curfew-on-two-districts-in-jizan-province-april-17-update-28>
- Saudi Arabia: Government suspends travel to the EU and other countries March 12 /update 13. *GardaWorld*, publikováno 12. 3. 2020. Dostupné z: <https://www.garda.com/crisis24/news-alerts/322011/saudi-arabia-government-suspends-travel-to-the-eu-and-other-countries-march-12-update-13>
- Saudi Arabia: the latest coronavirus counts, charts and maps. *Reuters*, citováno k 17. 6. 2021. Dostupné z: <https://graphics.reuters.com/world-coronavirus-tracker-and-maps/countries-and-territories/saudi-arabia/>
- SAUER, Pjotr, Evan, GERSHKOVICH. Russia Is Boasting About Low Coronavirus Deaths. The Numbers Are Deceiving. *The Moscow Times*, publikováno 14. 5. 2020. Dostupné z: <https://www.themoscowtimes.com/2020/05/08/russia-is-boasting-about-low-coronavirus-deaths-the-numbers-are-deceiving-a70220>
- SAUER, Pjotr. 'We're in Hell': Russia's Second Wave of Covid-19 Is Catching the Regions Off Guard. *The Moscow Times*, publikováno 25. 10. 2020. Dostupné z: <https://www.themoscowtimes.com/2020/10/27/were-in-hell-russias-second-wave-of-covid-19-is-catching-the-regions-off-guard-a71851>
- SAURER, Johannes. COVID-19 and Cooperative Administrative Federalism in Germany. *The Regulatory Review*, publikováno 13. 5. 2020. Dostupné z: <https://www.theregreview.org/2020/05/13/saurer-covid-19-cooperative-administrative-federalism-germany/>
- SAYED, Anwar A. The Progressive Public Measures of Saudi Arabia to Tackle Covid-19 and Limit Its Spread. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 2021, roč. 18, č. 2, 783. Dostupné z: <https://doi.org/10.3390/ijerph18020783>
- SCHMALL, Emily, Karan Deep SINGH a Harry KUMAR. Delhi Reopens a Crack Amid Uncertain Economic Prospects for India. *The New York Times*, publikováno 31. 5. 2021. Dostupné z: <https://www.nytimes.com/2021/05/31/world/asia/india-covid.html>
- SCHOFIELD, Kevin. Boris Johnson faces Commons rebellion over coronavirus emergency powers bill. *Politics Home*, publikováno 21. 3. 2020. Dostupné z: <https://www.politicshome.com/news/article/boris-johnson-faces-commons-rebellion-over-coronavirus-emergency-powers-bill>

- Sdělení Komise Evropskému parlamentu, Evropské radě a Radě. COVID-19: dočasné omezení cest, jež nejsou nezbytně nutné, do EU. *Evropská komise*, publikováno 16. 3. 2020. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:52020DC0115&from=EN>
- Secretary Pompeo Announces New U.S-Mexico Border Travel Restrictions. *C-SPAN*, publikováno 20. 3. 2020. Dostupné z: <https://www.c-span.org/video/?c4862409/secretary-pompeo-announces-us-mexico-border-travel-restrictions>
- SEGRETI, Giulia. Italy might revamp COVID-19 tracing app for vaccine passports. *Reuters*, publikováno 13. 4. 2021. Dostupné z: <https://www.reuters.com/world/europe/italy-might-revamp-covid-19-tracing-app-vaccine-passports-2021-04-13>
- ŞEN, Dilek. Esnaf eylemde: Ölmek de batmak da istemiyoruz. *Bianet*, publikováno 23. 3. 2020. Dostupné z: <https://www.bianet.org/bianet/saglik/234886-esnaf-eylemde-olmek-de-batmak-da-istemiyoruz>
- SEONG, Hye, Hak Jun HYUN, Jin Gu YUN a kol. Comparison of the second and third waves of the COVID-19 pandemic in South Korea: Importance of early public health intervention. *International Journal of Infectious Diseases*, 2021, sv. 104, s. 742–745. Dostupné z: <https://doi.org/10.1016/j.ijid.2021.02.004>
- SERRA, Laura. Fuerte polémica por los superpoderes en la primera sesión virtual en Diputados. *La Nación*, publikováno 14. 5. 2020. Dostupné z: <https://www.lanacion.com.ar/politica/diputados-primera-sesion-virtual-oposicion-reclamo-cesen-nid2365014/>
- SHIN, Hyonhee. South Korea police set up „bus walls" to prevent protests amid COVID-19 concerns. *Reuters*, publikováno 3. 10. 2020. Dostupné z: <https://www.reuters.com/article/us-health-coronavirus-southkorea-idUSKBN2600DJ>
- SIEG, Linda. „Where’s Abe?" critics ask, as coronavirus spreads in Japan. *Reuters*, publikováno 25. 2. 2020. Dostupné z: <https://www.reuters.com/article/us-china-health-japan-abe-idUSKCN20J16F>
- SILVA, Ken. Brazilian court declares data protection a fundamental right in landmark decision. *Global Data Review*, publikováno 11. 5. 2020. Dostupné z: <https://globaldatareview.com/coronavirus/brazilian-court-declares-data-protection-fundamental-right-in-landmark-decision>
- SIMÕES, Eduardo. Brazil’s Sao Paulo, Rio de Janeiro ease restrictions despite record COVID deaths. *Reuters*, publikováno 9. 4. 2021. Dostupné z: <https://www.reuters.com/world/americas/brazils-sao-paulo-rio-de-janeiro-ease-restrictions-despite-record-covid-deaths-2021-04-09/>
- SINGH, Karan Deep, Paul MOZUR. As Outbreak Rages, India Orders Critical Social Media Posts to Be Taken Down. *The New York Times*, publikováno 25. 4. 2021. Dostupné z: <https://www.nytimes.com/2021/04/25/business/india-covid19-twitter-facebook.html>
- SINGHAL, Pallavi. Sydney at 20 per cent of normal activity as other cities grind to a halt. *The Sydney Morning Herald*, publikováno 27. 3. 2020. Dostupné z: <https://www.smh.com.au/national/sydney-at-20-per-cent-of-normal-activity-as-other-cities-grind-to-a-halt-20200326-p54e85.html>
- SMITH, Josh, Sangmi CHA. South Korea COVID-19 infections „in full swing" after protest outbreak. *Reuters*, publikováno 20. 8. 2020. Dostupné z: <https://www.reuters.com/article/us-health-coronavirus-southkorea-idUSKCN25G05C>
- Sněmovní tisk 447/0, Vládní návrh zákona o krizovém řízení, volební období 1998–2002. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?o=3&ct=447&ct1=0>
- SOBJANIN, SERGEJ. Koronavirus. Diskotěki i drugije počnyje zaveděnija. O rešenijach [orig. Коронавирус. Дискотеки и другие ночные заведения. О решениях.]. *Sajt Sergeja Sobjanina* [orig. Сайт Сергея Собянина], publikováno 15. 10. 2020. Dostupné z: <https://www.sobyanin.ru/koronavirus-diskoteki-o-resheniyah-15-10-2020>
- SOBJANIN, Sergej. Koronavirus. Doplnitěľnyje ograničeniya na rabotu gorodskich organizacij i drugije rešenija 10. 4. 2020 [orig. Коронавирус. Дополнительные ограничения на работу городских организаций и другие решения 10.04.2020]. *Sajt Sergeja Sobjanina* [orig. Сайт Сергея Собянина], publikováno 10. 4. 2020. Dostupné z: <https://www.sobyanin.ru/koronavirus-dopolnitelnye-ogranicheniya-i-drugie-resheniya-100420>

- SOBJANIN, Sergej. Koronavirus. Obraščeniye k staršemu pokoleniju i udaljonaja rabota [orig. Коронавирус. Обращение к старшему поколению и удаленная работа]. *Sajt Sergeja Sobjanina* [orig. Сайт Сергея Собянина], publikováno 25. 9. 2020. Dostupné z: <https://www.sobyanin.ru/koronavirus-obraschenie-k-starshemu-pokoleniyu-i-udalennaya-rabota>
- SOBJANIN, Sergej. Koronavirus. Ograničeniye peredviženiya po gorodu i socialnaja poddėrška [orig. Коронавирус. Ограничение передвижения по городу и социальная поддержка]. *Sajt Sergeja Sobjanina* [orig. Сайт Сергея Собянина], publikováno 29. 3. 2020. Dostupné z: <https://www.sobyanin.ru/koronavirus-ogranichenie-peredvizheniya-i-sospodderzhka-grazhdan>
- Soglasno slitym v sjet dannym, vlasti Moskvy falsificirujut statistiku po koronavirusu [orig. Согласно слитым в сеть данным, власти Москвы фальсифицируют статистику по коронавирусу]. *Readovka.news*, publikováno 9. 12. 2020. Dostupné z: <https://readovka.news/news/65953>
- South Africa will be tracking cellphones to fight the Covid-19 virus. *BusinessInsider*, publikováno 25. 3. 2020. Dostupné z: <https://www.businessinsider.co.za/south-africa-will-be-tracking-cellphones-to-fight-covid-19-2020-3>
- South Africa's latest crime stats – everything you need to know. *Businesstech*, publikováno 13. 11. 2020. Dostupné z: <https://businesstech.co.za/news/government/448346/south-africas-latest-crime-stats-everything-you-need-to-know-2>
- SPARROW, Thomas. Germany imposes tougher measures to curb coronavirus. *DW*, publikováno 27. 8. 2020. Dostupné z: <https://www.dw.com/en/germany-coronavirus-measures-masks/a-54714744>
- States of Emergency in Canada. *Wikipedia: The Free Encyclopedia*, 2021. Dostupné z: https://en.wikipedia.org/wiki/States_of_emergency_in_Canada
- STEVIS-GRIDNEFF, Matina, Richard PÉREZ-PEÑA. Europe Barricades Borders to Slow Coronavirus. *The New York Times*, publikováno 17. 3. 2020. Dostupné z: <https://www.nytimes.com/2020/03/17/world/europe/EU-closes-borders-virus.html>
- SUGIYAMA, Satoshi, Ryusei TAKAHASHI. Suga voices regret over dinner that flouted coronavirus guidelines. *The Japan Times*, publikováno 16. 12. 2020. Dostupné z: <https://www.japantimes.co.jp/news/2020/12/16/national/japan-suga-coronavirus-tokyo/>
- SUROYO, Gayatri, Fransiska NANGOY. Indonesians police fire water cannons at protesters rallying against jobs law. *Reuters*, publikováno 6. 10. 2020. Dostupné z: <https://www.reuters.com/article/us-indonesia-economy-law-idUSKBN26R0ZG>
- SUSHOVAN, Sircar, Arun DEV. COVID-19: States Use Drone Volunteers to Surveil, Sanitise Streets. *The Quint*, publikováno 10. 4. 2020. Dostupné z: <https://www.thequint.com/news/india/covid-19-states-use-drone-volunteers-to-surveil-sanitise-streets>
- TABUEISH, Tamara. Coronavirus: Four repatriation flights arrive in Saudi Arabia's Riyadh, Jeddah. *Al Arabiya English*, publikováno 6. 6. 2020. Dostupné z: <https://english.alarabiya.net/coronavirus/2020/06/06/Coronavirus-Four-Flights-repatriating-Saudi-Arabian-citizens-land-in-Riyadh-Jeddah->
- TAIT, Melissa. Coronavirus: Quebec government bans public gatherings of all sizes. *Global News*, publikováno 24. 3. 2020. Dostupné z: <https://globalnews.ca/news/6715020/coronavirus-quebec-public-gathering-ban/>
- TANGERMANN, Victor. In China, this coronavirus app pretty much controls your life. *Futurism*, publikováno 16. 4. 2020. Dostupné z: <https://futurism.com/contact-tracing-apps-china-coronavirus>
- TAYLOR, Derrick Bryson. Timeline of the Coronavirus Pandemic. *The New York Times*, publikováno 17. 3. 2021. Dostupné z: <https://www.nytimes.com/article/coronavirus-timeline.html>
- TAYLOR, Luke. Covid-19: How denialism led Mexico's disastrous pandemic control effort. *The British Medical Journal*, 2020, sv. 371, m4952. Dostupné z: <http://dx.doi.org/10.1136/bmj.m4952>
- TÉTRAULT-FARBER, Gabrielle, Anton ZVEREV. Russia to Close Borders to Curb Coronavirus. *The Moscow Times*, publikováno 28. 3. 2020. Dostupné z: <https://www.themoscowtimes.com/2020/03/28/russia-to-close-borders-to-curb-coronavirus-a69785>

- THAKUR, Ramna. India's response to the coronavirus. *Cambridge Core Blog*, publikováno 6. 4. 2020. Dostupné z: <https://www.cambridge.org/core/blog/2020/04/06/indias-response-to-the-coronavirus-pandemic/>
- The end of South Africa's state of disaster and lockdown restrictions is coming. *BusinessTech*, publikováno 10. 12. 2021. Dostupné z: <https://businesstech.co.za/news/government/545726/the-end-of-south-africas-state-of-disaster-and-lockdown-restrictions-is-coming/>
- The Health Protection (Coronavirus, Restrictions) (All Tiers) (England) Regulation 2020. *Wikipedia: The Free Encyclopedia*, 2021. Dostupné z: [https://en.wikipedia.org/wiki/The_Health_Protection_\(Coronavirus,_Restrictions\)__\(All_Tiers\)__\(England\)_Regulations_2020](https://en.wikipedia.org/wiki/The_Health_Protection_(Coronavirus,_Restrictions)__(All_Tiers)__(England)_Regulations_2020)
- The Health Protection (Coronavirus, Restrictions) (England) (No. 4) Regulations 2020. *Wikipedia: The Free Encyclopedia*, 2021. Dostupné z: [https://en.wikipedia.org/wiki/The_Health_Protection_\(Coronavirus,_Restrictions\)__\(England\)__\(No._4\)_Regulations_2020](https://en.wikipedia.org/wiki/The_Health_Protection_(Coronavirus,_Restrictions)__(England)__(No._4)_Regulations_2020)
- The Next Stage of South Africa's Response. *South African Government*. Dostupné z: <https://www.gov.za/sites/default/files/level3.pdf>
- THORN, Adam. Drones to guard NSW-Vic border as Melbourne locks down. *Australian Aviation*, publikováno 7. 7. 2020. Dostupné z: <https://australianaviation.com.au/2020/07/drones-to-guard-nsw-vic-border-as-melbourne-locks-down/>
- Thousands of South Africans arrested for not wearing masks. *BusinessTech*, publikováno 23. 2. 2021. Dostupné z: <https://businesstech.co.za/news/lifestyle/470164/thousands-of-south-africans-arrested-for-not-wearing-masks/>
- Timeline: China's COVID-19 outbreak and lockdown of Wuhan. *AP NEWS*, publikováno 22. 1. 2021. Dostupné z: <https://apnews.com/article/pandemics-wuhan-china-coronavirus-pandemic-e6147ec0ff88affb99c811149424239d>
- Tokyo governor asks residents to grocery shop only every 3 days. *Kyodo News+*, publikováno 23. 4. 2020. Dostupné z: <https://english.kyodonews.net/news/2020/04/808d9e4e03c6-tokyo-governor-asks-residents-to-grocery-shop-only-every-3-days.html>
- TRANTER, Emma. Coronavirus: What led to Nunavut's first COVID-19 cases? *CTV News*, publikováno 3. 5. 2021. Dostupné z: <https://www.ctvnews.ca/health/coronavirus/shared-smoking-breaks-broken-rules-what-led-to-nunavut-s-first-covid-19-cases-1.5411455>
- Travel restrictions to Canada remain in place for September long weekend. *Government of Canada*, publikováno 31. 8. 2020. Dostupné z: <https://www.canada.ca/en/border-services-agency/news/2020/08/travel-restrictions-to-canada-remain-in-place-for-september-long-weekend.html>
- Traveling to Brazil during Covid-19: What you need to know before you go. *CNN*, citováno k 10. 6. 2021. Dostupné z: <https://www.cnn.com/travel/article/brazil-travel-covid-19/index.html>
- TREMBLAY, Reeta Chowdhari, Namitha GEORGE. India: Federalism, Majoritarian Nationalism, and the Vulnerable and Marginalized. In: RAMRAJ, Victor Vridar (ed.). *COVID-19 in Asia: law and policy contexts*. New York: Oxford University Press, 2021, s. 173–187.
- TUNNEY, Catharine. Strict new mandatory quarantine rules in effect for returning Canadians. *CBC*, publikováno 25. 3. 2020. Dostupné z: <https://www.cbc.ca/news/politics/mandatory-quarantine-hajdu-1.5509508>
- Turkey imposes 48-hour curfew in major cities to curb virus. *Al Jazeera*, publikováno 11. 4. 2020. Dostupné z: <https://www.aljazeera.com/news/2020/4/11/turkey-imposes-48-hour-curfew-in-major-cities-to-curb-virus>
- Turkey to emerge cautiously from COVID lockdown, Erdogan says. *Reuters*, publikováno 14. 5. 2021. Dostupné z: <https://www.reuters.com/world/middle-east/turkey-emerge-cautiously-covid-lockdown-erdogan-says-2021-05-14/>

- Turkey to further ease coronavirus restrictions from July. *Reuters*, publikováno 21. 6. 2021. Dostupné z: <https://www.reuters.com/world/middle-east/turkeys-erdogan-says-easing-covid-19-restrictions-further-july-2021-06-21/>
- Turkey: Government Takes Extraordinary Administrative Measures for the Coronavirus Pandemic. *Library of Congress*, publikované 24. 3. 2020. Dostupné z: <https://www.loc.gov/item/global-legal-monitor/2020-03-24/turkey-government-takes-extraordinary-administrative-measures-for-the-coronavirus-pandemic/>
- Turkey: Government to quarantine 31 cities from April 4 due to COVID-19 /update 13. *Crisis24*, publikováno 3. 4. 2020. Dostupné z: <https://crisis24.garda.com/insights-intelligence/intelligence/risk-alerts/bfgbggyqdestmhstek/turkey-government-to-quarantine-31-cities-from-april-4-due-to-covid-19-update-13>
- Turkey: Officials expand flight suspensions to 20 countries March 17 /update 7. *GardaWorld*, publikováno 17. 3. 2021. Dostupné z: <https://www.garda.com/crisis24/news-alerts/323441/turkey-officials-expand-flight-suspensions-to-20-countries-march-17-update-7>
- Use ArriveCAN: Submit travel information to enter Canada. *Government of Canada*, citováno k 2. 6. 2021. Dostupné z: <https://www.canada.ca/en/public-health/services/diseases/coronavirus-disease-covid-19/arrivecan.html>
- VAGNONI, Giselda. Researchers find coronavirus was circulating in Italy earlier than thought. *Reuters*, publikováno 16. 11. 2020. Dostupné z: <https://www.reuters.com/article/health-coronavirus-italy-timing-idUSKBN27W1J2>
- VERZA, Maria. Mexico City hospitals are filling up, but so are the streets. *AP News*, publikováno 4. 12. 2020. Dostupné z: <https://apnews.com/article/international-news-coronavirus-pandemic-mexico-city-mexico-708cb0626a5bf164f5f99072170240b2>
- Video conference of the members of the European Council, 10 March 2020. *European Council*, publikováno 10. 3. 2020. Dostupné z: <https://www.consilium.europa.eu/en/meetings/european-council/2020/03/10/>
- VILLARREAL, Pedro. Mexico: Legal Response to Covid-19. In: KING, Jeff, Octavio FERRAZ (eds.). *The Oxford Compendium of National Legal Responses to Covid-19*. Oxford University Press, 2021. Dostupné z: <https://oxcon.oup.com/view/10.1093/law-occ19/law-occ19-e14>
- VILLARREAL, Pedro. Politicizing National Pandemic Surveillance: Mexico's Epidemiological Traffic Light. *Lex-Atlas: Covid-19*, publikováno 5. 10. 2021. Dostupné z: <https://lexatlas-c19.org/politicizing-national-pandemic-surveillance-mexicos-epidemiological-traffic-light/>
- WA police to use drones to enforce coronavirus restrictions. *9News*, publikováno 30. 3. 2020. Dostupné z: <https://www.9news.com.au/national/coronavirus-outbreak-wa-police-to-use-drones-to-enforce-restrictions/30387b30-f34d-40bd-84af-479cd10ff9fe>
- WAHLQUIST, Calla, MCGOWAN Michael. Anti-lockdown protest in Melbourne as NSW and WA set to ease restrictions – as it happened. *The Guardian*, publikováno 10. 5. 2020. Dostupné z: <https://www.theguardian.com/world/live/2020/may/10/australia-coronavirus-live-updates-nsw-victoria-qld-restrictions-latest-news-update>
- WALKER, Peter. Boris Johnson missed five coronavirus Cobra meetings, Michael Gove says. *The Guardian*, publikováno 19. 4. 2020. Dostupné z: <https://www.theguardian.com/world/2020/apr/19/michael-gove-fails-to-deny-pm-missed-five-coronavirus-cobra-meetings>
- WANG, Zhiqiong June, Jianfu CHEN. People's Republic of China: Legal Response to Covid 19. In: KING, Jeff, Octavio FERRAZ (eds.). *The Oxford Compendium of National Legal Responses to Covid-19*. Oxford University Press, 2021. Dostupné z: <https://oxcon.oup.com/view/10.1093/law-occ19/law-occ19-e22>
- WARBURTON, Moira. Toronto and suburb to enter lockdown as COVID-19 cases continue to climb. *Reuters*, publikováno 20. 11. 2020. Dostupné z: <https://www.reuters.com/article/us-health-coronavirus-canada-ontario-idUSKBN280209>

- WASCHINSKI, Gregor. Coronakrise: Deutschland im Shutdown-Modus – Die Alternativlos-Kanzlerin kehrt zurück. *Handelsblatt*, publikováno 16. 3. 2020. Dostupné z: <https://www.handelsblatt.com/politik/deutschland/coronakrise-deutschland-im-shutdown-modus-die-alternativlos-kanzlerin-kehrt-zurueck/25650658.html>
- Web Re-open EU. Dostupné z: <https://reopen.europa.eu>
- What are the coronavirus rules in my province? A quick guide to what's allowed and open, or closed and banned. *The Globe and Mail*, publikováno 1. 4. 2020. Dostupné z: <https://web.archive.org/web/20200409220635/https://www.theglobeandmail.com/canada/article-coronavirus-rules-by-province-physical-distancing-open-closed/>
- What are the coronavirus rules in my province? A quick guide to what's allowed and open, or closed and banned. *The Globe and Mail*, publikováno 1. 4. 2020. Dostupné z: <https://web.archive.org/web/20200409220635/https://www.theglobeandmail.com/canada/article-coronavirus-rules-by-province-physical-distancing-open-closed/>
- What do provinces consider 'essential' businesses in a coronavirus pandemic? The lists so far. *The Globe and Mail*, publikováno 24. 3. 2020. Dostupné z: <https://web.archive.org/web/20200409113103/https://www.theglobeandmail.com/canada/article-essential-services-list-bc-ontario-quebec-manitoba-alberta/#quebec>
- What is HES Code? *Hayat Eve Siğar (HES)*. Dostupné z: <https://hayatevesigar.saglik.gov.tr/hes-eng.html>
- What is the Hayat Eve Siğar Code (HES Kodu)? *Turkish Airlines*, citováno k 17. 6. 2021. Dostupné z: <https://www.turkishairlines.com/en-de/announcements/coronavirus-outbreak/hes-code/>
- What to Know About India's Coronavirus Crisis. *The New York Times*, publikováno 17. 11. 2021. Dostupné z: <https://www.nytimes.com/article/india-coronavirus-cases-deaths.html>
- Which venues in England should display the official NHS QR code poster? *NHS*. Dostupné z: <https://faq.covid19.nhs.uk/article/KA-01183/en-us?parentid=CAT-01043&rootid=CAT-01027>
- WHITE, Mary. Coronavirus: Italy imposes strict new restrictions on anyone entering the country. *The Local*, publikováno 30. 3. 2020. Dostupné z: <https://www.thelocal.it/20200330/coronavirus-new-restrictions-on-people-entering-italy>
- WILLING, Jon. Quebec police set up checkpoints at Ottawa-Gatineau border crossings. *ottawacitizen*, publikováno 1. 4. 2020. Dostupné z: <https://ottawacitizen.com/news/local-news/quebec-police-to-limit-ottawa-gatineau-border-crossings-for-covid-19-control>
- WIRATRAMAN, Herlambang Perdana. Does Indonesian COVID-19 Emergency Law Secure Rule of Law and Human Rights? *Journal of Southeast Asian Human Rights*, 2020, roč. 4, č. 1, s. 306–334. Dostupné z: <https://jurnal.unej.ac.id/index.php/JSEADR/article/view/18244>
- WOODHAMS, Samuel. COVID-19 Digital Rights Tracker. *TOP10VPN*, publikováno 20. 3. 2020. Dostupné z: <https://www.top10vpn.com/research/covid-19-digital-rights-tracker/>
- Working Together to Protect U.S. Organizations Overseas. *OSAC*, publikováno 28. 5. 2020. Dostupné z: <https://www.osac.gov/Content/Report/df8568d7-973e-422e-a0d9-18cb883350f7>
- World Report 2021: Rights Trends in South Korea. *Human Rights Watch*, publikováno 16. 12. 2020. Dostupné z: <https://www.hrw.org/world-report/2021/country-chapters/south-korea>
- WOROBAY, Michael, Jonathan PEKAR, Brendan B. LARSEN a kol. The emergence of SARS-CoV-2 in Europe and North America. *Science*, 2020, sv. 370, č. 6516, s. 564–570. Dostupné z: <https://doi.org/10.1126/science.abc8169>
- Wuhan rent protest shows unrest brewing in China after lockdown. *The Economic Times*, publikováno 10. 4. 2020. Dostupné z: <https://economictimes.indiatimes.com/news/international/world-news/wuhan-rent-protest-shows-unrest-brewing-in-china-after-lockdown/articleshow/75080074.cms>
- YEUNG, Jessie. India urges farmers to call off mass protest due to Covid „super-spreader" risk. *CNN*, publikováno 25. 5. 2021. Dostupné z: <https://www.cnn.com/2021/05/24/india/india-farmers-protest-covid-intl-hnk/index.html>

- YORK, Joanna. France lockdown: What form is required to go out? *Connexion*, publikováno 29. 10. 2020. Dostupné z: <https://www.connexionfrance.com/index.php/French-news/France-lockdown-Permission-forms-for-going-outside-return>
- YUAN, Li. Widespread Outcry in China Over Death of Coronavirus Doctor. *The New York Times*, publikováno 7. 2. 2020. Dostupné z: <https://www.nytimes.com/2020/02/07/business/china-coronavirus-doctor-death.html>
- YUN, Tom. What you need to know about the federal government's ArriveCAN app. *CTV News*, publikováno 21. 6. 2021. Dostupné z: <https://www.ctvnews.ca/canada/what-you-need-to-know-about-the-federal-government-s-arrivecan-app-1.5479472>
- ZHANG, Zoey. China to Allow Entry of Foreign Nationals with Valid Residence Permits. *China Briefing News*, publikováno 24. 9. 2020. Dostupné z: <https://www.china-briefing.com/news/china-to-allow-entry-of-foreigners-with-valid-residence-permits/>

Autoři:

JUDr. Ladislav Vyhnánek, Ph.D., LL.M.

Anna Blechová

Mgr. Michael Bátrla

JUDr. MgA. Jakub Míšek, Ph.D.

Mgr. Tereza Novotná

JUDr. Mgr. Jakub Harašta, Ph.D.

(všichni Masarykova univerzita, Právnická fakulta)

Masarykova univerzita

Žerotínovo nám. 617/9, 601 77 Brno

1. Vydání

Brno 2021

Neprodejné